Jaarstukken

2023

gemeente
Noordwijk

Voorwoord

Wat er in de wereld gebeurt, gaat niet aan de deur van onze gemeente voorbij. Ondernemers, inwoners, maatschappelijke organisaties en gemeente hebben vorig jaar de effecten ervaren van de oorlog in Oekraïne, die de inflatie sterk heeft doen toenemen wat heeft geleid tot renteverhogingen. Verder speelt de oplopende krapte op de arbeidsmarkt en de onrust over de haalbaarheid van de energietransitie en de gestelde klimaatdoelen. In hoog tempo verandert de wereld om ons heen. Onbezorgde tijden zijn omgeslagen. Met onze ondernemers maken we ons zorgen over het vestigingsklimaat in Nederland. Gemeente Noordwijk ziet het als een aansporing om meer dan ooit in te zetten op een verantwoorde groei op de drie economische pijlers: ruimtevaart, bloembollen en toerisme.

In deze Jaarrekening 2023 verantwoorden we onze financiën, tegen de achtergrond dat wij veel hebben geïnvesteerd in de samenleving. We hebben maatregelen genomen om de verkeersveiligheid te verbeteren onder andere in de wijk Duineveld, in de Ruigenhoek en op de Langevelderslag. De parkeergarage aan de Oude Zeeweg is geschikt gemaakt voor publiek gebruik. We hebben de winkelgebieden groener gemaakt. Met ondernemers en inwoners zijn we aan de slag gegaan om te zorgen dat er een voetgangersgebied komt in het centrum van Noordwijkerhout. En om de Grent en de Koningin Wilhelmina Boulevard een kwaliteitsimpuls te geven. En we hebben 350 bomen in het voorjaar van 2023 geplaatst. Verder werkten we aan nieuwbouw voor de fusieschool Wakersduin/Zeehonk, de Noordwijkse School en Prinsenhof. De cultuurmarkten en de Biënnale met 44 lokale kunstenaars hebben plaatsgevonden. Voor een nieuw zwembad in Noordwijkhout zijn we een voorontwerp aan het opstellen. De tijdelijke De Schelft blijft langer in gebruik. En de openbare verlichting hebben we verder verduurzaamd door armaturen te vervangen voor moderne energiezuinigere LED-varianten.
We bouwen aan een duurzame, leefbare en veilige gemeente voor onze inwoners, waarbij we een appèl doen aan onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties om daaraan met de gemeente mee te bouwen.

Gemeente Noordwijk kan 2023 afsluiten met een positief resultaat van € 3,5 miljoen. Eerder bleek in de Begroting 2023 dat de gemeente onder de streep kon rekenen op een positief saldo van € 121.000. Naarmate het jaar voortschreed bleek bij de Voor- en Najaarsnota 2023 een positief begrotingssaldo van in totaal € 3,6 miljoen te ontstaan. Dit saldo is toegevoegd aan de Algemene Reserve en de Reserve Verkoop aandelen Nuon wat het begrotingssaldo na wijziging weer op € 121.000 bracht.

Tenslotte eindigde het begrotingsjaar 2023 met een positief rekeningresultaat van € 3,5 miljoen. Voorgesteld wordt om in het kader van resultaatbestemming hiervan een bedrag van in totaal € 2,7 miljoen te bestemmen voor: bijstandsuitkeringen van de energie-armoedetoelage (€ 0,6 miljoen), Maatschappelijke zorg (€ 0,7 miljoen), Asiel & migratie (€ 0,7 miljoen), inhuur in verband met krapte arbeidsmarkt (€ 0,2 miljoen) en een storting in de Reserve personeelskosten (€ 0,5 miljoen). Na deze resultaatbestemming resteert er van het gerealiseerde rekeningresultaat per saldo € 0,8 miljoen in de Algemene Reserve.

De opgaven waar de gemeente voor staat zijn uitdagend. Van ‘bouwen’ tot ‘cultuur’ van ‘verduurzaming’ tot ‘sociaal domein’. Wij blijven ons inzetten om vanuit een verstandig financieel beleid te handelen en met de samenleving te bouwen aan een sterk en welvarend Noordwijk.

Het college van burgemeester en wethouders
Noordwijk, 28 mei 2024

Inhoudsopgave Jaarstukken 2023

Leeswijzer **6**

Samenvatting beleidsverantwoording **9**

1. Algemeen **23**

1.1 Jaarrekening in één oogopslag 24
1.2 Gemeentelijke kerngegevens 25
1.3 Behandeling jaarstukken 27

2. Jaarverslag **28**

2.1 Programmaverantwoording 29
2.1.1 Programma 1: Bestuur en Dienstverlening 31
2.1.2 Programma 2: Veiligheid 38
2.1.3 Programma 3: Verkeer en Parkeren 44
2.1.4 Programma 4: Economie 50
2.1.5 Programma 5: Onderwijs 56
2.1.6 Programma 6: Sport en cultuur 60
2.1.7 Programma 7: Sociaal Domein en Volksgezondheid 65
2.1.8 Programma 8: Duurzaamheid en Leefomgeving 74
2.1.9 Programma 9: Wonen en Ruimte 82
2.2 Paragrafen 88
2.2.1 Lokale heffingen 89
2.2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 94
2.2.3 Onderhoud kapitaalgoederen 100
2.2.4 Financiering 105
2.2.5 Bedrijfsvoering 114
2.2.6 Verbonden partijen 123
2.2.7 Grondbeleid 132
2.2.8 Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo) 135

3. Jaarrekening **136**

3.1 Balans en overzicht van baten en lasten 137
3.1.1 Balans 137
3.1.2 Overzicht van baten en lasten 139
3.1.3 Waarderingsgrondslagen 140
3.1.4 Toelichting op de balans 142
3.1.5 Toelichting op overzicht van baten en lasten 175
3.2 Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (SiSa) 221
3.3 Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld 236
3.4 Rechtmatigheidsverantwoording 237

4. Bijlagen **239**

4.1 Organisatiebrede opgaven 240
4.2 Grondbedrijf 246
4.3 Overzicht van baten en lasten per product 257
Lijst van afkortingen 259

5. Controleverklaring **263**

Leeswijzer

De jaarstukken vormen het sluitstuk van de jaarlijkse planning en control cyclus van de gemeente Noordwijk. Dit onderdeel beschrijft de bestuurlijke en financiële hoofdlijnen over het jaar 2023.

Wettelijke regels jaarstukken (BBV)

Voor de jaarstukken gelden net als de begroting wettelijke eisen, die zijn vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De indeling van de begroting en jaarrekening is identiek. De jaarrekening dient de verantwoording te bevatten overeenkomstig hetgeen in de begroting hierover is opgenomen. Uitgangspunt is dat de jaarstukken allereerst voldoen aan de informatiebehoefte van de gemeenteraad. Dit vanwege het feit dat de raad verantwoordelijk is voor het financieel gezond blijven van de gemeente. Naast financiële informatie heeft de raad behoefte aan beleidsmatige informatie. Het belangrijkste doel van de raad is het beogen van maatschappelijke effecten. Het is aan de raad om keuzes te maken en de naleving te controleren. De jaarstukken zijn daarvoor een van de belangrijke instrumenten. De informatie is ook van belang voor inwoners, bedrijven, belangenorganisaties, de media, de toezichthouder (provincie) en het Rijk.

De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag, de jaarrekening en diverse bijlagen zoals onder andere het Grondbedrijf.

We zullen de onderdelen hierna kort toelichten.

Jaarverslag

Het jaarverslag bevat de beleidsinhoudelijke informatie die is onderverdeeld in de programmaverantwoording en de verplichte paragrafen.

Programmaverantwoording

De programmaverantwoording is onderverdeeld in de volgende 9 programma's:
1. Bestuur en dienstverlening
2. Veiligheid
3. Verkeer en parkeren
4. Economie
5. Onderwijs
6. Sport en cultuur
7. Sociaal domein en volksgezondheid
8. Duurzaamheid en leefomgeving
9. Wonen en ruimte

In de programmaverantwoording wordt inzicht gegeven in de mate waarin de doelstellingen zijn gerealiseerd. Het geeft antwoord op de 7 W's:

1. Wat wilden we bereiken?
2. Wat hebben we er voor gedaan?
3. Wanneer zijn de doelen behaald?
4. Wat heeft het gekost?
5. Welke beleidsindicatoren waren hierbij relevant?
6. Wat waren de verbonden partijen/met wie werkten we samen?
7. Wat waren de risico's?

Paragrafen
De afzonderlijke paragrafen vormen een dwarsdoorsnede waarin verantwoording wordt afgelegd over de beleidslijnen van de programma's. De (verplichte) paragrafen zijn als volgt:

- Lokale heffingen
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid
- Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

Jaarrekening

De jaarrekening geeft inzicht in de financiële positie aan het einde van het begrotingsjaar 2023. Deze bestaat uit het overzicht van baten en lasten alsmede de balans, de bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SiSa) en een overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

Balans en overzicht van baten en lasten
Met de balans wordt onder meer inzicht verschaft over investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en de financieringsbehoefte (behoefte aan leningen). Dit dient ook als basis voor de berekening van de in de BBV voorgeschreven financiële kengetallen. Deze kengetallen zoals de (netto) schuldquote, de solvabiliteit en de grondexploitatie(quote) leveren een bijdrage aan het inzicht in de stand en ontwikkeling van de financiële positie.

Reserves en voorzieningen zijn twee balansposten die van grote invloed kunnen zijn op de financiële positie en daarmee de financiële kengetallen.
Reserves worden in beginsel gevormd uit het resultaat van de exploitatie, het saldo van de baten en lasten. Reserves kunnen ook worden gevoed of juist worden ingezet. Reserves zijn onderdeel van het eigen vermogen. Een toename van de reserves leidt tot een verhoging van de solvabiliteit.
Voorzieningen zijn onderdeel van het vreemd vermogen. Deze worden gevormd in het geval een risico redelijkerwijs financieel in te schatten is en een hoge mate van waarschijnlijkheid heeft. Ook horen niet bestede middelen die van derden zijn verkregen voor een specifiek doel bij de voorzieningen. Een toename van de voorzieningen betekent een lagere solvabiliteit.
Bij de toelichting op de voorzieningen is inzicht te verkrijgen welke bedragen in de lopende exploitatie als lasten zijn genomen om aan toekomstige verplichtingen te voldoen en welke verplichtingen zijn afgehandeld.

Het overzicht van baten en lasten bevat de ramingen uit de begroting voor en na wijzigingen, als ook het gerealiseerde saldo aan baten en lasten. In de toelichting staat een analyse van de afwijkingen tussen begroting (na wijziging) en de jaarrekening.

Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (Sisa)
Bij ministeriële regeling is een model vastgesteld voor de Sisa-bijlage en is daarbij bepaald over welke specifieke uitkeringen daarin verantwoordingsinformatie wordt opgenomen en welke indicatoren worden gebruikt.

Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld
Taakvelden zijn wettelijk verplicht en de onder de taakvelden opgenomen activiteiten zijn voor elke gemeente identiek. Hiermee zijn gemeenten op dit niveau vergelijkbaar.

Bijlagen

Grondbedrijf
Bij het openen van een grondexploitatiecomplex stelt de raad budget beschikbaar voor de uitvoering van de grondexploitatiebegroting. Deze budgetten zijn nodig voor aankopen, wegenaanleg, groenaanleg, riolering, enzovoort. Jaarlijks wordt dan een (deel)budget vrijgegeven en vastgesteld door opname in de begroting.
Jaarlijks moet een herziening van de grondexploitatiebegroting plaatsvinden. Dit gebeurt met het Boek Grondbedrijf. Een herziening van een grondexploitatie betekent dat de daadwerkelijk gerealiseerde kosten en opbrengsten (de boekwaarde) van de budgetten worden gehaald en dat de restant budgetten eventueel worden bijgesteld op basis van de huidige inzichten om een actueel geprognosticeerd resultaat te krijgen.
In de balans dienen grondexploitatiecomplexen te worden verantwoord als vlottend actief onder de voorraden, als onderhanden werk. Gronden die worden verworven met het oog op ontwikkeling (strategisch en anticiperend) worden in eerste instantie geactiveerd onder de materiële vaste activa. Pas wanneer de raad het grondexploitatiecomplex inclusief grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld, wordt de grond gekwalificeerd als Bouwgronden in exploitatie (BIE). De (eerder) verworven grond wordt op dat moment overgeboekt van materiële vaste activa naar voorraad onderhanden werk. Vanaf dat moment bevinden de gronden zich in het transformatieproces waarbij de grond en (eventueel) aanwezige opstallen worden omgevormd naar bouwrijpe grond, met als oogmerk (opnieuw) te worden bebouwd.
De baten en lasten van de grondexploitaties op jaarschijfniveau worden via het overzicht van baten en lasten in de begroting opgenomen en verantwoord in de jaarrekening. Voor het begrotingsjaar zijn de grondexploitaties opgenomen in programma 9 Wonen en Ruimte. In de jaarrekening worden de afwijkingen binnen de jaarschijf tussen de begroting en de jaarrekening toegelicht. Voor zover er afwijkingen zijn binnen het totale vastgestelde grondexploitatiecomplex, worden die meegenomen bij de herziening van een grondexploitatie via het Boek Grondbedrijf.

Lopende investeringen
Wat was er begroot en hoeveel is er op dit moment al werkelijk op uitgegeven? In een overzicht wordt de huidige status van de lopende investeringen op een rij gezet. Hiernaast wordt een overzicht gegeven van eventueel aanvullende investeringskredieten.

Controleverklaring
De accountantsverklaring geeft op grond van de uitgevoerde controle aan of:
a. De jaarrekening een getrouw beeld geeft van zowel de baten en lasten als de grootte en samenstelling van het vermogen.
b. De baten en lasten, alsmede de balansmutaties, rechtmatig tot stand zijn gekomen.
c. Het jaarverslag met de jaarrekening verenigbaar is.

Samenvatting beleidsverantwoording

Programma 1: Bestuur en Dienstverlening

Integriteit en transparantie
We hebben een integriteitscommissie voor de uitvoering van het protocol Integriteitsmeldingen ingesteld.

Participatie en communicatie
We hebben een integraal plan van aanpak opgesteld. We gaan op basis hiervan onze participatietrajecten verder vormgeven en professioneler maken. We hebben aandacht besteed aan het inrichten van de ambtelijke organisatie en zijn gestart met de uitvoering van het plan. Hierdoor is meer regie gekomen op de uitvoering van participatie en gebruiken we een uniforme werkwijze. We besteden hier onder meer aandacht aan de invoering van de Nota Inwonersparticipatie en de verordening participatie Omgevingswet.
We hebben in overleg met de wijkverenigingen invulling gegeven aan de wijkgerichte benadering van participatie.
We zijn gestart met een plan van aanpak voor het optimaal gebruiken van onze communicatiemiddelenmix bij onder andere participatietrajecten, verschillende projecten en programma's.
De nieuwe gemeentewebsite is opgeleverd. Deze is vindbaar, gebruiksvriendelijk en digitaal toegankelijk voor iedereen.
We geven het Noordwijks referendum, het Noordwijks Burgerberaad en alle andere werkvormen voor participatie een plaats in onze nota ‘Inwonersparticipatie’. Dit is een ‘levend document’. Nieuwe werkvormen nemen we hier ook in op. We stellen in 2024 een participatieverordening op die naar dit document verwijst.

Dienstverlening
We hebben het programma Dienstverlening afgerond. De belangrijkste resultaten zijn:
- een nieuwe, moderne telefonieoplossing.
- een jaarlijkse meting op klantbeleving en deze klantreacties vertalen naar verdere doelen om te ontwikkelen.
- een nieuw laagdrempelig en sneller klachtenproces.
- Professionaliseren van de eerstelijns dienstverlening in het Klant Contact Centrum.
- Aanpassing van Fixi voor een betere klantreis.

Op de agenda staan ook verdere verbetering van de klantcontacten en eenvoudige digitale dienstverlening.

Regionale samenwerking en verbonden partijen
We hebben samen met Katwijk en HLTSamen bestuursopdrachten vastgesteld voor projecten uit de Strategische & Uitvoeringsagenda Duin- en Bollenstreek. Een nieuwe Regionale Investeringsagenda (RIA) is opgesteld. De gemeente Noordwijk heeft hiervoor input geleverd. Dit is een vervolg op het Regionale Investeringsfonds (RIF).
We hebben de Strategische en Uitvoeringsagenda Duin- en Bollenstreek als basis gebruikt voor de RIA en de Regiodeal om onze belangen in de regio te waarborgen. Met het kernteam Duin- en Bollenstreek hebben we gewerkt aan een vernieuwde en betere inrichting voor de Duin- en Bollenstreek samenwerking. De samenwerking binnen de DBS is hiermee op een meer efficiënte en effectieve wijze vorm gegeven.
We zijn gestart met risicoanalyses voor partijen waarmee we samenwerken.

Jonge talenten

In 2023 is het talentenprogramma gecontinueerd. Er is veel ruimte geweest voor ontwikkeling zowel op persoonlijk als op professioneel vlak. Er is integraal aan opdrachten gewerkt naast de opdracht binnen de verschillende teams. In de laatste 6 maanden van het programma ligt de focus op de doorstroom naar vaste functies. Zie daarvoor de verdere toelichting in de Paragraaf Bedrijfsvoering.

Programma 2: Veiligheid

Veiligste gemeente

We hebben het jaarprogramma Integraal Veiligheidsplan 2023 uitgevoerd. Dit hebben wij gedaan door activiteiten en bijeenkomsten te organiseren voor inwoners en ondernemers voor de verschillende thema's van veiligheid. Bijvoorbeeld op het gebied van cybercriminaliteit, inbraakpreventie (donkere dagen offensief), brandveilig leven, veilig uitgaan en oud & nieuw.
Voor het Donkere Dagen Offensief hebben we inwoners bewust gemaakt van inbraakrisico's, bijvoorbeeld met project Witte Voetjes. We hebben met inwoners en ketenpartners overlegd, zoals op het thema Veilig Uitgaan.
We hebben tijdens de brandpreventieweken ruim aandacht besteedt aan het belang van de rookmelder. Daarnaast zijn we gestart met de campagne digitale nazorg.
We hebben voor de bewustwording over cybercriminaliteit een cybercongres georganiseerd voor alle ondernemers. Het rapportcijfer Veilige Buurten is met deze inzet gestegen van een 7.6 naar een 8.1.
We hebben een handhavingsplan opgesteld. In dit plan hebben we de prioriteiten omschreven, zoals sociale veiligheid, gevaarlijk parkeren, veilige evenementen.
We hebben handhavingsbeleid en een uitvoeringsplan voor de uitvoering van de Alcoholwet gemaakt. Meerdere boa's zijn de opleiding van 'alcohol-boa's' gestart. We hebben gewerkt aan een sterkere samenwerking tussen de boa's en politie om de zichtbaarheid en bereikbaarheid te vergroten. De boa's zijn vaker aanwezig op straat in plaats van digitaal.

Ondermijning

We hebben het Programmaplan Ondermijning verder uitgewerkt. Dit hebben we gedaan op basis van de uitgangspunten in dit organisatiebrede programmaplan. Het doel is om ondermijnende criminaliteit aan te pakken. We hebben het thema ondermijning besproken met de Maatschappelijke Alliantie. In deze alliantie gaan we in gesprek met een groep deelnemers uit verschillende sectoren in onze gemeente. Met een Klankbordgroep ondermijning werken we aan verbeteren van de publiek-private samenwerking. Dit doen we voor het voorkomen van ondermijnende activiteiten.
We hebben samen met onze partners (politie, AVIM, omgevingsdienst bouw en milieu, brandweer en boa's, Hoogheemraadschap) een actiedag over ondermijning georganiseerd. Hierbij zijn diverse locaties bezocht en hebben verschillende partners voorlichting aan inwoners en ondernemers gegeven.
We zijn een organisatiebrede projectgroep met een aanpak op thema's. Dit is om criminele inmenging in vastgoed & arbeidsuitbuiting/mensenhandel in relatie tot huisvesting te voorkomen. En voor het tegengaan van criminalisering van vakantieparken.
We hebben voor het programmaplan Ondermijning de basisvoorwaarden voor een goede informatiepositie opgesteld. Een signalenoverleg en een periodieke multidisciplinaire controle zijn onder meer ingesteld. We hebben onze samenwerkingspartners hierbij betrokken.

Crisisbeheersing

We hebben samengewerkt in de veiligheidsregio voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne.
We hebben crisisoefening voor de hele organisatie georganiseerd. De hoofden en teamleiders van de gemeentelijke crisisorganisatie én de crisismedewerkers hebben geoefend. We hebben de oefening geëvalueerd. Er zijn belangrijke lessen uit geleerd. Deze leiden tot een nog betere kwaliteit van de crisisorganisatie. We nemen de adviezen mee in het opleidingstraject voor volgend jaar.

Programma 3: Verkeer en Parkeren

Bereikbaarheid

We nemen deel aan het onderzoek voor een veerbetering aan een HOV verbinding tussen Leiden en Noordwijk. De provincie Zuid-Holland leidt dit project. De gemeenten Leiden, Oegstgeest en Katwijk nemen ook deel. We verwachten de eerste resultaten in 2024.
Werken aan HOV verbinding Noordwijk Schiphol
We hebben een onderzoek uitgevoerd naar de invoering van een nachtbus. We hebben de raad geïnformeerd dat de nachtbus niet is ingevoerd omdat er geen vervoerder was. Naar aanleiding hiervan heeft een vervoerder zich gemeld en voeren we in 2024 een pilot uit.
We hebben in overleg met de ondernemers vastgesteld dat er geen draagvlak is voor het laten rijden van een campingpendel (hop on hop off). We hebben deze pendel na de coronaperiode niet meer als service in bij de recreatieparken ingezet. Ondernemers hebben meer baat bij het verhuren van fietsen.
We hebben in 2023 geen kosten in rekening gebracht voor het parkeren voor het gebruik van de strandpendel. De invoering van het tarief is opgenomen in de parkeerverordening. We hebben de strandpendel ingezet bij zomerse dagen en evenementen in Noordwijk aan Zee.
We maken voorzieningen voor fietsparkeren met oplaadmogelijkheden mogelijk. Deze zijn aanwezig bij het Vuurtorenplein en Langevelderslag in Noordwijk en in het centrum in Noordwijkerhout.
We hebben een strategische plankaart voor laadpalen in Noordwijk vastgesteld. De eerste locaties voor openbare, elektrische laadinfrastructuur zijn uitgevraagd en in behandeling. Er is onderzoek gedaan naar gebruik van een platte laadkabel voor de verbinding van de private laadpaal en de aan openbare weg staande auto.
Binnen de Uitvoeringsagenda Duin- en Bollenstreek is onder andere aandacht voor de Zuidelijke corridorstudie en maatregelen voor ontsluiting van noordelijke Duin- en Bollenstreek.

Parkeren

Het aantal parkeervoorzieningen is voor de hele gemeente in beeld gebracht.
We hebben een onderzoek naar parkeernormen voor de huisvesting van arbeidsmigranten uitgevoerd. We combineren de resultaten met het onderzoek parkeernormen sociale woningbouw. We rapporteren de onderzoeksresultaten in het kader van de evaluatie Nota parkeernormen in 2024.
De parkeergarage aan de Oude Zeeweg is geschikt gemaakt voor publiek gebruik.
We hebben laten onderzoeken of een ondergrondse parkeervoorziening aan het Kloosterplein mogelijk is. Dit onderzoek richtte zich op de constructieve en verkeerskundige mogelijkheden en de mogelijke capaciteit. We hebben ook de financiële impact in het onderzoek meegenomen. De eindrapportage volgt begin 2024.
We hebben verschillende tarieven voor dagparkeerkaarten. In het hoogseizoen (van 1 april tot en met 31 oktober) een hoger tarief voor een dagkaart dan voor het laagseizoen (1 november tot en met 31 maart). Het tijdstip van betaald parkeren is verlengd van 21:00 uur naar 23:00 uur. Het parkeren op het Kloosterplein na 18:00 uur is gratis gemaakt.
Naar aanleiding van een draagvlakonderzoek voeren we geen verdere parkeerregulering in Noordwijk Binnen in.

Verkeersveiligheid

We hebben maatregelen genomen om de verkeersveiligheid te verbeteren onder andere in de wijk Duineveld, in de Ruigenhoek en op de Langevelderslag. We hebben snelheidsmeters geplaatst op verschillende wegen in Noordwijk, Noordwijkerhout en De Zilk. We hebben campagnes gevoerd voor fietsverlichting en ‘Onze scholen zijn weer begonnen’.
We hebben een snelheidsmeting uitgevoerd naar de snelheid op het wegvak Viaductweg/Wildlaan. Deze metingen geven geen aanleiding om maatregelen te nemen. We verwerken de verschillende resultaten in het mobiliteitsplan (zie 3.1). De voorbereidingen zijn getroffen voor het afsluiten van het centrum van Noordwijkerhout. Daarnaast zijn er diverse

projecten afgerond waarbij de verkeersveiligheid is verbeterd zoals aan de Parallelboulevard, de rotonde Pickeplein en de Herenweg.

Programma 4: Economie

Agrarische bedrijven en Intergemeentelijke structuurvisie Greenport

De Economic Board Duin- en Bollenstreek(EBDB) heeft in afstemming met de gemeenten een concept Uitvoeringsprogramma 2024-2027 opgesteld. We hebben gewerkt aan doelen van de Strategische Agenda Ruimte en het vitaliseren van de regionale economie, innovatie en krachtenbundeling bij de brede regionale economische opgaven.
Het jaarplan van de Stichting Greenport is vastgesteld. Noordwijk heeft financieel bijgedragen aan de uitvoering van het programma en de Stichting. Ook in het concept Uitvoeringsprogramma van de EBDB is duurzame greenport een van de belangrijkste doelen. In de regio met bijzondere aandacht gewerkt aan de opgave van verduurzaming van de bollenteelt.

Vestigings- en ondernemersklimaat

De Bedrijveninvesteringszone (BIZ) Noordwijkerhout Centrum is gestart op 1 januari 2023 na een positieve draagvlakmeting onder ondernemers.
Na een uitgebreid participatietraject met ondernemers en inwoners is besloten dat er een voetgangersgebied komt in het centrum van Noordwijkerhout.
We hebben de winkelgebieden groener gemaakt met onder andere extra groenbakken in Noordwijk aan Zee en de Koningin Wilhelmina-boulevard.
We zijn gesprekken gestart met betrokken ondernemers om de Grent en de Koningin Wilhelmina Boulevard een kwaliteitsimpuls te geven. We hebben daarvoor een eerste verkenning gemaakt van de aandachtspunten.
We hebben de bedrijventerreinenstrategie regionaal afgestemd. Hierin is aandacht is voor het gewenste vestigingsbeleid.

Jaarrond toerisme en recreatie

We hebben een opdrachtformulering Visie Noordelijke toeristische ontsluiting en een opdrachtformulering Visie verblijfsrecreatie opgesteld en een eerste marktverkenning uitgevoerd.
We hebben aan de hand van de bestuursopdracht Langevelderslag met een kernteam gewerkt aan de herinrichting van het gebied. Het resultaat is een voorlopig ontwerp. We hebben hier belangrijke stakeholders bij betrokken.

Space

We hebben bijgedragen aan de profilering van Space door het faciliteren en ondersteunen van de stichting NL Space Campus en van evenementen. Voorbeelden hiervan zijn The Space Week, Walk of Space, de voorbereidingen voor NL Moonshots en het astronautencongres in 2024.
De start van de bouw van Cometlabis voorzien in 2024. We hebben bijgedragen aan de totstandkoming van de Lange Termijn Ruimtevaart agenda, die begin 2024 is aangeboden aan de minister van Economische Zaken. Het open veld van de NL Space Campus is geactiveerd met de opening van het Martin Schröderplein.
We hebben de strategische gebiedsvisie van de NL Space Campus verder uitgevoerd, de transformatie van een bedrijventerrein naar een campus.
We zijn gestart met de inschrijvingsfase van de aanbesteding van het Basecamp en de resterende gronden. Hierin trekken we samen op met de Provincie Zuid-Holland.
De gebruiksovereenkomst met ESA ESTEC is ondertekend om grond beschikbaar te stellen voor het centrale ontmoetingsplein.

Strand en heilzame badplaats

We hebben door inzet van een projectgroep Strand duidelijke afspraken gemaakt met onze partners die toezicht houden over de borging van de integrale handhaving op het strand.
Op het strand is het nieuwe Calisthenics sportpark geopend ter stimulering van om de (mentale) gezondheid van jongeren te bevorderen.

Na de evaluatie hebben we met de strandexploitanten afspraken gemaakt over onder andere bedrijfsvoeringszaken, de toegankelijkheid van en veiligheid op het strand. We hebben de Groene Strand Wimpel voor het strand Noordvoort voor de eerste keer gekregen.

Programma 5: Onderwijs

Onderwijs
We subsidiëren Voor- en Vroegschoolse educatie om achterstanden in (taal-) ontwikkeling tegen te gaan. In 2024 evalueren we het bestaande beleid. We overleggen hierover met betrokken partijen. We onderzoeken de haalbaarheid van een internationaal georiënteerd onderwijsaanbod.

Onderwijs huisvesting
Op basis van het huidige Integraal huisvestingsplan (IHP) Onderwijs vinden verschillende activiteiten plaats. Er is gewerkt aan nieuwbouw voor de fusieschool Wakersduin/Zeehonk, de Noordwijkse School en Prinsenhof. Daarnaast hebben we gewerkt aan een plan voor duurzame renovatie van De Duinpieper, Het Duin en De Schapendel. We gaan het huisvestingsplan actualiseren.

Programma 6: Sport, cultuur en recreatie

Verenigings- en vrijwilligerswerk

We hebben twee buurtsportcoaches van het Sportbedrijf opgeleid en aangesteld als clubkadercoach. De coaches zijn gestart met het begeleiden van jeugdtrainers bij de eerste sportverenigingen. De inzet van de coaches bij andere verenigingen krijgt in 2024 een vervolg.
Het Sportbedrijf Noordwijk, de cultuurcoach en Welzijn Noordwijk hebben zeven workshops georganiseerd voor de vrijwilligers van culturele en sportieve aanbieders. Hier is onder andere aandacht geweest voor het verbeteren van de sociale veiligheid binnen de vereniging.
We hebben het kennismakingsprogramma Sjors Sportief en Sjors Creatief uitgevoerd. 18 cultuuraanbieders bieden 39 culturele activiteiten aan. 38 sportverenigingen doen mee. Zij hebben gemiddeld vijf keer een kennismakingsles georganiseerd.

Sport en recreatie

We hebben met 20 nieuwe projecten invulling gegeven aan het Leefstijlakkoord. Hierbij gaat het onder meer om aandacht voor valpreventie en mentale gezondheid, terugdringen van gezondheidsachterstanden en het versterken van de sociale basis
We hebben bijeenkomsten gehad met beweegpartners in de wijken van Noordwijkerhout en De Zilk voor meer bewegen in de buitenruimte.

Kunst en cultuur

Er zijn audiotours gestart voor musea en andere maatschappelijke partners. Er zijn cultuurmarkten en een kindercultuurmaand georganiseerd. De Biënnale met 44 lokale kunstenaars heeft plaatsgevonden. Er is aandacht voor een toekomstbestendige erfgoedsector. Door het project ‘Kunst in de Gemeente’ is een kunstwerk in de Engelse Tuin in Noordwijkerhout geplaatst. Ook is het kunstwerk Reuzenbol geplaatst. Er is beleid opgesteld voor kunst op de rotondes.

Evenementvriendelijke gemeente

We hebben het evenementenbeleid van de gemeente geactualiseerd. We hebben hierin aandacht voor afspraken over veiligheid.

Multifunctionele accommodaties

We hebben gewerkt aan het opstellen van een voorontwerp voor een nieuw zwembad in Noordwijkhout. De tijdelijke De Schelft blijft langer in gebruik.

Programma 7: Sociaal Domein en Volksgezondheid

Gezond leven
Om een gezonde leefstijl te bevorderen geven we in onze gemeente aandacht aan sport en bewegen, beperken van middelengebruik, gezonde voeding en mentale gezondheid. In de projecten werken we samen met inwoners en organisaties. In de loop van 2023 zijn we het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) gestart en hebben we een plan van aanpak hiervoor opgesteld.

Opgroeien en zelfontplooiing
We zijn gestart met het onderzoeken van aanbod dat aansluit bij de behoeften voor het vergroten van weerbaarheid voor de doelgroep 15-22 jaar.
Het programma “Kansrijke Start” is ingezet voor de samenwerking tussen onder andere verloskundigen, huisartsen, kraamzorg en het centrum voor jeugd en gezin.

Meedoen
Per 1 januari 2023 zijn we begonnen met de uitvoering van taken op het gebied van Maatschappelijke Zorg. Het gaat hierbij over:
- De opvang voor inwoners die dak- en/of thuisloos zijn geraakt.
- Maatschappelijke Opvang (MO).
- Ondersteuning voor inwoners die vanwege een psychische aandoening tijdelijk niet zelfstandig kunnen wonen.
- Ondersteuning met wonen of Beschermd Wonen (BW).
- Taken op het gebied van Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ): verslavingszorg (VZ), preventie en bemoeizorg.

We hechten aan werken naar vermogen. Met het project ‘Extra impuls werkzoekenden’ zijn met succes uitkeringsgerechtigden begeleid naar betaald werk. Via ‘Social Return on investment’ zorgen we voor we werkervaringsplekken voor uitkeringsgerechtigden. Aan inwoners met een bijstandsuitkering is een maatschappelijke tegenprestatie naar vermogen opgelegd volgens de Verordening Tegenprestatie naar vermogen ISD Bollenstreek 2019.
De ISD Bollenstreek is in 2023 aangesloten bij het Schuldenknooppunt. Dit maakt uitwisseling van gegevens met schuldeisers eenvoudiger. De preventieve aanpak schuldhulpverlening is versterkt.
We zijn aangesloten bij de Schuldhulproute. De effectiviteit van Schulphulproute, Geldfit en het Energiedashboard evalueren we in 2024.

Zorg en ondersteuning
We hebben in 2023 de werkwijze van VoorIeder1 geëvalueerd. De toegang tot onafhankelijke cliëntondersteuning is versterkt door afspraken over samenwerking te vernieuwen met VoorIeder1 en lokale partners. Meer inwoners hebben gebruik gemaakt van het Meedenkersnetwerk.
Lokaal voeren we algemene voorzieningen uit om:
- welzijn en geluk te bevorderen,
- eenzaamheid tegen te gaan,
- mantelzorgers te ondersteunen,
- mensen in een kwetsbare situatie mee te laten doen in de samenleving.

Het Maatschappelijke programma Floreren in Noordwijk verbindt de activiteiten en het lokale aanbod. Samenwerking tussen partners wordt versterkt.
We hebben regionaal ingezet op de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp. We hebben in regionaal verband aan vier deelopgaven gewerkt. We hebben een bestuurlijk kerngroep wachttijden opgericht. En het Nederlands Jeugd Instituut (NJI) en Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd (OZJ) om ondersteuning gevraagd. We hebben de kennis uit de Landelijke Aanpak wachttijden Jeugd van de VNG gebruikt om onze regionale

aanpak te verbreden. We hebben interviews en werksessies gehouden met onder meer jeugdhulpaanbieders en de jeugdteams. Hieruit is een aantal ideeën voor pilots gekomen die we in 2024 opstarten.

Programma 8: Duurzaamheid en Leefomgeving

Duurzaamheid

Noordwijk heeft in 2023 actief meegewerkt aan het regionale Transitieloket Bollenstreek. Dit is gericht op de regionale MKB. We hebben in 2023 tientallen ondernemers advies gegeven over mogelijke energiemaatregelen. We hebben samen met ondernemers actief campagne gevoerd, om ondernemers te activeren samen te werken voor dit onderwerp onder andere via het transitieloket. Ook is via het loket een energiesymposium georganiseerd.
Op basis van het onderzoek hebben we prioriteiten gesteld welke gemeentelijke gebouwen als eerste worden aangepakt voor verduurzaming aan de hand van het energielabel. In De Wieken zijn diverse verduurzamingsmaatregelen toegepast.
We hebben de openbare verlichting verduurzaamd volgens het beheerplan “openbare verlichting’, door armaturen te vervangen voor moderne energiezuinigere LED-varianten. Alle groot energieverbruik armaturen op de hoofdroutes van Noordwijk zijn vervangen voor moderne energiezuinigere LED-varianten. De eerste uit een serie van mogelijkheden om extra energie te besparen.
De Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR) is geactualiseerd. Dit is de basis voor een verdere uitwerking van een duurzame inrichting van onze openbare ruimte.
We hebben het Integraal Waterketenplan Bollenstreek vastgesteld. We zijn begonnen met het opstellen van een beleidsplan voor een klimaatadaptieve leefomgeving.

Energietransitie

We zijn gestart met bijeenkomsten energietransitie voor stakeholders. In regionaal verband hebben we overleg gehad over de infrastructuur. De Transitievisie Warmte is de basis voor de verdere wijkuitvoeringsplannen. De uitwerking volgt in 2024.
Er zijn informatiebijeenkomsten georganiseerd voor mogelijk grote afnemers van aardwarmte zoals bedrijven en vertegenwoordigers van VVE’s. Hiervoor is grote belangstelling.
Daarnaast heeft de Omgevingsdienst een selectie gemaakt van de bedrijven die op jaarbasis meer dan 175.000 m3 gas verbruiken. Deze informatie gebruiken we ook om de komende tijd warmtevraagclusters te vormen. We zijn in 2023 in de Duin en Bollenstreek een verkenning gestart naar de mogelijkheid om de dorpen en kernen in de regio met elkaar te verbinden door middel van een warmtetransportnetwerk. Het uit te werken tracé wordt namelijk grotendeels bepaald door het verbinden van concentraties van de warmtevraag in de afzonderlijke kernen. Samen met de netwerkbeheerder kijken we naar oplossingen voor de capaciteitsproblemen op het elektriciteitsnetwerk.
We hebben contact met de energiecoöperatie van inwoners voor de uitvoering van mogelijk nieuwe projecten voor de toepassing van duurzame energiebronnen. In de nieuwe projecten zijn de inwoners mede-eigenaar van de lokale energiebronnen.
We faciliteren Noordwijkse vrijwillige energiecoaches met training en begeleiding. Deze energiecoaches adviseren inwoners over hoe ze hun woningen energiezuiniger kunnen maken. En in het kader van het omgaan met energiearmoede hebben de energiecoaches ook honderden gesprekken gedaan in het kader van het uitgeven van energieboxen-met-advies.

Natuur en groen

We hebben in het voorjaar 350 bomen geplaatst, waarvan een deel vervanging is. In het najaar zijn we gestart met het vervangen van 200 bomen.
Met het ‘800 extra bomen’ project voeren we het uitvoeringsplan voor de vergroening van onze leefomgeving uit. Hierbij schenken we ook aandacht aan (de risico's van) wateroverlast, hittestress en droogte.

Voor het regionale gebiedsprogramma B(l)oeiende Bollenstreek hebben we met de Duin- en Bollenstreek gemeenten aan de volgende projecten en processen gewerkt:

- Het project ‘landschapspark met speeleiland Middengebied’ is uitgevoerd. Opening en administratieve afhandeling zijn in 2024.

- De uitvoering van de ecologische zone Offem Zuid is voorbereid en de provinciale subsidie aangevraagd. In 2024 en 2025 gaan we deze zone aanleggen.
- We hebben de projecten “Bloemrijke bermen 2019” en “Historische tuinen St. Bavo” afgerond.
- We hebben de gebiedsprogramma’s groen 2010-2023 geëvalueerd voor de hele Duin- en Bollenstreek.
- We hebben projecten voor het laatste restant Regionale Investerings Fonds (RIF) geïnventariseerd.
- We hebben (als kasgemeente) de vaststelling van de provinciale programmasubsidie (ad € 2,45 miljoen voor de hele Duin- en Bollenstreek) aangevraagd en gekregen.
- We hebben meegewerkt aan de streekbrede projecten “Integrale uitwerking Ecologische verbindingszone Trekvaart”, “Actualisatie netwerken – fietsen” en “Limes Bubble Barrier”.
- We hebben het project van Zuid-Hollands Landschap “Nieuw Leeuwenhorst slotfase-Inrichting laanstructuur” ondersteund.

Woon- en leefomgeving

Het beheerplan 'Groen’ is geactualiseerd. We hebben voor toeristische gebieden, kernen en doorgaande wegen gekozen voor kwaliteitsniveau A. In de wijken en bedrijventerreinen voor kwaliteitsniveau B. In de buitengebieden voor niveau C.
Bij reconstructiewerkzaamheden zoals bij de rotonde Vuurtorenplein, De Grent, Herenweg (Noordwijkerhout), Langevelderslag en andere herstraatwerkzaamheden zijn de richtlijnen vanuit de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte en het verkeersveiligheidsbeleid Duurzaam Veilig toegepast. Hierdoor is en blijft de toegankelijkheid voor en verkeersveiligheid van minder validen gewaarborgd.
De beheerwijze van de buitenruimte in de dorpskernen hetzelfde geworden door afspraken met de Buitendienst en derden. De Buitendienst is in de centra van onze dorpskernen meer aanwezig, waardoor het dagelijks onderhoud van de leefomgeving is verbeterd.

Afval en grondstoffen

Met verschillende communicatiecampagnes en de inzet van de afvalcoach vergroten we de bewustwording bij onze inwoners voor de noodzaak van afvalscheiding. Door betere afvalscheiding was het mogelijk de inzameling van restafval bij laagbouwwoningen te verlagen van één keer in de twee weken naar één keer in de drie weken.
De invoering van de eerste fase van het grondstoffenplan betreft onder meer de huis-aan-huis inzameling van oud papier en plastic, blik en drinkverpakkingen (PBD). Hierdoor vermindert het aanbod voor de ondergrondse containers. In Noordwijkerhout zijn vier perscontainers voor PBD geplaatst. Er komen meer perscontainers in 2024.
Samen met de deelnemers in het Vuilafvoer Bedrijf VAB (Katwijk, Lisse, Hillegom en Teylingen) en Meerlanden is de MeerVAB opgericht. Hierin investeren we in de ontwikkeling van een vernieuwde op- en overslagstation voor afval.
Met Waternet (Amsterdamse Waterleidingduinen) zijn we in gesprek over het aanpassen grondwaterniveau waarbij er een second opinion is gedaan om de consequenties beter in beeld te krijgen.

Programma 9: Wonen en Ruimte

Bouwen voor de lokale bevolkingsgroei

We hebben de woonzorgvisie vastgesteld. Op basis hiervan verbeteren we de samenwerking tussen gemeente, corporaties en zorgpartijen.
Op basis van de dynamische vastgestelde woningbouwplanlijst 2023 van de gemeente hebben de corporaties samen met ons kansrijke projecten integraal opgepakt. De gezamenlijk aangestelde doorstroomadviseur activeert huurders om door te stromen naar een woning die beter bij hun situatie past. Lokaal Maatwerk is door beide corporaties maximaal ingezet om doelgroepen te helpen die minder makkelijk aan bod komen.
Op basis van de huidige Woonvisie is de jaarschijf 2024 van de meerjaren prestatieafspraken met de woningbouwcorporaties vastgesteld. Hierin borgen we het op peil houden van de huidige- en toekomstige sociale woningbouwvoorraad bij woningcorporaties.
Binnen de kaders van de Wet Voorkeursrecht Gemeenten (Wvg) hebben we de mogelijkheden voor de ontwikkeling van woningbouw op de locatie Achterweg onderzocht. Hierbij zijn de strategische grondposities in beeld gebracht. De doorvertaling naar een strategische visie moet nog plaatsvinden.
In het samenwerkingsverband Holland Rijnland is de regionale woonagenda vastgesteld. De lokale Woonvisie is in lijn met deze aanpassing.

Bouwen op basis van de lokale behoefte

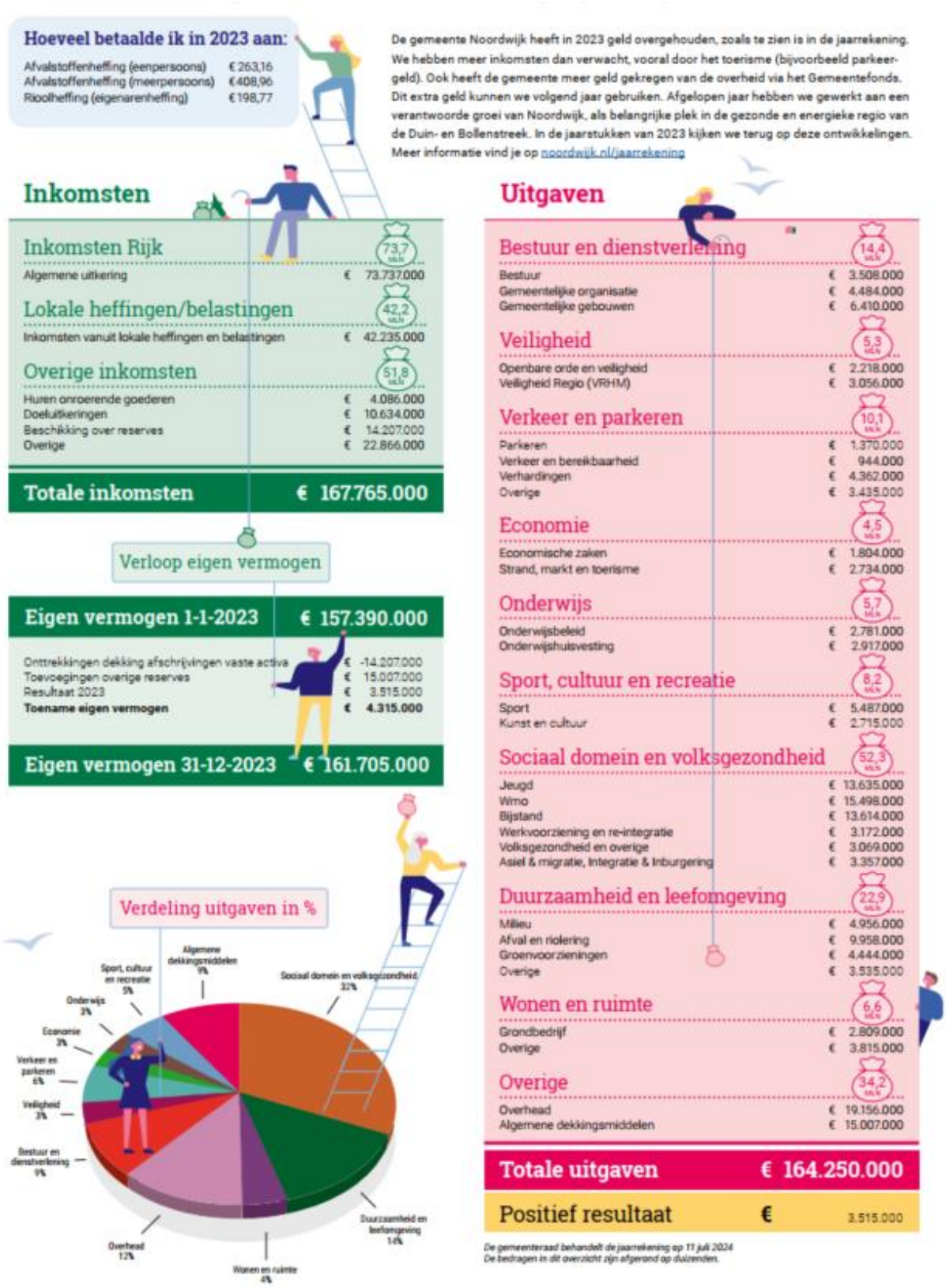
Er is behoefte aan compacte huisvesting voor één-of tweepersoonshuishoudens waarbij een oppervlakte van minimaal 40 à 50 m² met volwaardige voorzieningen uitgangspunt is. Advisering bij nieuwe woningbouwplannen heeft in een aantal gevallen tot wijzigingen van de plannen geleid.
Waar mogelijk is levensloopbestendig gebouwd.
We zijn gestart met onderzoek naar de verdeling van betaalbare woningen over diverse groepen woningzoekenden binnen het samenwerkingsverband Holland Rijnland.
Samen met de woningcorporaties kijken we naar het realiseren van sociale en middeldure woningen en de huisvesting van spoedzoekers.
We hebben ons ingezet voor het aanpassen van de instandhoudingstermijn van woningen in het middensegment van 10 jaar naar de maximaal wettelijk toegestane 20 jaar. We hebben dit in de lokale doelgroepenverordening en de Regionale Huisvestingsverordening opgenomen. Hierdoor zijn de woningen langer beschikbaar als betaalbare huurwoning. Deze aanpassingen hebben wij doorgevoerd in onze lokale volkshuisvestelijke verordeningen. Ook hebben we de aanpassingen doorgevoerd die vanwege de invoering van de Omgevingswet noodzakelijk zijn. De mogelijkheden om gebruik te maken van het Stimuleringsfonds Flex- en Transformatiewoningen (SFT) zijn onder de aandacht en er zal, wanneer dit opportuun wordt, per project een aanvraag worden ingediend.

Kleinschaligheid en open karakter van de leefomgeving

We hebben in samenwerking met de vijf Duin- en Bollenstreek gemeenten de Evaluatie “Vitalere greenport en vitaler landschap” afgerond. Dit onderzoek richtte zich op de meerwaarde van de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport (ISG). Voor herziening van de ISG is een aanbestedingstraject gestart. Het uitgangspunt daarbij is het versterken van de gebiedssamenwerking in de Duin- en Bollenstreek. Samen met de gebiedspartners Provincie Zuid-Holland en Hoogheemraadschap en stakeholders. In het Programma zoeken we zoveel mogelijk aansluiting bij de samenwerking en opgaven vanuit het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PG). Ook sluiten we aan bij de integrale opgaven tot 2040. Dit doen we met een doorkijk naar 2050. En in relatie tot de raakvlakken vanuit de Ruimtelijke Puzzel (Ruimtelijk Koers op Zuid-Holland) op onder meer het gebied van woningbouw, circulaire economie, mobiliteit en energietransitie. We handhaven weer op agrarische gronden volgens de aangenomen motie in afstemming met de Duin- en Bollenstreek gemeenten.

1. Algemeen

1.1 Jaarrekening in één oogopslag

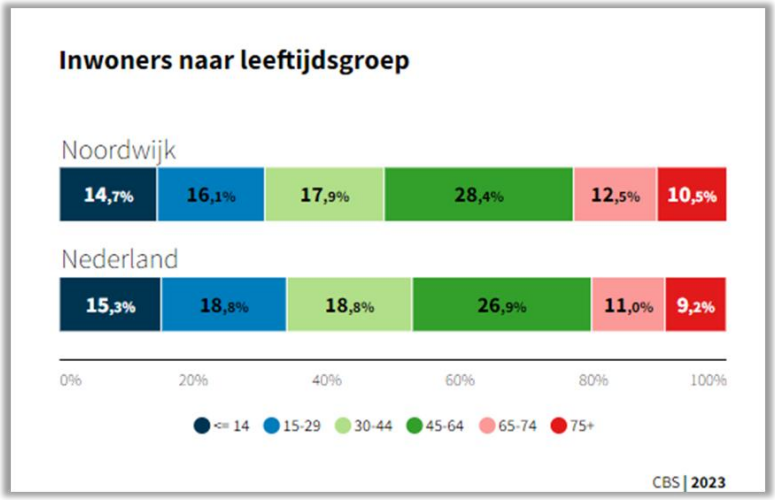

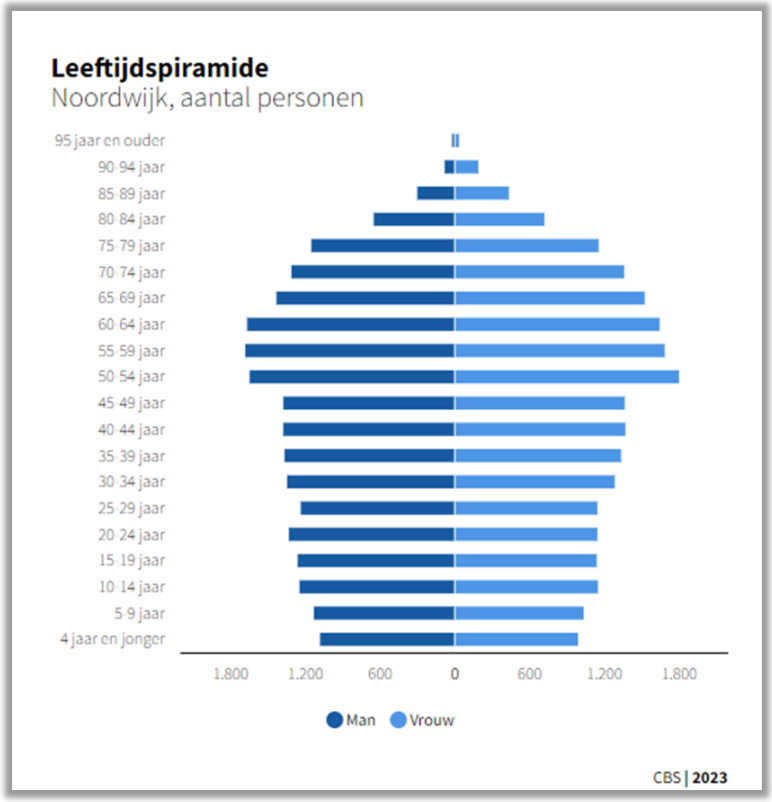
1.2 Gemeentelijke kerngegevens

Sociale structuur

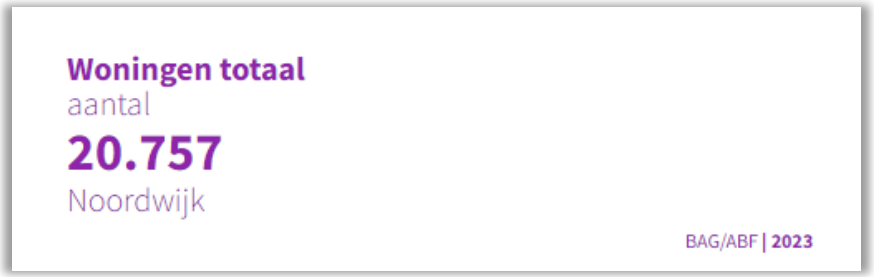

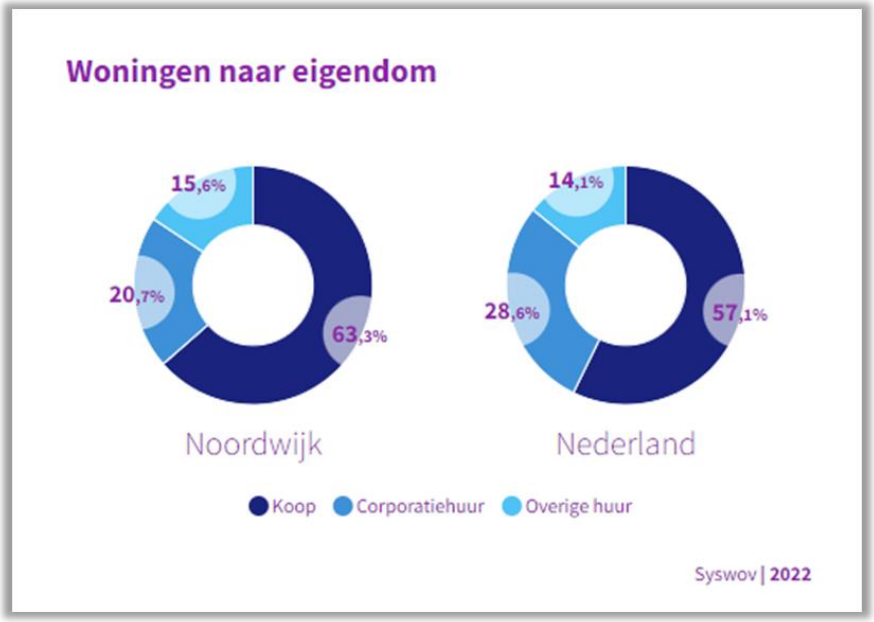

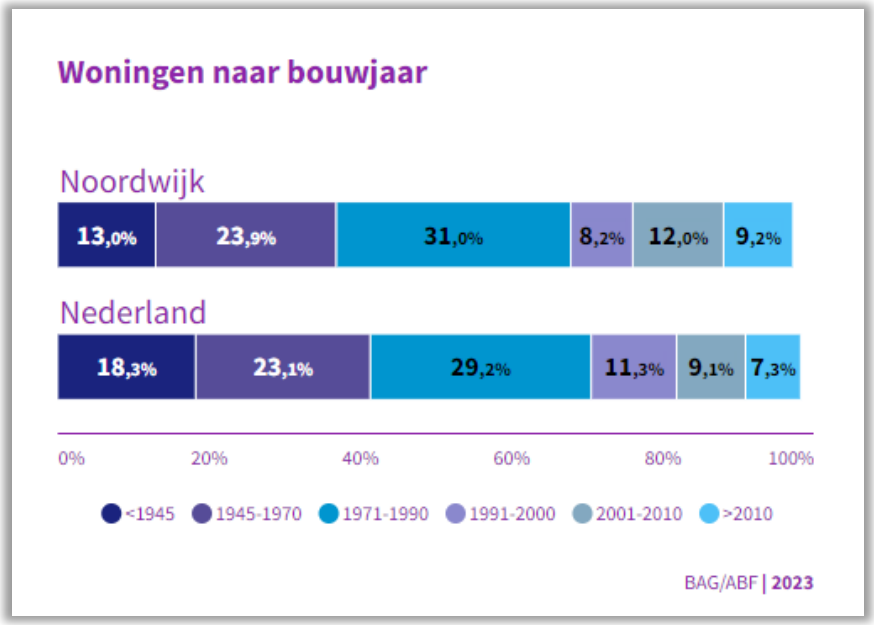

*gegevens afkomstig uit https://noordwijk.incijfers.nl/dashboard/bevolking-3

Fysieke structuur

*gegevens afkomstig uit www.waarstaatjegemeente.nl/Dashboard/dashboard/bouwen-en-wonen

1.3 Behandeling jaarstukken

Op grond van artikel 197 van de Gemeentewet legt het college verantwoording af aan de raad over het gevoerde bestuur van elk begrotingsjaar door het jaarverslag met de jaarrekening aan de raad voor te leggen. Het college stuurt de vastgestelde jaarstukken binnen twee weken na vaststelling door de raad en in ieder geval vóór 15 juli van het jaar volgend op het begrotingsjaar, aan de Gedeputeerde Staten.

2. Jaarverslag

2.1 Programmaverantwoording

De programmaverantwoording is onderverdeeld in de volgende 9 programma's:

Programma 1: Bestuur en Dienstverlening
Programma 2: Veiligheid
Programma 3: Verkeer en Parkeren
Programma 4: Economie
Programma 5: Onderwijs
Programma 6: Sport en Cultuur
Programma 7: Sociaal domein en Volksgezondheid
Programma 8: Duurzaamheid en Leefomgeving
Programma 9: Wonen en ruimte

De programmaverantwoording biedt inzicht in de mate waarin de doelstellingen zijn gerealiseerd en de gerealiseerde baten en lasten. Op basis van de 7 W's wordt er verantwoording afgelegd over de uitvoering van de begroting:

1. Wat wilden we bereiken?
2. Wat hebben we er voor gedaan?
3. Wanneer zijn de doelen behaald?
4. Wat heeft het gekost?
5. Welke beleidsindicatoren waren hierbij relevant?
6. Wat waren de verbonden partijen/met wie werkten we samen?
7. Wat waren de risico's?

Wat wilden we bereiken?

In de programmaverantwoording wordt inzicht gegeven in de mate waarin de doelstellingen zijn gerealiseerd. Met de vraag 'Wat wilden we bereiken?' wordt aangegeven wat de gemeente binnen een beleidsveld voor ogen had. Hierin zijn de ambities uit onder andere het coalitieakkoord verwerkt.

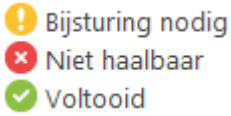
Wat hebben we er voor gedaan?

Er wordt concreet aangegeven wat de gemeente in het verslagjaar heeft gedaan om de gestelde doelen te bereiken (prestaties). Dat kunnen zaken zijn die de gemeente zelf heeft gedaan of die andere organisaties in opdracht van de gemeente hebben gedaan.

Wanneer zijn de doelen behaald?

In aanvulling op de reeds in de begroting opgenomen W-vragen wordt ook aangegeven wanneer de doelstelling behaald is. Dit wordt net als met de tussentijdse rapportages (Voor- en Najaarsnota) ook bij de jaarrekening middels een 'stoplichtrapportage' toegevoegd.
Met de stoplichten wordt als het ware de voortgang van 'Wat wilden we er voor doen?' weergegeven.

De weergave is met de volgende stoplicht-symbolen:

We hebben ervoor gekozen om de werkzaamheden die continu doorlopen niet meer van een stoplicht te voorzien, gezien dit van onvoldoende toegevoegde waarde was. Hiermee komt er meer focus op de specifiek voor 2023 voorgenomen acties. Zo hopen we aan te sluiten op

de wens van de raad om de ‘stoplichtrapportage’ door te ontwikkelen en de beleidsontwikkelingen met status ‘doorlopend’ niet het hele jaar op ‘groen’ te presenteren.

Op een aantal punten hebben we nog meer activiteiten verricht om te trachten de beoogde maatschappelijke effecten te bereiken. Vanzelfsprekend is daarvoor geen stoplicht over de voortgang aan te geven. Dat verklaart waarom er bij enkele onderdelen in dit jaarverslag geen stoplichtteken staat.

Wat heeft het gekost?
Om de derde W-vraag (Wat mag het kosten?) te beantwoorden staan in elk programma de baten, de lasten en het saldo vermeld.

Welke beleidsindicatoren waren hierbij relevant?
Vanuit het BBV zijn gemeenten verplicht om in de programma’s een basisset van beleidsindicatoren op te nemen. Op basis van deze beleidsindicatoren wordt de gemeente Noordwijk vergeleken met andere Nederlandse gemeenten. Dit zijn de meest recente gegevens die ter beschikking worden gesteld op www.waarstaatjegemeente.nl.

Wat waren de verbonden partijen/met wie werkten we samen?
Per programma wordt aangegeven welke verbonden partijen hebben bijgedragen aan het programma. De uitgebreide informatie over de verbonden partijen staat opgenomen in de paragraaf Verbonden partijen.

Wat waren de risico’s?
Per programma wordt aangegeven welke mogelijke risico’s samenhangen met de uitvoering van het desbetreffende programma. Uitgebreide informatie over de risico’s staat opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

2.1.1 Programma 1: Bestuur en Dienstverlening

Integriteit en transparantie zijn kernwaarden binnen de Noordwijkse politiek. Zij vormen de basis van de bestuurscultuur.
Onze inwoners en de samenleving staan centraal. Wij weten wat er leeft door goed naar inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers te luisteren en door zichtbaar te zijn. We communiceren begrijpelijk en duidelijk. Op deze wijze overbruggen we de afstand tussen onze inwoners en het gemeentebestuur.
We zijn dienstverlenend en werken servicegericht. Op deze punten blijven we ons continu verbeteren. We zijn optimaal bereikbaar en gemeentelijke informatie is makkelijk vindbaar.
We hebben aandacht voor de eigen bestuurskracht om zelfstandig te blijven als gemeente. We sluiten een fusie uit. We bekijken goed welke taken we zelf uitvoeren en welke we uitbesteden. Als we voor dat laatste kiezen zijn we kritisch op de kwaliteit en de meerwaarde die het oplevert. Voorts zijn we in de samenwerkingsverbanden een sterke en betrokken partner; ook raadsleden geven profiel aan deze betrokkenheid. De 'Strategische- en Uitvoeringsagenda Duin- en Bollenstreek' is een belangrijke basis in de regionale samenwerking richting een bloeiende toekomst.

1.1 Integriteit en transparantie		
Integriteit en transparantie zijn kernwaarden in Noordwijk. Zij vormen de basis van onze bestuurscultuur.		
Portefeuillehouder:	*Burgemeester Verkleij*	
Wat wilden we bereiken?	**Wat hebben we er voor gedaan?**	**Wanneer?**
We zijn integer	Het protocol integriteitsmeldingen dat is vastgesteld in 2022 heeft erin voorzien dat we in 2023 een integriteitscommissie hebben kunnen instellen. Hiermee zijn we naast andere regelingen, zoals de gedragscodes integriteit voor de gemeentelijke organisatie, de Gentle Agreement en de in 2023 geactualiseerde Klokkenluidersregeling voor medewerkers, nu volledig.	
We werken transparant	We hebben voorbereidingen getroffen om actief klachten, convenanten en besluiten actief openbaar te maken in het kader van de Wet open overheid. Zie tevens de paragraaf Wet open overheid.	

1.2 Participatie en communicatie		
Onze inwoners en de samenleving staan centraal. Wij weten wat er leeft door goed naar inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers te luisteren en door zichtbaar te zijn. We communiceren begrijpelijk en duidelijk. Op deze wijze overbruggen we de afstand tussen onze inwoners en het gemeentebestuur.		
Portefeuillehouder:	*Wethouder Ter Hark/Burgemeester Verkleij*	
Wat wilden we bereiken?	**Wat hebben we er voor gedaan?**	**Wanneer?**
We zorgen voor een goede aansluiting tussen	We hebben een integraal plan van aanpak opgesteld op basis waarvan we onze participatietrajecten verder vormgeven en professionaliseren. We hebben	

1.2 Participatie en communicatie		
inwoners en het gemeentebestuur.	aandacht besteed aan het inrichten van de ambtelijke organisatie en zijn gestart met de uitvoering van het plan. Hierdoor is meer regie gekomen over de uitvoering van participatie en wordt er een uniforme werkwijze gehanteerd. In het plan hebben de volgende punten aandacht gekregen: - verwachtingsmanagement - implementatie Nota Inwonersparticipatie - verordening participatie Omgevingswet - overheidsparticipatie (initiatieven uit de samenleving) - wijkgerichte benadering - rol van het inwonerspanel Twee keer per jaar communiceren we over de participatietrajecten. Zie tevens de raadsinformatiebrief. We hebben in overleg met de wijkverenigingen invulling gegeven aan de wijkgerichte benadering. We hebben een profiel wijkregisseur opgesteld. Deze vacature wordt in 2024 ingevuld. We geven het Noordwijks referendum, het Noordwijks Burgerberaad en alle andere werkvormen voor participatie een plaats in onze nota 'Inwonersparticipatie'. Dit is verschoven naar 2024. Dit is een 'levend document'. Nieuwe werkvormen nemen we hier ook in op. We stellen in 2024 een participatieverordening op die naar dit document verwijst.	
Onze communicatie sluit aan op de behoefte van inwoners ondernemers en andere belanghebbenden	We hebben een eerste aanzet gedaan om de nieuwsbrief onder de aandacht te brengen van onze inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden. De nieuwsbrief is gepromoot op de sociale-mediakanalen en in de gemeenteberichten in de lokale kranten. We monitoren de resultaten. We zijn gestart met een plan van aanpak voor het optimaal gebruiken van onze communicatiemiddelenmix bij onder andere participatietrajecten, verschillende projecten en programma's. Het plan van aanpak wordt in 2024 verder uitgevoerd. Daarnaast zijn we begonnen met het targetten van een aantal berichten op onze sociale media. Op deze manier kunnen we een bericht bij een vooraf bepaalde doelgroep onder de aandacht brengen. De projecten/campagnes waar social-media-	

1.2 Participatie en communicatie		
	targetting voor wordt ingezet, worden dagelijks gemonitord en bijgestuurd. Dit doen wij om te toetsen of de resultaten in lijn zijn met de verwachte doelstellingen. Aan het einde van elke campagne wordt een evaluatierapport gedeeld en besproken met de opdrachtgevers. Deze werkafspraken/proces zijn een vast onderdeel van de dienstverlening. We hebben advies uitgebracht aan het Commissariaat van de Media. Op grond van dit advies heeft het Commissariaat van de Media Omroep BO aangewezen om gedurende 5 jaar als lokale omroep het media-aanbod te verzorgen voor de gemeente Noordwijk, Hillegom, Teylingen en Lisse. Daarnaast heeft een evaluatie plaatsgevonden van Omroep BO.	
Onze website is gebruiksvriendelijk.	We hebben een nieuwe gemeentewebsite opgeleverd. De website is vindbaar, gebruiksvriendelijk en digitaal toegankelijk voor iedereen. We hebben bij de nieuwe website gebruik gemaakt van bestaande software. We hebben hierbij samengewerkt met andere gemeenten en de website zo ingericht dat deze in de toekomst makkelijk kan worden aangepast aan nieuwe ontwikkelingen.	
We realiseren een newsroom	We zijn gestart met de newsroom. De newsroom geeft bestuurders een actueel beeld van wat er speelt in de samenleving. We kunnen hierdoor beter en sneller inspelen op signalen uit die samenleving.	

1.3 Dienstverlening		
We zijn dienstverlenend en werken servicegericht. Op deze punten blijven we ons continu verbeteren. We zijn optimaal bereikbaar en gemeentelijke informatie is makkelijk vindbaar.		
Portefeuillehouder:	*Burgemeester Verkleij*	
Wat wilden we bereiken?	**Wat hebben we er voor gedaan?**	**Wanneer?**
We verbeteren continu onze klanttevredenheid. We streven hierbij naar een rapportcijfer 8. Dit geldt ook voor onze uitvoeringsorganisaties.	We hebben het programma Dienstverlening afgerond en geëvalueerd. De belangrijkste resultaten zijn: - Een nieuwe, moderne telefonieoplossing: 30 processen zijn gedigitaliseerd, zodat de klant deze 24/7 digitaal kan aanvragen. - Een jaarlijkse meting op klantbeleving en deze klantreacties vertalen naar verdere ontwikkeldoelen. - Een nieuw laagdrempelig klachtenproces, waar de klant snel reactie krijgt op zijn doorgegeven klacht.	

1.3 Dienstverlening		
	- Inzicht in onze dienstverleningsprestaties, dankzij een dashboard. We hebben gewerkt aan (afronding van) verschillende onderwerpen, waaronder: - Uitvoering van de 'Maand van de bereikbaarheid'. - Professionaliseren eerstelijns dienstverlening in het Klant Contact Centrum, voor snelle antwoorden en goede informatievoorziening. - Aanpassing van Fixi voor een betere klantreis. - Focus op eenvoud van (aanvraag)processen, een korte klantreis en duidelijke informatie bij de start van het proces. Op basis van de evaluatie van het programma Dienstverlening en de 2-meting onder de inwoners, zijn vervolgacties geformuleerd om de interne- en externe dienstverlening de komende jaren verder te verbeteren: - servicegerichte klantcontacten organiseren; - klantcommunicatie voor iedereen begrijpelijk en bereikbaar; - doorlopend verbeteren op basis van klantreacties; - eenvoudige digitale dienstverlening via één loket.	

1.4 Regionale samenwerking en verbonden partijen		
We hebben aandacht voor de eigen bestuurskracht om zelfstandig te blijven als gemeente. We sluiten een fusie uit. We bekijken goed welke taken we zelf uitvoeren en welke we uitbesteden. Als we voor dat laatste kiezen zijn we kritisch op de kwaliteit en de meerwaarde die het oplevert. Voorts zijn we in de samenwerkingsverbanden een sterke en betrokken partner; ook raadsleden geven profiel aan deze betrokkenheid. De 'Strategische - en Uitvoeringsagenda Duin- en Bollenstreek' is een belangrijke basis in de regionale samenwerking richting een bloeiende toekomst.		
Portefeuillehouder:	*R. Ter Hark*	
Wat wilden we bereiken?	**Wat hebben we er voor gedaan?**	**Wanneer?**
In samenwerkingsverbanden zijn we een sterke en betrokken partner.	We hebben, samen met Katwijk en HLT Samen, bestuursopdrachten vastgesteld voor projecten uit de Strategische & Uitvoeringsagenda Duin- en Bollenstreek. We hebben een nieuwe Regionale Investeringsagenda (RIA) Holland Rijnland opgesteld. We hebben een gezamenlijke aanvraag 'Regiodeal Bloeiende Sierteeltregio' ingediend bij het Rijk.	

1.4 Regionale samenwerking en verbonden partijen		
	De Strategische en Uitvoeringsagenda Duin- en Bollenstreek is als basis gebruikt voor de RIA en de Regiodeal om onze regionale belangen te waarborgen. Onder aanvoering van een kwartiermaker is er met het kernteam Duin- en Bollenstreek gewerkt aan een vernieuwde en effectievere structuur voor de Duin- en Bollenstreek samenwerking. Daarmee is de initiële fase afgerond. We zijn gestart met het maken van risicoanalyses voor onze verbonden partijen. Daarmee zijn de eerste stappen gezet om te komen tot een aantal beheersmaatregelen.	

Wat doen we doorlopend?

Integriteit en transparantie

- We zorgen ervoor dat integriteit continue de rode draad vormt van ons handelen.
- We werken verder aan onze integriteit en onze kernwaarden op basis van de routekaart ‘integriteit’ en het bijbehorend uitvoeringsplan.
- We stimuleren en werken aan de bewustwording van integriteit en weerbaarheid door middel van opleidingen en ontwikkelprogramma’s.
- Wij honoreren verzoeken op basis van de Wet open overheid (Woo) ruimhartig.
- We scholen onze medewerkers doorlopend op het domein van informatieveiligheid.
- We zorgen voor bewustwording van integriteit en weerbaarheid door middel van opleidingen en ontwikkelprogramma’s.

Participatie en communicatie

- We geven gefaseerd uitvoering aan het plan van aanpak op basis van de in 2023 vastgestelde brede visie op gemeentelijke communicatie. We brengen hierbij ook onze successen en mijlpalen onder de aandacht.
- We monitoren met de newsroom het gebruik van de kanalen door onze inwoners en passen onze communicatie- middelenmix daarop aan.
- We versterken onze identiteit door het verbeteren van onze zichtbaarheid en gebruiken hierbij een eenduidige huisstijl.
- We zetten ons platform Samen Noordwijk in voor alle interactieve participatietrajecten.
- We werken aan begrijpelijk gemeentelijk taalgebruik op basis van het landelijk project “Direct Duidelijke Taal’.

Dienstverlening

- We versterken onze ‘eerstelijns-dienstverlening’ in ons Klant Contact Centrum (KCC) door dit een brugfunctie te geven tussen organisatie en inwoners. We verleggen het accent in klantcontact van fysieke- naar digitale dienstverlening.
- We versterken onze identiteit. Herkenbaarheid en veiligheid zijn hierbij belangrijke thema's.
- We geven gastlessen en/of excursies voor leerlingen tijdens hun schoolperiode als kennismaking met de plaatselijke democratie kennis.

Wat doen we doorlopend?

- We stellen jaarlijks een kinderburgemeester aan.
- We geven sturing aan onze uitvoerende organisaties op basis van KPI's en kengetallen.
- We willen een goed beeld van de gemeentelijk organisatie om van daaruit verder te bouwen naar een bedrijfsmatige organisatie waarin deskundigheid en efficiëntie de boventoon voert.
- Nieuwe ambtenaren worden aangenomen op basis van hun deskundigheid. Zij verdiepen zich in de lokale situatie en de dynamiek van de gemeente Noordwijk.
- We investeren in eigen mensen met als doelstelling om zo veel mogelijk het personeel te behouden.
- We verbeteren voortdurend de arbeidsvoorwaarden en -omstandigheden, zodat ambtenaren optimaal kunnen presteren.

Regionale samenwerking en verbonden partijen

- We geven uitvoering aan de Strategische en Uitvoeringsagenda Duin- en Bollenstreek. Dit doen we samen met Katwijk en HLT Samen.
- We nemen onze verantwoordelijkheid als actieve, zichtbare, verbindende regiopartner waarbij we continue uiting geven aan onze bestuurlijke- en ambtelijke betrokkenheid.
- We weten als goede samenwerkingspartner wat er speelt in de regio en bij onze partners. We maken afgewogen keuzes in de wijze waarop en met wie wij samenwerken.
- De portefeuillehouder verantwoordelijk voor regiozaken is bestuurlijk trekker van een van de kleuren in de sub-regionale overlegstructuur. Hij is daarnaast voorzitter van het integraal bestuurlijk overleg voor de Duin- en Bollenstreek.

Wat heeft het gekost?

Voor een analyse van de afwijkingen tussen begroting (na wijziging) en rekening wordt verwezen naar de toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Welke beleidsindicatoren waren hierbij relevant?

In de programmaverantwoording dienen de beleidsindicatoren vermeld in de Regeling beleidsindicatoren gemeenten van 24 maart 2016, nr. 2016-0000177572, te worden opgenomen. Voor dit programma zijn die in onderstaande tabel weergegeven.

Programma 1 Bestuur en Dienstverlening Naam indicator	Eenheid	Periode	Nw	NL	
Formatie	Fte per 1000 inwoners	2023	6,45	n.b.	Eigen gegevens
Bezetting	Fte per 1000 inwoners	2023	6,15	n.b.	Eigen gegevens
Overhead	% van totale lasten	2023	14%	n.b.	Eigen gegevens

* gegevens afkomstig uit eigen gegevens begroting

Wie waren de verbonden partijen/met wie werkten we samen?

In de tabel hieronder staan de namen van de verbonden partijen, die te maken hebben met de uitvoering van dit programma. Voor gedetailleerde informatie inzake de verbonden partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden partijen.

Programma 1 Bestuur en Dienstverlening Naam verbonden partij	
Dunea	Holland Rijnland
Alliander	Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)
BNG Bank	GR Belastingen Noordwijk-Lisse-Teylingen
Stichting Rijk	

Wat waren de risico's ?

In de tabel hieronder staan de mogelijke risico's, die samenhangen met de uitvoering van dit programma.

Programma 1 Bestuur en Dienstverlening Onderwerp risico	Omschrijving risico
Informatiebeveiliging / Cyberrisico's	Bij de informatiebeveiliging bestaat het risico op datalekken, cybercrime of cyberaanvallen (DDOS, ransomware, phishing en malware).
Personeel	Door krapte op de arbeidsmarkt en het niet kunnen concurreren met het bedrijfsleven en (grote) gemeenten kunnen vacatures van (kritische) functies niet snel worden vervuld.
Algemene Uitkering	Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties staan nog steeds achter de invoering van een nieuw verdeelmodel dat beter aansluit op de kostenverschillen tussen gemeenten en een groot aantal knelpunten in de huidige verdeling kan wegnemen.
Inflatie	De index is hoger dan ingeschat bij het opmaken van de begroting 2024

2.1.2 Programma 2: Veiligheid

Noordwijk is een veilige gemeente om te wonen, te werken, te recreëren en om te leven. We zijn hier gezamenlijk verantwoordelijk voor. We spreken elkaar aan op ongewenst gedrag. Criminaliteit en overlast horen niet thuis in onze gemeente en worden hard aangepakt. Dit doen we samen met politie, onze boa's, inwoners en ondernemers. Onder andere ons Integraal Veiligheidsplan (IVP) is hiervoor een ankerpunt.

2.1 Veiligste gemeente		
Noordwijk is een veilige gemeente om te wonen, te werken, te recreëren en te leven. We zijn hier gezamenlijk verantwoordelijk voor.		
Portefeuillehouder:	*Burgemeester Verkleij*	
Wat wilden we bereiken?	**Wat hebben we er voor gedaan?**	**Wanneer?**
Noordwijk is een veilige gemeente. We verhogen ons rapportcijfer voor veilige buurten van een 7.6 naar minimaal een 7.7.	We hebben uitvoering gegeven aan het jaarprogramma Integraal Veiligheidsplan 2023. Dit hebben wij onder andere gedaan door het jaarrond preventieactiviteiten en bewustwording sessies te organiseren voor inwoners en ondernemers op de verschillende thema's van veiligheid. Onder andere op het gebied van cybercriminaliteit, inbraakpreventie (donkere dagen offensief), brandveilig leven, veilig uitgaan en oud & nieuw. In het kader van het Donkere Dagen Offensief hebben we inwoners bewust gemaakt van inbraakrisico's, onder andere door het project witte voetjes. Ook hebben we via de media inwoners geattendeerd en gestimuleerd op het gebruik van de Buurt whatsapp en het aansluiten bij de Burgernet app. Wij hebben diverse overleggen gevoerd met inwoners en ketenpartners, onder andere op het thema Veilig Uitgaan. Tijdens de brandpreventieweken is ruim aandacht besteedt aan het belang van de rookmelder en de verplichting van het hebben van rookmelders op elke verdieping. En daarnaast is de campagne digitale nazorg gelanceerd. De campagne richt zich op mensen wonend rond het adres waar een brand heeft plaatsgevonden met een radius van 2 km, waarbij onder meer deze folder werd verspreid. We hebben in het kader van bewustwording op het gebied van cybercriminaliteit een cybercongres georganiseerd voor alle ondernemers in samenwerking met Platform Veilig Ondernemen en de Noordwijkse ondernemersvereniging.	

2.1 Veiligste gemeente		
	Alle inspanningen hebben bijgedragen aan de verhoging van het rapportcijfer Veilige Buurten van een 7.6 naar een 8.1. We hebben een handhavingsplan opgesteld waarin prioriteiten zijn omschreven, waaronder sociale veiligheid, gevaarlijk parkeren en veilige evenementen. Het plan is niet gekoppeld aan capaciteit. We hebben de inzet van flexibel cameratoezicht in het kader van openbare orde en veiligheid onderzocht. Tot op heden is daar geen wettelijke grondslag voor.	
Ons strand en de uitgaansgebieden zijn veilig	We hebben bij de Veiligheidsregio aangedrongen op herziening en actualisatie van het regionaal Kader Evenementenveiligheid. De Veiligheidsregio heeft diverse gesprekken gevoerd en de wensen en meningen in de regio geïnventariseerd. Dit heeft nog niet geleid tot een gewijzigd regionaal kader. Wij blijven aandacht vragen voor een spoedige actualisatie. We hebben het handhavingsbeleid voor de uitvoering van de Alcoholwet opgesteld. We hebben op basis van het Alcohol handhavingsbeleid het uitvoeringsplan opgesteld. Het handhavingsbeleid is op dit moment in uitvoering. We hebben de implementatie van de taken op grond van de Alcoholwet afgerond. Meerdere boa's zijn de opleiding van 'alcohol-Boa' gestart. Diverse acties uit het uitvoeringsplan mogen alleen uitgevoerd worden door een beëdigde 'alcohol-Boa.' Andere acties, zoals het geven van voorlichting en de controle op de aanwezigheid van vergunningen, zijn in uitvoering of uitgevoerd.	
Onze handhavers zijn duidelijk zichtbaar en goed bereikbaar.	We hebben samen met de politie en onze handhavers de mogelijkheden van een wijkaanpak verkend. Deze verkenning heeft geleid tot een intensievere samenwerking tussen de boa's en politie om zo de zichtbaarheid en bereikbaarheid te vergroten. Zo zijn de boa's dagelijks bij de politie-briefing aanwezig. De boa's zijn fysiek vaker aanwezig in het straatbeeld in plaats van digitaal. De digitaal zichtbaarheid is beperkt door de vele negatieve reacties die dit oproept, bijvoorbeeld op sociale media. We hebben samen met de politie de haalbaarheid van een 24-uurs bezetting van een Noordwijkse politiepost onderzocht. Een 24-uurs bezetting is volgens de politie niet haalbaar.	

2.2 Aanpak ondermijnende criminaliteit		
In onze gemeente worden criminaliteit en overlast niet geaccepteerd. We handhaven daarom daadkrachting. Dit doen we samen met de politie, onze inwoners en ondernemers.		
Portefeuillehouder:	*Burgemeester Verkleij*	
Wat wilden we bereiken?	**Wat hebben we er voor gedaan?**	**Wanneer?**
Een veilige gemeente waarin geen plek is voor ondermijnende activiteiten	We hebben de toepassing van de Wet Bibob organisatiebreed ingevoerd. En hiermee is uitvoering gegeven aan de beleidsregel. We hebben het thema ondermijning besproken met de Maatschappelijke Alliantie. In de Maatschappelijke Alliantie spreken een groep van vertegenwoordigers uit verschillende sectoren in onze gemeente. Daarnaast is er een Klankbordgroep ondermijning opgericht waarbinnen de Noordwijkse Ondernemingsvereniging en de Koninklijke Horeca Nederland afdeling Noordwijk participeren. Hier wordt gewerkt aan de verbetering van de publiek-private samenwerking op het gebied van preventie van ondermijnende activiteiten. We hebben in de media regelmatig aandacht gevraagd voor het melden van signalen van ondermijning via Meld Misdaad Anoniem (MMA). We hebben samen met onze partners (politie, AVIM, Omgevingsdienst bouw en milieu, brandweer, boa's en het Hoogheemraadschap) een actiedag in het kader van ondermijning georganiseerd. Hierbij zijn diverse locaties bezocht en is voorlichting gegeven door de verschillende partners aan de verschillende inwoners en ondernemers. We hebben een organisatiebrede projectgroep opgestart voor een thematische aanpak ter voorkoming van criminele inmenging in vastgoed & arbeidsuitbuiting/mensenhandel in relatie tot huisvesting en bij het tegengaan van criminalisering van vakantieparken. We hebben in het kader van het programmaplan Ondermijning de basisvoorwaarden voor een goede informatiepositie gerealiseerd. Een signalenoverleg en een periodieke multidisciplinaire controle zijn onder meer ingesteld. Onze samenwerkingspartners zijn hierbij betrokken.	

2.3 Crisisbeheersing		
Noordwijk is sterke (regionale) partner in crisisbeheersing.		
Portefeuillehouder:	*Burgemeester Verkleij*	
Wat wilden we bereiken?	**Wat hebben we er voor gedaan?**	**Wanneer?**
We zijn een sterke partner in onze veiligheidsregio.	We hebben intensief samengewerkt in de veiligheidsregio door de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. Op landelijk niveau is bepaald dat de opvang van Oekraïense vluchtelingen in de loop van 2024 niet meer wordt gecoördineerd door de veiligheidsregio als crisisopvang, maar door Holland Rijnland als duurzame opvangopgave. Onze officieren van Dienst Bevolkingszorg hebben een 3-daagse COPI-training (Commando Plaats Incident) gevolgd. De training bestaat uit realistische oefeningen op basis van de meest voorkomende risico's in onze regio. Hierdoor blijven we vakbekwaam bij het bestrijden van een crisis (situatie). We hebben een gemeentebrede crisisoefening georganiseerd. Naast de hoofden en teamleiders van de gemeentelijke crisisorganisatie, hebben dit jaar ook de crisismedewerkers mee geoefend. De oefening is geëvalueerd. Er zijn waardevolle lessen uit geleerd die leiden tot nog betere kwaliteit van de crisisorganisatie. De aanbevelingen worden meegenomen in het opleidingstraject voor volgend jaar.	

Wat doen we doorlopend?
Veiligste gemeente • We continueren de structurele inzet van de suswacht op de Grent. • We maken gebruik van particuliere beveiligingsorganisaties en voor zover wettelijk mogelijk cameratoezicht in de uitgaansgebieden waar dat nodig is. De wijze van inzet wordt continu gemonitord en indien nodig aangepast. • We geven uitvoering aan ons handhavingsprogramma. We zijn hierbij alert op signalen uit onze samenleving. • We blijven bouwen aan een goede informatiepositie en werken risico-gericht. Belangrijke elementen hierbij zijn een goed functionerend signalenoverleg, een strategische analyses van risicofactoren en tactische en operationele informatieproducten voor verschillende onderdelen van de aanpak. • We ondersteunen de politie met onze Boa's. Zij zijn onze oren en ogen in het kader van preventie. • We stimuleren initiatieven voor buurtpreventie. • Jeugdaanpak op het snijvlak van zorg en veiligheid is geborgd binnen de organisatie en met partners, zowel op individueel als op groepsniveau. • Bij evenementen heeft veiligheid de hoogste prioriteit. De landelijk geldende veiligheidsregels worden indien nodig aangevuld met maatwerkvoorschriften in

Wat doen we doorlopend?

evenementenvergunningen. Daarbij wordt nauw samengewerkt met de Veiligheidsregio Hollands Midden.

- We zetten onze handhavers in om wet- en regelgeving dienstverlenend en daadkrachtig te handhaven.
- Binnen het maatschappelijk programma 'Floreren in Noordwijk' werken wij samen met partners aan verslavingspreventie. Te denken valt onder andere aan voorlichting op scholen, jongerenwerk en in uitgaansgebieden.
- We geven uitvoering aan het geactualiseerde convenant 'veiligheid in en om school 2023 – 2026'. Dit doen we samen met onder meer het onderwijs en de politie. Hierin ligt een verband met programma 5.
- We houden vast aan ons besluit van 2019 om in Noordwijk geen coffeeshop te faciliteren. Dit sluit aan op de regionale afspraak om het coffeeshopaanbod in de regio te beperken tot maximaal twee.
- Er heeft op regelmatige basis overleggen plaatsgevonden met de horecaondernemers en hierbij zijn afspraken gemaakt.

Aanpak ondermijnende criminaliteit

- We zetten de Wet Bibob op meerdere beleidsterreinen in conform onze beleidsregels.
- We handhaven strikt als het gaat om drugshandel vanuit woonhuizen, horeca - en bedrijfspanden conform de Opium-wet.

Crisisbeheersing

- We werken tijdens de langdurige crisissen (opvang Oekraïense vluchtelingen, opvang COA vluchtelingen, energiecrisis) intensief en goed samen met de veiligheidsregio en er vindt afstemming plaats met omliggende gemeenten.
- We zijn een sterke partner in onze veiligheidsregio. We leiden het gemeentebestuur en de ambtelijke organisatie op voor onze crisisorganisatie. We sturen samen met de veiligheidsregio sterk op bewustwording van veiligheid en preventie door middel van preventie- en bewustwordingscampagnes.

Wat heeft het gekost?

Voor een analyse van de afwijkingen tussen begroting (na wijziging) en rekening wordt verwezen naar de toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Welke beleidsindicatoren waren hierbij relevant?

In de programmaverantwoording dienen de beleidsindicatoren vermeld in de Regeling beleidsindicatoren gemeenten van 24 maart 2016, nr. 2016-0000177572, te worden opgenomen. Voor dit programma zijn die in onderstaande tabel weergegeven.

Programma 2 Veiligheid Naam indicator	Eenheid	Periode	Nw	NL	Bron
Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren	2022	7	8	Stichting Halt
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	2023	1	3	CBS
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2023	3	4	CBS
Diefstallen uit woningen	Aantal per 1.000 inwoners	2023	1	1	CBS
Vernieling en beschadiging (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	2023	5	6	CBS

* gegevens afkomstig uit www.waarstaatjegemeente.nl, stand maart 2024.

Wie waren de verbonden partijen/met wie werkten we samen?

In de tabel hieronder staan de namen van de verbonden partijen, die te maken hebben met de uitvoering van dit programma. Voor gedetailleerde informatie inzake de verbonden partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden partijen.

Programma 2 Veiligheid Naam verbonden partij	
Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)	

Wat waren de risico's ?

In de tabel hieronder staan de mogelijke risico's, die samenhangen met de uitvoering van dit programma.

Programma 2 Veiligheid Onderwerp risico	Omschrijving risico
Calamiteiten van grote omvang	Binnen elke gemeente kunnen grote calamiteiten zich voordoen. Door het volgen van rampentrainingen en door deelname aan rampenoefeningen wordt de organisatie voorbereid. De kosten voor de crisisorganisatie blijven voor de gemeente.
Te kort bij landelijke politie	Bij het opkomen van handhavings/openbare orde vraagstukken (evenementen en uitgaansgebieden) waardoor de gemeente extra handhavingscapaciteit moet inzetten.

2.1.3 Programma 3: Verkeer en Parkeren

Noordwijk heeft baat bij een goede en veilige infrastructuur van en naar de gemeente, zodat jongeren naar school of studie kunnen reizen, zodat werkenden naar hun werk kunnen reizen, zodat bezoekers de streek kunnen bereiken. Het is belangrijk dat er naast bereikbaarheid met de auto ook aandacht is voor het openbaar vervoer, de fiets en voetgangers.
In een toeristische gemeente zoals Noordwijk is het belangrijk dat er voldoende parkeervoorzieningen zijn voor inwoners en bezoekers. In de drukke zomermaanden weren we ‘zoekverkeer’ uit de straten van Noordwijk aan Zee. Bezoekers kunnen parkeren aan de randen van het dorp, op transferia. Noordwijk blijft de ambitie houden een parkeergarage in het duin te faciliteren.
De wegen in Noordwijk zijn zo ingericht dat ouderen, jonge kinderen en mensen met een beperking veilig over straat kunnen. Hierbij hebben we onverminderd aandacht voor verkeersveiligheid in de directe omgeving van met name zorgcentra en scholen. De trottoirs moeten weer het domein van de voetgangers worden en beter begaanbaar voor kinderwagens, rollators, rolstoelen enzovoort.

3.1 Regionale en lokale bereikbaarheid		
Noordwijk is goed bereikbaar en beschikt over een veilige infrastructuur. Ons verkeersnetwerk is veilig. We zorgen voor een optimale verkeerscirculatie. We werken aan een betere bereikbaarheid met het openbaar vervoer, de fiets en voetgangers.		
Portefeuillehouder:	*Wethouder Ter Hark/Wethouder Alkemade*	
Wat wilden we bereiken?	**Wat hebben we er voor gedaan?**	**Wanneer?**
We willen een compleet beeld van de mobiliteit.	We zijn gestart met het opstellen van de uitgangspunten van het een mobiliteitsplan. Nadat deze bestuurlijk akkoord zijn volgt verdere uitwerking. Naar verwachting wordt dit begin 2025 ter besluitvorming voorgelegd	
We zijn regionaal goed bereikbaar en beschikken over een robuust verkeersnetwerk.	We hebben een bestuursopdracht vastgesteld om het onderzoek te starten. In Holland Rijnland verband wordt het verkeersmodel geactualiseerd. Dit proces is vertraagd. Op basis van dit verkeersmodel kunnen in 2024 de effecten van de mogelijke aansluiting van de Verlengde Beeklaan op de N206 onderzocht worden en aan het bestuur worden voorgelegd. We hebben een quickscan uitgevoerd naar mogelijke alternatieve locaties op te kunnen parkeren op afstand aangezien de verwachting is dat het parkeerterrein aan de Gooweg hier niet meer ingezet kan gaan worden. Nader onderzoek en besluitvorming hierover volgen in 2024.	
We zorgen voor een voor een optimale lokale verkeerscirculatie.	We hebben het draagvlakonderzoek naar parkeerregulering in Noordwijk Binnen uitgevoerd en afgerond. Naar aanleiding van het onderzoek is besloten in 2024 geen parkeerregulering in te voeren.We hebben	

3.1 Regionale en lokale bereikbaarheid		
	de provincie gevraagd een standpunt in te nemen over een aanvullende ontsluiting van de wijk Boechorst op de rotonde Van Berckelweg/N206. Het standpunt van de provincie heeft kritieke ruimtelijke consequenties waardoor de wijk Boechorst niet op deze rotonde kan worden aangesloten.	
We stimuleren gebruik van openbaar vervoer.	We nemen deel aan het onderzoek voor een HOV verbinding tussen Leiden en Noordwijk. De provincie Zuid-Holland is trekker van dit project. Ook de gemeenten Leiden, Oegstgeest en Katwijk participeren in het project. In 2024 worden de eerste resultaten verwacht. We hebben een onderzoek uitgevoerd naar de introductie van een nachtbus. We hebben de raad geïnformeerd over het niet introduceren van een nachtbus door het ontbreken van een vervoerder. Naar aanleiding van deze communicatie heeft een vervoerder zich gemeld en wordt een pilot uitgevoerd in 2024. We hebben in overleg met de ondernemers vastgesteld dat er geen draagvlak is voor het laten rijden van een campingpendel (hop on hop off). De campingpendel wordt na de coronaperiode niet meer als service bij recreatieparken ingezet, omdat ondernemers meer baat hebben bij het verhuren van fietsen. We hebben in 2023 geen tarief gehanteerd voor het parkeren voor het gebruik van de strandpendel. De invoering van het tarief is opgenomen in de parkeerverordening, waardoor deze heffing vanaf 2024 mogelijk is maar om praktische redenen niet zal worden geëffectueerd. De strandpendel vanaf het parkeerterrein aan de Gooweg in Noordwijk is ingezet bij zomerse dagen en tijdens evenementen in Noordwijk aan Zee.	
We stimuleren en faciliteren (veiliger) fietsen.	We zijn gestart met het onderzoeken van de aanleg van een regionaal doorfietsnetwerk in samenwerking met gemeenten in Holland Rijnland. Het onderzoek wordt in 2024 afgerond. We faciliteren voorzieningen voor fietsparkeren met oplaadmogelijkheden. Fietsparkeermogelijkheden met publieke laadpunten zijn aanwezig bij het Vuurtorenplein en Langevelderslag in Noordwijk en het centrum in Noordwijkerhout. Aan een verdere uitvoering van fietslaadpunten wordt gewerkt.	
We faciliteren duurzame vormen van mobiliteit.	We hebben een strategische plankaart (Plankaart laadpalen (noordwijk.nl)]vastgesteld, waarna de eerste locaties voor openbare, elektrische laadinfrastructuur zijn	

3.1 Regionale en lokale bereikbaarheid		
	uitgevraagd en in behandeling zijn. Zie tevens de Raadsbrief laadinfrastructuur We zijn nog in afwachting van goedkeuring vanuit de RDW voor het uitvoeren van een pilot met een elektrische zelfrijdende shuttle als hoogwaardige verbinding tussen parkeerplaatsen (Wantveld/Hoogwaak) richting winkelgebied. We hebben onderzoek in de praktijk uitgevoerd met een specifieke platte laadkabel voor de verbinding van de private laadpaal en de aan openbare weg staande auto. Het verkennende onderzoek in de praktijk bekeek of de specifieke platte laadkabel een veilige, alternatieve laadmogelijkheid biedt in de openbare ruimte voor het opladen van elektrische voertuigen. Het onderzoek loopt op schema en zal wordt begin 2024 afgerond.	

3.2 Parkeren		
We beschikken over voldoende parkeervoorzieningen voor inwoners en bezoekers. In de drukke zomermaanden weren we 'zoekverkeer' uit de straten van Noordwijk aan Zee. Bezoekers kunnen parkeren in transferia in de periferie van Noordwijk		
Portefeuillehouder:	*Wethouder Alkemade*	
Wat wilden we bereiken?	**Wat hebben we er voor gedaan?**	**Wanneer?**
We beschikken over voldoende parkeervoorzieningen.	We hebben het aantal parkeervoorzieningen gemeentebreed in beeld gebracht. De eindrapportage wordt in 2024 afgerond. We hebben een onderzoek naar parkeernormen voor de huisvesting van arbeidsmigranten uitgevoerd. De resultaten worden gecombineerd met het onderzoek parkeernormen sociale woningbouw. De onderzoeksresultaten worden in het kader van de evaluatie Nota parkeernormen gerapporteerd in 2024.	
We realiseren nieuwe parkeervoorzieningen in ons toeristisch kerngebied bij voorkeur ondergronds.	We hebben de parkeergarage aan de Oude Zeeweg geschikt gemaakt voor publiek gebruik. We nemen deel aan een onderzoek naar de randvoorwaarden voor de realisatie van een particuliere ondergrondse parkeervoorziening in het duin. Het principeverzoek is door het college goedgekeurd. We nemen deel aan het onderzoek in het kader van de particuliere ontwikkelingen van het Vuurtorenplein. Het onderzoek is nog niet afgerond. We hebben laten onderzoeken of een ondergrondse parkeervoorziening aan het Kloosterplein mogelijk is. Dit onderzoek richtte zich op de constructieve en verkeerskundige mogelijkheden en de mogelijke	

3.2 Parkeren		
	capaciteit. Tevens is de financiële impact in het onderzoek meegenomen. De eindrapportage volgt begin 2024.	
We beschikken over betaalbare parkeervoorzieningen voor inwoners.	We hebben het tarief van parkeervergunningen voor inwoners van € 50,- per jaar naar € 20,- per jaar aangepast. We hebben het bereik van de parkeervergunning voor inwoners buiten het zomerseizoen vooralsnog niet uitgebreid naar de Koningin Wilhelminaboulevard omdat er eerst een parkeervisie moet worden opgesteld waarbij rekening wordt gehouden met zomer- en winterseizoen onder de noemer 'flaneren en parkeren'. We hebben een gedifferentieerde tariefstelling voor dagparkeerkaarten. In het hoogseizoen (1-4 t/m 31-10) betaalt men een hoger tarief voor een dagkaart ten opzichte van het laagseizoen (1-11 t/m 31-3). We hebben het betaald parkeren verlengd van 21:00 naar 23:00 uur. We hebben het parkeren op het Kloosterplein na 18:00 uur gratis gemaakt.	

3.3 Verkeersveiligheid		
De wegen in Noordwijk zijn zo ingericht dat onze inwoners ouderen, jonge kinderen en mensen met een beperking veilig over straat kunnen. Hierbij hebben we onverminderd aandacht voor verkeersveiligheid in de directe omgeving van met name zorgcentra en scholen. De trottoirs moeten weer het domein van de voetgangers worden en beter begaanbaar voor kinderwagens, rollators, rolstoelen etc.		
Portefeuillehouder:	*Wethouder Alkemade*	
Wat wilden we bereiken?	**Wat hebben we er voor gedaan?**	**Wanneer?**
We hebben een duurzaam veilig ingerichte verkeers-infrastructuur.	We hebben maatregelen genomen om de verkeersveiligheid te verbeteren, onder andere in de wijk Duineveld, Ruigenhoek en op de Langevelderslag. Verder zijn afwisselend snelheidsmeters geplaatst op diverse wegen in Noordwijk, Noordwijkerhout en De Zilk. Enkele voorbeelden van locaties zijn Hoogwakersbosstraat, Herenweg, Viaductweg, Wildlaan en Zilkerduinweg. Ook zijn campagnes gevoerd voor fietsverlichting en 'Onze scholen zijn weer begonnen'. Er is een eerste verkenning gedaan naar de mogelijkheden van een herinrichting van de rotonde op de Langevelderweg. In deze verkenning is gekeken naar de ruimtelijke inpasbaarheid en de financiële gevolgen	

3.3 Verkeersveiligheid		
	van het aanbrengen van een gewijzigde kruising, waarbij de minirotonde vervalt. Op basis van de verkenning is budget beschikbaar gesteld en kan het project in 2024 verder worden uitgewerkt. We hebben onderzoek laten uitvoeren naar de kruising Duinweg/Nieuwe Zeeweg om deze verkeersveiliger te maken. De situatie is complex doordat er beperkte ruimte is. De resultaten van het onderzoek moeten nog worden geanalyseerd en uitgewerkt waarbij meerdere scenario`s afgewogenWe hebben een snelheidsmeting uitgevoerd naar de snelheid op het wegvlak Viaductweg/Wildlaan. Naar aanleiding van deze metingen is geen directe aanleiding om maatregelen te nemen. De resultaten van de meting worden verwerkt in het mobiliteitsplan (zie tevens 3.1). We hebben de mogelijkheden onderzocht van een voetpad langs de Gooweg vanaf de rotonde Leeuwenhorst tot het kruispunt Northgodreef. Doordat het fietspad een toekomstige doorfietsroute zal gaan worden is vooralsnog afgeraden een voetpad daar langs te realiseren.	

Wat doen we doorlopend?

Regionale en lokale bereikbaarheid

- We geven uitvoering aan de uitvoeringsagenda Duin en Bollenstreek in het domein ‘Netwerken en verbindingen’. Op basis hiervan:
  - zetten we in op betere oost-west verbindingen naar de A44 en A4 waaronder de opening van de Rijnlandroute;
  - nemen we deel in het project (verbetering) stedelijke as Leiden, Katwijk en Noordwijk;
  - continueren we onze deelname in het project Maatregelen Noordelijke Duin- en Bollenstreek’.
- We zetten in op frequentere en snellere busverbindingen met de treinstations Schiphol, Hillegom, Voorhout, Sassenheim en Leiden. Dit doen we samen met de provincie als concessiehouder en de vervoersbedrijven.
- We stimuleren het initiatief voor een elektrisch busoplaadstation.
- Bij onderhoud van wegen wordt altijd nagegaan of het mogelijk is de fietspaden te verbreden.

Parkeren

- We dringen zoekverkeer terug door optimalisatie van ons parkeerroute-informatiesysteem (PRIS).
- We hanteren de parkeernormen bij nieuwbouw. Waar mogelijk passen we oude parkeerplaatsen aan aan de CROW-normen.
- We brengen de (toekomstige) parkeervoorzieningen in Noordwijk aan Zee jaarlijks in beeld.

Verkeersveiligheid

- We pakken verkeersonveilige plekken aan op basis van meldingen en actuele onderzoeksgegevens.
- We brengen verkeersonveilige plekken in kaart op basis van de BLIQ rapportage met extra aandacht voor rotondes.
- We voeren campagnes veilig verkeer.

Wat heeft het gekost?

Voor een analyse van de afwijkingen tussen begroting (na wijziging) en rekening wordt verwezen naar de toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Welke beleidsindicatoren waren hierbij relevant?

De volgens de ministeriële regeling geldende beleidsindicatoren voor dit programma zijn komen te vervallen.

Wie waren de verbonden partijen/met wie werkten we samen?

Er zijn geen verbonden partijen voor dit programma.

Wat waren de risico's ?

In de tabel hieronder staan de mogelijke risico's, die samenhangen met de uitvoering van dit programma.

Programma 3 Verkeer en Parkeren Onderwerp risico	Omschrijving risico
Vandalisme	Schades aan straatmeubilair en bestrating door vernielingen, weersomstandigheden, diefstal en graffity.
Verkeersituaties	Het negeren van gevaarlijkse verkeerssituaties die verwijtbaar zijn aan de gemeente waardoor de gemeente aansprakelijk kan woren gesteld.

2.1.4 Programma 4: Economie

Noordwijk ligt in een uniek gebied met veel natuur, het strand, de zee, de kust en een open en toegankelijk landschap. Deze kwaliteiten vormen de onderlegger voor een reeks aan economische activiteiten zoals: de bollenteelt, toerisme, ruimtevaart, congressen en zorg. En met het predicaat heilzame badplaats, krijgt dit alles een extra impuls. Maar het betekent tegelijkertijd ook dat we zuinig moeten zijn op deze kwaliteiten.
We willen een vitale economie met een gunstig vestigings- en ondernemingsklimaat, dat zorgt voor werkgelegenheid.
Noordwijk streeft naar het behoud van de agrarische gebieden voor duurzame innovatieve bollenteelt, zoals opgenomen in de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport (ISG).
Het is een uniek gebied. De unieke ligging aan zee maakt de Noordwijk internationaal erkend is als heilzame badplaats. Aan die kwaliteit geven we nadrukkelijk inhoud.

4.1 Agrarische bedrijven en Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport		
We willen een vitale economie, die zorgt voor werkgelegenheid. Noordwijk streeft naar het behoud van de agrarische gebieden voor duurzame innovatieve bollenteelt, zoals opgenomen in de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport (ISG).		
Portefeuillehouder:	*Wethouder Ter Hark*	
Wat wilden we bereiken?	**Wat hebben we er voor gedaan?**	**Wanneer?**
We werken aan een vitale economie.	We hebben de aanbesteding voor de nieuwe Economic Board Duin- en Bollenstreek (EBDB) afgerond. De EBDB heeft in afstemming met de gemeenten een concept Uitvoeringsprogramma 2024-2027 opgesteld. We hebben de nieuwe boardleden benoemd. We hebben regionaal gewerkt aan doelen van de Strategische Agenda Ruimte en het vitaliseren van de regionale economie, innovatie en krachtenbundeling bij de brede regionale economische opgaven.	
We zijn een innovatieve Greenport.	We hebben deelgenomen aan de regio-overleggen over de Greenport Duin- en Bollenstreek, stelden het jaarplan vast van de Stichting Greenport en droegen financieel bij aan de uitvoering van het programma en de stichting. Ook in het concept Uitvoeringsprogramma van de EBDB is een duurzame greenport een van de belangrijkste doelen. In regionaal verband is met bijzondere aandacht gewerkt aan de verduurzamingsopgave van de bollenteelt.	

4.2 Gunstig vestigings- en ondernemingsklimaat voor winkels, horeca en bedrijven		
Noordwijk heeft aantrekkelijke winkel- en uitgaansgebieden met een gunstig vestigings- en ondernemingsklimaat voor ondernemers.		
Portefeuillehouder:	*Wethouder Ter Hark/Burgemeester Verkleij*	
Wat wilden we bereiken?	**Wat hebben we er voor gedaan?**	**Wanneer?**
We faciliteren onze winkelgebieden om ze bereikbaar en aantrekkelijk te houden.	We hebben een tussenevaluatie van de Retail- en Horecavisie uitgevoerd. We hebben vervolgstappen bepaald voor de actualisatie van de visie. De BIZ Noordwijkerhout Centrum is in werking getreden op 1 januari 2023 na een positieve draagvlakmeting onder ondernemers. We hebben na een uitgebreid participatietraject met ondernemers en inwoners besloten tot het instellen van een voetgangersgebied in het centrum van Noordwijkerhout. De planning is om de definitieve verkeerssituatie voor het zomerseizoen van 2024 in te stellen. In Noordwijk aan Zee is een nieuwe pinautomaat geopend. We hebben de winkelgebieden verder vergroend met onder andere extra groenbakken in Noordwijk aan Zee en de Koningin Wilhelmina-boulevard. In de centrumgebieden is de leegstand tot een minimum beperkt. We hebben verschillende nieuwe ondernemers verwelkomd.	
We geven onze uitgaansgebieden in Noordwijk aan Zee een kwaliteitsimpuls.	We zijn gesprekken gestart met betrokken ondernemers om de Grent en de Koningin Wilhelmina Boulevard een kwaliteitsimpuls te geven en hebben een eerste verkenning gemaakt van de aandachtspunten. Een deelvisie zal in 2024 worden opgesteld.	
We hebben een eerlijk speelveld voor de horeca en paracommercie.	In aanvulling op het APV-beleid is de beleidsregel paracommercie geïmplementeerd.	
We hebben toekomstbestendige bedrijventerreinen.	We hebben verschillende gesprekken gevoerd met de grondeigenaren over de uitbreiding van bedrijventerrein Gravendam om te komen tot een plan van aanpak.	
We zorgen dat gezond ondernemen en prettig wonen hand in hand gaan.	We hebben de bedrijventerreinenstrategie regionaal afgestemd, waarin aandacht is voor het gewenste vestigingsbeleid. In 2024 wordt de strategie vastgesteld.	

4.3 Jaarrond toerisme en recreatie		
Noordwijk ligt in een uniek gebied met veel natuur, het strand, de zee, de kust en een open en toegankelijk landschap. We zijn zuinig op deze kwaliteiten als basis voor ons toerisme. Met onze heilzame badplaats status krijgt dit een extra impuls.		
Portefeuillehouder:	*Wethouder Ter Hark*	
Wat wilden we bereiken?	**Wat hebben we er voor gedaan?**	**Wanneer?**
We streven naar jaarrond toerisme en recreatie op hoogwaardig niveau.	Het opstellen van nieuw beleid voor verblijfsrecreatie, evenementenbeleid, gebiedsvisie en Noordelijke ontsluiting volgt in 2024. Hierna wordt de overkoepelende notitie als verbinding met het reeds vastgesteld beleid opgesteld. We hebben een opdrachtformulering Visie bedrijfsrecreatie opgesteld en een eerste marktverkenning is uitgevoerd.	
We ontwikkelen een Noordelijke toeristische ontsluiting.	We hebben aan de hand van de bestuursopdracht Langevelderslag met een kernteam gewerkt aan de herinrichting van het gebied. Dit heeft geleid tot een voorlopig ontwerp. Belangrijke stakeholders zijn hierbij betrokken. We hebben een opdrachtformulering Visie Noordelijke toeristische ontsluiting opgesteld en een eerste marktverkenning is uitgevoerd.	

4.4 Space		
Noordwijk blijft zich profileren als dé ruimtevaartgemeente van Nederland met aantrekkingskracht op innovatie bedrijvigheid.		
Portefeuillehouder:	*Wethouder Ter Hark*	
Wat wilden we bereiken?	**Wat hebben we er voor gedaan?**	**Wanneer?**
We profileren ons als ruimtevaartgemeente.	We hebben bijgedragen aan de profilering van Space met het faciliteren en ondersteunen van de stichting NL Space Campus en evenementen, zoals The Space Week, Walk of Space, de voorbereidingen voor NL Moonshots en het astronautencongres in 2024.	
We ontwikkelen de NL Space Campus tot een (inter-)nationale kennishub als toonbeeld van technologische innovaties.	We hebben verder uitvoering gegeven aan de strategische gebiedsvisie van de NL Space Campus, de transformatie van een bedrijventerrein naar een campus. We zijn gestart met de inschrijvingsfase van de aanbesteding van het Basecamp en de resterende gronden. Afronding is gepland in 2024. We trekken hier samen op met de Provincie Zuid-Holland.	

4.4 Space		
	We hebben de gebruiksovereenkomst met ESA ESTEC ondertekend om grond beschikbaar te stellen voor het centrale ontmoetingsplein. We hebben bijgedragen aan de totstandkoming van de Lange Termijn Ruimtevaart agenda, die begin 2024 is aangeboden aan de minister van Economische Zaken. Het open veld van de NL Space Campus is geactiveerd met de opening van het Martin Schröderplein. De aanvraag voor de omgevingsvergunning voor de realisatie van het Cometlab is ingediend. De start van de bouw is voorzien in 2024. We hebben gronden verkocht voor de bouw van twee kantoorpanden aan de Huygensstraat.	

4.5 Strand en heilzame badplaats		
Het strand is een uniek gebied. De unieke ligging aan zee maakt de Noordwijk internationaal erkend is als heilzame badplaats, of beter: heilzame badplaats. Aan die kwaliteit geven we nadrukkelijk inhoud.		
Portefeuillehouder:	*Burgemeester Verkleij*	
Wat wilden we bereiken?	**Wat hebben we er voor gedaan?**	**Wanneer?**
We hebben een schoon, veilig en toegankelijk strand waar iedereen zich aan de regels houdt.	We hebben door inzet van een projectgroep Strand concrete afspraken gemaakt met onze toezichthoudende partners over de borging van de integrale handhaving op het strand. Zie meer informatie in de raadsbrief. We hebben het seizoen geëvalueerd met de strandexploitanten. Er zijn afspraken gemaakt over onder andere bedrijfsvoering zaken, de toegankelijkheid van en veiligheid op het strand. We hebben de pilot Rookvrij Strand 2022 gecontinueerd op het gebied Duindamseslag. Er zijn geen nieuwe rookvrije gebieden toegevoegd. We hebben de Groene Strand Wimpel voor het eerst verkregen voor het strand Noordvoort. We hebben een overzicht openbare toiletfaciliteiten voor mindervaliden. Deze is beschikbaar in de app HogeNood.	
We willen ondernemers gezond en marktconform laten ondernemen op het strand.	We hebben na verschillende gesprekken met de strandpaviljoenhouders een eindvoorstel gedaan over de nieuwe pachtovereenkomsten.	

Wat doen we doorlopend?

Agrarische bedrijven en intergemeentelijke Structuurvisie Greenport

- We hebben uitvoering gegeven aan het Uitvoeringsprogramma Economie als onderdeel van het Strategische agenda Duin- en Bollenstreek. De hoofdpijlers van het uitvoeringsprogramma zijn duurzame Greenport, kennisintensieve economie en gezond toerisme.
- We stimuleerden innovatie en kansen voor nieuwe agrarische ondernemers onder andere via de Economic Board en stichting Greenport (zie programma 9).

Gunstig vestigings- en ondernemersklimaat voor winkels, horeca en bedrijven

- Het programma Noordwijk Zeewaardig was leidend, met integrale samenwerking vanuit de diverse lopende projecten en beleidsambities waaronder het project Parallelboulevard.
- We hebben met het uitvoeringsprogramma van de Retail- en Horecavisie 2021-2024 bijgedragen aan de aantrekkelijkheid van de winkelgebieden. Dit doen we in samenspraak met vastgoedeigenaren en ondernemers.
- We continueren onze steun aan de Bedrijven Investeringszone (BIZ) Gravendam, Noordwijk Zee, Noordwijk Binnen en Noordwijkerhout Centrum om gezamenlijk de winkelgebieden aantrekkelijk te houden.
- Met het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO) voor het Bedrijventerrein Gravendam, het winkelgebied Noordwijk Binnen en winkelgebied Noordwijk Zee dragen we samen met de diverse partijen (ondernemers, politie en brandweer) bij aan een Schoon, Heel en Veilig gebied.
- Lokale ondernemers kregen voorrang bij inkoop en aanbesteding, voor zover (EU-)wetgeving dat niet verbiedt.

Jaarrond toerisme en recreatie

- We plannen omvangrijke infrastructurele werkzaamheden (voor zover mogelijk) buiten het toeristische seizoen.
- We blijven ons imago als gastvrije gemeente versterken, met veel voorzieningen en verblijfsmogelijkheden en een geweldig aanbod aan evenementen en activiteiten met het accent op kwaliteit, variatie en gezondheid

Space

- We continueren onze steun aan de Stichting NL Space Campus.
- We hebben structureel overleg met de Provincie Zuid-Holland over de aanbesteding en ontwikkelingen rondom de NL Space Campus.
- We voeren een actieve lobby ten bate van de ontwikkeling van de NL Space Campus en nemen deel aan structurele overleggen met Space gerelateerde partijen (overheden, bedrijven en onderwijsinstellingen).
- Met de subsidieverlening aan de NL Space Campus hebben we de Campusorganisatie gefaciliteerd en ondersteund bij het organiseren van samenwerking, het bevorderen van innovatie en het verder laten groeien van de communitybuilding van o.a. Young Professionals, Start- Ups en Scale Ups.
- We hebben ons ingezet voor een betere toegankelijkheid van de faciliteiten van ESA ESTEC voor gebruikers van de Space Campus. Dit maakt deel uit van de gebiedsontwikkeling.

Strand en heilzame badplaats

- We monitoren en bewaken de concrete afspraken met onze toezichthoudende partners over de borging van de integrale handhaving op het strand.
- We geven uitvoering aan het uitvoeringsprogramma Kuuroordvisie, waarbij we werken aan voortdurende verbetering van onze badplaats. Strandnota 2022- 2026 Het Gezonde Strand
- De tweejaarlijkse audit voor Quality Coast certificering heeft plaatsgevonden, waarbij de score goud is verhoogd naar score platina (hoogst haalbare score).

Wat heeft het gekost?

Voor een analyse van de afwijkingen tussen begroting (na wijziging) en rekening wordt verwezen naar de toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Welke beleidsindicatoren waren hierbij relevant?

In de programmaverantwoording dienen de beleidsindicatoren vermeld in de Regeling beleidsindicatoren gemeenten van 24 maart 2016, nr. 2016-0000177572, te worden opgenomen. Voor dit programma zijn die in onderstaande tabel weergegeven.

Programma 4 Economie Naam indicator	Eenheid	Periode	Nw	NL	Bron
Functiemenging	%	2022	54	54	CBS BAG/LISA
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2022	204	174	LISA

* gegevens afkomstig uit www.waarstaatjegemeente.nl, stand maart 2024.

Wie waren de verbonden partijen/met wie werkten we samen?

In de tabel hieronder staan de namen van de verbonden partijen, die te maken hebben met de uitvoering van dit programma. Voor gedetailleerde informatie inzake de verbonden partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden partijen.

Programma 4 Economie Naam verbonden partij	
Holland Rijnland	
Greenport Ontwikkelingsmaatschappij (GOM)	

Wat waren de risico's ?

In de tabel hieronder staan de mogelijke risico's, die samenhangen met de uitvoering van dit programma.

Programma 4 Economie Onderwerp risico	Omschrijving risico
Aanbestedingsregels	Het ten onrechte bevorderen van lokale of regionale ondernemers bij aanbestedingen brengt het risico van schadeclaims mee.

2.1.5 Programma 5: Onderwijs

De gemeente zorgt voor goede, veilige huisvesting die voldoet aan alle eisen van modern onderwijs en goed leerlingenvervoer. Behalve thuis is ook school een plek waar je normen en waarden leert die je meeneemt in je verdere leven. Daarom is het heel belangrijk dat kinderen kwalitatief goed onderwijs krijgen. Dat ze leren hoe je normaal met elkaar omgaat. Dat pesten onacceptabel is en ze de ruimte krijgen om zich te ontplooien en ontwikkelen, hoe zij, als persoon, dat willen.

5.1 Onderwijs		
Behalve thuis is ook school een plek waar je normen en waarden leert die je meeneemt in je verdere leven. Daarom is het heel belangrijk dat kinderen kwalitatief goed onderwijs krijgen. Dat ze leren hoe je normaal met elkaar omgaat. Dat pesten onacceptabel is en ze de ruimte krijgen om zich te ontplooien en ontwikkelen, hoe zij, als persoon, dat willen.		
Portefeuillehouder:	*Wethouder Salman*	
Wat wilden we bereiken?	**Wat hebben we er voor gedaan?**	**Wanneer?**
We gaan onderwijs- en ontwikkelachterstand actief tegen	We evalueren het Uitvoeringsbeleid Voor- en Vroegschoolse Educatie gemeente Noordwijk 2021-2024 in 2024. We sluiten de subsidieverordening Voor- en Vroegschoolse Educatie hierop aan, waardoor ook deze vaststelling in 2024 zal plaatsvinden. We hebben een protocol Toeleiding Voorschoolse Educatie doelgroepkinderen gemaakt om te sturen op de juiste plaatsing van kinderen met een (taal)ontwikkelingsachterstand. Deze is met alle betrokken partijen besproken en vastgesteld in de Lokaal Educatieve Agenda (LEA). Naast het bestuurlijke overleg LEA hebben we structureel inhoudelijk overleg tussen de uitvoerende partijen georganiseerd.	
We stimuleren een internationaal georiënteerd onderwijsaanbod	We hebben subsidie verleend voor een school bestuurlijk onderzoek naar de haalbaarheid van een internationaal georiënteerd onderwijsaanbod. Resultaten van het onderzoek worden in 2024 verwacht.	
We verbinden het onderwijs met cultuur en de lokale politiek	We inventariseren de behoefte aan gastlessen over cultuur en lokale politiek bij het onderwijs in 2024.	

5.2 Onderwijshuisvesting		
We zorgen voor voldoende en kwalitatief hoogwaardige onderwijshuisvesting.		
Portefeuillehouder:	*Wethouder Salman*	
Wat wilden we bereiken?	**Wat hebben we er voor gedaan?**	**Wanneer?**

5.2 Onderwijshuisvesting			
We zorgen voor voldoende en hoogwaardige onderwijs-accommodaties	We hebben het nieuwe schoolgebouw voor de fusieschool Wakersduin/Zeehonk, Het KC (Kindcentrum) Op Zee, opgeleverd.		
	We hebben een plan gemaakt voor de vervangende nieuwbouw van De Noordwijkse School. Het schoolbestuur heeft een architect geselecteerd en een ontwerpteam samengesteld. Het voorlopige ontwerp volgt in 2024.		
	We hebben een voorstel uitgewerkt voor een permanente dependance van De Prinsenhof op de Viaductweg. Het schoolbestuur heeft een architect geselecteerd en een ontwerpteam samengesteld. Het voorlopige ontwerp volgt in 2024.		
	We hebben gewerkt aan een Integraal plan duurzame renovatie De Duinpieper, Het Duin en De Schapendel. De vaststelling volgt in 2024.		
	Wij zijn gestart met het actualiseren van Integraal Huisvestingplan Onderwijs. Hierbij betrekken we de schoolbesturen en de nieuwe leerlingenprognose.		

Wat doen we doorlopend?

Onderwijs

- We geven uitvoering aan ons lokaal onderwijsbeleid. We maken hierbij verbinding met ons maatschappelijke programma 'Floreren in Noordwijk. 2022 – 2025'. Het terugdringen van ontwikkelachterstanden en gezond leven krijgen hierin een plek.
- We geven uitvoering aan ons geactualiseerde beleid 'Voor- en Vroegschoolse Educatie 2021 – 2024'.
- We sturen op de juiste plaatsing van kinderen met een ontwikkelachterstand op voorscholen door inzet van onze coördinator Voor- en Vroegschoolse Educatie. Dit doen we samen met het Centrum voor Jeugd en Gezin.
- We faciliteren de "warme" overdracht van leerlingen van het voorschoolse segment naar het primair onderwijs.
- We versterken de samenwerking tussen het Taalhuis, de bibliotheek, onderwijsaanbieders en maatschappelijke partners in het Taalpact. We actualiseren de actielijnen in het Taalpact.
- We faciliteren de maatschappelijke diensttijd (MDT) in de Bollenstreek. Dit doen we samen, onder meer met het onderwijs en Welzijnskwartier Noordwijk. We blijven uitvoering geven aan het project 'Talent'.
- We continueren onze bijdrage aan de cursus mui zwemmen.
- We faciliteren de clinics "natte gymnastiek" in de groepen 7 en 8.
- We continueren onze subsidie voor de inzet van gekwalificeerde vakleerkrachten en schooljudo in het onderwijs.
- We geven uitvoering aan de Verordening leerlingenvervoer 2019. We sturen hierbij op de kwaliteit van het vervoer en nemen hier de resultaten van het klanttevredenheidsonderzoek in mee.

Wat doen we doorlopend?
• We vergroten zelfredzaamheid van leerlingen in het openbaar vervoer. • We gaan (school)verzuim, vroegtijdig schoolverlaten en thuiszitten actief tegen. Dit doen we samen met Regionaal Bureau Leerrecht uit Leiden. • We geven uitvoering aan het geactualiseerde convenant 'veiligheid in en om school 2023 – 2026'. Dit doen we samen met onder meer het onderwijs en de politie. Hierin ligt een verband met programma 5 Veiligheid. Samen met scholen bestrijden we pestgedrag en drugsgebruik. **Onderwijshuisvesting** • We geven uitvoering aan het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP 2018 – 2033). We zijn hierbij alert op kansen voor de verduurzaming van onderwijsaccommodaties. Wij hebben vijf van de zes van de geplande projecten in het IHP in uitvoering, dan wel in voorbereiding voor uitvoering.

Wat heeft het gekost?

Voor een analyse van de afwijkingen tussen begroting (na wijziging) en rekening wordt verwezen naar de toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Welke beleidsindicatoren waren hierbij relevant?

In de programmaverantwoording dienen de beleidsindicatoren vermeld in de Regeling beleidsindicatoren gemeenten van 24 maart 2016, nr. 2016-0000177572, te worden opgenomen. Voor dit programma zijn die in onderstaande tabel weergegeven:

Programma 5 Onderwijs Naam indicator	Eenheid	Periode	Nw	NL	Bron
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2022	3	4	DUO/Ingrado
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2022	11	24	DUO/Ingrado
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%	2022	2	2	DUO/Ingrado

* gegevens afkomstig uit www.waarstaatjegemeente.nl, stand maart 2024.

Wie zijn de verbonden partijen/met wie werken we samen?

In de tabel hieronder staan de namen van de verbonden partijen, die te maken hebben met de uitvoering van dit programma. Voor gedetailleerde informatie inzake de verbonden partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden partijen.

Programma 5 Onderwijs Naam verbonden partij	
Holland Rijnland	

Wat waren de risico's ?

In de tabel hieronder staan de mogelijke risico's, die samenhangen met de uitvoering van dit programma.

Programma 5 Onderwijs Onderwerp risico	Omschrijving risico
Leerlingenvervoer	Leerlingenvervoer is een open-einde regeling. De financiële gevolgen zijn hierdoor moeilijk in te schatten.

2.1.6 Programma 6: Sport en cultuur

Veel mensen vinden in ons gevarieerde verenigingsleven een prettige en waardevolle vrijetijdsbesteding. Daarom verdienen verenigingen op het gebied van sport, kunst en cultuur onze ondersteuning en investeren we hier ook in.
Het belang van bewegen en sport is onomstreden. Daarom bevorderen we een grote variatie aan sportmogelijkheden in Noordwijk. Dat betekent dus ook dat het aanbod niet alleen is gericht op jongeren, maar dat het ook toegankelijk moet zijn voor ouderen, mensen met een beperking en mensen met weinig financiële middelen. Gezondheid is immers belangrijk voor iedereen en past bij de status die we als heilzame badplaats hebben.
Daarnaast is het voor een leefbaar en gezellig Noordwijk van groot belang dat er ruim baan wordt gegeven aan kunst en cultuur. Cultuur brengt immers mensen samen en kan ook maatschappelijke problemen helpen verminderen die specifiek zijn voor de jeugd, ouderen en inwoners met enige afstand tot de samenleving. We zorgen ervoor dat kunst- en cultuurprojecten een zo breed mogelijk publiek bereiken.

6.1 Verenigingen en vrijwilligerswerk		
Veel mensen vinden in ons gevarieerde verenigingsleven een prettige en waardevolle vrijetijdsbesteding. Daarom verdienen verenigingen op het gebied van sport, kunst en cultuur onze ondersteuning en investeren we hier ook in.		
Portefeuillehouder:	*Wethouder Ter Hark/Wethouder Salman*	
Wat wilden we bereiken?	**Wat hebben we er voor gedaan?**	**Wanneer?**
We versterken de deskundigheid van vrijwilligers	We hebben twee buurtsportcoaches van het Sportbedrijf opgeleid en aangesteld als clubkadercoach. De coaches zijn gestart met het begeleiden van jeugdtrainers bij de eerste sportverenigingen. Inzet van de coaches bij andere verenigingen krijgt in 2024 een vervolg. Door het Sportbedrijf Noordwijk, de cultuurcoach en Welzijn Noordwijk zijn zeven workshops georganiseerd voor de vrijwilligers van culturele en sportieve aanbieders. Hier is onder andere aandacht geweest voor het bevorderen van de sociale veiligheid binnen de vereniging.	
We stimuleren het jeugdlidmaatschap van (sport)verenigingen	We hebben uitvoering gegeven aan het kennismakingsprogramma Sjors Sportief en Sjors Creatief. In het totaal bieden 18 cultuuraanbieders in de gemeente 39 culturele activiteiten aan. Verder doen er 38 sportverenigingen mee die gemiddeld 5 keer een kennismakingsles organiseren.	

6.2 Sport en recreatie		
Het belang van bewegen en sport is onomstreden. Daarom bevorderen we een grote variatie aan sportmogelijkheden in Noordwijk. Dat betekent dus ook dat het aanbod niet alleen is gericht op jongeren, maar dat het ook toegankelijk moet zijn voor ouderen, mensen met een beperking en mensen met weinig financiële middelen. Gezondheid is immers belangrijk voor iedereen en past bij de status die we als heilzame badplaats hebben.		
Portefeuillehouder:	*Wethouder Salman*	
Wat wilden we bereiken?	**Wat hebben we er voor gedaan?**	**Wanneer?**
We dragen het belang van sport en bewegen actief uit.	We hebben een Leefstijlakkoord opgeleverd om de leefstijl van inwoners te verbeteren. Met 20 nieuwe projecten is invulling gegeven aan het Leefstijlakkoord.	
We breiden onze publieke sportfaciliteiten in de buitenruimte uit.	We zijn samen met onze inwoners en sportaanbieders in gesprek om te komen tot meer bewegen in de buitenruimte. Hiervoor hebben meerdere bijeenkomsten plaatsgevonden met beweegpartners in de wijken van Noordwijkerhout en De Zilk. Een verder participatietraject volgt in 2024. Na gesprekken met jongeren hebben we sporttoestellen op het strand geplaatst om de (mentale) gezondheid van jongeren te bevorderen.	

6.3 Kunst en cultuur		
Daarnaast is het voor een leefbaar en gezellig Noordwijk van groot belang dat er ruim baan wordt gegeven aan kunst en cultuur. Cultuur brengt immers mensen samen en kan ook maatschappelijke problemen helpen verminderen die specifiek zijn voor de jeugd, ouderen en inwoners met enige afstand tot de samenleving. We zorgen ervoor dat kunst- en cultuurprojecten een zo breed mogelijk publiek bereiken.		
Portefeuillehouder:	*Wethouder ter Hark*	
Wat wilden we bereiken?	**Wat hebben we er voor gedaan?**	**Wanneer?**
We koesteren ons cultureel erfgoed.	We hebben 4 bijeenkomsten georganiseerd met de erfgoedsector met als thema ‘een toekomstbestendige erfgoedsector’. We hebben de kindercultuurmaand en de Cultuurmarkten georganiseerd met incidentele financiering vanuit het Rijk. We hebben afspraken gemaakt met het Genootschap Oud Noordwijk (GON) voor het opstellen van een Canon waarin de historie van de gemeente Noordwijk tot uiting wordt gebracht. Het GON is gestart met de voorbereidingen. Het Canon zal in 2024 worden opgesteld.	

6.3 Kunst en cultuur		
	We hebben onderzoek gedaan naar een uniform systeem voor audiotours ten behoeve van musea en andere maatschappelijke partners. We hebben verschillende thema audiotours gelanceerd. Zie de website van Noordwijk Marketing voor meer informatie.	
We versterken het culturele aanbod en breiden het kunstaanbod uit.	We hebben de Biënnale Noordwijk georganiseerd met een randprogrammering van lokale initiatieven. 44 lokale kunstenaars participeerden aan de lokale tentoonstelling. 19.500 bezoekers bezochten de website en de speciaal ontwikkelde biënnale is 6000 keer bekeken.	

6.4 Evenementvriendelijke gemeente		
We zijn een evenementvriendelijke gemeente.		
Portefeuillehouder:	*Burgemeester Verkleij*	
Wat wilden we bereiken?	**Wat hebben we er voor gedaan?**	**Wanneer?**
We zijn een evenementvriendelijke gemeente.	We hebben de opdracht geformuleerd voor het actualiseren van ons evenementenbeleid. Hierbij wordt aangesloten bij het regionale veiligheidsbeleid. De opdracht wordt begin 2024 in de markt gezet en uitgevoerd. Binnen het nieuwe evenementenbeleid worden ook afspraken gemaakt met de organisatoren, gericht op de inzet van handhaving en veiligheid. De rolverdeling en verantwoordelijkheid rond deze onderwerpen wordt daarin aangescherpt.	
We hebben veilige evenementen.	We hebben de Subsidieregeling veiligheidskosten evenementen opgesteld.	

6.5 Multifunctionele accommodaties		
We benutten onze multifunctionele sportaccommodaties optimaal.		
Portefeuillehouder:	*Wethouder Ter Hark*	
Wat wilden we bereiken?	**Wat hebben we er voor gedaan?**	**Wanneer?**
We bouwen een nieuwe Schelft	We hebben besloten om een nieuw zwembad te bouwen. De exploitatie van de sporthal de tijdelijke De Schelft laten we langer door lopen. Op basis van dit nieuwe kader is in de laatste maanden van 2023 gewerkt aan een voorlopig ontwerp waarbij voorgesorteerd wordt op de komst van een hal in een later stadium. Gereed in 2024.	

Wat doen we doorlopend?

Verenigingen en vrijwilligerswerk

- We activeren het (nog onbenutte) potentieel van vrijwilligers in de leeftijd 60+. Dit doen we samen de stichting Welzijn.
- De stichting Welzijn helpt organisaties om hun vacatures op de vacaturebank aantrekkelijk te formuleren. Hiermee wordt zowel de oudere vrijwilliger aangesproken als de inwoners die voor kortere tijd vrijwilligerswerk willen doen.
- We zijn een meedenkersgroep gestart die de haalbaarheid van een door vrijwilligers georganiseerde Volksuniversiteit onderzoekt. Er hebben in dit kader overleggen plaatsgevonden met volksuniversiteiten in omliggende gemeenten.
- We publiceren maandelijks een nieuwsbrief voor culturele verenigingen. Hier wordt o.a. aandacht besteed aan de subsidieregeling.
- We stimuleren het jeugdlidmaatschap van (sport)verenigingen.
- We geven via het Sportbedrijf uitvoering aan het kennismakingsprogramma “Sjors Sportief en Sjors Creatief”. We brengen hierbij het Jeugdfonds Sport en Cultuur, een fonds die de contributie van kinderen uit armere gezinnen betaalt, onder de aandacht.
- We houden verenigingscontributies betaalbaar door middel van subsidies van verenigingen.
- We versterken de onderlinge samenwerking en organisatiekracht van culturele partners door middel van netwerkbijeenkomsten.

Sport en recreatie

- We voeren het vastgestelde Sportbeleid 2022-2025 uit.
- De buurtsportcoaches en cultuurcoaches blijven we inzetten Hierin ligt ook een verband met het Programma Sociaal domein. De buurtsportcoaches zijn in 2023 ingezet op diverse maatschappelijke projecten, zoals Lekker Fit, balkon sport voor kwetsbare ouderen en bij Reuring Sport.
- We geven een vervolg aan JOGG/Goed Bezig, waarmee BSO en scholen worden gestimuleerd om ouders bewust te maken van gezonde voeding en bewegen.
- We faciliteren (sport)evenementen door verlening van subsidies op maat. We zetten hierbij tevens onze evenementencoördinator en het Sportbedrijf in. In 2023 hebben we subsidies voor evenementen verstrekt aan de organisatie van de hardloopwedstrijd van de 10 van Noordwijk en aan de organisatie van de Noordwijk Ladies Classic (een wielerwedstrijd voor dames-profs).

Kunst en cultuur

- We geven uitvoering aan onze beleidsnota “Cultuur in de Kern 2022 – 2025’.
- We borgen de culturele basisinfrastructuur, de amateursector, de culturele evenementensector en de erfgoedsector door middel van subsidies.
- We faciliteren de Cultuurraad en de adviesraad Beeldende Kunst in de Openbare Ruimte (BKOR).
- We geven uitvoering aan de Masterplan Kunst in de openbare ruimte. Door het project ‘Kunst in de Gemeente’ is een kunstwerk in de Engelse Tuin in Noordwijkerhout geplaatst. Ook is het kunstwerk Reuzenbol geplaatst. Er is beleid opgesteld voor kunst op de rotondes.
- We zetten onze evenementencoördinator in als brug tussen de gemeente en maatschappelijke partners.
- We profileren de erfgoedsector door initiatieven zoals Klassendag, Open Monumentendag, Kindercultuurmaand en de Dag van de Noordwijkse geschiedenis en de audiotours.
- Samen met erfgoed instellingen onderzoeken we de mogelijkheden om een gezamenlijk collectiebeheersysteem te realiseren en een gezamenlijk depot.

Wat doen we doorlopend?
Evenementvriendelijke gemeente • We vereenvoudigen de verlening van evenementenvergunningen. **Multifunctionele accommodaties** • We ontwikkelen een integrale visie op het (gebruik en beheer van) gemeentelijk vastgoed. Dit doen we op basis van ons vastgoedboek. • We inventariseren het multifunctionele potentieel van onze sport- en welzijnsaccommodaties. Op basis hiervan stimuleren we verenigingen hun accommodaties open te stellen voor andere maatschappelijke partners. • We werken aan verduurzaming van onze sportaccommodaties, clubhuizen en sportvelden.

Wat heeft het gekost?

Voor een analyse van de afwijkingen tussen begroting (na wijziging) en rekening wordt verwezen naar de toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Welke beleidsindicatoren waren hierbij relevant?

In de programmaverantwoording dienen de beleidsindicatoren vermeld in de Regeling beleidsindicatoren gemeenten van 24 maart 2016, nr. 2016-0000177572, te worden opgenomen. Voor dit programma zijn die in onderstaande tabel weergegeven.

Programma 6 Sport en Cultuur					
Naam indicator	**Eenheid**	**Periode**	**Nw**	**NL**	**Bron**
Niet-sporters	%	2022	39	46	GGD/CBS/RIVM

* gegevens afkomstig uit www.waarstaatjegemeente.nl, stand maart 2024.

Wie waren de verbonden partijen/met wie werkten we samen?

Er zijn geen verbonden partijen voor dit programma.

Wat waren de risico's ?

Er zijn geen mogelijke risico's, die samenhangen met de uitvoering van dit programma.

2.1.7 Programma 7: Sociaal Domein en Volksgezondheid

We bevorderen een gezonde leefstijl. Als gemeente met een heilzame badplaatsstatus stellen we sporten, bewegen en gezondheid centraal.
Onze kinderen groeien gezond en veilig op. Onze focus is primair gericht op preventie. We bewerkstelligen daarom een aanbod gericht op onder meer versterking van weerbaarheid. We bevorderen de samenwerking tussen maatschappelijke partners.
Onze inwoners doen mee (naar vermogen). We stimuleren zelfredzaamheid en het nemen van verantwoordelijkheid voor het eigen leven. We zorgen voor voorzieningen ten behoeve van inwoners die (tijdelijk) niet kunnen meedoen. We bestrijden eenzaamheid en vergroten de lokale mobiliteit van kwetsbare inwoners.
De toegang tot advies, ondersteuning en (jeugd)zorg is laagdrempelig, We zorgen voor passende hulp en ondersteuning. Hierbij sturen we op drempelverlaging, kwaliteitsverhoging en kostenbeheersing van jeugdhulp. Zorg voor onze inwoners is van goede kwaliteit en moet in voldoende mate beschikbaar zijn. De wachtlijsten voor (jeugd)zorg zijn zo kort mogelijk.
In Noordwijk is het goed wonen. Inwoners voelen zich veilig en prettig. Onze buitenruimte en voorzieningen nodigen uit tot ontmoeting en bewegen en zijn toegankelijk voor iedereen. De gezonde en groene leefomgeving versterken de kwaliteit van leven.

7.1 Gezond Leven		
We bevorderen een gezonde leefstijl. Als gemeente met een heilzame badplaatsstatus stellen we sporten, bewegen en gezondheid centraal.		
Portefeuillehouder:	*Wethouder Salman*	
Wat wilden we bereiken?	**Wat hebben we er voor gedaan?**	**Wanneer?**
We bevorderen een gezonde leefstijl.	We hebben invulling gegeven aan ons Leefstijlakkoord Noordwijk door het inzetten van 20 nieuwe projecten. De projecten dragen bij aan het bevorderen van een gezonde leefstijl in onze gemeente met aandacht voor sport & bewegen, minder middelengebruik, gezonde voeding en mentale gezondheid. In de projecten werken we samen met inwoners en organisaties. Zo hebben we onder meer beweegactiviteiten voor mensen met niet aangeboren hersenletsel, een duofiets voor fietsmaatje De Zilk, kinderyoga op scholen en de buitenschoolse opvang en In Balans valpreventietrainingen. Tevens zijn we het GALA (gezond en actief leven akkoord) gestart en hebben we een plan van aanpak hiervoor opgesteld. (zie raadsbrief juni 2023, en december 2023) We hebben deelname aan het landelijke actieplan 'Gelijke kansen op gezondheid' onderzocht met onze samenwerkingspartner Hecht. Er zijn voorlopig geen vervolgacties afgesproken, gezien de lopende	✓ ✓

7.1 Gezond Leven			
	gezondheidsprogramma's (GALA, IZA, Leefstijlakkoord).		

7.2 Opgroeien en zelfontplooiing		
Onze kinderen groeien gezond en veilig op. Onze focus is primair gericht op preventie. We bewerkstelligen daarom een aanbod gericht op onder meer versterking van weerbaarheid. We bevorderen de samenwerking tussen maatschappelijke partners.		
Portefeuillehouder:	*Wethouder Salman*	
Wat wilden we bereiken?	**Wat hebben we er voor gedaan?**	**Wanneer?**
We maken jongeren meer weerbaar.	We zijn, als vervolg op de pilot mindfulness trainingen, gestart met het onderzoeken van passend structureel aanbod voor het vergroten van weerbaarheid voor de doelgroep 15-22 jaar. Ook in 2024 zetten we deze gesprekken voort en verkennen we de behoeften en mogelijkheden. We hebben in het programma “Kansrijke Start” ingezet op de samenwerking tussen onder andere verloskundigen, huisartsen, kraamzorg en het centrum voor jeugd en gezin. We hebben een netwerkbijeenkomst Kansrijke Start georganiseerd. In 2023 is verloskundigenpraktijk Noordwijk-Noordwijkerhout-De Zilk gestart met Centering Pregnancy (groepsgewijze begeleiding van zwangeren) en we subsidiëren een online ouderschapscursus (een cursus speciaal voor ouders met jonge kinderen meer willen weten over het ouderschap) .	

7.3 Meedoen		
Onze inwoners doen mee (naar vermogen). We stimuleren zelfredzaamheid en het nemen van verantwoordelijkheid voor het eigen leven. We zorgen voor voorzieningen ten behoeve van inwoners die (tijdelijk) niet kunnen meedoen. We bestrijden eenzaamheid en vergroten de lokale mobiliteit van kwetsbare inwoners.		
Portefeuillehouder:	*Wethouder Salman*	
Wat wilden we bereiken?	**Wat hebben we er voor gedaan?**	**Wanneer?**
We stimuleren zelfredzaamheid.	We hebben het Steunpakket Sociaal en Mentaal Welzijn en Leefstijl geëvalueerd. Het pakket wordt voortgezet onder de regeling Extraatje voor je Welzijn en verbreedt zodat meer gedaan kan worden voor de mentale gezondheid van jongeren (zie raadsbrief). Tevens is het	

7.3 Meedoen		
	project ‘Geluk en power voor jongeren’ van YoungPwr van start gegaan.	
We zorgen dat onze inwoners met beperkte financiële middelen volwaardig mee kunnen doen.	We hebben uitvoering gegeven aan onze Nota Volwaardig deelnemen. We hebben het bereik van onze minimaregelingen vergroot door actief te communiceren over ondersteuning die ouders kunnen ontvangen. We sturen een verjaardagskaart naar de ouders van kinderen die 5 jaar worden en een kaart naar de ouders van nieuwe middelbare scholieren. Ook hebben we ingezet om via netwerkpartners meer te communiceren over de minimaregelingen. We hebben een nieuwe folder Hulp bij weinig geld uitgegeven. We hebben uitvoering gegeven aan de Gelijke Kansen Agenda (zie raadsbrief betreffende tussentijdse voortgangsrapportage). De Praatjesmakers hebben zich ingezet op scholen voor de vermindering van taalachterstanden. De educatieve coach wordt ingezet voor het bevorderen van het gebruik van vroeg- en voorschoolse educatie van gezinnen die in aanmerking komen voor deze extra ondersteuning. We hebben de informatie over minimaondersteuning op onze gemeentelijke website aangepast conform de adviezen uit een klankbordgroep van gebruikers van de Doe Mee Regeling. We geven op de website ook meer informatie over hulp bij schulden.	
We stimuleren inwoners om te werken naar vermogen.	We hebben samen met partners in de Gemeenschappelijke regeling Werkbedrijven Kust-, Duin en Bollenstreek (Provalu) een Meerjarenvisie opgesteld. Aansluitend is de informatie-uitwisselingsstructuur verbeterd en zijn er prestatieafspraken opgesteld. We hebben het project Extra impuls werkzoekenden geëvalueerd. Met succes zijn uitkeringsgerechtigden begeleid naar betaald werk (zie raadsbrief). De vervolgacties krijgen uitvoering in de Meerjarenvisie van Provalu. We hebben uitvoering gegeven aan het uitvoeringsplan 2023 ‘Social Return on investment’. Hiermee creëren we werkervaringsplekken voor uitkeringsgerechtigden. De trajecten zijn afgelopen jaar in aantal verdubbeld. Het uitvoeringsplan voor 2024 is in 2023 nog niet opgesteld. We hebben vanuit ‘Hoofdzaak werkt’ voor mensen met psychische problematiek intensieve trajecten beschikbaar gesteld. Om toeleiding en doorleiding naar	

7.3 Meedoen		
	werk te verbeteren is er op casusniveau geïnvesteerd in de samenwerking tussen GGZ, Provalu en ISD. We hebben aan inwoners met een bijstandsuitkering een maatschappelijke tegenprestatie naar vermogen opgelegd conform de Verordening Tegenprestatie naar vermogen ISD Bollenstreek 2019. De geplande evaluatie is doorgeschoven naar de eerste helft van 2024.	
We bestrijden eenzaamheid.	We hebben het actieprogramma tegen eenzaamheid Mensen hebben Mensen nodig geëvalueerd en een nieuw programma vastgesteld. We hebben een netwerkbijeenkomst voor de lokale coalitie tegen eenzaamheid georganiseerd. We hebben in samenwerking met het magazine Leef een special Fijne mensen op je heen uitgegeven. We hebben ter bevordering van ontmoetingsplekken de banken in de buitenruimte in kaart gebracht voor de vier dorpskernen. Op basis hiervan zijn nieuwe banken geplaatst in samenspraak met de wijkbewoners (meer over het participatietraject).	
We vergroten de lokale mobiliteit van onze kwetsbare inwoners.	We hebben de pilot Automaatje geëvalueerd. Het project wordt structureel voortgezet door Welzijn Noordwijk. We hebben de bereidheid tot samenwerking voor een pilot met Tuktuks in de dorpskernen Noordwijk Zee en Binnen onderzocht. De behoefte voor het gebruik van Tuktuks is uit gesprekken wel gebleken. Echter hebben de gesprekken tot nog toe niet geleid tot afspraken met een organiserende partij.	
We helpen inwoners (preventief) bij schuldsituaties.	We hebben het saneringskrediet ingevoerd. Evaluatie van de schuldhulpverlening en het saneringskrediet vindt in 2024 plaats. We hebben onze preventieve aanpak schuldhulpverlening versterkt. De ISD Bollenstreek is in 2023 aangesloten bij het Schuldenknooppunt. Dit maakt uitwisseling van gegevens met schuldeisers eenvoudiger. We zijn aangesloten bij de Schuldhulproute. De effectiviteit van verschillende instrumenten, Schulphulproute, Geldfit en het Energiedashboard worden in 2024 geëvalueerd.	

7.3 Meedoen		
	We hebben het convenant 'Voorkomen van Huisuitzettingen' geactualiseerd.	

7.4 Zorg en ondersteuning		
De toegang tot advies, ondersteuning en (jeugd)zorg is laagdrempelig, We zorgen voor passende hulp en ondersteuning waarbij we sturen op drempelverlaging, kwaliteitsverhoging en kostenbeheersing van jeugdhulp. Zorg voor onze inwoners is van goede kwaliteit en moet in voldoende mate beschikbaar zijn. De wachtlijsten voor (jeugd)zorg zijn zo kort mogelijk.		
Portefeuillehouder:	*Wethouder Salman*	
Wat wilden we bereiken?	**Wat hebben we er voor gedaan?**	**Wanneer?**
We zorgen voor laagdrempelige toegang tot advies, ondersteuning en zorg.	We hebben het gebruik van de integrale werkwijze in onze toegangsteams Voorleder1 geëvalueerd. Uit de evaluatie is gebleken dat de huidige werkwijze, '1 Gezin 1 Plan 1 Regisseur', niet altijd goed aansluit bij de verscheidenheid aan huishoudens die gevoerd worden. De werkwijze wordt daarom bijgesteld naar '1 Huishouden 1 Plan' om alle huishoudens beter te kunnen bedienen. We hebben in Duin en Bollenstreekverband een werkconferentie 'Onderwijs-Jeugd' georganiseerd. De opbrengst van de werkconferentie wordt gebruikt om de verbindingen te versterken op de vijf taakvelden 'inclusief onderwijs', waaronder aansluiting onderwijs en jeugdhulp. We hebben de toegang tot onafhankelijke cliëntondersteuning versterkt door samenwerkingsafspraken te hernieuwen met Voorleder1 en lokale partners. Meer inwoners hebben gebruik gemaakt van het Meedenkersnetwerk (zie raadsbrief maart 2023). We hebben de Wegwijzer Leef Mee geëvalueerd. Het resultaat is dat we de Wegwijzer structureel voortzetten en door ontwikkelen zodat meer inwoners en hulpverleners hem gebruiken en voorzieningen beter vindbaar zijn. We hebben de planning voor de verhuizing van de integrale toegang Noordwijk naar de locatie Duinwetering aan moeten passen. De verbouwing neemt meer tijd in beslag dan voorzien.	
We bieden passende hulp en ondersteuning.	We hebben het jongerenwerk en welzijnswerk geconsulteerd over een passende aanpak. Dit wordt	

7.4 Zorg en ondersteuning		
	nader uitgewerkt in een afstudeerscriptie-onderzoek vanuit de Leidse Hoge School. We hebben een kader opgesteld, waarmee de ISD Bollenstreek een weloverwogen keuze kan maken om die maatregelen te treffen, die het beste kunnen bijdragen aan het beheersbaar houden van de uitgaven van de Wmo maatwerkvoorzieningen. De wettelijke zorgplicht blijft hierbij een belangrijk uitgangspunt.	
We sturen op drempelverlaging, kwaliteitsverhoging en kostenbeheersing van jeugdhulp.	We hebben de uitrol van de praktijkondersteuner Jeugd over de huisartsenpraktijken voltooid en de ureninzet structureel uitgebreid. Hiermee hebben we een goede basis gelegd om samen met de huisartsen een aangescherpte werkwijze op te stellen voor de verwijzing naar de praktijkondersteuner Jeugd, de toegangsteams Voorleder1 en specialistische jeugdhulp. We hebben in de ambtelijke regionale werkgroep Onderwijs-jeugdhulp ingezet op de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp onder meer op het gebied van hoogbegaafdheid en onderwijs-zorgcontinuüm. Er is hiervoor tevens een bestuurlijke regionale regiegroep ingericht. Vanuit de regionale werkgroepen is er een opdracht geformuleerd voor het aanstellen van een procesregisseur onderwijs-jeugdhulp om als verbinder tussen de twee domeinen te fungeren. We hebben het proces van de pilot Buitenschoolse Opvang Plus (BSO-plus) in regionaal verband vormgegeven. De uitvoering van de pilot vindt plaats in een buurgemeente. We hebben in regionaal verband ontwikkellijnen uitgewerkt. We zijn gestart met collectiveren (hulpverlening in groepsverband), breder behandelen (betrekken van het gezin/de omgeving) en gezamenlijke triage (integraal werken van uitvoerende organisaties). We hebben een bestuurlijk kerngroep wachttijden ingesteld. Deze sluit aan bij de landelijke Aanpak Wachttijden Jeugd van de VNG. Er zijn interviews en werksessies gehouden met onder meer jeugdhulpaanbieders en de toegangsteams. We hebben pilots opgesteld voor het terugdringen van de wachttijden. (zie de nieuwsbrief en de raadsbrief oktober 2023)	

7.5 Gezonde en veilige leefomgeving		
In Noordwijk is het goed wonen. Inwoners voelen zich veilig en prettig. Onze buitenruimte en voorzieningen nodigen uit tot ontmoeting en bewegen en zijn toegankelijk voor iedereen. De gezonde en groene leefomgeving versterken de kwaliteit van leven.		
Portefeuillehouder:	*Wethouder Salman*	
Wat wilden we bereiken?	**Wat hebben we er voor gedaan?**	**Wanneer?**
We zorgen dat onze inwoners prettig wonen.	We hebben de visie op wonen, welzijn en zorg vastgesteld. De visie is door de betrokken partijen ondertekend. We hebben een eerste werksessie gehouden voor de uitwerking van de thema's uit de visie.	

Wat doen we doorlopend?

Gezond leven

- Versterking ketensamenwerking ISD/ Provalu/Welzijn Noordwijk met project Lekker Fit

Opgroeien en zelfontplooiing

- We faciliteren schooljudo en weerbaarheidstrainingen in het onderwijs. In 2023 hebben we de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) twintig weerbaarheidstrainingen laten verzorgen aan de bovenbouw van het primair onderwijs (PO). Tevens hebben we schooljudo of een gelijksoortige training aangeboden op het PO.

Meedoen

- We versterken de zelfredzaamheid van onze inwoners door algemene voorzieningen met inzet van welzijnswerk en de geestelijke gezondheidszorg.
- Prestatieafspraken met Voor Ieder 1 jaarlijks actualiseren.
- We begeleiden de transformatie van het bestaande stelsel van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. We werken in Duin en Bollenstreekverband samen op het gebeid van inkoop van Maatschappelijke Zorg en stemmen lokale preventie met inzet van maatwerk en algemene voorzieningen met elkaar af. De samenwerkingsafspraken zijn vastgelegd in de regelingen Zonder Meer en centrumgemeente regeling Leiden.
- We geven uitvoering aan de nieuwe Wet Inburgering. Dit doen we samen met onze partners.
- We intensiveren ons aanpak voor vroegsignalering.
- We bieden voor mensen in kwetsbare situatie een sociale veilige omgeving (Reuring) om mee te kunnen doen in de samenleving.
- We bieden Lekker fit trajecten als ontwikkeling en sociale activering richting werk.
- De stichting Welzijn helpt organisaties om hun vacatures op de vacaturebank voor vrijwilligers aantrekkelijk te formuleren. Hiermee wordt zowel de oudere vrijwilliger aangesproken als de inwoners die voor kortere tijd vrijwilligerswerk willen doen.
- We zorgen voor begrijpelijke informatie over minimaondersteuning en schuldhulpverlening (voor jongeren) op de gemeentelijke website.
- We verwachten een tegenprestatie naar vermogen van inwoners met een uitkering.
- We voeren het jaarplan ‘sociaal return on investment’ uit.

Wat doen we doorlopend?

- We gaan door met het verstrekken van saneringskredieten
- We voeren 'sociaal return on investment' uit op basis van gemeentelijke aanbestedingen en inkoop.

Zorg en ondersteuning

- We maken gebruik van consultatiefunctie ggz in de integrale toegang.
- We versterken de kwaliteit en vindbaarheid van onafhankelijke cliëntondersteuning door inzet van het Meedenkersnetwerk.
- We begeleiden de transformatie van het bestaande stelsel van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. We werken in Duin en Bollenstreekverband samen op het gebeid van inkoop van Maatschappelijke Zorg en stemmen lokale preventie met inzet van maatwerk en algemene voorzieningen met elkaar af. De samenwerkingsafspraken zijn vastgelegd in de regelingen Zonder Meer (link) en centrumgemeente regeling Leiden (link).
- We voeren procesregie op complexe hulpvragen in afstemming met lokale partners.
- We geven uitvoering aan bemoeizorg voor zorgmijders en monitoren de resultaten.
- We voeren structureel overleg met onze huisartsen en andere eerste-lijns-zorgverleners.
- We zorgen voor samenhang tussen de uitvoering van het "Gezond en Actief Leven Akkoord", het "Leefstijlakkoord 2024" en "Integraal Zorgakkoord".
- We vergroten de bekendheid van het on- en offline preventieaanbod van advies, ondersteuning en zorg bij onze inwoners op het domein van mentale gezondheid.
- We actualiseren jaarlijks de prestatieafspraken met Voor Ieder 1. Deze afspraken bevorderen de samenwerking die nodig is om focus aan te brengen in de opdracht en de bijbehorende werkzaamheden.

Gezonde en veilige leefomgeving

- We organiseren zorg effectief en nabij de inwoners. We sluiten hierbij aan op het Rijksprogramma langer zelfstandig thuis wonen.
- We bouwen levensloopbestendig en zorgen voor huisvesting voor specifieke doelgroepen, met onder meer beschermd wonen en verpleeghuiswoningen

Wat heeft het gekost?

Voor een analyse van de afwijkingen tussen begroting (na wijziging) en rekening wordt verwezen naar de toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Welke beleidsindicatoren waren hierbij relevant?

In de programmaverantwoording dienen de beleidsindicatoren vermeld in de Regeling beleidsindicatoren gemeenten van 24 maart 2016, nr. 2016-0000177572, te worden opgenomen. Voor dit programma zijn die in onderstaande tabel weergegeven.

Programma 7 Sociaal Domein en Volksgezondheid Naam indicator	Eenheid	Periode	Nw	NL	Bron
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2022	860	825	CBS/LISA
Jongeren met delict voor rechter	%	2022	1	1	CBS
Kinderen in uitkeringsgezin	%	2022	3	6	CBS
Netto arbeidsparticipatie	%	2022	74	72	CBS
Werkloze jongeren	%	2022	1	1	CBS
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	2023	167	345	CBS
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar	2023	67	192	CBS
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2023	12	11	CBS
Jongeren met jeugdbescherming	%	2023	1	1	CBS
Jongeren met jeugdreclassering	%	2023	0	0	CBS
Clienten met een maat-werkarrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	2021	640	x	CBS/MSD WMO

* gegevens afkomstig uit www.waarstaatjegemeente.nl, stand maart 2024.

Wie waren de verbonden partijen/met wie werkten we samen?

In de tabel hieronder staan de namen van de verbonden partijen, die te maken hebben met de uitvoering van dit programma. Voor gedetailleerde informatie inzake de verbonden partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden partijen.

Programma 7 Sociaal Domein en Volksgezondheid Naam verbonden partij	
Service Organisatie Zorg	Hecht
Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD)	
GR Kust-, Duin- en Bollenstreek (KDB)	

Wat waren de risico's ?

In de tabel hieronder staan de mogelijke risico's, die samenhangen met de uitvoering van dit programma.

Programma 7 Sociaal Domein en Volksgezondheid Onderwerp risico	Omschrijving risico
Energiecrisis	De verwachting is een stijging van faillissementen en werkeloosheid. Hierdoor zal in 2024 naar verwachting ook een stevig beroep worden gedaan op bijstandsuitkeringen, bijzondere bijstand en schuldhulpverlening.
Algemene uitkering	Onzekerheden bestaan uit de mogelijke kortingen vanuit het Rijk.

2.1.8 Programma 8: Duurzaamheid en Leefomgeving

We behouden onze prachtige dorpen en ons open landschap voor toekomstige generaties en bezoekers. We stellen een lange termijnvisie voor verduurzaming op. We geven uitvoering aan doordachte, effectieve en efficiënte maatregelen ter bevordering van energiebesparing en klimaatadaptatie. Ons uitgangspunt is dat verduurzaming betaalbaar blijft voor iedereen.
We koesteren onze prachtige bollenvelden, de kuststrook, de zee en onze natuurgebieden. We prefereren zonne-energie boven windenergie en gaan plaatsing van windturbines in ons buitengebied daarom tegen. We plaatsen zonnepanelen bij voorkeur op grote daken.
Natuur en landschap vormen de basis voor fijn wonen, recreëren en een gezonde economie. De duinen en landgoederen worden waar mogelijk verbonden door (ecologische) verbindingen die doorlopen tot in de dorpen.
Onze leefomgeving is schoon, gezond, groen en toegankelijk. We beheren de openbare ruimte op uniforme wijze. In de dorpscentra zetten we onze buitendienst zichtbaar in.
De gemeente is verantwoordelijk voor de openbare ruimte en die moet dus ook goed worden bijgehouden. Dat betekent dus ook een nette en ordelijke afvalinzameling.

8.1 Duurzaamheid		
We behouden onze prachtige dorpen en ons open landschap voor toekomstige generaties en bezoekers. We stellen een lange termijnvisie voor verduurzaming op. We geven uitvoering aan doordachte, effectieve en efficiënte maatregelen ter bevordering van energiebesparing en klimaatadaptatie. Ons uitgangspunt is dat verduurzaming betaalbaar blijft voor iedereen.		
Portefeuillehouder:	*T. Alkemade*	
Wat willen we bereiken?	**Wat hebben we er voor gedaan?**	**Wanneer?**
We verminderen ons energieverbruik.	Noordwijk heeft in 2023 actief meegewerkt aan het regionale Transitieloket Bollenstreek, gericht op regionale MKB. Tientallen ondernemers zijn in 2023 geadviseerd over mogelijke energiemaatregelen. We hebben via het regionale bedrijvenblad IntoBusiness actief campagne gevoerd, samen met ondernemers, om ondernemers te activeren samen te werken voor dit onderwerp, o.a. via het loket. Over structurele voortzetting wordt in 2024 in regionaal verband besloten. We hebben via het loket een energiesymposium georganiseerd met aansprekende sprekers, innovatie-gerichte verhalen en plm. 150 bezoekers. We hebben een verkennend onderzoek uitgevoerd voor verduurzaming van de gemeentelijke gebouwen. Op basis van het onderzoek hebben we prioriteiten gesteld welke gemeentelijke gebouwen als eerste worden aangepakt voor verduurzaming aan de hand van het energielabel. We hebben in De Wieken en de Muze diverse verduurzamingsmaatregelen toegepast. We hebben de openbare verlichting verduurzaamd door conform het beheerplan “openbare verlichting’, de	

	nodige armaturen te vervangen voor moderne energiezuinigere LED-varianten. Binnen het project Zeeburg en groot onderhoud Herenweg Noordwijkerhout is met een integrale aanpak de openbare verlichting aangepast en verduurzaamd. We hebben alle groot energieverbruik armaturen op de hoofdroutes van Noordwijk vervangen voor moderne energiezuinigere LED-varianten, de eerste uit een serie van besparingsmogelijkheden om extra energie te besparen. Hiermee wordt 6% energie op de gemeentelijke openbare verlichting bespaard. Zie tevens de raadsinformatiebrief.	
We werken aan een duurzame leefomgeving.	We hebben de Leidraad Inrichting openbare ruimte (LIOR). geactualiseerd. De LIOR dient als basis voor een verdere uitwerking van een duurzame inrichting van onze openbare ruimte.	
We werken aan een klimaat-adaptieve leefomgeving.	We hebben het Integraal Waterketenplan Bollenstreek vastgesteld. We zijn begonnen met het opstellen van een beleidsplan voor een klimaatadaptieve leefomgeving.	
We hebben oog voor de verduurzamingsopgave van ondernemers.	We hebben een experiment handhaving wettelijke verduurzamingsverplichtingen uitgevoerd. Beleid wordt in 2024 verder uitgewerkt.	

8.2 Energietransitie		
We koesteren onze prachtige bollenvelden, de kuststrook, de zee en onze natuurgebieden. We prefereren zonne-energie boven windenergie en gaan plaatsing van windturbines in ons buitengebied daarom tegen. We plaatsen zonnepanelen bij voorkeur op grote daken.		
Portefeuillehouder:	*T. Alkemade*	
Wat willen we bereiken?	**Wat hebben we er voor gedaan?**	**Wanneer?**
We verduurzamen onze energievoorziening.	We zijn gestart met verschillende bijeenkomsten energietransitie voor stakeholders. In regionaal verband heeft overleg plaatsgevonden over de infrastructuur.	
	We gebruiken de transitievisie warmte als basis voor de verdere wijkuitvoeringsplannen. De uitwerking volgt in 2024. Hierbij worden de woningbouwverenigingen betrokken.	
	We hebben hiervoor met onze partners bestuurlijke informatiebijeenkomsten georganiseerd voor mogelijk	

	grote afnemers van aardwarmte zoals bedrijven en vertegenwoordigers van VVE's. Dit heeft geleid tot grote belangstelling. Daarnaast heeft de Omgevingsdienst desgevraagd een selectie gemaakt van de bedrijven die op jaarbasis meer dan 175.000 m3 gas verbruiken. Ook deze informatie zal de komende tijd worden gebruikt om warmtevraagclusters te vormen. We zijn in 2023 in Duin en Bollenstreek verband een verkenning gestart naar de mogelijkheid om de dorpen en kernen in de regio met elkaar te verbinden door middel van een warmtetransportnetwerk. Het nog uit te werken tracé wordt namelijk grotendeels bepaald door het verbinden van concentraties van de warmtevraag in de afzonderlijke kernen.'	
We zorgen voor een toekomstbestendig netwerk van energiebronnen.	We hebben intensief overleg over de capaciteitsproblemen op het elektriciteitsnetwerk met de netwerkbeheerder en zoeken actief met hen naar oplossingen.	
We willen lokaal eigenaarschap van energiebronnen.	We hebben contact met de energiecoöperatie van inwoners voor de implementatie van mogelijk nieuwe projecten voor de toepassing van duurzame energiebronnen. In de nieuwe projecten zijn de inwoners mede- eigenaar van de lokale energiebronnen.	

8.3 Natuur en groen		
Natuur en landschap vormen de basis voor fijn wonen, recreëren en een gezonde economie. De duinen en landgoederen worden waar mogelijk verbonden door (ecologische) verbindingen die doorlopen tot in de dorpen.		
Portefeuillehouder:	*Wethouder Alkemade*	
Wat wilden we bereiken?	**Wat hebben we er voor gedaan?**	**Wanneer?**
We willen een meer groene leefomgeving.	We hebben in het voorjaar 350 bomen geplaatst, waarvan een deel ter vervanging. In het najaar zijn we gestart met het vervangen van 200 bomen. Met het '800 extra bomen' project geven we invulling aan het uitvoeringsplan voor de vergroening van onze leefomgeving. Hierbij schenken we ook aandacht aan (de risico's van) wateroverlast, hittestress en droogte.	
We vergroten de identiteit, beleving en de	In het kader van het regionale gebiedsprogramma B(l)oeiende Bollenstreek hebben we met de Duin- en Bollenstreek gemeenten aan de volgende projecten en processen gewerkt:	

8.3 Natuur en groen		
natuurwaarde van ons landschap.	- Het project 'landschapspark met speeleiland Middengebied' is uitgevoerd. Opening en administratieve afhandeling in 2024. - De uitvoering van de ecologische zone Offem Zuid is voorbereid en de provinciale subsidie aangevraagd. In 2024 en 2025 gaan we dit aanleggen. - We hebben de projecten "Bloemrijke bermen 2019" en "Historische tuinen St. Bavo" afgerond. - We hebben de gebiedsprogramma's groen 2010-2023 geëvalueerd voor de hele Duin- en Bollenstreek. - We hebben projecten voor het laatste restant Regionale Investerings Fonds (RIF) geïnventariseerd. - We hebben (als kasgemeente) de vaststelling van de provinciale programmasubsidie (ad € 2,45 miljoen voor de hele Duin- en Bollenstreek) aangevraagd en verkregen. - We hebben meegewerkt aan de streekbrede projecten "Integrale uitwerking Ecologische verbindingszone Trekvaart", "Actualisatie netwerken – fietsen" en "Limes Bubble Barrier". - We hebben het project van Zuid-Hollands Landschap "Nieuw Leeuwenhorst slotfase – Inrichting laanstructuur" gefaciliteerd.	

8.4 Woon- en leefomgeving		
Onze leefomgeving is schoon, gezond, groen en toegankelijk. We beheren de openbare ruimte op uniforme wijze. In de dorpscentra zetten we onze Buitendienst zichtbaar in.		
Portefeuillehouder:	*Wethouder Alkemade*	
Wat wilden we bereiken?	**Wat hebben we er voor gedaan?**	**Wanneer?**
We hebben een schone en gezonde leefomgeving.	We hebben het beheerplan 'Groen' geactualiseerd. Voor toeristische gebieden, kernen en doorgaande wegen wordt gekozen voor kwaliteitsniveau A. In de wijken en bedrijventerreinen is gekozen voor kwaliteitsniveau B. In de buitengebieden is gekozen voor niveau C.	
De gemeentelijke infrastructuur is veilig en toegankelijk.	Bij reconstructiewerkzaamheden zoals bij de rotonde Vuurtorenplein, De Grent, Herenweg (Noordwijkerhout), Langevelderslag en andere herstraatwerkzaamheden zijn de richtlijnen vanuit de	

8.4 Woon- en leefomgeving		
	Leidraad Inrichting Openbare Ruimte en het verkeersveiligheidsbeleid Duurzaam Veilig toegepast. Hierdoor is en blijft de toegankelijkheid en verkeersveiligheid van minder validen gewaarborgd. Bij reconstructiewerkzaamheden zoals bij de rotonde Vuurtorenplein, De Grent, Herenweg (Noordwijkerhout), Langevelderslag en de wijkvernieuwing Zeeburg zijn de richtlijnen vanuit de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte en het verkeersveiligheidsbeleid Duurzaam Veilig toegepast. Hierdoor is en blijft de toegankelijkheid en verkeersveiligheid van minder validen gewaarborgd	
We zorgen voor een uniforme beheerwijze van onze leefomgeving.	We hebben de beheerwijze in de dorpskernen geharmoniseerd door afspraken met zowel de Buitendienst als derden. De Buitendienst is in de centra van onze dorpskernen meer aanwezig, waardoor het dagelijks onderhoud van de leefomgeving is verbeterd.	

8.5 Afval en grondstoffen		
De gemeente is verantwoordelijk voor de openbare ruimte en die moet dus ook goed worden bijgehouden. Dat betekent dus ook een nette en ordelijke afvalinzameling.		
Portefeuillehouder:	*Wethouder Alkemade*	
Wat wilden we bereiken?	**Wat hebben we er voor gedaan?**	**Wanneer?**
We verminderen de hoeveelheid (rest)afval dat verbrand wordt en optimaliseren hergebruik van grondstoffen.	We hebben met verschillende communicatiecampagnes en de inzet van de afvalcoach aandacht besteed aan bewustwording bij onze inwoners voor de noodzaak van afvalscheiding. We hebben de eerste fase van het grondstoffenplan geïmplementeerd. Dit betreft onder meer de huis aan huis inzameling van oud papier en PBD. Hierdoor vermindert het aanbod op de ondergrondse containers. Zie de raadsbrief. We hebben de inzamelfrequentie van afval uit grijze bakken bij laagbouwwoningen verlaagd van 1 keer in de 2 weken naar 1 keer in de 3 weken.	
We houden onze milieuparkjes netjes.	We hebben in Noordwijkerhout 4 perscontainers voor PBD geplaatst. De plaatsing van meer perscontainers in Noordwijk volgt in 2024. Voor het eventueel plaatsen van perscontainer OPK wachten we op de evaluatie van de nieuwe huis-aan-	

8.5 Afval en grondstoffen		
	huis inzameling. We wegen hierbij opnieuw de noodzaak van deze perscontainers.	
We borgen de op- en overslag van afval.	We hebben samen met de deelnemers in het Vuilafvoer Bedrijf VAB (Katwijk, Lisse, Hillegom en Teylingen) en Meerlanden de MeerVAB opgericht. De MeerVAB richt zich op de ontwikkeling van een vernieuwde op- en overslagstation voor afval. Het nieuwe station is flexibel van opzet zodat we kunnen inspelen op veranderingen in de markt.	

Wat doen we doorlopend?

Duurzaamheid

- We hebben de noodzakelijke investeringen in de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed in beeld gebracht. En voeren dit projectmatig uit.
- We zetten in op de realisatie van zoveel mogelijk isolatie- en energiebesparende maatregelen bij inwoners en ondernemers.
- We stimuleren het isoleren van woningen, de plaatsing van zonnepanelen en aardwarmte op vrijwillige basis door middel van campagnes, advies en subsidieverlening aan inwoners en ondernemers.
- We maken onze deelfinanciering van het MKB-transitieloket structureel. We blijven onze ondernemers ondersteunen bij transitievraagstukken. We focussen daarbij op advies, isolatie en zon-op-dak.
- We faciliteren de verduurzaming van verenigingsgebouwen, verenigingen van eigenaren en bedrijfspanden door inzet van professioneel advies en aangeven van subsidies
- We continueren de inzet van vrijwillige energiecoaches en het verspreiden van energieboxes om energiearmoede tegen te gaan. We zijn trots op de energiecoaches en continueren de inzet.
- De gemeente volgt landelijke eisen ten aanzien van bijna-energieneutrale en natuurinclusieve bouw.

Energietransitie

- We onderzoeken het potentieel van waterstof als bijdrage aan de energietransitie voor Noordwijk. Dit doen we samen onder meer met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.
- We geven samen met het Hoogheemraadschap uitvoering aan de strategische samenwerkingsagenda (SSA). Op basis van het bodem- en watersturende principe worden onder andere (het tegengaan van) verzilting, verdroging, wateropvang en waterbeheer ter hand genomen.
- We geven professioneel advies voor de verduurzaming van verenigingsgebouwen, verenigingen van eigenaren en bedrijfspanden.
- We continueren onze preventieve aanpak om handhaving op wettelijke verduurzamingsverplichtingen te voorkomen door middel van advies.
- We stimuleren de plaatsing van zonnepanelen op grote daken.

Wat doen we doorlopend?

- We continueren ons overleg met de nutsbedrijven over de uitbreidingsmogelijkheden en verzwaring van ons elektriciteitsnetwerk op basis van het gridplan van Liander.

Natuur en groen

- We geven uitvoering aan onze geactualiseerde beheerplannen groen, wegen en civiele kunstwerken.

Woon- en leefomgeving

- We schouwen onze openbare ruimte, onder meer met inbreng van (mindervalide) inwoners. Op basis hiervan verbeteren we de kwaliteit van onze openbare ruimte.
- We maken onze speelplekken toegankelijk voor minder valide inwoners op basis van het beheerplan 'Speelruimte'.
- We maken openbare toiletten nog beter vindbaar door optimalisatie van het gebruik van de HogeNood-app en, indien mogelijk, het gebruik van voordeurstickers.
- We faciliteren waar mogelijk de verbinding van onze duinen en landgoederen door middel van ecologische zones.
- We reageren snel op (fixi)meldingen en signalen uit de openbare ruimte. We zetten onze medewerkers uit de buitendienst hierbij in.

Afval en grondstoffen

- We geven uitvoering aan het uitvoeringsplan Afval en Grondstoffen

Wat heeft het gekost?

Voor een analyse van de afwijkingen tussen begroting (na wijziging) en rekening wordt verwezen naar de toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Welke beleidsindicatoren waren hierbij relevant?

In de programmaverantwoording dienen de beleidsindicatoren vermeld in de Regeling beleidsindicatoren gemeenten van 24 maart 2016, nr. 2016-0000177572, te worden opgenomen. Voor dit programma zijn die in onderstaande tabel weergegeven.

Programma 8 Duurzaamheid en Leefomgeving					
Naam indicator	**Eenheid**	**Periode**	**Nw**	**NL**	**Bron**
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	2022	192	148	CBS
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit	%	2021	11	33	Bron

* gegevens afkomstig uit www.waarstaatjegemeente.nl, stand maart 2024.

Wie waren de verbonden partijen/met wie werkten we samen?

In de tabel hieronder staan de namen van de verbonden partijen, die te maken hebben met de uitvoering van dit programma. Voor gedetailleerde informatie inzake de verbonden partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden partijen.

Programma 8 Duurzaamheid en Leefomgeving Naam verbonden partij	
De Meerlanden Holding NV	
Vuilafvoerbedrijf Duin- en Bollenstreek (VAB)	

Wat waren de risico's ?

In de tabel hieronder staan de mogelijke risico's, die samenhangen met de uitvoering van dit programma.

Programma 8 Duurzaamheid en Leefomgeving Onderwerp risico	Omschrijving risico
Beheerplannen	De actualisaties van de beheerplannen kan leiden tot veranderende uitgaven, welke afwijken van de uitgaven in de Begroting. In de Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen staat aangegeven welke beheerplannen aanwezig zijn en wanneer actualisatie nodig is.
Energietransitie	De komende jaren gaat waarschijnlijk forse investeringen in duurzaamheid. De financiële gevolgen zijn nog onduidelijk.
Extreem weer	Door de klimaatontwikkeling komen er steeds vaker extreme weersomstandigheden voor. Dit kan leiden tot bijvoorbeeld schade in de openbare ruimte en bij derden.

2.1.9 Programma 9: Wonen en Ruimte

We bouwen volgens de natuurlijke groei van Noordwijk. Daarbij geldt dat grootschalige regionale woningbouw enkel plaats vindt langs de as Alphen-Leiden-Katwijk.
We bouwen, afgestemd op de behoefte, woningen in alle prijsklassen (huur en koop) in een veilige en prettige omgeving. Daarbij hoort ook voldoende ruimte om te parkeren en te recreëren.
Wij hechten aan kleinschaligheid en open karakter van de leefomgeving. De open ruimte bestaat bij de gratie van agrarisch landschap.
We versterken de identiteit en openheid van landschap door in te zetten op een vitale en duurzame bollenteelt. Daarmee zorgen we tevens dat de dorpen niet aan elkaar gebouwd worden.
Het openlandschap tussen de dorpen in de Bollenstreek weerspiegelt onze identiteit.

9.1 Bouwen voor de lokale bevolkingsgroei		
Wij bouwen volgens de natuurlijke groei van Noordwijk. Daarbij geldt dat grootschalige regionale woningbouw enkel plaats vindt langs de as Alphen-Leiden-Katwijk.		
Portefeuillehouder:	*Wethouder Kortleven*	
Wat wilden we bereiken?	**Wat hebben we er voor gedaan?**	**Wanneer?**
Een woningbouw-voorraad die aansluit op de lokale bevolkingsgroei.	We hebben de woonzorgvisie Visie op Wonen, Welzijn en Zorg vastgesteld. De actualisatie van het uitvoeringsprogramma van de Woonvisie 2020-2030 staat voor 2024 op de planning hiermee wordt uitvoering gegeven aan deze visie. Na vaststelling wordt het woningbouwprogramma hierop aangepast. In het kader van de vastgestelde woonzorganalyse en –visie verbeteren we de samenwerking tussen gemeente, corporaties en zorgpartijen. Op basis van de dynamische vastgestelde woningbouwplanlijst 2023 van de gemeente zijn door de corporaties met de gemeente gezamenlijk kansrijke projecten integraal opgepakt. De gezamenlijk aangestelde doorstroomadviseur activeert huurders om door te stromen naar een woning die beter bij hun situatie past. Lokaal Maatwerk is door beide corporaties maximaal ingezet om doelgroepen, die minder makkelijk aan bod komen, te helpen. De energietafel is gestart. We hebben de jaarschijf 2024 van de meerjaren prestatieafspraken met de woningbouwcorporaties vastgesteld. Deze is gebaseerd op de vigerende Woonvisie. Het op peil houden van de huidige- en toekomstige sociale woningbouwvoorraad bij woningcorporaties hebben we geborgd in de jaarschijf 2024. Binnen de kaders van de Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg) hebben we de mogelijkheden van de	

9.1 Bouwen voor de lokale bevolkingsgroei		
	woningbouwontwikkeling van de locatie Achterweg onderzocht. Hierbij zijn de strategische grondposities in beeld gebracht. De doorvertaling naar een strategische visie moet nog plaatsvinden. We hebben in het samenwerkingsverband Holland Rijnland de regionale woonagenda vastgesteld. De lokale Woonvisie is in lijn met deze aanpassing.	

9.2 Bouwen op basis van de lokale behoefte		
We bouwen, afgestemd op de behoefte, woningen in alle prijsklassen (huur en koop) in een veilige en prettige omgeving. Daarbij hoort ook voldoende ruimte om te parkeren en te recreëren.		
Portefeuillehouder(s):	*Wethouder Kortleven*	
Wat wilden we bereiken?	**Wat hebben we er voor gedaan?**	**Wanneer?**
We realiseren een woningbouwvoorraad die past bij de behoefte en extra kansen biedt voor de doelgroepen uit de woon(zorg)visie.	We hebben bij alle nieuwe woningbouwplannen geadviseerd op compacte huisvesting voor één-of tweepersoonshuishoudens waarbij een oppervlakte van minimaal 40 à 50 m² met volwaardige voorzieningen uitgangspunt is. Dit heeft in een aantal maal tot wijzigingen van de plannen geleid. Waar mogelijk is levensloopbestendig gebouwd.	
We zorgen voor een rechtvaardige verdeling van betaalbare woningen.	We zijn gestart met onderzoek naar de verdeling van betaalbare woningen over diverse groepen woningzoekenden binnen het samenwerkingsverband Holland Rijnland. We hebben de focus gelegd op de herleidbare data over rechtvaardige woonruimteverdeling door adequate monitoring en registratie binnen het samenwerkingsverband. We hebben een zienswijze ingediend op de regionale woonagenda 2024 en regionale huisvestingsverordening 2024. Hierbij is specifiek aandacht gevraagd voor anticipatie op nieuwe wetgeving waarbij voor lokale doelgroepen maximaal lokaal maatwerk kan worden ingezet. Samen met Padua hebben we een pilot uitgevoerd met betrekking tot tijdelijke huisvesting ‘spoedzoekers’. De bij de pilot gehanteerde criteria voor toewijzing van tijdelijke huisvesting voor "spoedzoekers" kunnen bij toekomstige tijdelijke huisvesting toegepast worden. Zie tevens de raadsbrief. De mogelijkheden om gebruik te maken van het Stimuleringsfonds Flex- en Transformatiewoningen (SFT) zijn onder de aandacht en er zal, wanneer dit	

9.2 Bouwen op basis van de lokale behoefte		
	opportuun wordt, per project een aanvraag worden ingediend.	
We realiseren sociale woningbouwlocaties. .	We zetten in op het middensegment en op kansrijke plannen uit de woningbouwplanlijst. Voor de versnelling van de woningbouw is een programma Wonen opgezet. We onderzoeken de mogelijkheden van (sociale) woningbouw op de locaties aan de Hoogwakersbosstraat, de Nicolaas Barnhoornweg, de Nieuwe Zeeweg en de Nes.	
We zorgen voor continuïteit in bouwplanning.	We hebben een marktconsultatie voor de Viaductweg uitgevoerd, waarbij zowel woningcorporaties als marktpartijen vrij zijn geweest zich in te schrijven voor het realiseren van sociale- en middeldure woningbouw. Uit de marktconsultatie is Padua als uitvoerende partij geselecteerd. De corporaties hebben tijdens de Bestuurlijke Bouwtafel aangegeven dat zij bereid en in staat zijn de volgens de Woonvisie 2020-2030 noodzakelijke bouwstroom aan sociale huurwoningen te realiseren.	
We sturen op een passend aanbod van woningen in het betaalbare segment.	We hebben ons ingezet voor het aanpassen van de instandhoudingstermijn van woningen in het middensegment van 10 jaar naar de maximaal wettelijk toegestane 20 jaar en hebben dit in de lokale doelgroepenverordening en de Regionale Huisvestingsverordening opgenomen. Hierdoor zijn de woningen langer beschikbaar als betaalbare huurwoning. Deze aanpassingen, en aanpassingen die vanwege de invoering van de Omgevingswet noodzakelijk zijn, hebben wij doorgevoerd in onze lokale volkshuisvestelijke verordeningen.	
We faciliteren passende huisvesting van internationale werkers.	We zijn een verkenning opgestart om binnen de pilots ruimte/beschikbaarheid te krijgen voor andere doelgroepen (bijv. spoedzoekers) met een maximum van 20% samen met de provincie. We hebben voor de verbetering van de registratie van internationale werkers meerdere registratiemethoden geïnventariseerd. Uitwerking en implementatie wordt in 2024 vormgegeven en waar nodig regionaal afgestemd.	

9.3 Kleinschaligheid en open karakter van de leefomgeving		
We versterken de identiteit en openheid van onze leefomgeving door in te zetten op een vitale en duurzame bollenteelt. Daarmee zorgen we tevens dat de dorpen niet aan elkaar gebouwd worden. Het openlandschap tussen de dorpen in de Bollenstreek weerspiegelt onze identiteit.		
Portefeuillehouder:	*Wethouder Ter Hark/Wethouder Kortleven*	
Wat wilden we bereiken?	**Wat hebben we er voor gedaan?**	**Wanneer?**
We versterken de identiteit en het open karakter van onze leefomgeving.	We hebben in samenwerking met de vijf Duin- en Bollenstreek gemeenten de Evaluatie "Vitalere greenport en vitaler landschap" afgerond. Dit onderzoek richtte zich op de toegevoegde waarde van de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport (ISG), Voor herijking van de ISG is een aanbestedingstraject gestart. Het versterken van de gebiedssamenwerking in de Duin- en Bollenstreek met de gebiedspartners Provincie Zuid-Holland en Hoogheemraadschap en stakeholders is daarbij het uitgangspunt. In het Programma wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de samenwerking en opgaven vanuit het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PG) en de integrale opgaven tot 2040, met een doorkijk naar 2050 in relatie tot de raakvlakken vanuit de Ruimtelijke Puzzel (Ruimtelijk Koers op Zuid-Holland) op onder meer het gebied van woningbouw, circulaire economie, mobiliteit en energietransitie. We handhaven weer op agrarische gronden conform de motie Paardenweitjes d.d. 7 maart 2023. We hebben de beleidsregel Niet duurzaam te gebruiken bollengrond vastgesteld.	
We gaan werken met de Omgevingswet.	We hebben de planning voor de vaststelling van de Omgevingsvisie door het gehouden participatietraject gewijzigd. (raadsinformatiebrief, planning vaststellen omgevingsvisie raadsinformatiebrief participatietraject omgevingsvisie, raadsinformatiebrief proces totstandkoming omgevingsvisie) . Vaststelling van de visie volgt hierdoor in het eerste kwartaal 2025. We hebben ons op verschillende wijzen voorbereid op de invoering van de Omgevingswet. Zie hiervoor de Organisatiebrede opgave voor Omgevingswet.	

Wat doen we doorlopend?

Bouwen voor de lokale bevolkingsgroei

- We zetten in op het middensegment en kansrijke plannen uit de woningbouwplanlijst.
- We stimuleren de woningbouwcorporaties om hun huidige- en toekomstige sociale woningbouwvoorraad zo lang mogelijk op peil te houden.
- We toetsen afwijkingsverzoeken strikt aan de bepalingen van de bestemmingsplannen in het buitengebied.
- We verstrekken startersleningen.
- Handhaven op antispeculatiebeding en zelfbewoningsplicht voor woningen.
- Aandacht voor de realisatie van betaalbare koopwoningen.
- Voortzetting huidig bestemmingsplan Bronsgeest
- Programma Noordwijk Zeewaardig
- Project 't Zilt
- Project Offem-Zuid
- Project BAVO
- Project Verlengde Voorstraat
- Project Viaductweg
- Particuliere ontwikkeling Achmea

Bouwen op basis van de lokale behoefte

- We bouwen (levensloop- en) toekomstbestendig voor een mix van doelgroepen. Verdere uitwerking van de gewenste basiskwaliteit nemen we op in het geactualiseerde uitvoeringsprogramma van de woonvisie. Sociaal domein en volkshuisvesting trekken hierbij samen op.
- We continueren onze inzet op passende huisvesting van één-of tweepersoonshuishoudens waarbij een woonoppervlakte met volwaardige voorzieningen van minimaal 40 à 50 m² uitgangspunt is,
- Op grond van de Retail- en Horecavisie bieden we ruimte om leegstaande gebouwen buiten de winkelkernen te transformeren naar woningen.
- We continueren de inzet van de projectleider internationale arbeidsmigranten.
- Binnen de huidige en nieuwe mogelijkheden passen we lokaal maatwerk toe.

Kleinschaligheid en open karakter van de leefomgeving

- We maken ons bij de provincie sterk voor de uitvoering van het herziene Regionale beleid (module ruimte en wonen).
- We toetsen afwijkingsverzoeken strikt aan de bepalingen van de bestemmingsplannen in het buitengebied.
- We handhaven op agrarische gronden op basis van het beleidskader dat nu vigerend is: het bestemmingsplan Buitengebied, de huidige ISG en de nota 'niet duurzaam te gebruiken bollengrond'.

Wat heeft het gekost?

Voor een analyse van de afwijkingen tussen begroting (na wijziging) en rekening wordt verwezen naar de toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Welke beleidsindicatoren waren hierbij relevant?

In de programmaverantwoording dienen de beleidsindicatoren vermeld in de Regeling beleidsindicatoren gemeenten van 24 maart 2016, nr. 2016-0000177572, te worden opgenomen. Voor dit programma zijn die in onderstaande tabel weergegeven.

Programma 9 Wonen en Ruimte Naam indicator	Eenheid	Periode	Nw	NL	Bron
Gemiddelde WOZ waarde	x € 1.000	2023	488	368	CBS
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2022	9	9	ABF
Demografische druk	%	2023	75	70	CBS
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In euro's	2023	941	860	COELO
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In euro's	2023	1086	942	COELO

* gegevens afkomstig uit www.waarstaatjegemeente.nl, stand maart 2024.

Wie zijn de verbonden partijen/met wie werken we samen?

In de tabel hieronder staan de namen van de verbonden partijen, die te maken hebben met de uitvoering van dit programma. Voor gedetailleerde informatie inzake de verbonden partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden partijen.

Programma 9 Wonen en Ruimte Naam verbonden partij	
Omgevingsdienst West-Holland (ODWH)	
Greenport Ontwikkelingsmaatschappij (GOM)	

Wat zijn de risico's ?

In de tabel hieronder staan de mogelijke risico's, die samenhangen met de uitvoering van dit programma.

Programma 9 Wonen en Ruimte Onderwerp risico	Omschrijving risico
Omgevingswet	De Omgevingswet komt eraan en de financiële gevolgen hiervan zijn nog onduidelijk.
Stikstof	Projecten kunnen door de ontwikkelingen omtrent de stikstofkwestie vertraging oplopen waardoor de bouwkosten stijgen.
Extreme stijging kosten bouwmaterialen	Door krapte op de wereldmarkt van grondstoffen en bouwmaterialen kunnen de bouwkosten stijgen en vertragingen ontstaan.
Capaciteitstekort bij Nutsbedrijven	Het niet kunnen leveren van Nutsvoorzieningen door de Nutsbedrijven kan leiden tot vertraging of uitstel van werkzaameheden.

2.2 Paragrafen

Artikel 9 lid 2 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) noemt de paragrafen die gemeenten verplicht moeten opnemen in het jaarverslag. In de paragrafen staat belangrijke informatie waarmee inzicht kan worden verkregen in de financiële positie van de gemeente, de beheersmatige aspecten en de risico's.

Het gaat hier om de volgende paragrafen:

- Lokale heffingen
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid

2.2.1 Lokale heffingen

Deze paragraaf bevat, conform artikel 10 van het BBV, informatie over de lokale heffingen van de gemeente Noordwijk. De volgende onderwerpen komen aan de orde:

- algemene ontwikkelingen in 2023;
- de kaders;
- de gerealiseerde opbrengsten en verantwoording op het gebied van lokale heffingen;
- de lastendruk;
- het kwijtscheldingsbeleid.

Algemene ontwikkelingen in 2023

Grote toename van het aantal WOZ bezwaarschriften

Het aantal WOZ bezwaarschriften is bijna verdubbeld in 2023 ten opzichte van het jaar ervoor. Door een uitspraak van de Hoge Raad eind 2022 zijn wettelijke beperkingen in het vergoeding stelsel voor no cure no pay ongedaan gemaakt. Gelijker tijd werden de vergoedingen voor professionele bijstand verhoogd. De vergoedingen verdubbelden daardoor. De WOZ-waarde is door marktstijging beduidend hoger vastgesteld dan voorgaand jaar. Deze waarde verhoging leidt niet tot een directe belastingverhoging, omdat de tarieven voor OZB verlaagd zijn.

Kaders

De gemeentelijke belastingen vormen een belangrijk deel van de inkomsten van de gemeente Noordwijk.

De gemeenteraad is bevoegd te beslissen tot het invoeren, wijzigen of afschaffen van een gemeentelijke belasting. De raad heeft een grote mate van vrijheid bij het vaststellen van de belastingtarieven en stelt deze jaarlijks vast door middel van een nieuwe verordening of een wijziging op een bestaande verordening.
De belastingverordeningen bevatten verder bepalingen over onder meer het belastbare feit, de belastingplichtige, eventuele vrijstellingen en ontheffingen en de betaaltermijnen.

Bij de gemeentelijke belastingen zijn drie typen belastingen te onderscheiden:

Algemene belastingen

De opbrengsten hiervan komen ten goede aan de algemene middelen en er geldt geen opbrengstlimiet.

De gemeente Noordwijk kent de volgende algemene belastingen:

- onroerendezaakbelastingen (OZB);
- roerende-zaakbelastingen (RZB);
- toeristenbelasting;
- forensenbelasting;
- precariobelasting;
- parkeerbelasting.

Bestemmingsbelastingen

De opbrengsten zijn bestemd ter dekking van de kosten van specifieke taken zoals huisvuilinzameling, onderhoud van het gemeenteriool en de zorg voor afvoer van hemelwater en het op peil houden van de grondwaterstand. Er geldt een opbrengstlimiet van 100%, wat wil zeggen dat de opbrengsten niet hoger mogen zijn dan de kosten van de specifieke taak.

De gemeente Noordwijk kent de volgende bestemmingsbelastingen:

- afvalstoffenheffing;
- rioolheffing.

Rechten
De gemeente verleent een specifieke dienst en hiervoor wordt een recht in rekening gebracht. De specifieke dienst bestaat bijvoorbeeld uit het verstrekken van een paspoort of het verlenen van een grafrecht. Er geldt een opbrengstlimiet van 100%, wat wil zeggen dat de opbrengsten niet hoger mogen zijn dan de kosten. Deze maximale kostendekking wordt beoordeeld op de gehele verordening en niet per dienst.

De gemeente Noordwijk kent de volgende rechten:
- leges;
- marktgelden;
- lijkbezorgingsrechten;
- rioolaansluitrecht.

Gerealiseerde opbrengsten en verantwoording op het gebied van lokale heffingen

Onroerendezaakbelastingen (OZB)
De WOZ-waarde vormt de grondslag voor de OZB. De hertaxatie van de objecten vindt jaarlijks plaats. Voor 2023 gold de waarde naar het prijsniveau op 1 januari 2022 (waardepeildatum). Bij de berekening van de OZB-tarieven is rekening gehouden met de gemiddelde waardestijging van de woningen en de niet-woningen. Als een WOZ-waarde gemiddeld stijgt wordt de aanslag OZB, afgezien van de inflatiecorrectie, niet beïnvloed. Uitgangspunt is immers de begrote opbrengst OZB 2023.

Rekeningresultaat Onroerendezaakbelastingen (OZB)
Ten opzichte van de raming is in 2023 € 315.130,- minder aan OZB opgelegd. Deze afwijking wordt veroorzaakt doordat de geschatte waarde- stijging uiteindelijk lager blijkt te zijn. Namelijk 2,16% lager dan de raming. Belastingjaar 2023 wordt gewaardeerd naar waardepeildatum 1-1-2022. Op die datum waren er nog beperkingen door corona. Daarom moest een vermindering worden toegepast op de WOZ-waarde van niet woningen.
Ten slotte blijkt dat bij niet-woningen meer leegstand is, waardoor minder OZB-gebruikersbelasting is opgelegd.

Roerende-zaakbelastingen (RZB)
Roerende zaken kunnen niet in de heffing van de OZB worden betrokken. Daarom heft de gemeente Noordwijk RZB, belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten.
De systematiek van de RZB sluit aan bij die van de OZB. Belastingplichtig zijn de eigenaren van de roerende ruimten en bij niet-woningen ook de gebruikers. De tarieven zijn gelijk aan die van de OZB.

Rekeningresultaat Roerende-zaakbelastingen (RZB)
Voor de RZB is geen bedrag geraamd in 2023. De werkelijke opbrengst bedroeg in 2023 € 5.638,-.

Hondenbelasting
Hondenbelasting is per 2023 afgeschaft. Er hebben slechts enkele verrekeningen plaatsgevonden die betrekking hadden op voorgaande belastingjaren.

Toeristenbelasting
Doel van het instrument toeristenbelasting is om niet-ingezetenen van de gemeente (waaronder toeristen) mee te laten betalen aan de kwaliteit van de voorzieningen in de gemeente Noordwijk. Er gelden 2 verschillende tarieven, een laag tarief voor toeristische plaatsen (kampeerplaats voor steeds wisselende mobiele kampeeronderkomens) en een hoger tarief voor overige accommodaties (b.v. hotels). De tarieven zijn voor 2023 verhoogd met 7.5%.

Rekeningresultaat Toeristenbelasting
Toeristenbelasting wordt pas na voltooiing van het kalenderjaar en accountantsverklaringen van de hotels opgelegd.
Bij het bepalen van het tarief was de toeristische markt nog steeds herstellende van de corona-invloed. Ten opzichte van de geraamde opbrengst betekent de gerealiseerde opbrengst met € 3.375.037,- een nadeel in 2023 van € 199.972.

Forensenbelasting
De forensenbelasting dient ertoe om mensen die geen ingezetene van de gemeente Noordwijk zijn, maar er wel vaak verblijven, mee te laten betalen aan het algemene voorzieningenniveau in de gemeente. Om mensen met een tweede woning meer te laten bijdragen aan het voorzieningenniveau in de gemeente Noordwijk is de forensenbelasting voor 2023 gestegen met 7.5%.

Rekeningresultaat Forensenbelasting
Er was voor 2023 een opbrengst geraamd van € 1.435.772,-. In 2023 is € 1.523.592,- opgelegd. Dit resulteert dus in een hogere opbrengst van € 88.180,-.

Precariobelasting
De tarieven precariobelasting voor standplaatsen, terrassen, uitstallingen enz. zijn voor 2023 met 7.5% gestegen.

Rekeningresultaat Precariobelasting
Er was voor 2023 een opbrengst geraamd van € 223.727,-. In 2023 is € 132.438,- opgelegd. Dit resulteert dus in een lagere opbrengst van € 91.289,-. Door het beleid en bijbehorende handhaving op reclame-uitingen zijn er uitstallingen en reclame-uitingen verdwenen wat leidt tot minder precario-opbrengsten in o.a. de winkelgebieden.

Parkeerbelasting
De tarieven parkeerbelasting zijn voor 2023 niet gestegen. Alleen het bedrag aan kosten dat bij het opleggen van een naheffingsaanslag wordt opgelegd is verhoogd van € 66.50 in 2022 naar € 72,90 in 2023.

Rekeningresultaat Parkeerbelasting
Net als vorig jaar is gebleken dat veel Nederlanders Noordwijk voor kortstondig verblijf bezochten. Dit heeft geresulteerd in een hogere parkeeropbrengst van € 203.408,-,

In 2023 is een bedrag begroot van € 269.025,- voor opbrengsten uit vergunningen voor parkeren. Echter komt de werkelijke opbrengst uit op € 392.570,-. In 2023 is een extra opbrengst van € 123.545,- gerealiseerd.
De totale meeropbrengst van parkeren komt uit op € 331.341,-

Afvalstoffenheffing
Afvalstoffenheffing wordt geheven voor het ophalen van huishoudelijke afvalstoffen. Er is een tarief voor een eenpersoonshuishouden en een tarief voor een meerpersoonshuishouden. De heffing stijgt in 2023 met 5%, in 2024 met 6%, in 2025 met 8,6% en vervolgens in 2026 met 3,2%. De gemeente moet de heffing verhogen door de toenemende inzamelings- en verwerkingskosten van het huishoudelijk afval.

Rekeningresultaat Afvalstoffenheffing
Voor het onderdeel afvalstoffenheffing geldt dat een minimale lagere opbrengst is gerealiseerd van € 4.471,-. ofwel -0,06%.

Rioolheffing
Rioolheffing wordt in 2023 in rekening gebracht bij de eigenaar van een perceel dat direct of indirect is aangesloten op het gemeenteriool. Voor percelen met alleen een aansluiting voor hemelwaterafvoer geldt een lager tarief dan voor percelen die ook zijn aangesloten voor de afvoer van afvalwater. Een gebruiker betaalt alleen als hij meer dan 300 m³ afvalwater op het riool afvoert.
Op basis van kostendekking zijn de tarieven voor 2023 met 3.5% verhoogd.

Rekeningresultaat Rioolheffing
Voor het onderdeel rioolheffing geldt dat een minimale hogere opbrengst is gerealiseerd van € 10.496,-.

Leges
De tarieven leges zijn met ingang van 2023 verhoogd met 7.5%.

Rekeningresultaat Leges
De werkelijke opbrengst leges valt hoger uit. Enerzijds wordt er in 2023 een hogere opbrengst gerealiseerd van € 84.775- doordat meer reisdocumenten zijn verstrekt dan vooraf is begroot voor 2023. Meer huwelijksvoltrekkingen zorgen voor een meeropbrengst van € 25.426,-. Anderzijds is er een lagere opbrengst gerealiseerd van € 48.153,- doordat er minder rijbewijzen en eigen verklaringen zijn verstrekt in 2023 dan vooraf begroot.

Marktgelden
Voor 2022 zijn de tarieven verhoogd met 7.5%

Rekeningresultaat Marktgelden
Voor het onderdeel marktgelden geldt dat er een opbrengst is gerealiseerd dat nagenoeg gelijk is aan hetgeen dat daarvoor geraamd is.

Lijkbezorgingsrechten
De lijkbezorgingsrechten zijn met ingang van 2023 verhoogd met 7,5%.

Rekeningresultaat Lijkbezorgingsrechten
Voor het onderdeel lijkbezorgingsrechten geldt dat er een hogere opbrengst is gerealiseerd van € 62.845,-.

Rioolaansluitrecht
Het rioolaansluitrecht is met ingang van 2023 verhoogd met 7,5%.

Rekeningresultaat Rioolaansluitrecht
Het rekeningresultaat wijkt nauwelijks af van de begrote bedragen.

Lokale lasten
In onderstaande tabel is de lastendruk in Noordwijk met betrekking tot het belastingjaar 2023 opgenomen voor zowel een eigenaar/gebruiker van een woning als voor een huurder. Zoals gebruikelijk zijn in het woonlastenoverzicht betrokken de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Voor de afvalstoffenheffing is uitgegaan van een meerpersoonshuishouden en voor de rioolheffing van alleen een aanslag voor de eigenaar met een aansluiting voor de afvoer van afvalwater. De gebruiker betaalt alleen rioolheffing als hij meer dan 300 m³ afvoert. Dat komt bij een gemiddeld huishouden niet vaak voor.
Voor de berekening van de OZB wordt uitgegaan van een woning met een WOZ-waarde van € 489.000,- (gemiddelde WOZ-waarde van woningen in Noordwijk voor 2023, berekend naar het prijsniveau op 1 januari 2022).

Omschrijving	2023 Eigenaar/gebruiker	Huurder
Gemiddelde woningwaarde	€ 489.000,00	
Onroerendezaakbelasting (OZB)	€ 450,18	€ -
Afvalstoffenheffing	€ 408,96	€ 408,96
Rioolheffing	€ 198,77	€ -
Totaal	**€ 1.057,91**	**€ 408,96**

Kwijtscheldingsbeleid

Voor mensen met een laag inkomen bestaat de mogelijkheid te verzoeken om gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van belasting. In de gemeente Noordwijk is kwijtschelding alleen mogelijk voor de OZB, het eigenarendeel van de rioolheffing en de jaarlijkse afvalstoffenheffing.

Om voor kwijtschelding in aanmerking te komen mag de aanvrager niet over vermogen beschikken of over een zo hoge betalingscapaciteit, dat daarmee de aanslag kan worden voldaan.

De betalingscapaciteit wordt beoordeeld door het netto besteedbaar inkomen te toetsen aan de kosten van bestaan. In de gemeente Noordwijk zijn de kosten van bestaan gesteld op 100% van de toepasselijke bijstandsnormen en bij AOW-gerechtigden op 100% van de toepasselijke AOW-bedragen. Aan de hand van de toetsing wordt bepaald of de aanvrager in aanmerking komt voor kwijtschelding.

Als belastingschuldigen hiervoor toestemming hebben gegeven, levert de gemeente Noordwijk hun gegevens aan de Stichting Inlichtingenbureau. Dit is een centraal punt voor gemeenten ingesteld door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Het inlichtingenbureau voert op basis van de wettelijke normen een controle uit op de inkomsten en levert het bestand vervolgens terug aan de gemeente. Na het controleren van de gegevens zijn de belastingschuldigen in beeld die voor automatische kwijtschelding in aanmerking komen.

In 2023 zijn 677 huishoudens in aanmerking gekomen voor (gedeeltelijke) kwijtschelding. Er is voor een bedrag van € 201.385,- kwijtgescholden.

2.2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

2.2.2.1 Bestuursdienst

Deze paragraaf behandelt, conform artikel 11 van het BBV, een inventarisatie van de weerstandscapaciteit; een inventarisatie van de risico's, het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's; de verplichte financiële kengetallen en een beoordeling van de onderlinge verhoudingen tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

De risico's zijn verdeeld in risico's voor de Bestuursdienst en risico's die zich in het Grondbedrijf voordoen. Daarover melden wij u in deel 2 van deze paragraaf.

Inventarisatie van de risico's

Op basis van de geïnventariseerde risico's is ook het weerstandsvermogen berekend. Het weerstandsvermogen weerspiegelt de mate waarin de gemeente in staat is de middelen vrij te maken om de risico's, die zich in de praktijk voordoen, op te vangen zonder dat dit betekent, dat het beleid veranderd/ingekrompen moet worden. Het vermogen om beleid door te zetten, is afhankelijk van de omvang van de weerstandscapaciteit.

Risicodekking Sociaal Domein

De decentralisaties van taken van het rijk naar de gemeente – Wmo, Jeugdzorg en Participatie kent uiteraard risico's. Noordwijk heeft een reserve Sociaal Domein die als achtervang dient voor eventuele ontstane tekorten die niet werden voorzien. Hiervoor hoeven wij geen beroep te doen op de reserve Weerstandsvermogen zolang de reserve Sociaal Domein nog toereikend is. De stand van de reserve Sociaal Domein eind 2023 is € 3.969.000,-. Daarmee zijn de risico's de komende jaren afgedekt.

Benodigde weerstandscapaciteit

De in kaart gebrachte risico's geven een het volgende financiële totaalbeeld:

- Totaal bruto risico's : € 13.075.000,-
- Totaal netto risico's : € 2.762.000,-

Voor Noordwijk is bepaald dat de ratio van het weerstandsvermogen, dit is de verhouding tussen de benodigde en de beschikbare weerstandscapaciteit, tenminste 1,75 moet zijn. In deze situatie betekent dit dat de reserve weerstandvermogen 1,75 x € 2.762.000,- = € 4.834.000,- moet zijn.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit voor de gemeente Noordwijk bestaat uit de reserve weerstandsvermogen. De stand van de reserve weerstandsvermogen eind 2023 is € 6.425.000,-.

Posten als "onbenutte belastingcapaciteit" en "verkoop gebouwen" zijn niet direct aanwendbaar en worden ook niet meegenomen in de weerstandscapaciteit.

Daarnaast zijn er reserves waar geen bestemming aan toegekend is. Te denken valt hierbij aan de Reserve Verkoop Nuon aandelen. Deze reserves worden ook buiten de weerstandscapaciteit gehouden. Het meenemen van de Reserve Verkoop Nuon aandelen is onwenselijk, dit zou een vertekend beeld kunnen geven van de weerstandsratio.

Relatie benodigde en beschikbare weerstandcapaciteit
Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit.

Actuele weerstandsvermogen
De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het actuele weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{\text{€ 6.425.000,-}}{\text{€ 2.762.000,-}} = 2{,}3$$

Beoordeling weerstandsvermogen
Om de ratio voor het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen, maken wij gebruik van de onderstaande tabel.

Weerstandsnorm		
Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2.0	Uitstekend
B	1.4 - 2.0	Ruim voldoende
C	1.0 - 1.4	Voldoende
D	0.8 - 1.0	Matig
E	0.6 - 0.8	Onvoldoende
F	< 0.6	Ruim onvoldoende

Onze ratio valt in klasse A. Een ratio van het weerstandsvermogen in deze Jaarrekening voor de algemene dienst is 2.3: "Uitstekend". In het coalitieakkoord is opgetekend dat het weerstandsvermogen moet liggen tussen 1.4 en 2.0.

Grondbedrijf

Het weerstandsvermogen
Voor het bepalen van de netto-risico's in het grondbedrijf zijn die risico's meegenomen die daadwerkelijk moeten worden afgedekt in het weerstandsvermogen. Dat betekent dus dat de risico's in complexen/grondexploitaties, waarvan het saldo van de grondexploitatie voldoende is om de risico's in de exploitatie zelf op te vangen, én waarvan het bedoelde exploitatieresultaat geen directe bestemming heeft gekregen, niet langer in het netto-risico worden betrokken. Daar is immers al een dekking voor in het resultaat van het complex zelf.

Over deze methodiek van behandeling van risico's is overleg gevoerd met en overeenstemming verkregen van de accountant. De 'post onvoorzien' in elk van de grondexploitaties is niet aan de beschikbare weerstandscapaciteit toegevoegd. De reden daarvan is dat we die ruimte in de grondexploitatie specifiek beschikbaar willen houden als opvang van de onvoorziene omstandigheden in de uitvoering van de grondexploitaties zelf.

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de som van de reserve grondbedrijf + alle voorziene exploitatiewinsten -/- de resultaten die worden ingezet voor de dekking van investeringslasten.

In het grondbedrijf is de behoefte aan dekkingsmiddelen voor de geïnventariseerde netto risico's voor de Jaarrekening 2023 berekend op € 3.530.000-. Volgens de 1,25-norm voor het grondbedrijf moet de beschikbare weerstandscapaciteit dan minimaal (afgerond) € 4.412.000,- zijn. De weerstandscapaciteit van het grondbedrijf is berekend op circa

€ 7.523.000,- en is daarmee toereikend binnen de gestelde norm. De ratio van het weerstandsvermogen van de Jaarrekening voor het grondbedrijf is 2,7: “Uitstekend”.

De risico-inventarisaties

De benodigde weerstandscapaciteit komt uit de inventarisatie / kwantificering van de risico’s in de BIE’s, de ’BIE’s zonder grondexploitatie’ en de Voorraden grond. Voor wat betreft de BIE’s geldt dat alleen voor die exploitaties waarbinnen de risico’s niet kunnen worden gedekt door het resultaat van de grondexploitatie. Dat kan zijn omdat het resultaat niet toereikend is of omdat het resultaat (deels) is bestemd voor andere doeleinden.

Samengevat geeft dat een beeld zoals op de volgende bladzijde in een overzicht is gezet.

De cijfers in onderstaand overzicht onder het kopje beoogde investeringen hebben op een enkel punt enige toelichting nodig:

- Rekening is gehouden met dekking van de bijdragen aan het Regionaal Investeringsfonds (Holland Rijnland) voor de jaren 2021-2024.
- Met ingang van 1 januari 2016 geldt de vennootschapsbelastingplicht ook voor overheidsondernemingen in Nederland, dus ook voor gemeenten. Na beoordeling van alle activiteiten binnen de gemeente Noordwijk blijkt voor Noordwijk alleen het grondbedrijf onder de vennootschapsbelasting te vallen. Op basis hiervan is berekend dat de belastingdruk voor de komende jaren ongeveer € 0,1 miljoen zal bedragen. Omdat deze belasting een directe relatie heeft met het grondbedrijf worden deze kosten ten laste van de reserve grondbedrijf gebracht.
- Door het bijstellen van de regels van het BBV wordt de overhead grondbedrijf en projecten niet meer ten laste van de verschillende projecten gebracht middels een verdeelsleutel maar komen direct ten laste van de Reserve winst uit Grondbedrijf.

Bedrag x € **Grondexploitatie**	**A Geprognotiseerd resultaat**	**B Risico**	**Wel/niet meenemen***	**C Weerstandscapaciteit**	**D Beoogde investeringen**	**E Risico**
Space Business Park	€ 3.040.000	€ 636.664	niet	€ 2.403.336		€ -
Duineveld	€ 773.000	€ 70.183	niet	€ 702.817		€ -
Bronsgeest	€ -	€ 2.009.801	wel	€ -		€ 2.009.801
Offem-Zuid	€ -	€ 152.329	wel	€ -		€ 152.329
Maarten Kruytstraat	€ -	€ 219.199	wel			€ 219.199
Het Zilt	€ 131.000	€ 3.482	niet	€ 127.518		€ -
D Beoogde investeringen						
Investeringen					€ 430.000	
Afboeking IVA (2024-2027)					€ -957.000	
Vennootschapsbelasting 2024-2027					€ -	
Overhead grondbedrijf en projecten 2024-2027					€ -1.837.000	
RIF-bijdragen 2024-2027					€ -637.000	
Risico's Voorraden Grond en overige risico's						
Risico's NIEGG's		€ 438.300				€ 438.300
Risico"s voorraden grond		€ -				€ -
Risico's projectoverstijgend		€ -				€ -
Totaal	**€ 3.944.000**	**€ 3.529.958**	**€ -**	**€ 3.233.671**	**€ -3.001.000**	**€ 2.819.629**
Stand van zaken Reserve per 01-01-2024				€ 7.291.341		
C Weerstandscapaciteit (vanuit resultaten grondexploitaties -/- risico's)				€ 3.233.671		
D Beoogde investeringen				€ -3.001.000		
Beschikbare weerstandscapaciteit				€ 7.524.012		
E Benodigd weerstandsvermogen (risico's, niet gedekt door eigen grondexploitatie)				€ 2.819.629		
Weerstandsratio				**2,7**		

2.2.2.2 Financiële kengetallen

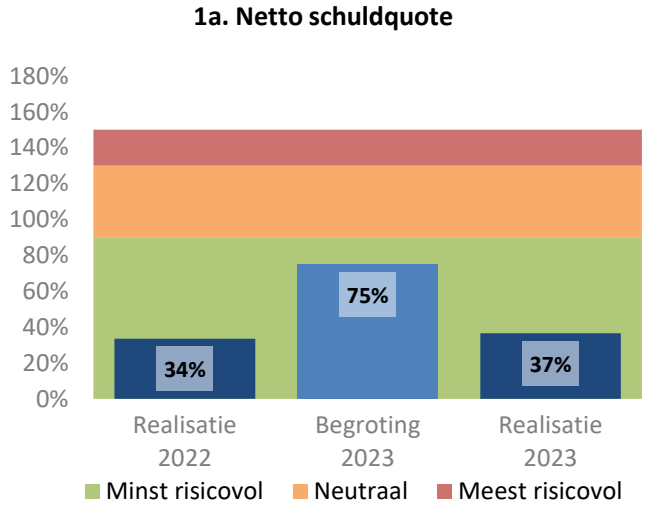
De financiële kengetallen geven inzicht in de financiële positie van de gemeente.

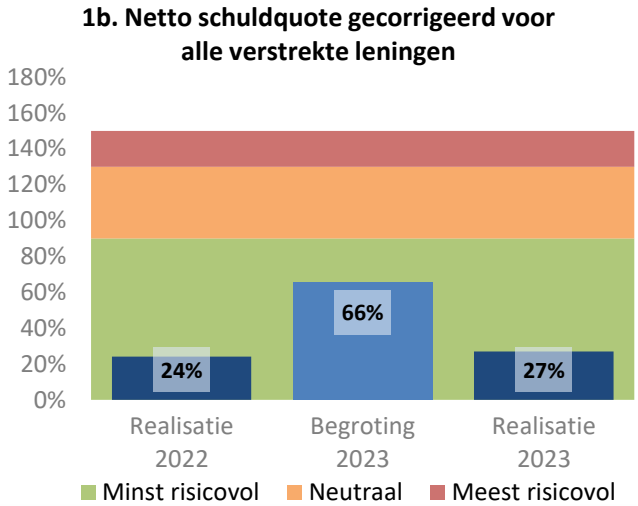
Kengetallen	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
1a. Netto schuldquote	33,6%	74,8%	36,6%
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	24,0%	65,8%	27,0%
2. Solvabiliteitsratio	60,2%	48,9%	59,6%
3. Grondexploitatie	9,8%	10,5%	10,9%
4. Structurele exploitatieruimte	10,4%	0,6%	2,3%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	107,1%	106,7%	106,7%

De belangrijkste conclusie is dat de financiële positie van de gemeente solide is en dat de kengetallen in de laagste risicocategorie vallen. Een nadere toelichting op de kengetallen afzonderlijk is als volgt:

Netto-schuldquote

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen (baten). We zien dat de schuldquote licht toeneemt ten opzichte van 2022. De benodigde externe financieringsmiddelen zijn toegenomen omdat er meer geïnvesteerd is. De gedane investeringen konden voor een deel gefinancierd worden met een toename van het overschot aan vlottende middelen. Zo hebben we de uitzettingen in 's Rijks schatkist verminderd en de opgenomen kasgeldleningen binnen de ruimte van de kasgeldlimiet verhoogd. Ten opzichte van de begroting evenwel is de financieringsbehoefte en daarmee ook de schuldquote aanzienlijk minder gestegen vanwege de uitgestelde investeringen.
De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen. Noordwijk valt nog ruim onder die norm. Daar komt bij dat het niet de bedoeling voor een gemeente is om zo veel mogelijk eigen vermogen dan wel middelen aan te houden en daar rendementen uit te halen, maar veel meer om de inkomsten optimaal in te zetten ten behoeve van betere voorzieningen voor de inwoners. Zeker bij de huidige extreem lage of zelfs negatieve rentestanden kan het zeer effectief zijn om externe middelen aan te trekken om te kunnen investeren in voorzieningen waar inwoners nog jaren van profiteren. Voor de komende jaren zal de gemeente ook meer gaan investeringen in grote projecten. Gezien de huidige stand van de schuldquote is dat voor de gemeente aanvaardbaar.

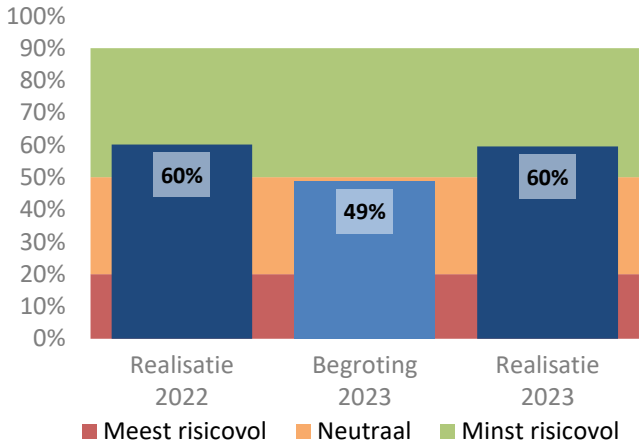

Uit bovenstaande grafiek blijkt dat de netto schuldquote valt in de categorie gezond (groen).

Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de bezittingen gefinancierd zijn door het eigen vermogen. Het geeft aan de mate waarin de gemeente de schulden kan terugbetalen. Dus hoe meer eigen vermogen, des te hoger de solvabiliteit.
Met een solvabiliteit van de gemeente van 60% is de financiële positie robuust te noemen.

2. Solvabiliteitsratio

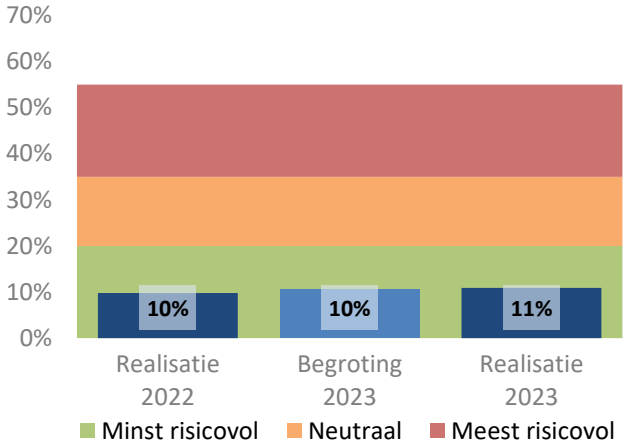

Uit bovenstaande grafiek blijkt dat de solvabiliteit valt in de categorie gezond (groen).

Grondexploitatie

Dit financiële kengetal geeft aan hoe groot de waarde van de grond is ten opzichte van de baten. Hoe minder grond een gemeente verkoopt, hoe hoger de grondpositie en hoe hoger de boekwaarde. Er is geen VNG-norm voor de hoogte van deze ratio. In de regel geldt: hoe lager de ratio, des te lager het risico dat investeringen in grondexploitaties niet zullen worden terugverdiend. We hebben een kengetal grondexploitatie van rond de 11% wat beschouwd kan worden als minst risicovol (hoger dan 10% wordt kwetsbaarder en hoger dan 35% meest risicovol).

3. Grondexploitatie

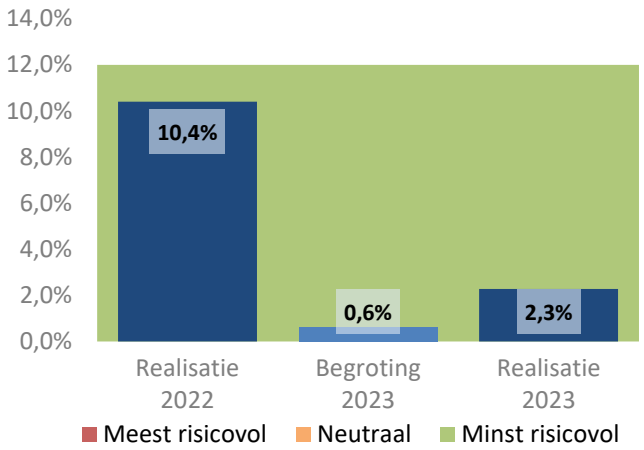

Uit bovenstaande grafiek blijkt dat de waarde van de grond ten opzichte van de baten valt in de categorie gezond (groen).

Structurele exploitatieruimte

Dit financiële kengetal helpt mee om te beoordelen welke ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen. Door het positieve structurele rekeningresultaat komt de structurele exploitatieruimte in 2023 uit op 2,3% wat als minst risicovol is aan te merken.

4. Structurele exploitatieruimte

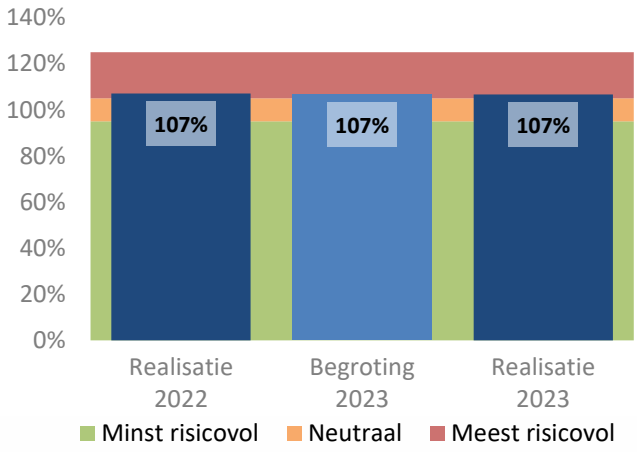

Uit bovenstaande grafiek blijkt dat de structurele exploitatieruimte valt in de categorie gezond (groen).

Woonlasten meerpersoonshuishouden

De indicator 'woonlasten meerpersoonshuishouden' drukt uit hoe de woonlasten (OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing) zich verhouden tot het gewogen landelijk gemiddelde. Hoge woonlasten ten opzichte van het landelijk gemiddelde drukken uit in hoeverre de gemeente al de eigen inkomsten aanspreekt en dus ook beperkt is in het verkrijgen van extra inkomsten. Woonlasten onder het landelijk gemiddelde waardeert VNG als 'voldoende', woonlasten tussen het landelijk gemiddelde en 120% hiervan als 'gemiddeld' en woonlasten hoger dan 120% als 'onvoldoende'. De woonlasten in Noordwijk bevinden zich rond het landelijk gemiddelde en scoren binnen de normering van VNG 'gemiddeld'.

5. Gemeentelijke belastingcapaciteit

2.2.3 Onderhoud kapitaalgoederen

De gemeente Noordwijk is verantwoordelijk voor de inrichting en beheer van de openbare ruimte binnen haar gemeentegrenzen. De samenhang en structuur in het ontwerpproces en de randvoorwaarden voor de inrichting en het beheer van de openbare ruimte zijn vastgelegd in landelijke CROW-richtlijnen en specifiek voor de gemeente “oud” Noordwijk opgestelde kaders, te weten de Uitwerking Visie Openbare Ruimte (UVOR) en de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR), en voor de oude gemeente Noordwijkerhout in een Beleidsplan kwaliteit openbare ruimte.
Onder beheer van kapitaalgoederen wordt het reguliere- en periodieke onderhoud en vervanging verstaan van onder andere wegen, civiele kunstwerken, riolering, openbare verlichting, groen, water en gemeentelijke gebouwen. Voor het beheer wordt gewerkt met, beheerplannen. Het doel van deze beheerplannen is het adequaat en op het gewenst niveau onderhouden én in stand houden van alle kapitaalgoederen. De financiële gevolgen voortkomend uit de beheerplannen worden verwerkt in begroting.

Naast het reguliere beheer worden grootschalige reconstructies uitgevoerd. Deze worden afzonderlijk voor besluitvorming aan de raad aangeboden en worden als investering los van het reguliere beheer gefinancierd. Ook hiervoor is voor de komende jaren een globale planning beschikbaar en zijn de benodigde bedragen reeds in belangrijke mate opgenomen in het investeringsplan.

Met het opstellen van de beleidsplannen voor de openbare ruimte is er het streven om een integraal beleidsplan op te gaan stellen met richtlijnen en kaders voor de gewenste kwaliteit, het onderhoud en de inrichting van de gehele openbare ruimte. Voor de komende periode worden eerst de beleidsplannen voor de afzonderlijke beleidskaders (wegen, groen, riolering, water, etc.) opgesteld. Die geven de beleidsmatige uitgangspunten en ambities aan, inzicht in de omvang en kwaliteit van het te beheren areaal, de onderhoudsstrategie en inzicht in de beschikbare en de benodigde financiële middelen.

De geactualiseerde beleids- en beheerplannen van de gemeente Noordwijk worden in onderstaand overzicht weergegeven.

Overzicht beleidsplannen

Beleidskader	Looptijd plan oud-Noordwijk	Looptijd plan Noordwijkerhout	Looptijd plan geharmoniseerd	Actualisatie/ vaststelling	Onderhouds-niveau plan
Openbare Verlichting			2021-2025	16-3-2021 vastgesteld	Niet van toepassing
Groen			2023-2027	28-3-2023 vastgesteld	Kwaliteitsniveau B
Riolering			2022-2026	28-3-2023 vastgesteld	Niet van toepassing
Wegen			2021-2024	28-9-2021 vastgesteld	Kwaliteitsniveau B
Civiele kunstwerken			2021-2024	28-9-2021 vastgesteld	Kwaliteitsniveau B
Baggeren			2020-2030	08-6-2021 vastgesteld	Niet van toepassing
Oeverbescherming			2022-2026	16-8-2022 vastgesteld	Basis
Grondstoffenbeleidsplan			2021-2025	21-4-2020 vastgesteld	Niet van toepassing
Gebouwen	2018-2022	2017-2026		2023 verwacht	Niet van toepassing

We streven naar passende kwaliteitsniveaus, waarbij differentiatie mogelijk is. Hierbij besteden we ook aandacht aan eventuele achterstanden, wat is meegenomen bij de actualisatie en harmonisatie van de beleids- en beheerplannen. Zo hebben we in voorgaande jaren een extra budget opgenomen voor inhaalslag voor groot onderhoud groen en voor het herstellen van verharding hetgeen uit de weginspectie naar voren was gekomen.

Kapitaalgoederen

Wegen en civiele kunstwerken

De kwaliteit van de verhardingen binnen de gemeente Noordwijk is goed. Ook het kunstwerkenareaal is momenteel in goede staat.
Voor het onderhoud is er een onderhoudsstrategie opgesteld met daarbij de benodigde onderhouds- en vervangingsbudgetten. Voor de komende beleidsperiode geldt voor beide kapitaalgoederen een te handhaven kwaliteitsambitieniveau B (Basis), waarvoor het meerjarige budget voor verhardingen toereikend is.

Doordat er beter inzicht komt op de langetermijnplanning, ontstaat beter zicht op de te verwachten vervangingsopgave en kunnen vervangingsprojecten beter op elkaar afgestemd worden. De onderhoudsstrategie ziet erop toe dat de juiste afwegingen worden gemaakt voor het onderhoud in het kader van de veiligheid en de risico's en om de achteruitgang van de verhardingen te temporiseren.
Er wordt ingestoken op functioneel beheer en onderhoud. Met functioneel beheer wordt het onderhoud afgestemd op de functie en het gebruik van de verharding.

Om fluctuaties in de kosten per jaar te beperken wordt er gebruik gemaakt van een egalisatiereserve. Het beleidsplan voor wegen en civiele kunstwerken zal nader uitgewerkt worden in jaarlijkse beheerplannen voor de te onderhouden verhardingen. Vanuit de beheerplannen is er een reëel en actueel inzicht in de daaruit voortvloeiende financiële consequenties, die telkens zullen worden meegenomen bij het eerstvolgende meerjarige investeringsplan van de Perspectiefnota.

Uit een weginspectie is gebleken dat er verhardingen zijn waarbij de richtlijn is overschreden (kwaliteit D). Dit dienst op korte termijn (periode van 1-2 jaar) te worden aangepakt om kapitaalvernietiging (met name bij asfalt) te voorkomen. De kosten van het herstellen van het onderhoudsachterstand bedragen € 600.000,- verdeeld over 2021 tot en met 2023, waarvoor een budget ter beschikking is gesteld gedekt door een bijdrage uit de Egalisatiereserve verhardingen. De onderhoudsachterstand is tot en met 2023 nagenoeg geheel hersteld, op de Weteringkade en De Boender na. Het herstel van deze wegen is uitgesteld naar 2024 vanwege respectievelijk een omleidingsroute voor de reconstructie van De Grent en de Parallel Boulevard en het slechte weer in het najaar.

In 2023 zijn de volgende wegen gereconstrueerd: Herenweg Noordwijkerhout; De Grent en Parallel Boulevard.
Aan de volgende wegen is onderhoud uitgevoerd: Gooweg, Achterweg (beide achterstallig onderhoud), Randweg, 's-Gravendijckseweg, 's-Gravendijckplein, Westeinde, fietspad Northgodreef, Leidsevaart, fietspad Tespellaan en reparaties op diverse locaties.

Riolering
Het onderhoud en beheer van riolering is een wettelijke taak. De gemeente heeft een zorgplicht voor een doelmatige inzameling en transport van het afvalwater binnen haar grondgebied. Ook het verminderen van vervuiling van het oppervlaktewater, bodem en grondwater en voorkomen van wateroverlast door zowel hemelwater als grondwater behoort tot deze zorgplicht.
De kaders waarbinnen het beheer en onderhoud van riolerings- en waterbeheerwerken voor de gemeente komen uit het regionale Integraal Afvalwater Ketenplan (iAWKp). Dit geactualiseerde plan is 28 maart 2023 vastgesteld. Het planmatig onderhoud kent fluctuaties in het uitgavenpatroon. Om de lasten te egaliseren wordt er gebruikgemaakt van een voorziening riolering.

Dit plan beschrijft ook het jaarlijks operationele onderhoud aan het gemeentelijke rioolstelsel. Dit omvat de reinigingswerkzaamheden en inspectie aan pompgemalen, kolken en gedeelten van het rioolstelsel. Voornoemde reiniging van leidingen wordt gecombineerd met een camera inspectie. Deze informatie vanuit de inspectie geeft ons kennis over de levensduur en incidenteel aanleiding tot plaatselijke reparaties.

In voorbereiding op de omgevingswet heeft de Raad een Waterafvoerverordening Noordwijk 2023 vastgesteld. Deze verordening en de wetgeving vanuit het rijk, waaronder de Waterwet, vormen het overgangsrecht naar de omgevingswet die per 1-1-2024 van kracht wordt. Overgangsrecht houdt in dat de inhoud van deze oude regelgeving in de omgevingswet, omgevingsvisie en plannen nog opnieuw moeten worden beschreven. Een taak waarvoor de gemeenten nog tot 2032 de tijd hebben.

In het Integraal Afvalwater Ketenplan staat beschreven over het jaarlijkse operationele onderhoud aan het gemeentelijke rioolstelsel. Dit omvat de reinigingswerkzaamheden en inspectie aan pompgemalen, kolken en gedeelten van het rioolstelsel. Voornoemde reiniging van leidingen wordt gecombineerd met een camera inspectie. Deze beeldinspectie wordt ingevoerd in ons beheersysteem. Deze inspectie geeft ons kennis over de levensduur van ons rioolstelsel. Aan de hand van de deze inspecties worden jaarlijks werkplannen opgesteld voor plaatselijke reparaties, relinen (kousmethode) en volledige vervangen. De budgetten voor reiniging en inspectie zijn voor 2023 afdoende gebleken. Vanuit de inspectie zijn geen bijzondere incidenten of waarnemingen van achterstallig onderhoud te melden. In 2023 is er binnen het beschikbare budget een inhaalslag uitgevoerd in het onderhoud van de aansturingskasten en telemetrie van de rioolgemalen. Met deze telemetrie kunnen wij het functioneren van de gemalen monitoren, sturen en het energieverbruik bewaken.
De grondwatersituatie in Noordwijk aan Zee is onder controle. Als gevolg van de langdurige regenval in het laatste kwartaal van 2023 is het systeem wel tijdelijk in een hogere afvoermodus ingesteld. Als de grondwaterstand weer normaal is, wordt deze modus weer teruggesteld.

In 2023 is de reconstructie van de Grent met bijbehorende infiltratievoorzieningen uitgevoerd. In 2023 is de 2e fase van de aanleg van het regenwaterriool in Zeeburg. afgerond en is men gestart met de 3e fase. De aanleg van een regenwaterriool en infiltratie onder de Herenweg in Noordwijkerhout en de Grent zijn in 2023 uitgevoerd. Ter voorkoming van grote reconstructies met overlast en om de rioolheffing te beheersen is in 2023 ongeveer 1.780 m riool en 20 putten van een kunststof binnenkant voorzien. Het zogenaamde relinen. De levensduur wordt hiermee weer met 40-60 jaar verlengt.
In 2023 is onder andere de voorbereiding gestart van het relinen van riolering in 2024 en van de aanleg van nieuwe riolering en infiltratievoorzieningen onder de Abraham van Rooyenstraat, het Wantveld, de Langelaan en delen van het Duinpark.

Openbare verlichting

Noordwijk is een groeiende gemeente. Door uitbreiding en bouw van nieuwe wijken groeit ook het verlichtingsareaal. Ondanks de groei van het areaal neemt het jaarlijkse energieverbruik van de openbare verlichting in Noordwijk af. Dat komt omdat Noordwijk bij nieuwbouw of vervanging van verlichting kiest voor duurzame en energiezuinige verlichting waarbij met minder energieverbruik een vergelijkbare of betere lichtkwaliteit wordt gerealiseerd. De leeftijdsopbouw van lichtmasten en armaturen is over alle kernen binnen de gemeente gezond. De gemeente Noordwijk heeft de afgelopen beleidsperiode een behoorlijke investering gedaan in het vervangen van lichtmasten. Hierdoor is het aantal lichtmasten dat aan vervanging toe is, nihil. De vervangingen komen ten goede aan de (verkeers)veiligheid en verlagen de jaarlijkse onderhoudskosten. Ledverlichting vormt de standaard bij nieuwe verlichting en het vervangen van armaturen. Bovendien wordt openbare verlichting bij vervanging voorzien van de mogelijkheid om te dimmen waardoor er meer energie kan worden bespaard. De gemeente zet dit beleid de komende beleidsperiode van 2 jaren door. Daarmee is de verwachting dat in 2025 ongeveer 75% van de lampen binnen de openbare verlichting in Noordwijk zal bestaan uit ledlampen. Vanuit de huidige visie zal dit percentage na 2025 nog verder toenemen tot 89% in 2030.

Afgelopen periode is de eerste uit een serie van besparingsmogelijkheden om extra energie te besparen op openbare verlichting zoals vermeld in het plan van aanpak uitgevoerd, alle groot energieverbruik armaturen op de hoofdroutes van Noordwijk zijn vervangen voor moderne energiezuinigere LED-varianten. Hiermee is 6% energie op de gemeentelijke openbare verlichting bespaard. Dit komt overeen met ongeveer 78MWh per jaar energiewinst en een vermindering van ongeveer 47 ton C02 uitstoot. Daarnaast is de openbare verlichting in de wijk Zeeburg en Herenweg Noordwijkerhout integraal binnen het project vervangen of voorzien van moderne energiezuinigere LED-armaturen.

Groen

Goed onderhouden openbaar groen draagt bij aan een prettig woon- en werkklimaat. Openbaar groen heeft door de zuiverende werking op de lucht een positief effect op gezondheid en welzijn van de inwoners. De uitgangspunten voor het onderhoud van de groenvoorziening zijn vastgelegd in het Beheerplan Groen 2023-2027.

De afgelopen jaren zijn een groot aantal bomen uitgevallen. Het duurzaam vervangen van de uitgevallen bomen maar ook nieuwe bomen wordt de komende jaren doorgezet. Nazorg voor het borgen en behoud van deze nieuw geplante bomen zoals watergeven, begeleiding snoei etc. wordt de komende jaren voortgezet. Het uitgangspunt van vervanging is een duurzame herplant waarbij een boom in goede conditie minimaal 40 jaar oud wordt. Afgelopen jaar is de aanplant van het inboeten van 325 bomen afgerond. Op de locaties Victoriberg en Via Nova is nader onderzoek nodig om te komen tot een duurzame herplant. Voor de wijk Mossenest is al bodemonderzoek gedaan en het verbeteren van de bodem en aanplanten van bomen en heesters staat geplant voor voorjaar 2024.

Naast de duurzame herplant van de uitgevallen bomen heeft de gemeente de ambitie om te vergroenen met extra bomen.
De ambitie voor het uitbreiden van meer groen (bomen) binnen de gemeente Noordwijk krijgt vorm in het 800-bomenplan. Hierin wordt ingezet op het versterken van bestaande en ontbrekende structuren en het vergroenen van de leefomgeving om hittestress en wateroverlast te verminderen.

Water

Belangrijke taken die nodig zijn voor een goed functionerend watersysteem zijn baggeren en het in standhouden van de oevers. De gemeente is op grond van de keur en legger van het Hoogheemraadschap Rijnland (HHR) verplicht watergangen te baggeren en vrijkomende bagger te verwerken. Primaire watergangen zijn in onderhoud bij het HHR. Echter het verwerken of afvoeren van de uitkomende bagger is wel voor rekening van de gemeente. Dit is de zogeheten ontvangstplicht.

De benodigde onderhoudswerkzaamheden voor de watergangen zijn opgenomen in het Baggerplan 2020-2030. De voorbereiding van de baggerwerkzaamheden zijn opgestart, waaronder de aanbesteding van de uitvoering. De uitvoering hiervan zal in 2024 plaatsvinden.

Gemeentelijke gebouwen en accommodaties

Voor het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen geldt bij de gemeente “oud” Noordwijk het Meerjaren OnderhoudsPlan gemeentelijke gebouwen en bij de gemeente Noordwijkerhout een beheerplan onderhoud gebouwen.

In duurzaamheid, milieu- en energiebeheer van de gemeentelijke gebouwen is in de voorbije jaren geïnvesteerd. Dit krijgt ook de komende jaren aandacht en is van invloed op onderhouds- en beheerkosten. Met de uitvoering van verduurzamingsmaatregelen is rekening gehouden in het MJOP voor wat betreft de duurzame maatregelen die op een natuurlijk moment bij vervangingsonderhoud worden ingepland.

Het voornemen is om een uitvoeringsprogramma verduurzaming gemeentelijke gebouwen op te stellen met bijbehorende financiële onderbouwing. Hierin worden de aanvullende duurzame maatregelen opgenomen die niet voortvloeien uit de reguliere meerjarenonderhoudsplanning (MJOP). Hierbij gaat het om het doen van investeringen die niet voortvloeien uit een natuurlijk moment of in nieuwe voorzieningen die momenteel helemaal nog niet aanwezig zijn.

De gemeente heeft verder sporthallen op sportcomplexen Duinwetering, Lageweg, De Boekhorst, Wassenaar en de tijdelijke sporthal De Schelft. Vanwege het afgebrande sport- en evenementencomplex De Schelft is er met de vaststelling van de Perspectiefnota 2024 d.d. 26 september 2023 besloten om alleen een zwembad te bouwen, het gebruik van de tijdelijke hal te continueren en tijdelijke huisvesting op de resterende gronden van de voormalige locatie De Schelft te onderzoeken. De uitkering van de verzekeringsgelden wordt in 2025 aangewend als dekking van de kosten van de bouw.

Onderwijshuisvesting

Schoolgebouwen worden onderhouden door het betreffende schoolbestuur. De gemeente heeft een wettelijke zorgplicht voor voldoende ruimte. Afspraken over de gebouwen worden geregeld via het Integraal Huisvestingplan Onderwijs. Pas als een schoolgebouw terugvalt aan de gemeente, komt dit pand weer onder eigen beheer. Dit is op dit moment van toepassing op de panden aan Uitvaltij 2 en Julianastraat 11 te Noordwijk.

De gemeente heeft een achttal gymnastieklocaties ten behoeve van het onderwijs. Deze zalen worden verhuurd aan het Sportbedrijf Noordwijk. In de huurovereenkomsten zijn de demarcatielijsten inzake het onderhoud opgenomen.

Onderhoudskosten kapitaalgoederen

In het hierna opgenomen overzicht is het verband tussen het beleidskader en de begrote kosten van klein en groot onderhoud inclusief kapitaallasten van de kapitaalgoederen weergegeven.

Verband tussen beleidskader en begrote kosten (bedragen in €) Beleidskader	Progr.	Begroting voor wijz.	Begroting na wijz.	Rekening	Verschil Begroting-Rekening	Voor/ nadeel
Wegen	3	€ 4.760.773	€ 4.858.773	€ 4.362.438	€ 496.335	V
Openbare verlichting	3	€ 1.234.389	€ 1.162.370	€ 1.236.767	€ -74.397	N
Water	8	€ 792.270	€ 741.161	€ 372.137	€ 369.024	V
Riolering	8	€ 4.535.466	€ 4.345.557	€ 4.266.221	€ 79.336	V
Groen	8	€ 3.685.424	€ 4.220.786	€ 4.444.408	€ -223.622	N
Sportaccomodaties	6	€ 3.101.789	€ 1.671.514	€ 1.607.788	€ 63.726	V
Onderwijshuisvesting	5	€ 3.031.470	€ 2.996.065	€ 2.917.110	€ 78.955	V
Gebouwen	OVH	€ 1.486.496	€ 1.401.963	€ 1.582.407	€ -180.444	N
	1	€ 1.615.755	€ 1.570.151	€ 1.954.353	€ -384.202	N
		€ 24.243.832	€ 22.968.340	€ 22.743.628	€ 224.712	V

2.2.4 Financiering

De financieringsparagraaf geeft, conform artikel 13 van het BBV, inzicht in het risicobeheer van de financieringsportefeuille, de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente wordt toegerekend en de financieringsbehoefte.

De kaders voor financiering zijn weergegeven in:

- Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido, 2000, laatstelijk gewijzigd in 2008)
- Wet houdbaarheid overheidsfinanciën (Wet Hof, 2013)
- Regeling schatkistbankieren decentrale overheden
- Treasurystatuut
- Financiële verordening

De Regeling schatkistbankieren decentrale overheden heeft tot gevolg dat o.a. gemeenten hun overtollige liquide middelen en beleggingen moeten aanhouden bij het Rijk. Deze middelen mogen niet langer worden uitgezet bij private partijen buiten de schatkist. Het schatkistbankieren dient twee doelen. Ten eerste levert het een bijdrage aan de EMU-schuldverlaging. Daarnaast vermindert schatkistbankieren het financieel risico voor decentrale overheden.

Risicobeheer

Een van de doelstellingen is het beperken van risico's die de gemeente loopt op het gebied van financiering en liquiditeit. Risico's zijn in te delen naar rente en krediet.

Renterisico

Het renterisico is de mate waarin het saldo van de rentelasten en -baten verandert door wijzigingen in het rentepercentage. Het renterisico wordt bepaald door de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Het doel van beide normen is de budgettaire risico's als gevolg van een rentestijging te beperken. Gezien de lage stand van de rente is er sprake van een laag risico.

De kasgeldlimiet is het maximum bedrag waarmee de gemeente haar uitgaven mag financieren met kortlopende financieringsmiddelen met een looptijd < 1 jaar. De kasgeldlimiet is gesteld op 8,5% van het begrotingstotaal van de lasten bij aanvang van het verslagjaar.

In de onderstaande tabel is de ruimte onder de kasgeldlimiet weergegeven. Het laat zien dat de netto vlottende schuld in geen van de afzonderlijke kwartalen de kasgeldlimiet in 2023 niet heeft overschreden.

Liquiditeitspositie in relatie tot kasgeldlimiet 2023	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Netto vlottende schuld				
Vlottende schulden	€ 10.206.000	€ 12.725.000	€ 4.119.000	€ 11.458.000
Vlottende middelen	€ -	€ -	€ -	€ -
Netto vlottende schuld (+) of overschot middelen (-)	**€ 10.206.000**	**€ 12.725.000**	**€ 4.119.000**	**€ 11.458.000**
Toegestane kasgeldlimiet				
Begrotingstotaal	€ 164.248.000	€ 164.248.000	€ 164.248.000	€ 164.248.000
Kasgeldlimiet (in % van de grondslag)	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Minimum bedrag	€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000
Toegestane kasgeldlimiet	**13.961.080**	**13.961.080**	**13.961.080**	**13.961.080**
Toets kasgeldlimiet				
Ruimte onder kasgeldlimiet	**€ 3.755.080**	**€ 1.236.080**	**€ 9.842.080**	**€ 2.503.080**
Overschrijding van de kasgeldlimiet				

De wens om te financieren met kort of lang geld is afhankelijk van de rentestand. Als de rente op kort geld lager is zal, zo lang als de kasgeldlimiet dit toestaat, met kort geld gefinancierd worden.

De renterisiconorm geeft een weergave van de spreiding van de renterisico's in de huidige leningenportefeuille over de komende jaren. Door deze spreiding werkt een verandering in de rente vertraagd door op de totale rentelasten. Het renterisico op de vaste leningen wordt bepaald door:

- het deel van de vaste leningen dat geherfinancierd moet worden door nieuwe vaste leningen;
- het deel van de vaste leningen waarvan de gemeente een wijziging van de rente niet kan beïnvloeden (renteherziening op basis van leningsvoorwaarden).

Het renterisico heeft betrekking op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar (vaste schuld). Naast de renteherzieningen zijn hiervoor ook de aflossingen van belang, want het renterisico wordt verkleind door aflossingen in de tijd te spreiden. Voorkomen moet worden dat er in enig jaar een te grote concentratie plaatsvindt van aflossingen en renteherzieningen op lopende leningen. Het renterisicobedrag wordt volgens de Wet financiering decentrale overheden (Fido) berekend als de som van de renteherzieningen en de aflossingen.

De renterisiconorm is volgens ministeriële regelingen voor gemeenten bepaald op 20% van het totale bedrag van de begroting met een minimumbedrag van 2.500.000 euro.

In de onderstaande tabel is de ruimte onder de renterisiconorm weergegeven. Hieruit blijkt dat de renterisiconorm niet is of zal worden overschreden. Het renterisico van de leningenportefeuille is goed gespreid en er blijft de komende jaren sprake van voldoende ruimte onder de renterisiconorm. Er zijn de komende jaren geen geldleningen met een (tussentijdse) renteherziening.

Toets renterisiconorm	Realisatie	Begroting			
	2023	2024	2025	2026	2027
Variabelen Renterisico(norm)					
Renteherziening					
Aflossingen	€ 6.633.000	€ 10.953.000	€ 12.289.000	€ 16.506.000	€ 17.184.000
Renterisico	**€ 6.633.000**	**€ 10.953.000**	**€ 12.289.000**	**€ 16.506.000**	**€ 17.184.000**
Renterisiconorm					
Begrotingstotaal	€ 164.248.000	€ 161.094.000	€ 172.401.000	€ 165.141.000	€ 161.563.000
Kasgeldlimiet (in % van de grondslag)	20,0%	20,0%	20,0%	20,0%	20,0%
Renterisiconorm	**€ 32.849.600**	**€ 32.218.800**	**€ 34.480.200**	**€ 33.028.200**	**€ 32.312.600**
Toets renterisiconorm					
Ruimte onder renterisiconorm	**€ 26.216.600**	**€ 21.265.800**	**€ 22.191.200**	**€ 16.522.200**	**€ 15.128.600**
Overschrijding van de renterisiconorm					

Kredietrisico

Een kredietrisico is het risico dat de tegenpartij (geldnemers) haar verplichtingen niet kan nakomen.
Overigens moet hierbij opgemerkt worden dat de gemeente verplicht is om uitzettingen te doen bij de schatkist of bij andere lichamen die geen toezichtrelatie hebben met de gemeente. Slechts 0,75% van het begrotingstotaal met een minimum van € 250.000 is uitgezonderd van het schatkistbankieren. Het kredietrisico doet zich dan ook in hoofdzaak voor bij het verstrekken van geldleningen en garanties uit hoofde van de publieke taak.

Het is niet de taak van de gemeente om gelden aan verenigingen of instellingen uit te lenen. Als toch wordt besloten een geldlening uit hoofde van de publieke taak te verstrekken, dan worden, op basis van het huidige Treasurystatuut, zekerheden of garanties geëist.
Het kunnen aantrekken van voordelige geldleningen door verenigingen of instellingen uit hoofde van de publieke taak kan bereikt worden door garantstelling van leningen, te

verstrekken aan reguliere banken. Het verstrekken van geldleningen en garanties uit hoofde van de publieke taak kan niet zonder toestemming van de gemeenteraad.

In het verleden zijn geldleningen verstrekt aan de Woningstichting Sint Antonius van Padua. Op 31 december 2023 betreft dit nog een bedrag van € 4.038.151,-. De gemeente kon destijds onder gunstiger leningsvoorwaarden geld aantrekken dan de woningstichting. In beginsel worden nu geen nieuwe geldleningen meer verstrekt.
De verstrekte geldleningen aan de woningstichting zijn geborgd door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw. De gemeente treedt hierbij overigens weer op als achtervang.
Gelet op de financiële situatie bij de woningstichting is dit verantwoord.

De gemeente Noordwijk staat garant voor een kredietfaciliteit die de Greenport Ontwikkelingsmaatschappij Duin- en Bollenstreek (GOM) heeft bij de BNG van in totaal € 35 miljoen. Als zekerheid hebben de vijf aandeelhouders ieder daarvoor een bankgarantie ad € 7 miljoen gesteld. Hier is sprake van de uitoefening van de publieke taak.

Ten slotte worden, vanuit de publieke taak volkshuisvesting, sinds 2010 aan starters, zogenoemde startersleningen verstrekt om het kopen van een bestaande woning mogelijk te maken. De gemeente heeft hiervoor een geldlening verstrekt aan de Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVN), die de middelen beheert ten behoeve van het verstrekken van startersleningen. De starterslening overbrugt het verschil tussen de verwervingskosten van de woning en het bedrag dat de starter maximaal kan lenen volgens de normen van de Nationale Hypotheek Garantie (NHG). De starterslening is een lening waarover de eerste drie jaar geen rente en aflossing betaald wordt.
Om bewoners van Noordwijk te helpen om te verduurzamen zoals het isoleren van hun woningen verstrekt de gemeente Noordwijk ook via de SVn sinds 2017 een duurzaamheidslening. Omdat dit een lening betreft komt - op den duur - het geleende bedrag weer terug in het fonds (revolverend fonds).

Rente

Rente speelt een belangrijke rol in de begroting. Door de omvang van deze bedragen is het wenselijk dit onderdeel inzichtelijk te maken. Daarbij gaat het zowel om de factoren die invloed op de rente hebben als het in beeld brengen van de keuzemogelijkheden die aanwezig zijn.
Onderscheid kan worden gemaakt tussen korte rente en lange rente. Korte rente geldt voor kort geld (leningen met looptijd korter dan een jaar) en lange rente voor lang geld (leningen met looptijd langer dan een jaar).
Renteontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt worden nauwlettend gevolgd. Dit gebeurt onder andere door gebruik te maken van de informatie van banken (in hoofdzaak de BNG) en andere bemiddelaars op de geld - en kapitaalmarkt. Daardoor blijft de gemeente op de hoogte van belangrijke ontwikkelingen.

In de zomer van 2022 heeft de Europese Centrale Bank (ECB) de beleidsrente verhoogd, voor het eerst in elf jaar tijd. De prijzen in de EU stegen namelijk al een tijdlang te hard. De inflatie, die eerst lager was dan gewenst, kwam nu ver uit boven het doel van 2% dat de ECB op middellange termijn nastreeft.

Een hogere rente maakt geld 'duurder' en maakt sparen aantrekkelijker. Mensen en bedrijven geven daardoor minder uit, wat de economie afremt. Als de vraag afneemt, drukt dat de prijzen en zo helpt de rente de inflatie terug te krijgen naar het ideale niveau.

Hoe hoog de beleidsrente van de ECB wordt, is niet zomaar te zeggen. Na de eerste renteverhoging in juli 2022 volgden nog meer verhogingen, waarbij de rente in oktober 2023 voor het eerst ongewijzigd is gebleven op 4%. De rentestappen hebben niet onmiddellijk

effect op de prijzen en de inflatie. De ECB houdt de ontwikkeling van de inflatie en de verwachtingen daarom continu scherp in de gaten. Zodra er aanleiding is om de beleidsrente opnieuw bij te stellen, zal dat gebeuren om de inflatie stabiel te houden.

Rentevisie

De rente voor de korte termijn (kasgeldlening voor 1 maand) is voor de gemeente 3,85 % (maart 2024). Het rentepercentage voor een aan te trekken langlopende geldlening (10 jaar vast) is ten tijde van het opmaken van de jaarrekening voor de gemeente 3,05 %. In 2023 was de rente van de leningportefeuille en kasgeldleningen voor de gemeente gemiddeld 2,5%.

Als er sprake is van een liquiditeitstekort wordt er zoveel mogelijk gebruik gemaakt van kasgeldleningen (kort geld). Wordt de kasgeldnorm gedurende drie kwartalen overschreden dan dient volgens de voorschriften een langlopende geldlening te worden aangetrokken. Op basis van een over te leggen plan kan door de provincie hiervoor ontheffing verleend worden.
Voor de hoogte van een aan te trekken langlopende geldlening wordt gekeken naar de geldbehoefte voor de korte én middellange termijn (te verwachten grote projecten) en de hoogte van de rente.

Financiering

Uit de financieringsplanning blijkt dat de gemeente een financieringsbehoefte heeft. De financieringsbehoefte ontstaat wanneer de gemeente meer uitgeeft dan ontvangt waardoor de schuld toeneemt.

Ontwikkeling investeringen

De onderstaande tabel laat de realisatie zien van de gemeentelijke investeringen. Het gaat hierbij zowel om de lopende als de nieuwe investeringen in (im)materiële vaste activa en financiële vaste activa van het verslagjaar. Onder de immateriële activa worden gerekend de kosten van onderzoek van niet exploitatie genomen bouwgronden. Tot de materiële vaste activa behoren onder andere de terreinen, gebouwen en vervoermiddelen van de gemeente. De financiële vaste activa bestaan uit gestort aandelenkapitaal en verstrekte geldleningen.

Boekwaarde vaste activa per 31 december:

	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Activa			
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	€ 1.926.000	€ 1.768.000	€ 1.432.000
Materiële vaste activa	€ 188.076.000	€ 242.204.000	€ 198.237.000
Financiële vaste activa	€ 24.442.000	€ 24.462.000	€ 25.557.000
Totaal vaste activa	**€ 214.444.000**	**€ 268.434.000**	**€ 225.226.000**

De materiële vaste activa stijgen ten opzichte van het voorafgaande jaar, maar aanzienlijk minder dan was begroot voor 2023. De toename komt onder andere door de investeringen in Integraal Huisvestingsplan Wakersduin, de reconstructie van de Parallel Boulevard, asfaltverhardingen, ICT, riolering, parkeerautomaten, vervoermiddelen, openbare verlichting, en de parkeergarage Oude Zeeweg.
De verklaring voor minder investeringen dan geraamd in het afgelopen jaar zijn de uitgestelde investeringen zoals de uitbreiding van de Prinsenhof, de reconstructie van de Parallel Boulevard, de nieuwe raadszaal, de verbouwing van het pand aan de Duinwetering 101 te Noordwijk (vm. politiebureau), vervanging van grote bruggen en riolering. En ook een gunstige aanbesteding van Sportpark De Boekhorst maakte dat er minder geïnvesteerd hoefde te worden.

De financiële vaste activa stijgen door een aan Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeente verstrekte lening voor duurzaamheidsleningen van € 1.000.000,- en voor startersleningen van € 350.000,-.

Ontwikkeling externe financieringsmiddelen

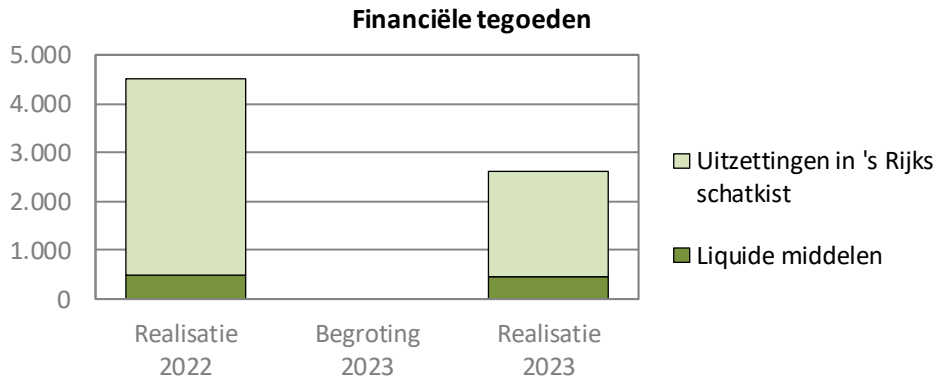
Tegenover de gemeentelijke investeringen staan de benodigde externe financieringsmiddelen. De financieringsmiddelen bestaan uit de financiële tegoeden en de kortlopende en langlopende leningen. De grens tussen kort en lang ligt voor de leningen op één jaar.

	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Financiële tegoeden			
Liquide middelen	468.000	0	464.000
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	4.058.000	0	2.147.000
Financiële schulden			
Opgenomen leningen	-60.769.000	-121.383.000	-54.136.000
Opgenomen kasgeldleningen	-10.000.000	-9.577.000	-20.000.000
Bankschulden	0	-250.000	0
Totaal	**€ -66.243.000**	**€ -131.210.000**	**€ -71.525.000**

De benodigde externe financieringsmiddelen zijn toegenomen van € 66 miljoen naar ruim € 71 miljoen, omdat er meer geïnvesteerd is. De gedane investeringen konden voor een deel gefinancierd worden met toename van het overschot aan vlottende middelen. Zo hebben we de uitzettingen in ’s Rijks schatkist verminderd en de opgenomen kasgeldleningen binnen de ruimte van de kasgeldlimiet verhoogd.

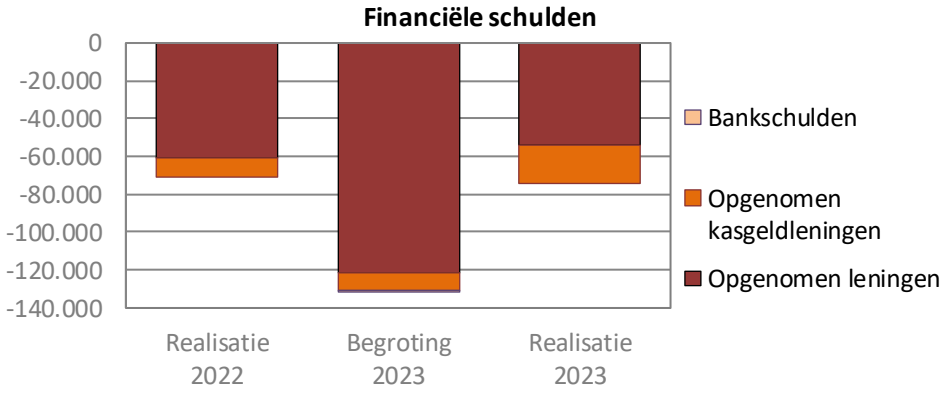
Ten opzichte van de begroting evenwel is de financieringsbehoefte aanzienlijk minder gestegen vanwege de hiervoor genoemde uitgestelde investeringen.

De externe financiering kan als volgt grafisch worden weergegeven:

Het financiële tegoed wordt overeenkomstig de bepalingen voor schatkistbankieren uitgezet in 's Rijks schatkist.

Voor de financiële schuld wordt door de kasgeldlimiet bepaald welk deel kort en welk deel lang wordt gefinancierd. In het onderstaande overzicht zijn de kasgeldleningen kortlopend en de opgenomen leningen langlopend.

Renteomslag

De renteomslag is het rentepercentage dat aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend. Dit rentepercentage is als volgt opgebouwd voor begrotingsjaar 2023:

Bedrag x €					
Schema rentetoerekening					
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering			€	1.664.748,00
b.	De externe rentebaten			-/- €	719.020,00
	Totaal door te rekenen externe rente			€	945.728,00
c.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	€ 210.930,48		
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	€ -		
				-/- €	210.930,48
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente			€	734.797,52
d1.	Rente over eigen vermogen			€	-
d2.	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)			€	-
	Totaal geraamde aan taakvelden toe te rekenen rente			€	734.797,52
e.	De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)			-/- €	1.670.302,79
f.	Renteresultaat op het taakveld Treasury			€	935.505,27
	Externe rente (afgerond op 0,5 %)				2,50%
	Rente % maximaal te berekenen over eigen vermogen (afgerond op 0,5 %)				2,50%
	Rente % maximaal toe te rekenen aan BIE (afgerond op 0,5 %)				0,89760%
	Rente % maximaal toe te rekenen aan taakvelden				0,87910%

Bedrag x €				
Gegevens	**Leningbedrag**		**Rentelast**	
Leningenportefeuille	€ 60.769.251	€	1.043.614	
Nieuwe leningen 2017		€	-	
Financieringstekort	€ 10.000.000	€	621.134	
Voorzieningen	€ 26.340.395			
Totale Vreemd Vermogen	**€ 97.109.646**	**€**	**1.664.748**	

	Bedrag
Rekeningresultaat	€ 11.670.902
Algemene Reserve	€ 38.806.549
Bestemmingsreserves	€ 101.665.780
Overige reserves	€ 5.246.285
Totale Eigen Vermogen (werkelijk)	**€ 157.389.516**

	Bedrag		**Toegerekend**
Boekwaarde BIE's	€ 23.499.385	€	210.930
Boekwaarde BIE's zonder GREX		€	-
Totale boekwaarde grondexploitaties	**€ 23.499.385**	**€**	**210.930**

	Bedrag		**Toegerekend**
Boekwaarde activa integraal gefinancierd	€ 190.001.455	€	1.670.303,00
Boekwaarde waar geen rente over wordt gerekend	€ 24.441.963		
Boekwaarde nieuwe investeringen (IP 2017-2020)		€	-
Investeringsambities		€	-
Totale boekwaarde activa	**€ 214.443.418**		

Voor de financiering van investeringen wordt gebruikgemaakt van overtollige liquide middelen en indien nodig worden kort- of langlopende geldleningen aangetrokken.

Leningenportefeuille

De gemeente Noordwijk heeft per 31 december 2023 de onderstaande leningen in portefeuille.

Geldleningen aangetrokken ten behoeve van Woningstichting Sint Antonius van Padua te Noordwijkerhout:

Bedrag x €

Geldleningen aangetrokken ten behoeve van Woningstichting Sint Antonius van Padua te Noordwijkerhout

Lening nummer	Bedrag oorspronkelijke geldlening	Ingangs-datum	Kredietverstrekker	Soort lening	Jaar tussentijdse rente-aanpassing	Jaar laatste aflossing	Rente-percentage	Geldlening begin dienstjaar
176	€ 3.539.486	01-04-1993	Bank Nederlandse Gemeenten	Annuïtair		2033	3,3	€ 1.690.798
177	€ 3.630.242	16-12-1994	Nederlandse waterschapsbank	Annuïtair		2044	3,4	€ 2.557.367
	€ 7.169.727							**€ 4.248.165**

Bedrag x €

Geldleningen aangetrokken ten behoeve van Woningstichting Sint Antonius van Padua te Noordwijkerhout

Lening nummer	Bedrag oorspronkelijke geldlening	Ingangs-datum	Kredietverstrekker	Aflossing betaald in het dienstjaar	Rente betaald in het dienstjaar	Geldlening eind dienstjaar	Rente lasten in het dienstjaar
176	€ 3.539.486	01-04-1993	Bank Nederlandse Gemeenten	€ 129.723	€ 56.473	€ 1.561.075	€ 56.473
177	€ 3.630.242	16-12-1994	Nederlandse waterschapsbank	€ 80.291	€ 86.183	€ 2.477.076	€ 86.183
	€ 7.169.727			**€ 210.014**	**€ 142.656**	**€ 4.038.151**	**€ 142.656**

Geldleningen aangetrokken ten behoeve van eigen financiering:

Bedrag x €

Geldleningen aangetrokken ten behoeve van eigen financiering

Lening nummer	Bedrag oorspronkelijke geldlening	Ingangs-datum	Kredietverstrekker	Soort lening	Jaar tussentijdse rente-aanpassing	Jaar laatste aflossing	Rente-percentage	Geldlening begin dienstjaar
150	€ 4.537.802	01-04-1998	Nederlandse Waterschapsbank	Lineair		2023	4,5	€ 181.512
164	€ 7.000.000	14-05-2004	Bank Nederlandse Gemeenten	Lineair		2024	4,7	€ 700.000
165	€ 2.000.000	31-08-2004	Bank Nederlandse Gemeenten	Lineair		2024	4,4	€ 200.000
170	€ 17.000.000	16-09-2013	Nationale Nederlanden	Lineair		2023	2	€ 1.700.000
171	€ 5.500.000	23-12-2013	Bank Nederlandse Gemeenten	Lineair		2023	1,9	€ 550.000
172	€ 17.500.000	30-10-2014	Bank Nederlandse Gemeenten	Lineair		2024	0,9	€ 3.500.000
179	€ 7.000.000	02-12-2005	Bank Nederlandse Gemeenten	Annuïtair		2045	4	€ 5.244.899
180	€ 7.000.000	10-01-2008	Bank Nederlandse Gemeenten	Annuïtair		2032	4,7	€ 3.824.675
181	€ 3.500.000	24-06-2010	Bank Nederlandse Gemeenten	Lineair		2035	3,9	€ 1.820.000
183	€ 10.000.000	16-06-2015	Bank Nederlandse Gemeenten	Fixe		2040	2,1	€ 10.000.000
184	€ 30.000.000	01-12-2021	Bank Nederlandse Gemeenten	Lineair		2046	0,5	€ 28.800.000
	€ 111.037.802							**€ 56.521.086**

Bedrag x €

Geldleningen aangetrokken ten behoeve van eigen financiering

Lening nummer	Bedrag oorspronkelijke geldlening	Ingangs-datum	Kredietverstrekker	Aflossing betaald in het dienstjaar	Rente betaald in het dienstjaar	Geldlening eind dienstjaar	Rente lasten in het dienstjaar
150	€ 4.537.802	01-04-1998	Nederlandse Waterschapsbank	€ 181.512	€ 8.168	€ 0	€ 2.014
164	€ 7.000.000	14-05-2004	Bank Nederlandse Gemeenten	€ 350.000	€ 32.795	€ 350.000	€ 22.372
165	€ 2.000.000	31-08-2004	Bank Nederlandse Gemeenten	€ 100.000	€ 8.790	€ 100.000	€ 7.305
170	€ 17.000.000	16-09-2013	Nationale Nederlanden	€ 1.700.000	€ 34.765	€ -	€ 24.574
171	€ 5.500.000	23-12-2013	Bank Nederlandse Gemeenten	€ 550.000	€ 10.698	€ -	€ 10.434
172	€ 17.500.000	30-10-2014	Bank Nederlandse Gemeenten	€ 1.750.000	€ 30.275	€ 1.750.000	€ 27.655
179	€ 7.000.000	02-12-2005	Bank Nederlandse Gemeenten	€ 143.864	€ 207.908	€ 5.101.035	€ 207.908
180	€ 7.000.000	10-01-2008	Bank Nederlandse Gemeenten	€ 307.774	€ 172.866	€ 3.516.901	€ 172.866
181	€ 3.500.000	24-06-2010	Bank Nederlandse Gemeenten	€ 140.000	€ 70.070	€ 1.680.000	€ 67.157
183	€ 10.000.000	16-06-2015	Bank Nederlandse Gemeenten	€ -	€ 206.000	€ 10.000.000	€ 206.000
184	€ 30.000.000	01-12-2021	Bank Nederlandse Gemeenten	€ 1.200.000	€ 153.216	€ 27.600.000	€ 152.674
	€ 111.037.802			**€ 6.423.150**	**€ 935.551**	**€ 50.097.936**	**€ 900.959**

2.2.5 Bedrijfsvoering

Organisatieontwikkeling

We bouwen verder aan een robuuste, effectieve en efficiënte organisatie, aan de kwaliteit van onze dienstverlening, aan een goed partnerschap met onze inwoners en samenwerkingspartners én we werken aan goed werkgeverschap. Dit doen we vanuit ons strategiehuis Samen Noordwijk.

Er is nadrukkelijk aandacht besteed aan de thema's integriteit en weerbaarheid. Integer werken is een belangrijke voorwaarde voor een geloofwaardige overheid; zeer belangrijk in deze tijd. Er is in 2023 hard gewerkt aan bestuurlijke en ambtelijke integriteit en weerbaarheid. Integriteit en weerbaarheid willen we tot in de 'haarvaten' van de organisatie brengen. Ook in 2024 wordt hier middels trainingen en het delen van ervaringen verder op doorgepakt..

In 2023 is er uitvoering gegeven aan het strategiehuis Samen Noordwijk. Er zijn diverse bijeenkomsten georganiseerd waarbij thema's vanuit het strategiehuis centraal staan. Denk hierbij aan dienstverlening, effectief en efficiënte organisatie, maar ook het werken vanuit de kernwaarden.
Op team- en individueel niveau is er gewerkt aan persoonlijk leiderschap van de medewerkers op eigenaarschap, verantwoordelijkheid en integraal werken.
Daarnaast is er ook gewerkt aan het versterken van het leiderschap op managementniveau vanuit een ontwikkelprogramma welke ook in 2024 nog doorloopt. De thema's waar in 2023 de focus op lag zijn verantwoordelijkheid hebben en nemen op het resultaat waarbij de organisatiedoelen en het organisatiebelang boven het team- of individuele belang gaat, integraal (samen)werken, en contracteren. De leiderschapsontwikkeling is een continu proces.

De Noordwijk Academie, als platform waar we van en met elkaar leren, bouwen we verder uit. Dat is ook een continu proces. Het platform is in 2023 volledig vernieuwd en sluit aan bij thema's die passen bij onze organisatiedoelen en het strategiehuis.
Er zijn leerpaden ontwikkeld voor onder andere nieuwe medewerkers en medewerkers kunnen ook zelf een leerpad aanmaken waarin zij e-learnings en trainingen kunnen opnemen.

In 2022 hebben we een talentprogramma opgezet waarin Jonge, net afgestudeerde talenten op cluster- en organisatie breed niveau aan de slag gaan met vraagstukken en bestuurlijke thema's. In augustus 2022 zijn er 9 jonge talenten, nieuwe collega s, gestart die de komende twee jaar (2023-2024) aan de slag gaan en geleidelijk instromen op vaste functies. In 2023 hebben er evaluaties plaatsgevonden (half jaarlijks). En is er veel ruimte geweest voor ontwikkeling zowel persoonlijk als op vakmanschap. Er is integraal aan opdrachten gewerkt naast de opdracht binnen de verschillende teams. In de laatste 6 maanden van het programma ligt de focus op de doorstroom naar vaste functies.

Cao-ontwikkelingen

De looptijd van de huidige cao is 15 maanden voor de periode 1 januari 2024 t/m 31 maart 2025. In de cao is een loonafspraak opgenomen van 4,75% per 1 januari 2024 en 1,25% per 1 oktober 2024. Per 1 januari 2025 komt er 1 bovenwettelijke vakantiedag bij.

In deze cao zijn de afspraken over deelname aan de Regeling Vervroegd Uittreden (RVU) versoepeld. Medewerkers kunnen maximaal 2 jaar voor het pensioen deelnemen aan RVU. Bij deelname moet er minimaal 41 jaar (was 43 jaar) pensioen zijn opgebouwd bij het ABP waarvan de laatste 10 jaar in de sector gemeente.

De gemeentelijke organisatie wil voor iedereen een goede werkgever zijn. In de gemeentelijke sector is de werkgelegenheid een belangrijke constante, zeker in deze onzekere tijden. In de cao ligt de focus op goed werkgeverschap en daarom zijn er afspraken over inhoudelijke verbeteringen in de cao gemaakt.
Onderwerpen zijn duurzame inzetbaarheid (o.a. vitaliteit), hybride werken en duurzame mobiliteit, de bovenwettelijke sociale zekerheid en weerbaarheid.

Daarnaast zijn er afspraken gemaakt over het verlagen van werkdruk, loopbaan en ontwikkeling, werkzekerheid en over het terugdringen van het gebruik van flexibele arbeidscontracten. Door een krappe arbeidsmarkt wordt vaker ingezet op inhuur om het werk te kunnen uitvoeren. In de cao zijn afspraken gemaakt om zoveel mogelijk in te zetten op vaste medewerkers. Hierdoor is het vanaf 2028 niet meer mogelijk om medewerkers op payroll basis in te zetten en moet inhuur waar mogelijk vervangen worden door vaste medewerkers.

Kengetallen organisatie en inhuur

Formatie/Bezetting

Jaar	Formatie	Bezetting
2019	274,83	254,74
2020	285,72	266,05
2021	286,43	260,89
2022	290,38	282,06
2023	297.39	289.69

Verzuim

Jaar	Verzuim percentage	Verzuim benchmark openbaar bestuur	Verzuimfrequentie	Verzuimfrequentie openbaar bestuur
2019	3,6%	5,5%	0,62	0,72
2020	3,7%	5,1%	0,64	0,61
2021	4,2%	5,2%	0,56	0,63
2022	4,4%	6,0%	0,84	1,02
2023	6,3%	6,1%	0,92	0,71

Inhuur

De inhuur binnen de gemeente Noordwijk wordt onderverdeeld in drie categorieën, te weten:

- Inhuur in verband met vacatures;
- Inhuur in verband met ziekte;
- Ingeleend personeel formatie.

Cluster	Clusternaam	Inhuur ivm vacatures	Inhuur ivm ziekte	Ingeleend personeel	
Cluster 1	KCC en COM	€ 210.899	€ 17.509	€ 81.503	
Cluster 2	VTH en JOV	€ 45.107	€ -	€ -	
Cluster 3	BWT en BRT	€ 88.924	€ -	€ 91.973	
Cluster 4	FIA, FIB, BEW en BIH	€ 64.574	€ -	€ 27.109	
Cluster 5	BOV, BOG en PCI	€ 323.933	€ 17.510	€ 175.780	
Cluster 6	AUT, DIV en IGM	€ 108.560	€ 8.984	€ 153.019	
Cluster 7	MAS en OSS	€ 54.949	€ 107.798	€ 72.183	
Cluster 8	ETP, OZ en PRU	€ 307.624	€ -	€ -	
Cluster 9	RBR en RO	€ 642.437	€ 1.708	€ 106.241	
Cluster 10	FAC, SEC en PO	€ 44.304	€ 21.624	€ -	
Cluster 11	Griffie	€ 158.875	€ -	€ -	
Cluster 12	Directie en Clustermanager	€ 128.199	€ 1.599	€ -	Totaal
Subtotaal		**€ 2.178.385**	**€ 176.732**	**€ 707.808**	**€ 3.062.925**

Daarnaast geven we in het volgende overzicht inzicht in de inhuur voor projecten:

Project	Bedrag	Ingezet voor
Omgevingswet	€ 255.069	Invoering van de Omgevingswet
Programma Dienstverlening	€ 52.238	Adviseur programma Dienstverlening, telefonie, hostmanship en dashboards
Opvang vluchtelingen uit Oekraïne	€ 185.215	Projectleider opvang vluchtelingen en tolk
Energietransitie	€ 113.735	Projectleider Uitvoering Duurzaamheidsprogramma
Ruimtelijke projecten	€ 175.000	Ondersteuning project de Schelft, Ireneschool en Offem Zuid
Totaal	**€ 781.257**	

Dekking van deze projecten is gevonden in begrotingsbudgetten, incidentele gelden uit reserves, het begrotingsresultaat en uit ruimtelijke projecten.

Het totaal van de verschillende inhuurcategorieën en de projecten komt hiermee in 2023 uit op € 3.844.182,-.

Dienstverlening

We hebben het programma Dienstverlening afgerond in juli 2023 en geëvalueerd. De belangrijkste resultaten zijn:

- Een nieuwe, moderne telefonieoplossing;
- 30 processen gedigitaliseerd, zodat de klant deze 24/7 digitaal kan aanvragen;
- Jaarlijkse meting op klantbeleving en deze klantreacties vertalen naar verdere ontwikkeldoelen;
- Nieuw laagdrempelig klachtenproces, waar de klant snel reactie krijgt op zijn doorgegeven klacht;
- Inzicht in onze dienstverleningsprestaties dankzij een dashboard.

Dit zijn randvoorwaardelijke activiteiten (bouwstenen) om de komende jaren verder te kunnen ontwikkelen richting een hogere inwonerstevredenheid.
In het restant van 2023 is gewerkt aan (afronding van) verschillende onderwerpen, waaronder:

- Uitvoering ‘Maand van de bereikbaarheid’;
- Professionaliseren 1e lijns dienstverlening in het KCC, voor snelle antwoorden en goede informatievoorziening;
- Aanpassing van Fixi voor een betere klantreis;
- Focus op eenvoud van (aanvraag)processen, korte en of digitale klantreis, en duidelijke informatie bij de start van het proces;

- Uitvoering gegeven aan doorlopende dienstverleningsactiviteiten, zoals aandacht voor bereikbaarheid en klanten (tussentijds) informeren, creëren van een integraal klantbeeld en LEAN-procesverbeteringen en aan de slag met resultaten van contactonderzoeken.

Werkprocessen

Bij de gemeentelijke fusie zijn de processen opnieuw in beeld gebracht. In 2023 zijn er 10 werkprocessen opgepakt. Hierbij is gekozen werkprocessenateliers in waarin alle specialismen vertegenwoordigd zijn.
Daarnaast is er een groep medewerkers opgeleid tot lean adviseur. Zij begeleiden de verbeteringen van de processen en doen dit in samenwerking met de teams waar het proces onderdeel is van de werkzaamheden.
Op hoofdproces niveau is in 2023 een start gemaakt met het verbeteren van onze processen. De komende jaren zullen alle processen opgepakt en waar mogelijk verbeterd worden. De inrichtingsprincipes voor de processen zijn uitgewerkt in een processenhandboek.

Hybride werken
Hybride werken is de standaard geworden. Er zijn kaders vanuit de organisatie en per team is er ruimte voor aanvullende afspraken.
Je doet je werk op locatie waar het er het meest toe doet. Op deze wijze draagt het bij aan het bereiken van onze organisatiedoelen.
In 2023 is er een regeling thuiswerken in werking getreden incl. een vergoeding voor het inrichten van een goede thuiswerkplek. Op het gemeentehuis en het gemeente kantoor zijn er nieuwe voorzieningen gekomen die het digitaal samenwerken hebben verbeterd. Het hybride werken wordt in 2024 weer geavaleerd.

Informatiebeveiliging en Privacy
In 2023 is er waar aandacht geweest voor bewustwording onder de medewerkers. Verplichte e-learning over informatieveiligheid en ransomware zijn beschikbaar gesteld voor medewerkers en maken nu onderdeel uit van de Noordwijk Academie. Een aantal maatregelen t.a.v. informatiebeveiliging zijn geactualiseerd. Extra tussendeuren met paslezers zijn geplaats in het gemeentehuis ten behoeve van toegangsbeveiliging. In het kader van het jaarlijks afleggen van verantwoording over informatieveiligheid is de ENSIA afgerond. Onderdeel hierbij zijn de interne en externe audits.
Tevens heeft er een phishing e-mail test plaatsgevonden onder de medewerkers om medewerkers te wijzen op de riso’s van dit soort e-mails.

Privacy
In 2023 is aandacht geschonken aan de verantwoordelijkheden met betrekking tot privacy in relatie tot het werk van de medewerkers en de rol van clustermanagers daarin. Waar medewerkers bewustwordingstrajecten dienen te doorlopen en individueel verantwoordelijk zijn voor het bewust en verantwoordelijk gebruik van data, rust op clustermanagers een cruciale taak. Zij behoren hun afdeling te leiden in periodieke bewustwording en naleving van de gemaakte afspraken en geldend beleid.
Er is tenuitvoerlegging gegeven aan privacybeleidstukken waarbij bestaande procedures zijn getoetst op werkbaarheid en efficiëntie. De nodige procedures en templates worden aan de hand van veranderingen in wet- en regelgeving en maatschappelijke ontwikkelingen continu geactualiseerd. Verscheidene risicoanalyses zijn uitgevoerd om indien van toepassing bestaande risico’s te voorkomen, dan wel te mitigeren. Opgemerkt dient te worden dat ook in 2023 ondersteuning van de CISO en Privacy officer in grote mate is ingezet. Zo zijn intern een aantal processen herijkt opdat de gegevensbescherming daarbinnen wordt geborgd. Voorts lag de focus op het in kaart brengen van doorgiften naar leveranciers en de overeenkomsten die ten grondslag liggen hieraan, evenals het opzetten van rapportagestructuren.
In 2023 heeft er tevens verdere professionalisering plaatsgevonden met betrekking tot de naleving van de Wet politiegegevens (Wpg). De Wpg legt de privacywaarborgen vast voor het verwerken van politiegegevens door buitengewone opsporingsambtenaren (boa's) binnen hun opsporingsbevoegdheden. Diverse processen, procedures en informatievoorzieningen zijn ontwikkeld, en er zijn bewustmakingsactiviteiten geïnitieerd. Bovendien hebben er in dit kader meerdere interne en externe audits plaatsgevonden. De resultaten tonen een positieve groei met een toenemende mate van naleving en bewustwording.

Communicatie

In 2023 hebben we als gemeente Noordwijk aanzienlijke vooruitgang geboekt op het gebied van communicatie. Enkele belangrijke prestaties zijn:

- *Verbeterde Digitale Kanalen*: We hebben onze digitale kanalen geoptimaliseerd, waaronder de gemeentelijke website, sociale media en
- e-mailapplicatie voor het verzenden van bulk e-mailings zoals de gemeentelijke nieuwsbrief om informatie gemakkelijker toegankelijk te maken voor burgers. Dit heeft geresulteerd in een verhoogde online betrokkenheid en interactie.
- *Meten en evalueren*: We meten en evalueren onze communicatie-inspanningen. Dit hebben we gedaan door middel van enquêtes, statistieken van websiteverkeer en sociale media-analyses.
- *Transparantie en Vertrouwen*: We hebben ons gericht op het bevorderen van transparantie in onze communicatie, door heldere en begrijpelijke informatie (B1 niveau) te verstrekken. Dit doen we onder andere bij besluitvormingsprocessen en bij beleidsontwikkelingen.
- *Effectievere Interne Communicatie*: We hebben ook de interne communicatie verbeterd door het organiseren van meer intern eigenaarschap. Hierdoor is de samenwerking tussen verschillende afdelingen versterkt en wordt informatie beter gedeeld binnen de organisatie. Dit heeft geleid tot een stap voorwaarts richting een meer geïntegreerde en coherente benadering van communicatie.
- *Newsroom*: Onze Newsroom heeft afgelopen jaar een belangrijke rol gespeeld in het verspreiden van belangrijke informatie en het creëren van bewustzijn rondom belangrijke gebeurtenissen en ontwikkelingen in de samenleving.
- *Nieuwsbronnen*: De gemeenteberichten blijven een belangrijk onderdeel van onze communicatiemiddelenmix en dus in onze communicatie naar de samenleving. We hebben de gemeenteberichten aanbesteed. De komende 2 jaar plaatsen we deze weer in de Noordwijker en het Noordwijkerhouts Weekblad.
- *Huisstijl*: De afdeling Communicatie heeft bijgedragen aan het bewaken en handhaven van het merk van de gemeente. Op deze manier zorgen we ervoor dat alle communicatie in lijn is met de boodschap en de identiteit van de gemeente.
- *Digitalisering*: Gestart met het adviesorgaan ‘De Digitale Poortwachters’. Deze groep (samenwerking tussen Communicatie en IGM) adviseert clusteroverstijgend over een juiste wijze van de inzet van digitale technologie.
- Met onze inspanningen hebben we bijgedragen aan een meer open, responsieve en inclusieve communicatiecultuur binnen de gemeente. Dit draagt bij aan het verbeteren van onze dienstverlening aan onze inwoners en het versterken van de banden met de Noordwijkse samenleving.

Verbeteren Accounthouderschap op verbonden partijen

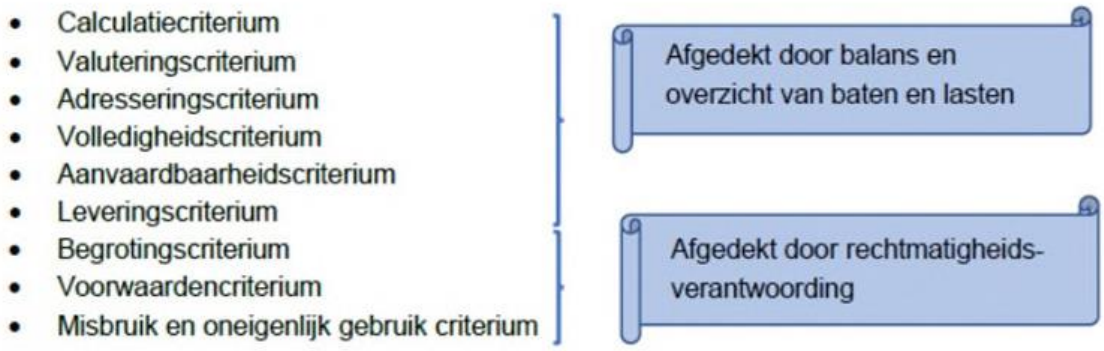
In 2021 is ambtelijk een project gestart om het accounthouderschap voor verbonden partijen en belangrijke subsidierelaties te verbeteren. Dit project kent vier uitgangspunten: Beleid; sterke partner in de regio; naar een 8 voor dienstverlening en financieel grip. Na een vertraging in 2022 is in 2023 weer opgepakt. Er is een module aangeschaft in de webapplicatie NARIS zodat we de risico’s voor onze verbonden partijen kunnen monitoren. Door het invoeren van self-assessment vragenlijsten zijn er een enkele risicoprofielen gegenereerd. Daarmee zijn de eerste stappen gezet om te komen tot een aantal beheersmaatregelen voor onze verbonden partijen.

Toelichting op de Rechtmatigheidsverantwoording

Inleiding
Tot nu toe verstrekten accountants een controleverklaring met een oordeel over zowel getrouwheid als rechtmatigheid bij de jaarrekeningen van gemeenten. Dit is gewijzigd met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording in 2023. Het college geeft vanaf nu een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. Daarmee valt die verantwoording van het college onder het getrouwheidsoordeel van de accountant. De accountant kijkt dus nog wel of de rechtmatigheidsverantwoording 'juist' is. De rechtmatigheidsverantwoording maakt onderdeel uit van de jaarrekening en is nader toegelicht in de Paragraaf bedrijfsvoering.

Het college rapporteert aan de raad over afwijkingen met een verantwoordingsgrens van 2% van de totale lasten van de gemeente, inclusief de dotaties aan de reserves. Deze grens is vastgelegd in de Financiële Verordening 2023. In euro's komt deze grens in 2023 uit op € 3,2 miljoen. De rechtmatigheidsverantwoording is opgenomen in hoofdstuk 3 Jaarrekening. De toelichting in deze paragraaf gaat over alle geconstateerde onrechtmatigheden groter dan €100.000,- en als die er zijn op de verbetermaatregelen om onrechtmatigheden in de toekomst te voorkomen. Ook de grens van €100.000,- is vastgelegd in de Financiële Verordening.

Bij het verantwoorden over de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening zijn negen rechtmatigheidscriteria van toepassing. Zes criteria (kunnen) direct van invloed zijn op de posten in de balans en de staat van baten en lasten (zien toe op getrouwheidsaspecten inzake grootte en de samenstelling van zowel de baten en de lasten als van de activa en passiva) en drie criteria zien uitsluitend toe op specifieke rechtmatigheidsaspecten van de baten, lasten en balansmutaties en raken niet de grootte en samenstelling. Het college is verantwoordelijk voor alle negen criteria; in de jaarrekening van het college worden deze afgedekt langs de volgende lijnen:

De rechtmatigheidsverantwoording richt zich dus op drie criteria, namelijk:
- Begrotingscriterium
- Voorwaardencriterium
- Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

Begrotingscriterium
Er is sprake van een begrotingsonrechtmatigheid als het college bij de realisatie van doelen en het realiseren van activiteiten de door de gemeenteraad vastgestelde budgetten voor wat betreft de lasten of investeringsbudgetten overschrijdt (1), toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves doorvoert die niet door de gemeenteraad zijn vastgesteld (2) en als bij onderschrijdingen van lasten of investeringsbudgetten en/of lagere of hogere baten dan begroot de begroting niet tijdig met begrotingswijzigingen is aangepast (3).
Uitgangspunt is hiermee dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd.

Volgens de Financiële Verordening 2023 worden de begrotingsonrechtmatigheden die passen binnen het bestaand beleid van de raad opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording (voor zover de verantwoordingsgrens voor afzonderlijke fouten of onduidelijkheden is overschreden), maar worden niet toegelicht in de Paragraaf bedrijfsvoering. Begrotingsonrechtmatigheden die *niet* passen binnen het bestaand beleid (en groter zijn dan de verantwoordingsgrens) zijn niet geconstateerd.

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium gaat over het naleven van regelgeving. Deze voorwaarden komen voort uit externe en interne regelgeving en hebben betrekking op aspecten zoals: doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur voor zover deze relevant zijn voor de financiële rechtmatigheid. De toetsing heeft niet geleid tot bevindingen of onrechtmatigheden in het kader van het voorwaardencriterium en dus zijn er ook geen afwijkingen van de aanbestedingsregelgeving geweest.
Een belangrijk onderdeel van het voorwaardencriterium is de naleving van de (Europese) aanbestedingsrichtlijnen. Uit de controle op de rechtmatigheid van de inkopen blijkt dat er geen onrechtmatigheden hebben plaatsgevonden.

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

Misbruik is het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidsgeld te verkrijgen. Oneigenlijk gebruik is verkrijgen van overheidsgeld in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan. Om misbruik en oneigenlijk gebruik van regelingen te voorkomen toetsen we de gegevens die door derden zijn verstrekt op juistheid en volledigheid. De toetsing heeft niet geleid tot bevindingen of onrechtmatigheden in het kader van misbruik en oneigenlijk gebruik.

Beschouwing van het proces

De verbijzonderde interne controle van Noordwijk, is gericht op het verkrijgen van inzicht vanuit de eigen organisatie in ten minste de getrouwe en rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties, zoals deze in de jaarrekening tot uitdrukking komen. Hierbij wordt onder meer aandacht geschonken aan de opzet, het bestaan en de werking van relevante beheersmaatregelen, alsmede de risico’s die aanwezig zijn voor wat betreft de eerdergenoemde genoemde aspecten van getrouwheid en rechtmatigheid.
De verbijzonderde interne controle is een aanvulling op de reguliere interne controle, in die zin dat:

- een objectief oordeel gegeven wordt over de opzet, het bestaan en de werking van de interne controles en beheersmaatregelen, die in de lijn worden uitgevoerd;
- de focus ligt op de processen met de grootste (financiële en maatschappelijke) risico’s.

Verbijzonderde interne controle is voor Noordwijk dan ook een belangrijk instrument om te borgen dat zij in control is.

Onze gemeente heeft de ambitie de interne controle naar een hoger niveau te brengen en deze de komende jaren verdergaand te moderniseren (en daarmee ook te digitaliseren). De toenemende regelgeving en andere technieken vragen om een bijstelling van de inrichting van de interne controlefunctie.

Een belangrijk uitgangspunt is dat de interne controle effectief en efficiënt wordt georganiseerd. Er moet een doorontwikkeling worden gemaakt van gegevensgerichte naar (meer) proces- en systeemgerichte controles.

In veel processen zijn al beheersmaatregelen genomen, waar de verbijzonderde interne controle door middel van procescontroles op kan steunen. Dit maakt het mogelijk dat de verbijzonderde interne controle efficiënter kan worden ingestoken.

Daarnaast verschuift de focus van de controle hiermee naar het toetsen van de werking van de controles/beheersmaatregelen in de 1e en 2e lijn, in plaats van dat de verbijzonderde interne controle primair zelf (alles) toetst. De verbijzonderde interne controle wordt hiermee dus effectiever ingezet.

In 2024 en verder willen wij concrete ervaring opdoen met data-analyse.

2.2.6 Verbonden partijen

Gemeentelijke taken worden in hoofdzaak op drie manieren uitgevoerd. Een mogelijkheid is om de uitvoering in eigen beheer door een gemeentelijke dienst uit te voeren. Er kan ook worden gekozen om een taak in te kopen bij een marktpartij. Als derde mogelijkheid is er uitbesteden aan een verbonden partij. In tegenstelling tot een marktpartij heeft de gemeente bij een verbonden partij naast een financieel ook een bestuurlijk belang. Dit kan zijn een gemeenschappelijke regeling, waarin gemeenten onderling samenwerken, zoals bij voorbeeld de sociale dienst ISD of de HECHT. Het kan ook gaan om een privaatrechtelijke organisatie. Zo is de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), waar de gemeente Noordwijk aandeelhouder van is, ook een verbonden partij.

Conform artikel 15 uit het BBV, beschrijft deze paragraaf eerst de visie op de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen. Daarna wordt een lijst van verbonden partijen gepresenteerd waarin opgenomen de doelstelling, de financiële bijdrage van de gemeente, eigen vermogen en vreemd vermogen van de verbonden partij en de risico's die zich voor kunnen doen.

Visie op verbonden partijen

De gemeente Noordwijk zet in op een netwerkende en participatieve overheid.
De samenwerkingen met verbonden partijen dienen een doeltreffende en efficiënte bijdrage te leveren aan de ontwikkeling of het realiseren van maatschappelijke, economische of ruimtelijke opgaven.
Over de invulling van de taken leggen de verbonden partijen inhoudelijke en financiële verantwoording af en vindt er een toetsing plaats op kwetsbaarheid, kwaliteit en kostenbesparing.

Accounthouderschap

Er wordt gewerkt om het accounthouderschap voor verbonden partijen en belangrijke subsidierelaties verder te verbeteren. Dit project kent vier uitgangspunten: Beleid; sterke partner in de regio; naar een 8 voor dienstverlening en financieel grip. In 2023 is gestart met het opzetten van risicoprofielen per verbonden partij, met de bedoeling te komen tot een aantal beheersmaatregelen voor onze verbonden partijen.

Lijst van verbonden partijen

Volgens het BBV voorschrift is de indeling van de lijst van verbonden partijen opgenomen in deze begroting. De wijze waarop verbonden partijen een bijdrage leveren aan de doelstellingen is reeds in de programma's opgenomen.

De financiële informatie uit de lijst betreft het verslagjaar 2023 (volgens het BBV). Wanneer een verbonden partij deze informatie nog niet paraat heeft, is de meest recente informatie weergegeven.

In de paragraaf 'Weerstandstandsvermogen' zijn bij de totale risico-inschatting de financiële risico's van de verbonden partijen beschreven. In onderstaande toelichting zijn de risico's per verbonden partij opgesteld.

Gemeenschappelijke regelingen

Intergemeentelijke Sociale Dienst, Lisse (bedragen in x €)

Doel:
Doelmatige uitvoering van de wetten op het gebied van sociale zekerheid en sommige onderdelen van de Wmo (met name hulp bij het huishouden) waarvan de uitvoering aan de gemeenten, al dan niet in medebewind, is opgedragen. Voorts is de dienst belast met de uitvoering van algemene maatregelen van bestuur, uitvoeringsregelingen van de sociale wetten en andere gemeentelijke taken op het gebied van de sociale zekerheid. De taken worden zoveel mogelijk uitgevoerd in samenwerking met arbeidsvoorziening, organisaties van zorginstellingen en instanties die met de uitvoering van sociale zekerheidswetten zijn belast. De dienst is bovendien belast met de opvang en verzorging van slachtoffers in het kader van de rampenplannen van de vier aangesloten gemeenten. Tekorten of overschotten worden met de deelnemende gemeenten verrekend.

Openbaar belang:
Individuele voorzieningen op het gebied van werk, inkomen en zorg.

Rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling		
Zeggenschap:	Twee collegeleden in het Algemeen Bestuur; collegelid in Dagelijks Bestuur		
Financieel belang/bijdrage 2023:	26.327.203		
Eigen vermogen 01-01-2023:	0	**Eigen vermogen 31-12-2023:**	0
Vreemd vermogen 01-01-2023:	0	**Vreemd vermogen 31-12-2023:**	0
Resultaat 2023:	1.418.271		

Risico's:
De ISD Bollenstreek kent enkele 'openeinderegelingen', waarbij een overschrijding van de budgetten resulteert in een hogere bijdrage van de gemeente. Voor de ISD Bollenstreek ligt het risico voor onze gemeente enerzijds in de bijdrage in de exploitatielasten en anderzijds in de uitvoering van openeinderegelingen.

Vuilafvoerbedrijf Duin- en Bollenstreek, Voorhout (bedragen in x €)

Doel:
Doelmatige verwijdering van afvalstoffen (service, kosten en milieu), beheren en exploiteren van gemeenschappelijke vuilafvoerinrichting(en) en het tot stand brengen van economische bedrijfsvoering. De exploitatie wordt uitgevoerd door De Meerlanden Holding te Aalsmeer.

Openbaar belang:
De zorg voor op doelmatige en milieuhygiënisch verantwoorde wijze verwerken, vernietigen en afvoeren van afvalstoffen.

Rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling		
Zeggenschap:	Collegelid in het Algemeen Bestuur.		
Financieel belang/bijdrage 2023:	332.069		
Eigen vermogen 1-1-2023:	31.200	**Eigen vermogen 31-12-2023:**	31.200
Vreemd vermogen 1-1-2023:	116.667	**Vreemd vermogen 31-12-2023:**	18.150.000
Resultaat 2023:	0		

Toelichting financiën:
Voor de komende jaren is een projectteam opgestart die tot doel heeft een VAB terrein in te richten zodat voor de toekomst een bestendig afvalstation wordt ingericht.
Met de toekomstvisie zal een investering in het terrein gemoeid zijn van ongeveer € 18,15 miljoen.
In de begroting is voorlopig een bedrag opgenomen voor deze investering, waarbij de mogelijkheid aanwezig zal zijn dat een Publiek Private Samenwerking ook tot de mogelijkheden behoord.
Als van een PPS constructie gebruik gemaakt gaat worden, zal dit tot een lagere investering voor de G.R. zijn.

Risico's:
Eventueel onvoorziene kosten in onderhoud van de overslaginstallatie.

Veiligheidsregio Holland Midden, Leiden (bedragen in x €)

Doel:
Hoogw aardige brandw eerzorg en adequate crisisorganisatie. Versterken van de generieke crisisorganisatie en in het bijzonder de reactiekracht op alle soorten incidenten en het uitoefenen van de taken die in de Wet veiligheidsregio's aan de bestuursorganen van de gemeente zijn opgedragen.

Openbaar belang:
Het behartigen van de belangen van de aan de regeling deelnemende gemeenten op het terrein van de politie, brandw eer, rampenbestrijding en het realiseren van een gecoördineerde inzet bij zw are ongevallen en rampen betrokken organisaties, instellingen en diensten.

Rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling		
Zeggenschap:	Collegelid heeft zitting in het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur.		
Financieel belang/bijdrage 2023:	3.140.716		
Eigen vermogen 01-01-2023:	5.659.000	**Eigen vermogen 31-12-2023:**	5.037.132
Vreemd vermogen 01-01-2023:	56.545.000	**Vreemd vermogen 31-12-2023:**	62.984.000
Resultaat 2023:	PM		

Toelichting financieel belang:
Eigen en vreemd vermogen is gebaseerd op de geprognotiseerde balans uit de begroting 2019.

Risico's:
De risico's staan beschreven in de programmabegroting van de Veiligheidsregio Hollands Midden onder de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. De risico's hebben onder andere betrekking op de aanw ezigheid van gekw alificeerd of boventallig personeel, de indexpercentages, veranderende w et- en regelgeving en de afschrijving van bedrijfsmiddelen.

Holland Rijnland, Leiden (bedragen in x €)

Doel:
Holland Rijnland is de samenw erkingsorganisatie van 13 gemeenten die gelegen zijn tussen de metropoolregio's Amsterdam en Rotterdam Den Haag. In de domeinen maatschappij, economie en leefomgeving faciliteert Holland Rijnland regionale samenw erking. Daarnaast voert hij taken uit op het gebied van leerplicht, jeugdhulp, w oonruimteverdeling en doelgroepen-vervoer. Daartoe is een Inhoudelijke Agenda 2016-2020 vastgesteld, die in de komende tijd tot uitvoering gebracht w ordt.

Openbaar belang:
Een evenw ichtige ontw ikkeling van de regio en het zo goed mogelijk op elkaar afstemmen van de belangen van de deelnemende gemeenten en hun inw oners.

Rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling		
Zeggenschap:	Collegelid en raadslid in het Algemeen Bestuur.		
Financieel belang/bijdrage 2023:	476.432		
Eigen vermogen 01-01-2023:	1.667.000	**Eigen vermogen 31-12-2023:**	1.667.000
Vreemd vermogen 01-01-2023:	58.808.000	**Vreemd vermogen 31-12-2023:**	58.808.000
Resultaat 2023:	0		

Risico's: de deelnemende gemeenten zijn op grond van de gemeenschappelijke regeling geheel gezamenlijk verantw oordelijk voor de financiële situatie bij het samenw erkingsorgaan en voor mogelijke tekorten of financiële tegenvallers. Dit betekent dat Holland Rijnland in principe geen w eerstandsvermogen en w eerstandscapaciteit hoeft te hebben. Holland Rijnland mag een algemene reserve aanhouden van € 250.000 om kleine tegenvallers in de bedrijfsvoering op te kunnen vangen. De risico's liggen op het gebied van : Benodigde inhuur, ontw ikkelingen in w et- en regelgeving, rechtmatigheid (fraude, onbevoegd gedrag), aansprakelijkheid en juridische ondersteuning, sociaal/medische ondersteuning, technische incidenten, aanspraken op personele regelingen en IKB (verkoop verlofuren).

Werkvoorzieningschap Kust-, Duin- en Bollenstreek (de Maregroep) (bedragen in x €)

Doel / openbaar belang:
Deze regeling zorgt ervoor dat inwoners met een beperking of belemmering kunnen blijven werken in een sociale werkvoorziening. Onderling worden afspraken gemaakt over plaatsing van de inwoners en daarvoor wordt naar rato een geldbedrag per gemeente gerekend. Er worden afspraken gemaakt over de verantwoording van de rechtmatigheidsaspecten.

Rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling		
Zeggenschap:	Collegelid in het Algemeen Bestuur.		
Financieel belang/bijdrage 2023:	3.121.426		
Eigen vermogen 01-01-2023:	4.596.000	**Eigen vermogen 31-12-2023:**	3.500.000
Vreemd vermogen 01-01-2023:	0	**Vreemd vermogen 31-12-2023:**	0
Resultaat 2023:	0		

Toelichting financieel belang:
Dit inclusief het budget voormalig

Risico's:
Voor de Maregroep geldt een bijdrage van de gemeente in het tekort via een bonus/malusregeling terwijl er vanwege rijksbezuinigingen vanaf 2011 een gemeentelijke bijdrage geldt.

HECHT, Leiden (bedragen in x €)

Doel:
HECHT (tot 2021 bekend als Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg (RDOG) Hollands Midden), met als uitvoerende eenheden de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) Hollands Midden, bureau GHOR Hollands Midden en de Regionale Ambulancevoorziening (RAV) Hollands Midden, geeft uitvoering aan de Wet Publieke Gezondheid en taken op het terrein van de gezondheidszorg en aan de geneeskundige hulpverlening bij rampen. Daarnaast heeft de HECHT tot taak: het instellen, in stand houden en continu paraat hebben van een centrale post ten dienste van het ambulancevervoer.

Openbaar belang:
HECHT bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en het welbevinden van de burgers in de regio Hollands Midden in zowel reguliere omstandigheden als crisisomstandigheden.

Rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling		
Zeggenschap:	Collegelid in het Algemeen Bestuur.		
Financieel belang/bijdrage 2023:	2.630.882		
Eigen vermogen 01-01-2023:	5.889.000	**Eigen vermogen 31-12-2023:**	631.000
Vreemd vermogen 01-01-2023:	8.538.000	**Vreemd vermogen 31-12-2023:**	15.150.000
Resultaat 2023:	-3.919.000		

Toelichting:
In december 2023 heeft het algemeen bestuur van HECHT niet ingestemd met de voorgelegde begroting. Hierdoor eindig het boekjaar 2023 voor HECHT met een fors verlies. In de begroting van de gemeente Noordwijk was wel rekening gehouden met deze begrotingswijziging waardoor er de werkelijke bijdrage lager dan het begrote bedrag.

Risico's:
De risico's staan beschreven in de programmabegroting van de HECHT onder de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing, subsectie Risicomanagement. De risico's hebben onder andere betrekking op de implementatie digitaal dossier JGZ, beperkingen in de formatie, afhankelijkheid van externe expertise bij automatisering, positionering MZVT, onvoldoende kennis over wet- en regelgeving en het functioneren van het nieuwe Portefeuilleoverleg Publieke Gezondheid (PPG).

Service Organsatie Zorg (bedragen in x €)

Doel / openbaar belang:
De Service Organisatie Zorg (SOZ) is vanaf 2023 belast met de regionale uitvoering van Jeugdhulp in de regio Holland Rijnland. Deze niew ue gemeenschappelijke regeling komt in de plaats van de Tijdelijke Werkorganisatie (TWO) Jeugdhulp.

Rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling		
Zeggenschap:	Collegelid in het Algemeen Bestuur en lid AVA.		
Financieel belang/bijdrage 2023:	282.930		
Eigen vermogen 01-01-2023:	0	**Eigen vermogen 31-12-2023:**	162.605
Vreemd vermogen 01-01-2023:	0	**Vreemd vermogen 31-12-2023:**	0
Resultaat 2023:	162.605		

Toelichting financieel belang:
De Service Organisatie Zorg gaat op 1 januari 2023 van start.

Risico's: Zie paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Omgevingsdienst West Holland (bedragen in x €)

Doel / openbaar belang:
Ondersteuning van de belangen van de deelnemers op het gebied van omgeving en milieu, met name ter behartiging van het gemeentelijk belang van de beleidsontw ikkeling op het gebied van omgeving en milieu, alsmede gericht op een efficiënte en doelmatige uitvoering van de gemeentelijke taken en bevoegdheden

Rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling		
Zeggenschap:	Collegelid in het Algemeen Bestuur en lid AVA.		
Financieel belang/bijdrage 2023:	4.788.521		
Eigen vermogen 01-01-2023:	1.710.543	**Eigen vermogen 31-12-2023:**	2.078.543
Vreemd vermogen 01-01-2023:	7.500.000	**Vreemd vermogen 31-12-2023:**	7.500.000
Resultaat 2023:	368.000		

Toelichting financieel belang:

Risico's: Zie paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Gemeentelijke regeling belastingen Lisse-Noordwijk-Teylingen (bedragen in x €)

Doel / openbaar belang:
Beperken van de kw etsbaarheid, het behalen van efficiencyvoordelen en de verbetering van de continuïteit en kw aliteit van de uitvoering van de belastingheffing en invordering.

Rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling		
Zeggenschap:	Collegelid in het Algemeen Bestuur en lid AVA.		
Financieel belang/bijdrage 2023:	1.159.385		
Eigen vermogen 01-01-2023:	0	**Eigen vermogen 31-12-2023:**	0
Vreemd vermogen 01-01-2023:	0	**Vreemd vermogen 31-12-2023:**	0
Resultaat 2023:	0		

Toelichting financieel belang

Risico's: Algemene risico's genoemd in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Vennootschappen en corporaties

BNG, Den Haag (bedragen in x €)

Doel / (openbaar) belang:
De NV Bank Nederlandse Gemeenten is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Met het deelnemen in het maatschappelijk kapitaal van de NV wordt beoogd te voorzien in het (gemeenschappelijk) behartigen van de belangen rondom de kapitaalbehoefte van onder meer de lagere overheden.

Rechtsvorm:	Structuur Vennootschap
Zeggenschap:	Collegelid lid AVA.
Aantal aandelen:	21.411
Dividend:	53.528

Risico's:
Aandeelhouders van de bank zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen; de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. De gemeente ontvangt jaarlijks dividend. De resultaten van deze deelneming fluctueren en daarmee ook de dividenduitkering.

Dunea, Zoetermeer (bedragen in x €)

Doel:
Excellente dienstverlening, leveringsbetrouwbaarheid en aandacht voor natuur-, recreatie- en waterkwaliteit. Dunea produceert en levert drinkwater in het westelijk deel van Zuid-Holland.

Openbaar belang:
De productie en levering van goed en betrouwbaar drinkwater, 24 uur per dag, met zo min mogelijk storingen.

Rechtsvorm:	NV
Zeggenschap:	Collegelid lid AVA.
Aantal aandelen:	130.755
Dividend:	0

Risico's:
De gemeente is aandeelhouder. Het risico voor de aandeelhouder beperkt zich tot de wettelijke risico's.

Alliander, Arnhem (bedragen in x €)

Doel:
Het snel, innovatief en betrouwbaar leveren van (energie)diensten en deze continu verbeteren.

Openbaar belang:
Alliander beheert elektriciteits- en gasnetwerken (in Zuid-Holland, Gelderland, Flevoland en delen van Friesland) en is verantwoordelijk voor het transport van betaalbare, duurzame en veilige energie.

Rechtsvorm:	NV
Zeggenschap:	Collegelid lid AVA.
Aantal aandelen:	1.011.302
Dividend:	607.195

Meerlanden (bedragen in x €)

Doel:
De Meerlanden Holding NV is een overheids NV die zich richt op het inzamelen, verwerken en recyclen van de afvalstoffen en aanverwante taken voor onze en enkele omliggende gemeenten. In een dienstverleningsovereenkomst van 5 jaar zijn de aard en omvang van de te leveren diensten en de vergoeding vastgelegd. Deze vergoeding wordt zo laag mogelijk gehouden. Marktconform, tegen een goede prijs en kwaliteitsverhouding. Op 24 november 2020 heeft de raad gekozen voor Meerlanden als toekomstige organisatie voor het beheer en uitvoering van de inzameling van huishoudelijk afval voor gemeente Noordwijk. Ook verzorgt Meerlanden voor Noordwijk komend jaar de uitvoering op het gebied van beheer van de openbare ruimte waaronder straatreiniging en onderhoud groenvoorzieningen.

Openbaar belang:

Rechtsvorm:	NV		
Zeggenschap:	Collegelid lid AVA.		
Aantal aandelen:	19.870		
Dividend:	76.614		
Financieel belang/bijdrage 2022:	4.150.000		
Eigen vermogen 01-01-2022:	30.229.000	**Eigen vermogen 31-12-2022:**	31.310.000
Vreemd vermogen 01-01-2022:	39.782.000	**Vreemd vermogen 31-12-2022:**	45.478.000

Risico's:
In verband met overheveling van de uitvoering van de afvalinzameling van AVR-MAN naar Meerlanden is de genoemde bijdrage voor 2022 een schatting.

GOM, Noordwijk (bedragen in x €)

Doel:
Het daadwerkelijk realiseren van de herstructurering en gebiedsontwikkeling van de Greenport Duin- en Bollenstreek d.m.v. het zelfstandig realiseren van ruimtelijke projecten en door het maken van afspraken of het aangaan van overeenkomsten met derden over de uitvoering van ruimtelijke projecten.
Het verrichten van alle overige handelingen op commercieel en financieel gebied, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

Openbaar belang:
De herstructurering van het buitengebied van de Duin- en Bollenstreek en de beoogde ruimtelijke ontwikkelingen en kwaliteitsverbetering.

Rechtsvorm:	BV
Zeggenschap:	Collegelid lid AVA.
Aantal aandelen:	65.000
Dividend:	0

Risico's:
De vijf Greenportgemeenten hebben hiervoor ieder een garantstelling van € 7.000.000, verstrekt. Ons risico is dus beperkt tot die garantstelling.

Stichtingen en verenigingen

Stichting RIJK, Heemstede (bedragen in x €)

Doel / openbaar belang:
Stichting Regionaal Inkoopbureau IJmond en Kennemerland (RIJK) is een samenwerkingsorganisatie tussen een aantal gemeenten in Noord-Holland en sinds kort 3 gemeenten in Zuid-Holland. Het doel van de stichting is om financiële, kwalitatieve en procesmatige inkoopvoordelen voor haar leden te behalen. Daarnaast wordt inkoop als strategisch en tactisch instrument ingezet ter ondersteuning van de beleidsdoelstellingen van de gemeente.

Rechtsvorm:	Stichting		
Zeggenschap:	Gemeentesecretaris is lid Algemeen Bestuur.		
Financieel belang/bijdrage 2023	319.051		
Eigen vermogen 01-01-2023:	1.308.182	**Eigen vermogen 31-12-2023:**	1.308.182
Vreemd vermogen 01-01-2023:	179.291	**Vreemd vermogen 31-12-2023:**	179.291
Resultaat 2022:	0		

Toelichting financieel belang

Risico's:
Algemene risico's genoemd in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Vereniging van Nederlandse Gemeente (bedragen in x €)

Doel / openbaar belang:
De VNG behartigt de belangen van de gemeenten, voert gemeenschappeijke diensten voor gemeenten uit.

Rechtsvorm:	Vereniging		
Zeggenschap:	1 lid gemeente in ALV		
Financieel belang/bijdrage 2023:	71.027		
Eigen vermogen 01-01-2021:	62.379.000	**Eigen vermogen 31-12-2021:**	63.912.000
Vreemd vermogen 01-01-2021:	94.719.000	**Vreemd vermogen 31-12-2021:**	115.955.000
Resultaat 2020:	624.000		

Toelichting financieel belang

Risico's:
Algemene risico's genoemd in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Stichting Greenport Duin en Bollenstreek (bedragen in x €)

Doel / openbaar belang:
De Stichting heeft tot doel te komen tot een regionale aanpak van de ruimtelijke ordening.

Rechtsvorm:	Stichting		
Zeggenschap:			
Financieel belang/bijdrage 2023:	pm		
Eigen vermogen 01-01-2023:	pm	**Eigen vermogen 31-12-2023:**	pm
Vreemd vermogen 01-01-2023:	pm	**Vreemd vermogen 31-12-2023:**	pm
Resultaat 2023:	pm		

Toelichting financieel belang

Risico's:
Algemene risico's genoemd in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Stichting Economic Board Duin- en Bollenstreek (bedragen in x €)			
Doel : Het verbeteren van de economische prestaties van de Duin- en Bollenstreek met behoud van de w oonaantrekkelijkheid.			
Openbaar belang: het versterken en stimuleren van de samenw erking tussen overheid, bedrijfsleven – en kennisinstellingen (hierna tezamen ook te noemen: “triple helix”) op de sectoren Greenport, Toerisme, Zorg en Space/Tech en de crossovers daartussen.			
Rechtsvorm:	Stichting		
Zeggenschap:	Burgemeester in de Raad van Toezicht		
Financieel belang/bijdrage 2023:	42.240		
Eigen vermogen 31-12-2023:	56.319	**Eigen vermogen 31-12-2023:**	56.319
Vreemd vermogen 31-12-2023:	pm	**Vreemd vermogen 31-12-2023:**	pm
Resultaat 2023:	pm		
Risico’s: daar de begroting van de Economic Board is opgesteld vanuit de jaarlijkse exploitatiebijdrage van de deelnemende gemeenten en halfjaarlijkse voortgangsrapportages w orden aangeleverd zijn de financiële risico's beperkt.			

Ontwikkelingen

Service Organisatie Zorg (SOZ)

In 2023 is de nieuwe gemeenschappelijke regeling, de Service Organisatie Zorg (SOZ), van start gegaan. De SOZ is belast met het uitvoeren van een aantal taken rondom de Jeugdhulp. Onder deze gemeenschappelijke regeling vallen de uitvoeringskosten van de regeling, maar niet de zorgbudgetten voor de hulp zelf.

2.2.7 Grondbeleid

De gemeente Noordwijk voert sinds jaren een actief grondbeleid. Dat uitgangspunt is leidend in de Nota Grondbeleid.

Bij actief grondbeleid begeeft de gemeente zich als ondernemer op de grondmarkt. Ze verwerft grond, maakt deze bouw- en woonrijp en geeft ze weer uit.
In het Boek Grondbedrijf wordt de (financiële) stand van zaken van de projecten gepresenteerd.

Het meerjarenprognose grondexploitaties (MPG), bestaande uit een overzicht van de financiële resultaten van alle Bouwgronden In Exploitatie (BIE's) geeft inzicht in de grote invloed van het grondbeleid op de financiële positie van de gemeente Noordwijk.

Besluit Begroting en Verantwoording

Het Besluit begroting en verantwoording (BBV) bevat de regelgeving voor het opstellen van de jaarlijkse begroting en jaarrekening.

De commissie BBV geeft onder meer richtlijnen over:

- de systematiek voor het berekenen van de interne rekenrente: gemiddelde van de leningenportefeuille keer de verhouding eigen vermogen – vreemd vermogen;
- het startpunt van een BIE: het raadsbesluit met de vaststelling van het grondexploitatiecomplex, inclusief de grondexploitatiebegroting;
- de looptijd van een grondexploitatiecomplex: maximaal 10 jaar;
- wat kan worden gerekend tot de vervaardigingskosten die aan de BIE mogen worden toegerekend: aansluiting op de kostensoortenlijst artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke ordening.
- 'Warme gronden', gronden waar de gemeente een voornemen heeft om te ontwikkelen.

Deze regels zijn gehanteerd bij het maken van de herzieningen van de grondexploitaties, die zijn vastgesteld in het boek Grondbedrijf 2024. Het financieel effect daarvan is in de Begroting 2024-2027 verwerkt.

Vennootschapsbelasting

Met ingang van 1-1-2016 is de gemeente verplicht om vennootschapsbelasting (Vpb) te betalen over de activiteiten die gekenmerkt kunnen worden als activiteiten van een onderneming. De activiteiten binnen het grondbedrijf vallen hieronder. Samengevat komt het op het volgende neer: alle BIE's moeten worden gewaardeerd. Deze waardering vormt per 1-1-2016 de zogenaamde 'openingsbalans'. Vervolgens wordt per jaar bekeken of er –ten opzichte van deze openingsbalans– winst gerealiseerd is. Over deze winst moet Vpb worden betaald. Overigens geldt dit voor de winst op het totaal van de grondexploitaties; eventuele verliezen op projecten kunnen met winsten op andere projecten worden verrekend. Nieuw te openen BIE's worden in 2024 aan de openingsbalans toegevoegd.

Snippergroen

Het project snippergroen is behoudens een beperkt aantal juridische dossiers afgerond voor de dorpskernen Noordwijk Binnen, Noordwijk Zee. In de loop van 2024 worden de dossiers afgerond voor de kernen Noordwijkerhout en De Zilk. Hiernaast zal grondzaken in 2024 een voorstel doen om te voorkomen dat in de toekomst een project snippergroen weer noodzakelijk is.

Relaties

Het grondbeleid heeft een aantoonbare relatie met de volgende programma's en hun relevante doelstellingen, per programma wordt de verwachte bijdrage vanuit het grondbedrijf aangegeven:

Verkeer en parkeren (Programma 3)

Nieuwe ruimtelijke structuren dienen hoogwaardig, duurzaam en waar mogelijk multifunctioneel ingericht te zijn. Bij gebiedsontwikkelingen hoort ook de inrichtingsopgave van de openbare ruimte. De investeringen in ruimtelijke structuur (water, groen en verharding) dienen kwalitatief hoogwaardig en duurzaam te zijn. Een bijzonder aandachtspunt daarbij is het realiseren van voldoende parkeerplaatsen (waar mogelijk ondergronds). In principe geldt dit voor alle ruimtelijke projecten. Binnen het programma Noordwijk Zeewaardig, waar huidige parkeerterreinen ontwikkeld worden met een nieuwe functie en het parkeren ondergronds wordt gecompenseerd, is de realisatie van een hoogwaardige openbare ruimte één van de speerpunten.

Economie (Programma 4)

Het grondbedrijf zal ten aanzien het bedrijventerrein Space Business Park de gronduitgifte begeleiden en wordt hier een verdere invulling aan de Space Campus gegeven.
Hiernaast, om de Duin- en Bollenstreek bloeiend te houden door de m2 bollenareaal te handhaven, participeert de gemeente actief in de Greenport Ontwikkelings Maatschappij (GOM). Gronden worden verworven, die vervolgens worden ingebracht bij de GOM.

Sport en Cultuur (Programma 6)

Noordwijk is een cultureel en sportief dorp met een rijk evenementen- en verenigingsleven, met actieve betrokkenheid van de vrijwilligers. Het is de ambitie om in samenwerking met het bedrijfsleven de kwaliteit van de sportvoorzieningen zodanig te verbeteren dat ook topsportverenigingen hier willen trainen en hun sport bedrijven.
Onder andere door gerealiseerde exploitatiewinsten op ruimtelijke projecten wordt getracht middelen vrij te maken om investeringen in deze voorzieningen mogelijk te maken.

Wonen en Ruimte (Programma 9)

Vanuit de huidige structuurvisie is een beleid ingezet waarbij Noordwijk een gematigde en beheerste groei kent. De omgevingsvisie geeft het nieuwe kader voor realisatie van ruimtelijke opgaven. Waar nodig verwerft de gemeente hiervoor (strategisch) grond en wordt deze in latere instantie als bouwrijpe grond verkocht. Grondbeleid is daarbij dienstbaar aan het realiseren van volkshuisvestelijke en ruimtelijke opgaven.

De woningmarkt heeft de afgelopen jaren een kentering doorgemaakt. De VON-prijzen daalden afgelopen jaar voor het eerst in jaren en daarnaast was er een stijging in de rentes te zien. Begin dit jaar stegen de VON-prijzen weer licht en daalden de rentes ten opzichte van vorig jaar. Ook nemen de prijsniveaus toe en wordt er een lichte prijsstijging verwacht. Het effect op de grondprijzen is op dit moment een stuk onzekerder, waardoor de prognoses minder gunstig zijn ten opzichte van voorgaande jaren.

In 2024 gaan verschillende projecten richting het einde van de looptijd. Voor deze projecten moet de inrichting van de openbare ruimte in veel gevallen nog plaatsvinden. Dit vergt de nodige begeleiding, maar de risico's zijn relatief beperkt. Voor het grondbedrijf geldt dat met name bij project Bronsgeest en voor nieuwe projecten binnen het programma Noordwijk Zeewaardig onderhandelingen moeten worden gevoerd met grondeigenaren dan wel ontwikkelaars/bouwers, overeenkomsten moeten worden gemaakt en grondexploitaties moeten worden opgesteld. Voor Space Business Park geldt dat de voorbereiding en uitkomst van de aanbesteding van Space Campus financieel goed begeleid dient te worden.

De ruimtelijke projecten waar vandaan aan het grondbedrijf de meeste aandacht wordt gevraagd zijn daarmee:

- Bronsgeest
- Projecten binnen het programma Noordwijk Zeewaardig
- Space Business Park

De complexen in het Grondbedrijf

De onderstaande complexen zijn in 2023 een BIE. De beschrijving van de complexen zijn opgenomen in het boek Grondbedrijf 2024, alsmede in de Programma's 4 Economie en 9 Wonen en Ruimte.

Complexnummer	Naam
1.23	Space Business park
1.25	Bronsgeest
1.44	Maarten Kruytstraat
1.51	Offem Zuid
1.61	Duineveld
1.78	t Zilt

Voor de navolgende complexen wordt mogelijk nog in de loop van 2024 een besluit genomen om een grondexploitatiebegroting vast te stellen, waarmee deze complexen eveneens de status van BIE kunnen verkrijgen.

Complexnummer	Naam
1.45	Jan Kroonsplein
1.80	Viaductweg

Faciliterende grondexploitatieprojecten

Bij faciliterende grondexploitatieprojecten heeft de gemeente zelf geen grond in haar bezit en voert niet zelf de grondexploitatie, maar gebeurt dit door een private ontwikkelaar. De kosten die de gemeente maakt worden in dat geval verhaald op de private partijen. Er is dus geen sprake van een bouwgrond in exploitatie of een voorraad grond in bezit van de gemeente, maar van een vordering op een derde partij. In verreweg de meeste gevallen is er bij faciliterend grondbeleid sprake van een anterieure overeenkomst.
Bij de gemeente Noordwijk is dat onder andere het geval bij de herontwikkeling van Landgoed in den Houte (voormalige Bavo-terrein).

Risicoparagraaf

Risicobeleid en risicomanagement strekken zich ook uit tot het grondbeleid. In grondexploitaties doen zich vele risico's voor. In het proces van de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties heeft het risicomanagement een vaste plaats gekregen. Iedere herziening of nieuwe grondexploitatie bevat een risicoanalyse, waarbij volgens een vast format per risico de mogelijke financiële consequenties worden aangegeven. Hierbij wordt ook aangegeven of er in het weerstandsvermogen een reservering moet worden gemaakt en/of er beheersmaatregelen kunnen worden getroffen. Alle risico's bij elkaar vormen de basis voor het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit van het grondbedrijf. Deze risicoanalyses én het bepalen van de weerstandscapaciteit worden geactualiseerd bij het opstellen van de jaarrekening en de begroting.

Meerjarenprognose Grondbedrijf

De meerjarenprognose van het grondbedrijf is opgenomen in het boek Grondbedrijf 2024. Dit is tijdens het vaststellen van de Jaarrekening 2023 de meest recente versie van de MPG.

2.2.8 Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

Op 1 mei twee jaar geleden is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. Een verplichting van de Woo is om actief besluiten en beschikkingen openbaar te maken in zeventien verschillende informatiecategorieën. De verplichting tot actieve openbaarmaking is nog niet inwerkinggetreden en zal uiteindelijk gefaseerd verplicht worden. Wanneer dit onderdeel van de wet verplicht wordt, is niet duidelijk. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties heeft hierover nog geen duidelijk tijdspad gegeven.

Afgelopen jaar zijn wel verschillende werkdefinities beschikbaar gesteld. Hierdoor is de gemeente in staat gesteld om een begin te maken met het selecteren van documenten en zaaktypes die voor publiceren in aanmerking komen.

Bij de inwerkingtreding van de wet was het de bedoeling dat via een landelijk platform, PLOOI, alle openbare documenten gevonden konden worden. Ondertussen is een streep door PLOOI gegaan en is deze vervangen door de Woo-index. Via deze index kunnen inwoners, journalisten, wetenschappers en andere belangstellende de online locaties van de verschillende openbare documenten terugvinden. De index is voor gemeente Noordwijk al gedeeltelijk gevuld met de locaties van de raadsstukken, besluitenlijst college en de Woo-verzoeken en -besluiten.

Aansluitend op de Woo-index is in 2023 een platform ontwikkeld voor de gemeente Noordwijk waarop alle informatiecategorieën gepubliceerd kunnen worden. Hierdoor is de gemeente technisch klaar om aan de actieve publicatieplicht te voldoen. In 2024 zal daarom gestart worden met het actief publiceren van informatiecategorieën waarover de werkdefinities beschikbaar zijn. Dit is geen harde verplichting, maar past wel in de geest van de Woo en het Raadsprogramma. De Woo stelt dat overheden een inspanningsplicht hebben om waar mogelijk actief informatie openbaar dienen te maken. Daarnaast streeft de gemeente Noordwijk ernaar om een transparante organisatie te zijn.

Woo-verzoeken worden waar mogelijk ingewilligd. Het merendeel van de verzoeken wordt binnen de wettelijke termijn afgehandeld. Besluiten op de Woo-verzoeken worden pro-actief op de website gepubliceerd.

3. Jaarrekening

3.1 Balans en overzicht van baten en lasten

3.1.1 Balans

Balans				
Bedrag x € 1.000,- **Activa**	**Ultimo 2023**		**Ultimo 2022**	
Vaste activa				
Immateriële vaste activa		€ 1.432		€ 1.926
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen	€ -		€ 2	
Kosten onderzoek & ontwikkeling	€ 1.432		€ 1.924	
Materiële vaste activa		€ 198.237		€ 188.076
Investeringen met een economisch nut				
*Overige investeringen met een economisch nut	€ 138.740		€ 135.354	
*Overige investeringen met een economisch nut met heffing	€ 28.837		€ 26.622	
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	€ 30.660		€ 26.100	
Financiële vaste activa		€ 25.557		€ 24.442
Kapitaalverstrekking aan:				
*deelnemingen	€ 4.161		€ 4.141	
Leningen aan:				
*overige langlopende leningen u/g	€ 14.679		€ 13.584	
*ov. uitz. met een rentetyp. Looptijd > 1 jaar	€ 6.717		€ 6.717	
*uitzetting 's Rijks schatkist > 1 jaar	€ -		€ -	
Totaal vaste activa		**€ 225.226**		**€ 214.444**
Vlottende activa				
Voorraden		€ 18.028		€ 15.446
Grond- en hulpstoffen:				
*onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie met grondexploitatie	€ 18.028		€ 15.446	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar		€ 17.806		€ 18.120
Vorderingen op openbare lichamen	€ 11.171		€ 9.171	
Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen	€ 64		€ 31	
Overige vorderingen	€ 4.424		€ 4.860	
Uitzetting 's Rijks schatkist < 1 jaar	€ 2.147		€ 4.058	
Liquide middelen		€ 464		€ 468
Kassaldi	€ 14		€ 13	
Banksaldi	€ 450		€ 455	
Overlopende activa		€ 11.053		€ 14.491
Vooruitbetaalde bedragen	€ -		€ 22	
Nog te ontvangen bedragen van overige overheid	€ -		€ 277	
Nog te ontvangen bedragen overige	€ 11.053		€ 14.192	
Totaal vlottende activa		**€ 47.351**		**€ 48.525**
Totaal generaal		**€ 272.577**		**€ 262.969**

Balans

Bedrag x € 1.000,-	Ultimo 2023		Ultimo 2022	
Passiva				
Vaste passiva				
Eigen vermogen		€ 161.705		€ 157.390
Algemene reserves	€ 48.439		€ 38.807	
Bestemmingsreserves				
*Overige bestemmingsreserves	€ 109.750		€ 106.912	
Nog te bestemmen resultaat	€ 3.516		€ 11.671	
Voorzieningen		€ 18.688		€ 18.046
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	€ 6.917		€ 6.955	
Door derden beklemde middelen met specifieke aanwending	€ 11.771		€ 11.091	
Vaste schulden met een looptijd van een jaar of langer		€ 54.211		€ 60.844
Onderhandse leningen van:				
*binnenlandse banken en overige financiële instellingen	€ 54.136		€ 60.769	
Waarborgsommen	€ 75		€ 75	
Totaal vaste passiva		**€ 234.604**		**€ 236.280**
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden met een looptijd korter dan een jaar		€ 26.818		€ 18.333
Kasgeldleningen	€ 20.000		€ 10.000	
Banksaldi	€ -		€ -	
Overige schulden	€ 6.818		€ 8.333	
Overlopende passiva		€ 11.155		€ 8.356
Vooruit ontvangen bedragen	€ 127		€ 155	
Nog te betalen subsidies volgens art. 44 lid 2 BBV	€ 6.677		€ 2.771	
Overige nog te betalen bedragen	€ 4.351		€ 5.430	
Totaal vlottende passiva		**€ 37.973**		**€ 26.689**
Totaal generaal		**€ 272.577**		**€ 262.969**
Gewaarborgde geldleningen		**€ 93.898**		**€ 85.993**

3.1.2 Overzicht van baten en lasten

Bedrag x € Programma		Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil Begroting-Rekening	Voor/ nadeel
1. Bestuur en Dienstverlening	Lasten	€ 12.105.479	€ 11.533.991	€ 13.959.904	€ -2.425.913	N
	Baten	€ 3.102.432	€ 3.197.432	€ 5.917.096	€ 2.719.664	V
	Saldo	€ -9.003.047	€ -8.336.559	€ -8.042.808	€ 293.751	**V**
2. Veiligheid	Lasten	€ 5.766.849	€ 5.428.917	€ 5.274.163	€ 154.754	V
	Baten	€ 416.972	€ 416.972	€ 410.024	€ -6.948	N
	Saldo	€ -5.349.877	€ -5.011.945	€ -4.864.139	€ 147.806	**V**
3. Verkeer en Parkeren	Lasten	€ 10.785.297	€ 10.541.735	€ 10.110.670	€ 431.065	V
	Baten	€ 495.824	€ 1.065.824	€ 845.696	€ -220.128	N
	Saldo	€ -10.289.473	€ -9.475.911	€ -9.264.974	€ 210.937	**V**
4. Economie	Lasten	€ 4.526.280	€ 7.938.287	€ 4.537.778	€ 3.400.509	V
	Baten	€ 845.645	€ 985.645	€ 1.152.986	€ 167.341	V
	Saldo	€ -3.680.635	€ -6.952.642	€ -3.384.792	€ 3.567.850	**V**
5. Onderwijs	Lasten	€ 5.548.830	€ 5.830.087	€ 5.698.355	€ 131.732	V
	Baten	€ 930.248	€ 980.960	€ 1.089.117	€ 108.157	V
	Saldo	€ -4.618.582	€ -4.849.127	€ -4.609.238	€ 239.889	**V**
6. Sport, cultuur en recreatie	Lasten	€ 9.273.555	€ 8.082.769	€ 8.201.174	€ -118.405	N
	Baten	€ 1.142.916	€ 1.618.050	€ 1.891.727	€ 273.677	V
	Saldo	€ -8.130.639	€ -6.464.719	€ -6.309.448	€ 155.271	**V**
7. Sociaal Domein en Volksgezondheid	Lasten	€ 47.513.684	€ 54.831.447	€ 52.344.398	€ 2.487.049	V
	Baten	€ 11.268.170	€ 17.850.243	€ 18.803.883	€ 953.640	V
	Saldo	€ -36.245.514	€ -36.981.204	€ -33.540.515	€ 3.440.689	**V**
8. Duurzaamheid en Leefomgeving	Lasten	€ 20.600.494	€ 24.642.711	€ 22.892.637	€ 1.750.074	V
	Baten	€ 16.752.134	€ 18.513.751	€ 18.133.081	€ -380.670	N
	Saldo	€ -3.848.360	€ -6.128.960	€ -4.759.556	€ 1.369.404	**V**
9. Wonen en Ruimte	Lasten	€ 19.796.389	€ 11.461.457	€ 6.623.853	€ 4.837.604	V
	Baten	€ 19.180.180	€ 8.426.969	€ 6.489.006	€ -1.937.963	N
	Saldo	€ -616.209	€ -3.034.488	€ -134.846	€ 2.899.642	**V**
Algemene dekkingsmiddelen	Lasten	€ 256.111	€ 111.111	€ -	€ 111.111	V
	Baten	€ 96.561.271	€ 98.535.188	€ 98.825.009	€ 289.821	V
	Saldo	€ 96.305.160	€ 98.424.077	€ 98.825.009	€ 400.932	**V**
Overhead	Lasten	€ 18.854.925	€ 19.118.910	€ 19.599.608	€ -480.698	N
	Saldo	€ -18.854.917	€ -19.118.902	€ -19.599.600	€ -480.698	**N**
Vennootschapsbelasting	Lasten	€ 30.000	€ 30.000	€ -	€ 30.000	V
	Saldo	€ -30.000	€ -30.000	€ -	€ 30.000	**V**
Totaal saldo van baten en lasten	**Lasten**	**€ 155.057.893**	**€ 159.551.422**	**€ 149.242.540**	**€ 10.308.882**	**V**
	Baten	**€ 150.695.792**	**€ 151.591.034**	**€ 153.557.624**	**€ 1.966.590**	**V**
	Saldo	**€ -4.362.101**	**€ -7.960.388**	**€ 4.315.084**	**€ 12.275.472**	**V**
Toevoegingen aan reserves		€ 4.722.560	€ 11.791.569	€ 15.006.552	€ -3.214.983	N
Onttrekkingen aan reserves		€ 9.206.352	€ 19.873.648	€ 14.207.310	€ -5.666.338	N
Saldo toevoegingen en onttrekkingen reserves		**€ 4.483.792**	**€ 8.082.079**	**€ -799.242**	**€ -8.881.321**	**N**
Gerealiseerde resultaat		**€ 121.691**	**€ 121.691**	**€ 3.515.843**	**€ 3.394.152**	**V**

3.1.3 Waarderingsgrondslagen

Wettelijke voorschriften
De gehanteerde waarderingsgrondslagen zijn in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Immateriële en materiële vaste activa
De immateriële en materiële vaste activa zijn gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen. De gehanteerde afschrijvingsmethoden zijn lineaire afschrijvingen en annuïtaire afschrijvingen. Voor de voornaamste categorieën van de vaste activa worden de volgende afschrijvingstermijnen aangehouden:

• permanente bedrijfsgebouwen	40 jaar
• grond-, weg- en waterbouwkundige werken	20-40 jaar
• straatmeubilair en speeltoestellen	10 jaar
• rioleringswerken	40-60 jaar
• machines, apparaten en installaties	10-15 jaar
• Vervoermiddelen	5 jaar
• netwerk	15 jaar
• applicatiesoftware	5-7 jaar
• PC's	5 jaar
• servers en systeemsoftware	3 jaar

Met het afschrijven van nieuwe investeringen wordt begonnen in het begrotingsjaar dat volgt op het jaar waarin het gereed komt/verworven wordt.

Financiële vaste activa
De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten), de jaarlijkse aflossingen, afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen daalt tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering naar deze lagere marktwaarde plaats.

Er zijn geen bijdragen aan activa van derden.

Voorraden
Vanaf begrotingsjaar 2016 zijn de verslaggevingsregels voor grondexploitaties zodanig herzien, dat onder bouwgrondexploitatie uitsluitend de gemeentelijke operationele grondexploitatieprojecten worden gerangschikt. Bij faciliterend grondbeleid heeft de gemeente zelf geen grond in haar bezit en voert niet zelf de grondexploitatie, maar gebeurt dit door een private ontwikkelaar. Kosten die gemeenten maken in het kader van faciliterend grondbeleid en kunnen worden verhaald op derden, worden dan geclassificeerd als vordering op de balans of overlopend actief/passief.

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden worden gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die

rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken) alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Vorderingen
De vorderingen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.
Er is een voorziening voor dubieuze debiteuren gevormd voor het bedrag aan mogelijk niet te innen posten.

Liquide middelen
De liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde dan wel het voorzienbare verlies.

De hoogte van de (onderhouds-)voorzieningen is gebaseerd op beheersplannen. Dit betekent dat er op basis van deze plannen “gespaard” wordt voor toekomstige onderhoudsuitgaven. Hierdoor worden grote fluctuaties in de exploitatie voorkomen.
De onderhoud-egalisatievoorzieningen stoelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf “onderhoud kapitaalgoederen” die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet. Voorzieningen worden op grond van artikel 44 BBV gevormd voor:

a. Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is doch redelijkerwijs te schatten.
b. Bestaande risico’s op balansdatum ter zake van verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs te schatten is.
c. Kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt maar de oorsprong hebben in het begrotingsjaar of een eerder begrotingsjaar en de voorziening strekt tot kostenegalisatie.
d. Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen, bedoeld in artikel 49, onderdeel b.

Vaste schulden, met een rentetypische looptijd langer dan één jaar
De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde (hoofdsom) verminderd met het totaal van de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva
De posten onder de vlottende passiva zijn tegen de nominale waarde gewaardeerd.

Grondslagen voor resultaatbepaling
Voor de resultaatbepaling wordt het gemodificeerde stelsel van baten en lasten voor gemeenten en provincies gehanteerd. Zowel de baten als de lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Voor verwachte verliezen worden voorzieningen getroffen (voorzichtigheidsbeginsel).

3.1.4 Toelichting op de balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Dit betreft de kosten van onderzoek en ontwikkeling.

Bedrag x €1.000,- Immateriële vaste activa	Boekwaarde 01-01-2023	Overboeking	Investeringen	Des investeringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2023
Kosten geldleningen & disagio	€ 2	€ -	€ -	€ -	€ 2	€ -	€ -
Kosten onderzoek & ontwikkeling	€ 1.924	€ -	€ 472	€ 808	€ 156	€ -	€ 1.432
Totaal	**€ 1.926**	**€ -**	**€ 472**	**€ 808**	**€ 158**	**€ -**	**€ 1.432**

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaat uit alle boekwaardes van investeringen (zoals grond en terreinen, gebouwen, grond-, weg- en waterbouwkundige werken, vervoermiddelen, machines, apparaten en installaties) die in het verleden zijn gedaan.

Bedrag x €1.000,- Materiële vaste activa	Boekwaarde per 31-12-2023	Boekwaarde per 01-01-2023
In erfpacht uitgegeven gronden	€ -	€ -
Investeringen met een economisch nut	€ 138.740	€ 135.353
Investeringen met een economisch nut waarover heffing wordt geheven	€ 28.837	€ 26.622
Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	€ 30.660	€ 26.100
Totaal	**€ 198.237**	**€ 188.075**

De **investeringen met economisch nut** kunnen als volgt worden onderverdeeld:

Bedrag x €1.000,- Investeringen met economisch nut	2023	2022
Gronden en terreinen	€ 20.922	€ 21.604
Woonruimten	€ -	€ -
Bedrijfsgebouwen	€ 77.166	€ 74.013
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	€ 36.064	€ 36.406
Vervoermiddelen	€ 1.032	€ 423
Machines, apparaten en installaties	€ 3.483	€ 2.820
Overige materiële vaste activa	€ 73	€ 88
Totaal	**€ 138.740**	**€ 135.354**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de **investeringen met economisch nut** weer:

Bedrag x €1.000,- Investeringen met economisch nut	Boekwaarde 01-01-2023	Overboeking	Investeringen	Des investeringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2023
Gronden en terreinen	€ 21.604	€ -	€ 7	€ 658	€ 31	€ -	€ 20.922
Woonruimten	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Gebouwen	€ 74.013	€ -	€ 6.062	€ -	€ 2.650	€ 259	€ 77.166
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	€ 36.406	€ -	€ 446	€ -	€ 788	€ -	€ 36.064
Vervoermiddelen	€ 423	€ -	€ 754	€ -	€ 145	€ -	€ 1.032
Machines, apparaten en installaties	€ 2.820	€ -	€ 1.547	€ -	€ 884	€ -	€ 3.483
Overige materiële vaste activa	€ 88	€ -	€ -	€ -	€ 15	€ -	€ 73
Totaal	**€ 135.354**	**€ -**	**€ 8.816**	**€ 658**	**€ 4.513**	**€ 259**	**€ 138.740**

Er zijn een aantal grote investeringen gedaan in o.a. IHP Wakersduin, de reconstructie van de Parallel Boulevard en vervanging van asfalt op diverse wegen in Noordwijkerhout.

In de Gronden en terreinen zijn de volgende Warme Gronden opgenomen:

Bedrag x €1.000,- Warme gronden	Boekwaarde 31-12-2022	Afboeking in verband met 5 jarige termijn	Mutatie 2023	Boekwaarde 31-12-2023
Achterweg e.o.	€ 2.461	€ -	€ -	€ 2.461
Jan Kroonsplein	€ 703	€ -246	€ 70	€ 527
De Nes	€ 1.367	€ -22	€ 15	€ 1.360
Viaductweg (voorheen Ireneschool)	€ 669	€ -	€ 109	€ 778
Totaal	**€ 5.200**	**€ -268**	**€ 194**	**€ 5.126**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de **investeringen met economisch nut** waarvoor een heffing wordt geheven weer:

Bedrag x €1.000,- Investeringen met economisch nut	Boekwaarde 01-01-2023	Overboeking	Investeringen	Des investeringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2023
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	€ 26.622	€ 194	€ 3.174	€ -	€ 758	€ 7	€ 28.837
Totaal	**€ 26.622**	**€ 194**	**€ 3.174**	**€ -**	**€ 758**	**€ 7**	**€ 28.837**

In erfpacht uitgegeven percelen zijn niet aanwezig.

De boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend **maatschappelijk nut** had het volgende verloop:

Bedrag x €1.000,- Maatschappelijk nut	Boekwaarde 01-01-2023	Investeringen	Des investeringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2023
Gronden en terreinen	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	€ 26.100	€ 6.050	€ -	€ -	€ 250	€ 1.240	€ 30.660
Overige materiële vaste activa	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal	**€ 26.100**	**€ 6.050**	**€ -**	**€ -**	**€ 250**	**€ 1.240**	**€ 30.660**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de totale investeringen (met economisch en maatschappelijk nut) weer:

Bedrag x €1.000,- Verloop totale investeringen	Investeringen	Desinvesteringen/ Bijdragen van derden
Instandhoudingsplan Wakersduin	€ 4.391	€ -
Parallelboulevard	€ 2.866	€ 88
Vervanging diverse wegen asfalt Noordwijkerhout	€ 812	€ -
Instandhouding Automatisering 2023	€ 524	€ 86
B2022 RES relining diverse reparatie (vervanging)	€ 482	€ -
Parkeerautomaten 2021	€ 421	€ -
Parallelboulevard klinkers	€ 411	€ -
B2022 Reconstructie Herenweg (verbouwing)	€ 407	€ -
Lichtbeleid 2021	€ 388	€ -
Iveco Daily (meerdere voertuigen)	€ 373	€ -
Renovatie strandafritten	€ 346	€ -
Gebouw de Schelft	€ 332	€ -
Vervanging diverse wegen asfalt secondair Noordwijkerhout	€ 293	€ -
Parkeergarage Oude Zeeweg 57a	€ 284	€ -
Tijdelijke huisvesting Schippersvaartweg	€ 263	€ 263
Speelruimteplan 2022	€ 239	€ -
B2022 Reconstructie Herenweg (vervanging)	€ 236	€ -
Gevelmaatregelen P.B.	€ 236	€ -
Wijkrenocatie Zeeburg voorbereiding 2020	€ 226	€ -
Instandhoudingsplan Noordwijkse School 2021	€ 210	€ -
Speelruimteplan 2023	€ 195	€ -
Verbouwing & dzh. Duinwetering 101	€ 162	€ -
Sportpark de Boekhorst - gebouw	€ 157	€ -
Bestratingsmaterialen conform UVOR 2020	€ 156	€ -
Uitbreiding Prinsenhof 2025	€ 150	€ -
Overige niet nader gespecificeerd	€ 3.480	€ 79
Totaal	**€ 18.040**	**€ 516**

Financiële vaste activa

Hieronder is opgenomen:

- de waarde van aandelen in bezit van de gemeente Noordwijk. Het betreft aandelen van BNG, AVR, Nuon, BNG, De Meerlanden en GOM.
- Leningen die verstrekt zijn in het kader van zonnepanelen, starters en leningen die verstrekt zijn aan de woningbouwvereniging.
- Gelden die in het verleden zijn ontvangen door de verkoop van Nuon aandelen welke voor een langere periode (> 1 jaar) zijn uitgezet bij de Rabobank.

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2023 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Bedrag x €1.000,- Financiële vaste activa	Boekwaarde 01-01-2023	Investeringen	Des investeringen	Aflossingen/ afschrijvingen voorzieningen	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2023
Kapitaalverstrekkingen aan:						
*Deelnemingen	€ 4.141	€ 66	€ -	€ 45	€ -	€ 4.162
*Gemeenschappelijke regelingen	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
*Overige verbonden partijen	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Leningen aan:						
*Woningbouwcorporaties	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
*Deelnemingen	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
*Overige verbonden partijen	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Overige langlopende leningen	€ 13.584	€ 1.350	€ -	€ 255	€ -	€ 14.679
Overige uitzettingen met looptijd > 1 jaar	€ 6.716	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 6.716
Uitzetting 's Rijksschatkist => 1 jaar	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal	**€ 24.441**	**€ 1.416**	**€ -**	**€ 300**	**€ -**	**€ 25.557**

In 2023 heeft de gemeente Noordwijk voor € 1.000.000,- een duurzaamheidslening en voor € 350.000,- aan startersleningen verstrekt aan Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting

Nederlandse Gemeente. De aflossingen hebben vooral betrekking op de uitgegeven leningen aan Woningstichting Sint Antonius van Padua.

VLOTTENDE ACTIVA

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

Bedrag x €1.000,- Voorraden	2023	2022
Onderhanden werk waaronder bouwgronden in exploitatie met grondexploitatie	€ 18.028	€ 15.446
Gereed product en handelsgoederen	€ -	€ -
Vooruitbetalingen	€ -	€ -
Totaal	**€ 18.028**	**€ 15.446**

Van de bouwgronden in exploitatie met grondexploitatie kan van het verloop het volgende overzicht worden weergegeven:

Bedrag x € 1.000,- Bouwgrond in exploitatie	Boekwaarde 1-1-2023 Exclusief verlies voorziening	Inclusief verlies voorziening	Investering	Bijdragen van derden	Inkomsten
Van de Mortelstraat	€ -193	€ -193	€ 85	€ 4	€ 132
Space Business Park	€ 10.151	€ 10.151	€ 154	€ -	€ 1.437
Bronsgeest	€ 6.850	€ 5.204	€ 474	€ 28	€ -
Maarten Kruytstraat	€ 5.917	€ 3.274	€ 168	€ -	€ -
Offem-Zuid	€ 3.813	€ -1.480	€ 924	€ 1.299	€ 97
Duineveld	€ -3.000	€ -3.000	€ 923	€ 25	€ -
t Zilt	€ 11	€ 10	€ 43	€ 19	€ 325
Schippersvaartweg	€ -49	€ -52	€ 32	€ -	€ -
Totaal	**€ 23.499**	**€ 13.914**	**€ 2.803**	**€ 1.375**	**€ 1.991**

Verantwoording als voorraad	**€ 15.446**
Verantwoording onder voorziening verlies Grondbedrijf ivm negatieve boekwaarde	**€ -1.532**
Totaal grondexploitaties inclusief voorziening	**€ 13.914**

Bedrag x € 1.000,- Bouwgrond in exploitatie	Mutatie verliesvoorziening	Tussentijdse Winstneming	Afsluiten complexen	Boekwaarde 31-12-2023 Exclusief verlies voorziening	Inclusief verlies voorziening	Voorzienbaar verlies per 31-12-2023
Van de Mortelstraat	€ -	€ -	€ -244	€ -	€ -	€ -
Space Business Park	€ -	€ -330	€ -	€ 9.198	€ 9.198	€ -
Bronsgeest	€ -1.137	€ -	€ -	€ 7.296	€ 6.787	€ 509
Maarten Kruytstraat	€ 6	€ -	€ -	€ 6.085	€ 3.436	€ 2.649
Offem-Zuid	€ -681	€ -	€ -	€ 3.341	€ -1.271	€ 4.612
Duineveld	€ -	€ -460	€ -	€ -1.643	€ -1.643	€ -
t Zilt	€ -	€ -540	€ -	€ 250	€ 250	€ 0
Schippersvaartweg	€ -3	€ -	€ -17	€ 0	€ 0	€ -
Totaal	**€ -1.815**	**€ -1.330**	**€ -261**	**€ 24.527**	**€ 16.757**	**€ 7.770**

Verantwoording als voorraad	**€ 18.028**
Verantwoording onder voorziening verlies Grondbedrijf ivm negatieve boekwaarde	**€ -1.271**
Totaal grondexploitaties inclusief voorziening	**€ 16.757**

Van de bouwgronden in exploitatie kan voor het totaal van de in exploitatie zijnde complexen het volgende overzicht worden weergegeven:

Bedrag x € 1.000,- Ramingen	Boekwaarde 31-12-2023 inclusief verlies voorziening	Geraamde kosten	Geraamde Opbrengsten	Nominale waarde inclusief verlies voorziening	Inflatie en rente	Eindwaarde inclusief verlies voorziening
Van de Mortelstraat	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Space Business Park	€ 9.198	€ 662	€ 12.820	€ -2.960	€ -79	€ -3.039
Bronsgeest	€ 6.787	€ 14.438	€ 21.631	€ -406	€ 406	€ -0
Maarten Kruytstraat	€ 3.436	€ 780	€ 4.322	€ -106	€ 106	€ -0
Offem-Zuid	€ -1.271	€ 1.672	€ 443	€ -42	€ 42	€ 0
Duineveld	€ -1.643	€ 1.497	€ 628	€ -774	€ -	€ -774
t Zilt	€ 250	€ 62	€ 446	€ -134	€ 3	€ -131
Schippersvaartweg	€ 0	€ -	€ -	€ 0	€ -	€ 0
Totaal	**€ 16.757**	**€ 19.111**	**€ 40.290**	**€ -4.422**	**€ 478**	**€ -3.944**

Uitzettingen korter dan één jaar

Dit betreft nog niet ontvangen bedragen van debiteuren overheid en niet-overheid. Daarnaast is hierin opgenomen het overtollige saldo op onze bankrekeningen welke wij verplicht zijn uit te zetten bij het ministerie van Financiën in het kader van schatkistbankieren.

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Bedrag x €1.000,- Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	Saldo 31-12-2023	Voorziening dubieuze debiteuren	Balanssaldo 31-12-2023	Balanssaldo 31-12-2022
Vorderingen op openbare lichamen	€ 11.171	€ -	€ 11.171	€ 9.171
Verstrekte kasgeldleningen	€ -	€ -	€ -	€ -
Rekening courant- verhoudingen met niet financiële instellingen	€ 64	€ -	€ 64	€ 31
Overige vorderingen	€ 4.655	€ 231	€ 4.424	€ 4.860
Uitzetting 's Rijks schatkist < 1 jaar	€ 2.147	€ -	€ 2.147	€ 4.058
Totaal	**€ 18.037**	**€ 231**	**€ 17.806**	**€ 18.120**

Het saldo van de post vordering op openbare lichamen bestaat voor het grootste gedeelte uit een vordering ad. € 11.128.934,- op de belastingdienst met betrekking tot de BTW Compensatie Fonds. De overige vorderingen hebben voor het grootste deel betrekking op vorderingen op niet openbare lichamen zoals de gemeentelijke belastingen, heffingen en leges.

Liquide middelen

Dit zijn de positieve saldi op de verschillende bankrekeningen.
Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

Bedrag x €1.000,- Liquide middelen	2023	2022
Kassaldi	€ 14	€ 13
Girosaldi	€ -	€ -
Banksaldi	€ 450	€ 455
Totaal	**€ 464**	**€ 468**

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

Bedrag x €1.000,- Overlopende activa	2023	2022
Vooruitbetaalde bedragen	€ -	€ 22
Nog te ontvangen bedragen bijdrage van overige overheid	€ -	€ 277
Nog te ontvangen bedragen overigen	€ 11.053	€ 14.192
Totaal	**€ 11.053**	**€ 14.491**

De vooruitbetaald bedragen heeft vooral betrekking op een vooruitbetaling aan een leverancier. De factuur m.b.t. de slottermijn is nog niet goedgekeurd. Het bedrag van de factuur is grotendeels als vooruitbetaling aan de crediteur overgemaakt.

De overige nog te ontvangen bedragen zijn afgenomen. Het hoofdbestanddeel wordt nog wel net als vorig jaar gevormd door de vergoedingen van het Rijk voor de noodopvang van vluchtelingen uit Oekraïne en de nog te ontvangen toeristenbelasting 2023 die vastgelegd en geïnd wordt in 2024.

Verder bevat deze post nog te factureren en nog te verrekenen kosten met derden die gemaakt zijn in het kader van faciliterend grondbeleid (herontwikkeling van het Bavo-terrein).

Schatkistbankieren

Bedrag x € 1.000,-					
Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren					
		Verslagjaar			
(1)	**Drempelbedrag**	**€ 3.207,46**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**€ 465**	**€ 451**	**€ 459**	**€ 459**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	€ 2.743	€ 2.756	€ 2.749	€ 2.749
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	€ -	€ -	€ -	€ -
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	€ 160.373,00			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	€ 160.373,00			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat				
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.	Drempelbedrag	€ 3.207,46			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	€ 41.841	€ 41.050	€ 42.187	€ 42.213
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	€ 465	€ 451	€ 459	€ 459

Het schatkistbankieren is in de loop van 2013 geïntroduceerd. Alle decentrale overheden dienen het overgrote deel van hun overtollige middelen aan te houden in de schatkist. Dit gebeurt op een rekening-courant bij het Agentschap van het ministerie van Financiën. Met overtollige middelen worden de liquide middelen bedoeld die (nog) niet nodig zijn voor het uitvoeren van de publieke taak. Gemeente Noordwijk is per 01-01-2014 gestart met het afromen van boventallig saldo.

In de beleidsdoorlichting schatkistbankieren van juli 2019 is onder meer geconstateerd dat decentrale overheden kampen met administratieve lasten bij schatkistbankieren. Het kabinet heeft in de beleidsdoorlichting het probleem erkend dat met name decentrale overheden die structureel rood staan en slechts incidenteel overtollige middelen hebben met hogere administratieve lasten te maken hebben dan gewenst is. Met een eventuele verhoging dan wel een andere berekening van het drempelbedrag komt het kabinet aan deze bezwaren tegemoet.

Vanaf 1 juli 2021 is voor gemeenten (en provincies, waterschappen en hun gemeenschappelijke regelingen) met een begrotingstotaal tot € 500 miljoen de drempel voor het verplicht schatkistbankieren verhoogd naar 2% van het begrotingstotaal (was 0,75%) met een minimum van € 1 miljoen (was € 250.000,-). Voor gemeenten met een begrotingstotaal van € 500 miljoen of meer wordt de drempel € 10 miljoen (was € 3,75 miljoen) plus 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.

Gemiddeld mag een decentrale overheid dus maximaal het drempelbedrag buiten de schatkist hebben gehouden. Het drempelbedrag van de gemeente Noordwijk bedraagt € 3.207.000,-.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen Eigen Vermogen bestaat uit de volgende posten:

Bedrag x € Totaal Reserves	Boekwaarde per 31-12-2023	Boekwaarde per 31-12-2022
Algemene reserves	€ 48.439.077	€ 38.806.548
Bestemmingsreserves	€ 109.749.725	€ 106.912.109
Resultaat	€ 3.515.843	€ 11.670.902
Totaal	**€ 161.704.644**	**€ 157.389.559**

Het verloop wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven.

Bedrag x € Algemene Reserves	Saldo 01-01-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Bestemming resultaat 2022	Saldo 31-12-2023
Algemene reserve	€ 17.279.755	€ 2.981.742	€ 7.725.237	€ 11.670.902	€ 24.207.162
Reserve weerstandsvermogen	€ 6.424.989	€ -	€ -	€ -	€ 6.424.989
Reserve verkoop Nuon aandelen	€ 15.101.804	€ 2.705.122	€ -	€ -	€ 17.806.926
Totaal	**€ 38.806.548**	**€ 5.686.864**	**€ 7.725.237**	**€ 11.670.902**	**€ 48.439.077**

De aard en reden van de reserves worden hieronder kort toegelicht, alsmede de belangrijkste wijzigingen daarin. In de Nota Reserves en Voorzieningen 2020 zijn de reserves nader toegelicht.

Algemene Reserves

Algemene reserve

Het doel is, zoveel mogelijk, de middelen met een vrije bestedingsmogelijkheid te reserveren, bijvoorbeeld voor de uitvoering van het collegewerkprogramma. De reserve heeft een financieringsfunctie.

De toevoegingen, een totaal van € 2.981.742,-, aan de Algemene reserve betreffen:

Bedrag x € Toevoegingen Algemene Reserve	
Programma 1	
Najaarsnota 2023 (positief resultaat naar algemene reserve)	€ 2.981.742
Totaal toevoegingen Algemene Reserve	**€ 2.981.742**

De onttrekkingen, een totaal van € 7.725.237,-, uit de Algemene reserve betreffen:

Bedrag x €		
Onttrekkingen Algemene Reserve		
Programma 1		
Programma Dienstverlening	€	32.176
Ombouwen formuliere programma dienstverlening	€	75.000
Projectleider Dienstverlening	€	41.200
Talentenprogramma 2022-2023	€	402.354
Inhuurbudget griffie 2022	€	60.000
Coronabudget organiseren verkiezingen	€	26.000
Restant frictiekosten	€	392.115
Formatie klantcontactcentrum (2023-2024)	€	77.000
Formatie bestuursondersteuner wethouders (2023-2024)	€	97.000
Formatie inhuur nieuwe werkplek (2023)	€	37.377
Resultaatbestemming: onttrekking Algemene reserve naar Nuon reserve	€	1.590.000
JR 2022 Resultaatbestemming: overheveling energie-armoedetoeslag 2022 naar 2023	€	438.252
JR 2022 Resultaatbestemming: overheveling energie-armoedetoeslag 2023 naar 2023	€	844.000
VJN 2023 Negatief resultaat Voorjaarsnota 2023	€	194.458
NJN 2023 Uitvoeringsagenda Duin- en Bollenstreek (AR)	€	23.119
Programma 2		
Formatie BOA's	€	55.502
Programma 3		
B2023-2026 Onderzoek parkeren arbeidsmigranten	€	19.125
B2023-2026 Verkeersonderzoek Noordwijk Binnen	€	25.000
B2023-2026 Noordelijke Duin- en Bollenstreek	€	18.886
Programma 4		
JR 2022 Restant Retail- en horecavisie 2021	€	238.116
JR 2022 Verdere uitvoering Centrumvisie Noordwijkerhout restant 2020	€	10.650
Inhuur kwartiermaker uitvoeringsagenda Duin- en Bollenstreek	€	50.000
Programma 6		
JR 2022 Voorbereidingskrediet De Schelft (restant 2021)	€	202.118
JR 2022 Uitvoering cultuurbeleid (coronagelden Jaarrekening 2020)	€	120.000
JR 2022 Uitvoering cultuurbeleid (coronagelden Jaarrekening 2020)	€	107.077
B2023-2026 Jaarlijkse rentelasten multifunctionele hal (t/m 2026)	€	17.227
B2023-2026 Jaarlijkse exploitatielasten multifunctionele hal (t/m 2026)	€	21.000
Programma 7		
B2023-2026 formatie Voor Ieder1	€	41.000
B2023-2026 formatie Wet Inburgering beleidsadviseur	€	19.000
B2023-2026 formatie Beleidsadviseur WGS	€	1.177
B2023-2026 formatie projectleider maatschappelijke vraagstukken	€	100.000
NJN 2023 Opgavemanager Asiel en Migratie 2023 (AR)	€	9.485
BW Tijdelijke huisvesting Schippersvaartweg	€	1.060.000
Programma 8		
B2023-2025 Kadernota Wabo/RO: handhaving strijdig grondgebruik ISG-gebied	€	24.498
JR 2022 Restant Inhaalslag groot onderhoud groen Nwh en De Zilk	€	75.275
JR 2022 Restant Achterstanden Groen / inboet van bomen	€	350.000
JR 2022 Restant Voortzetting uitvoering duurzaamheidsprogramma	€	50.000
JR 2022 Restant Verordeningen duurzaamheidsleningen en -subsidies NW	€	1.251
JR 2022 Restant Biodiversiteit Buitengebied	€	41.917
JR 2022 Restant Uitvoeringsplan afval en grondstoffen	€	81.468
B2023-2026 Plan klimaatadaptieve leefomgeving	€	25.000
B2023-2026 Pilot duurzaamheidsadvies	€	40.000
BW Energiearmoede ondersteuning	€	54.895
NJN 2023 Extra indexering Meerlanden afvalinzameling (AR)	€	180.000
B2023-2026 Formatie regelanalist dienstverlening Omgevingswet	€	88.000
Programma 9		
JR 2022 Restant versterken coördinatie bouwstromen vanuit woningbehoefte	€	100.000
JR 2022 Restant Uitvoering woonagenda vermindering scheefheid	€	5.053
JR 2022 Restant Omgevingswet	€	62.466
JR 2022 Restant Omgevingswet	€	100.000
Totaal onttrekkingen Algemene Reserve	**€**	**7.725.237**

Reserve weerstandsvermogen

De Reserve weerstandsvermogen is bedoeld voor de financiering van de kosten van gevolgen van noodsituaties op de kortere termijn. In 2023 hebben er geen mutaties plaatsgevonden in deze reserve.

Reserve verkoop Nuon aandelen

De gelden die verkregen zijn uit de verkoop van de Nuon aandelen zijn weggezet en de daaruit voortkomende rentebaten worden gebruikt als dekkingsmiddel.

De toevoegingen in deze reserve betreffen:

Bedrag x €		
Toevoegingen Reserve verkoop Nuon aandelen		
Programma 1		
Resultaatbestemming jaarrekening 2022 gestort in Nuon-reserve	€	1.590.000
Positief resultaat Najaarstnota gestort in Nuon Reserve	€	775.600
Programma 6		
Jaarlijkse storting sportaccomodatie Duinwetering (9910056)	€	61.500
Jaarlijkse toevoeging zwembad Binnenzee (9910062)	€	133.022
Ingroeimodel SJC (9910068)	€	70.000
Ingroeimodel SJC - extra storting kapitaallastenniveau (9910068)	€	75.000
Totaal toevoegingen Reserve verkoop Nuon aandelen	**€**	**2.705.122**

Het verloop van de bestemmingsreserves in 2023 wordt in het volgende overzicht weergegeven:

Bedrag x €										
Bestemmingsreserves	**Saldo 01-01-2023**		**Toevoegingen**		**Onttrekkingen**		**Bestemming resultaat 2022**		**Saldo 31-12-2023**	
Bestemmingsreserves										
Parkeerreserve	€	227.192	€	-	€	-	€	-	€	227.192
Reserve volkshuisvesting	€	2.025.320	€	-	€	-	€	-	€	2.025.320
Reserve ICT instandhouding	€	2.613.748	€	895.000	€	831.896	€	-	€	2.676.852
Egalisatiereserve strandveiligheid	€	183.797	€	39.000	€	48.576	€	-	€	174.221
Reserve personeelskosten	€	1.024.084	€	-	€	503.050	€	-	€	521.034
Reserve exploitatiekosten zwembad 1-20 jr	€	3.441.911	€	40.212	€	272.668	€	-	€	3.209.455
Reserve exploitatiekosten zwembad 20-40 jr	€	270.847	€	60.000	€	-	€	-	€	330.847
Reserve Sociaal Domein	€	4.020.672	€	-	€	51.661	€	-	€	3.969.011
Reserve Innovatiefonds	€	98.000	€	-	€	-	€	-	€	98.000
Reserve exploitatiekosten Sancta Maria	€	200.000	€	-	€	-	€	-	€	200.000
Reserve Sociale Huurwoningen	€	1.072.100	€	-	€	-	€	-	€	1.072.100
Reserve onderhoud De Muze	€	386.650	€	56.700	€	-	€	-	€	443.350
Reserve Ontwikkeling Space Campus	€	1.865.951	€	-	€	512.889	€	-	€	1.353.062
Egalisatiereserve riool	€	38.477	€	-	€	-	€	-	€	38.477
Reserve uitvoering verkeersplan	€	43.215	€	-	€	15.064	€	-	€	28.151
Reserve onderhoud groen tuinen van de Bavo	€	500.000	€	-	€	-	€	-	€	500.000
Reserves ter dekking van kapitaallasten										
Reserve onderwijshuisvesting	€	4.685.281	€	142.820	€	169.575	€	-	€	4.658.526
Reserve kapitaallasten Sportaccomodatie Duinwetering	€	7.927.109	€	-	€	240.215	€	-	€	7.686.894
Reserve kapitaallasten zwembad Binnenzee	€	8.481.507	€	-	€	265.047	€	-	€	8.216.460
Reserve kapitaallasten SJC/Poppodium	€	14.042.487	€	-	€	-	€	-	€	14.042.487
Reserve nieuwe Investeringen	€	6.015.982	€	-	€	528.250	€	-	€	5.487.732
Reserve kapitaallasten tijdelijke multifunctionele hal	€	1.646.222	€	-	€	-	€	-	€	1.646.222
Reserve sportpark De Boekhorst	€	15.981.635	€	52.385	€	153.695	€	-	€	15.880.325
Reserve De Duinpan	€	1.242.784	€	-	€	44.102	€	-	€	1.198.682
Reserve Oosterduinse Meer	€	558.667	€	-	€	-	€	-	€	558.667
Reserve kapitaallasten nieuwe Schelft	€	12.445.195	€	-	€	-	€	-	€	12.445.195
Reserve kapitaallasten Raadzaal	€	2.006.953	€	-	€	-	€	-	€	2.006.953
Reserve kapitaallasten Tijdelijke Huisvesting Schippersvaartweg	€	-	€	3.560.000	€	-	€	-	€	3.560.000
Beheerreserves										
Egalisatiereserve Verharding	€	1.243.849	€	532.000	€	159.480	€	-	€	1.616.369
Egalisatiereserve onderhoud gymnastieklokalen	€	627.789	€	-	€	17.451	€	-	€	610.338
Egalisatiereserve onderhoud overige gebouwen	€	2.617.514	€	-	€	368.629	€	-	€	2.248.885
Egalisatiereserve onderhoud interne gebouwen	€	1.103.130	€	-	€	88.144	€	-	€	1.014.986
Reserve onderhoud Tunnel N451	€	480.165	€	-	€	480.165	€	-	€	-
Reserve B&O Noordwijkerduin	€	481.361	€	-	€	-	€	-	€	481.361
Reserve Openbare verlichting	€	853.726	€	-	€	-	€	-	€	853.726
Reserve Baggeren	€	1.049.133	€	165.000	€	-	€	-	€	1.214.133
Reserve projecten gebiedsprogramma B(l)oeiende Bollenstreek	€	163.371	€	-	€	-	€	-	€	163.371
Overige										
Reserve winst uit grondbedrijf	€	5.246.285	€	3.776.571	€	1.731.515	€	-	€	7.291.341
	€	**106.912.109**	**€**	**9.319.688**	**€**	**6.482.072**	**€**	**-**	**€**	**109.749.725**

Toelichting bestemmingsreserves

Parkeerreserve
Hierin worden middelen gereserveerd ten behoeve van de financiering van de aanleg van parkeervoorzieningen. De in deze reserve gestorte middelen vinden hun oorsprong in de “parkeereisovereenkomst”. In 2023 zijn er geen onttrekkingen en/of toevoegingen gedaan aan de reserve.

Reserve volkshuisvesting
Deze reserve is bij raadbesluit 27 september 1994 ingesteld. Hierbij zijn de volgende doelstellingen vastgesteld:

- Het verstrekken van de bijdragen ter bevordering van de bouw van sociale huur- en koopwoningen, seniorenhuisvesting en de huisvesting van bijzondere kansarme groepen.
- Het verstrekken van bijdragen ter bevordering van renovatie van woningen die in de exploitatie zijn of worden genomen door sociale verhuurders.
- Het verstrekken van bijdragen ter realisering van dorpsvernieuwingsprojecten voor zover het herontwikkelingsplan (mede) voorziet in de bouw van woningen, vervangende nieuwbouwprojecten van sociale verhuurders en projecten tot het verbeteren van de woon- en leefomgeving in dorpsvernieuwingsgebieden.

De aanwending van de volkshuisvestingsreserve moet gebaseerd zijn op een subsidieverordening of een beleidsnota, zodat een objectief beoordelingskader wordt geschapen. De besteding van middelen dient gekoppeld te zijn aan plannen en projecten die binnen de gemeentegrens van Noordwijk worden uitgevoerd. In 2023 zijn er geen onttrekkingen en/of toevoegingen gedaan aan de reserve.

Reserve ICT instandhouding
Deze reserve is bij raadsbesluit van 29 oktober 2002 gevormd om budgetten te ‘stallen’ die jaarlijks via de beheersbegroting vrijgemaakt worden voor grootschalige projecten betreffende instandhouding, migratie en vervanging van informatie- en automatiseringstechnologie. Daarmee wordt voorkomen dat er grote claims gelegd worden op het investeringsplan en/of het eigen vermogen door kostendragers die normaliter thuis horen in de beheersbegroting. De reserve wordt aangewend voor de kosten van instandhouding, migratie en vervanging van Informatie- en automatiseringstechnologie.

De toevoeging aan deze reserve betreft:

- Storting vanuit product 020/021	€ 895.000,-

De onttrekkingen uit deze reserve betreffen:

- Uitname voor regulier IP conform ICT instandhoudingsplan	€ 125.000,-
- Afschrijvingslasten Staat C Automatisering	€ 488.687,-
- Afschrijvingslasten Staat C Informatisering	€ 218.209,-

Egalisatiereserve strandveiligheid
Deze reserve is bestemd ter dekking van de kosten van noodzakelijke vervanging van reddingsmateriaal van de Noordwijkse Reddingsbrigade (NRB). Op basis van een meerjarenraming vindt een jaarlijkse storting in de reserve plaats.
De toevoeging aan deze reserve betreft:

- Jaarlijkse storting op basis van investeringsplan	€ 39.000,-

De onttrekking uit deze reserve betreft:

- Investeringen NRB 2023	€ 48.576,-

Reserve personeelskosten
Het college heeft op 5 maart 2013 besloten om een reserve personeelskosten in te stellen en deze te vullen met de overschotten op het totale personeelsbudget van de jaarrekeningen met als doel de fluctuaties op te kunnen vangen die ontstaan door het bovenformatief plaatsen van personeel.

In 2023 is er voor bovenformatief geplaatst personeel een bedrag begroot van € 503.050,-. De werkelijke kosten komen in 2023 hoger uit.

De onttrekking uit deze reserve betreft:
- Bovenformatief geplaatst personeel € 503.050,-

Reserve exploitatie zwembad Binnenzee 1-20jr
De reserve exploitatiekosten 1-20 jaar is gevormd om de bijdrage aan de Sportfondsen Noordwijk (SFN) voor normale en grote onderhoudskosten te dekken.
De onttrekking uit deze reserve betreft:
- Onderhoud, exploitatie en huurinkomsten € 272.668,-

De toevoeging aan deze reserve betreft:
- Huurinkomsten € 40.212,-

Reserve exploitatie zwembad Binnenzee 20-40jr
De reserve exploitatiekosten 20-40 jaar is gevormd om de generatie van 2034 en daarna niet met een enorme kostenstijging op te zadelen, maar nu een gelijkmatige groei van de begroting op dit punt mogelijk te maken.
De toevoeging aan deze reserve betreft:
- Jaarlijkse storting € 60.000,-

Reserve sociaal domein
Deze reserve is beschikbaar voor diverse taken op het terrein van jeugd, zorg en werk en voor dekking van de mogelijke tekorten op de drie decentralisaties. In de jaarrekening hebben er geen toevoegingen aan deze reserve plaatsgevonden.
De onttrekkingen die hebben plaatsgevonden uit deze reserve betreffen:
- AW Maatschappelijk programma 2022 – 2025 € 37.080,-
- Sociale kaart € 14.581,-

Reserve innovatiefonds
Bij de begroting 2017 is besloten om een reserve innovatiefonds te vormen. Dit fonds financiert collectieve initiatieven van ondernemers. In 2023 hebben er geen mutaties plaatsgevonden.

Reserve exploitatiekosten Sancta Maria
Deze reserve is gevormd om de kosten die in de toekomst moeten worden gemaakt voor onderhoud van de over te dragen openbare ruimte (o.a. groen en wegen) op het terrein van Sancta Maria. In 2023 hebben er geen mutaties plaatsgevonden.

Reserve sociale huurwoningen
De reserve is gevormd ter bevordering van sociale huurwoningen in Noordwijk. Op basis van een anterieure overeenkomst worden er bedragen gestort in deze reserve.
Daarnaast wordt in geval van het op basis van gegronde redenen niet realiseren van 30% sociaal (minimaal 20% huur en maximaal 10% koop), een partij verplicht een bijdrage te storten. In 2023 hebben geen mutaties plaatsgevonden.

Reserve onderhoud De Muze
De reserve is gevormd om de toekomstig kosten ad € 1,2 miljoen aan groot onderhoud van De Muze te dekken voor de periode van 2033-2053.
De toevoeging aan deze reserve betreft:
- Jaarlijkse storting € 56.700,-

Reserve ontwikkeling Space Campus
Noordwijk heeft een regiodeal gesloten om gezamenlijk te investeren in de gebiedsontwikkeling en doorontwikkeling van Space Business Park. Met het reserveren van middelen kan de regiodeal gebiedsontwikkeling ESTEC daadwerkelijk met Rijk en Provincie worden gesloten.
De onttrekking uit deze reserve betreft:
- Basecamp (restant 2020) € 191.816,-
- Space Campus (restant 2019) € 1.073,-
- Subsidie Space Campus 2023 € 320.000,-

Egalisatiereserve riool
De doelstelling van deze reserve is het egaliseren van de resultaten van riolering en indien de reserve dat toestaat ook aan te wenden voor klimaatmaatregelen. Het staat de gemeente vrij om overschotten van riolering, zoals voordelen van aanbesteding, efficiency en meer gerealiseerde huisaansluitingen, in een bestemmingsreserve op te nemen en die te besteden aan toekomstige activiteiten van riolering (egaliseren van de resultaten van riolering). Voordelig resultaat doordat werkzaamheden en investeringen later zullen worden uitgevoerd, moeten echter in de voorziening riolering worden gestort ten behoeve van de toekomstige lasten waar de heffing voor was geïnd.
Er hebben in 2023 geen mutaties plaatsgevonden.

Reserve uitvoering verkeersplan
Deze reserve zal worden ingezet voor de realisering van voorstellen die opgenomen worden in verkeerscirculatieplannen, verkeersveiligheidsplannen en verkeersonveilige situaties Schoolomgeving.
De onttrekking uit deze reserve betreft:
- Realisering verkeerscirculatieplannen (restant 2021) € 15.064,-

Reserve onderhoud groen tuinen van de Bavo
De gemeente heeft in 2022 een bijdrage van de projectontwikkelaar van het voormalige Bavo-terrein ontvangen voor de toekomstige onderhoudskosten van het groen in de tuinen op die plek. Er hebben in 2023 geen mutaties plaatsgevonden.

Reserve onderwijshuisvesting
Om te voorkomen dat de algemene reserve wordt belast met fluctuaties ten behoeve van voorzieningen in de huisvesting onderwijs, is een “reserve onderwijshuisvesting” gevormd, waarin structureel stortingen worden gedaan ten laste van het product onderwijshuisvesting. Stortingen en uitnamen vinden plaats zoals in het IHP omschreven.

De toevoegingen aan deze reserve betreffen:
- Integraal Huisvestingsplan (IHP) € 142.820,-

De onttrekkingen uit deze reserve betreffen:
- Huur tijdelijke huisvesting Prinsenhof € 50.000,-
- Bijplaatsen twee leslokalen Geversstraat 1a € 119.575,-
- Faciliteren internationaal georiënteerd lesaanbod Noordwijk € 0,-

Reserve kapitaallasten sportaccommodatie Duinwetering

Bij besluit van 14 januari 2013 heeft uw raad besloten over te gaan tot het instellen van een reserve kapitaallasten sportaccommodatie Duinwetering met als doel het dekken van de kapitaallasten van de sportaccommodatie Duinwetering.

De onttrekking uit deze reserve betreft:

- Kapitaallasten	€ 240.215,-

Reserve kapitaallasten zwembad Binnenzee

Bij besluit van 31 oktober 2013 heeft de raad besloten over te gaan tot het instellen van een reserve kapitaallasten zwembad voor de dekking van de kapitaallasten van de bouw- en bijkomende kosten voor het zwembad Binnenzee

De onttrekking uit deze reserve betreft:

- Kapitaallasten	€ 265.047,-

Reserve kapitaallasten SJC/Poppodium

De raad heeft besloten over te gaan tot het instellen van een reserve kapitaallasten SJC/Poppodium voor de dekking van de kapitaallasten van het nieuw te bouwen SJC complex. Er hebben in 2023 geen mutaties plaatsgevonden.

Reserve nieuwe investeringen

Deze reserve is gevormd om de kapitaallasten van toekomstige investeringen te dekken.
De onttrekkingen uit deze reserve betreffen:

- Kapitaallasten KSN	€ 17.708,-
- Kapitaallasten parkeerterrein Nikolaas Barnhoornweg	€ 23.869,-
- Kapitaallasten uitstraling winkelstraten en KW boulevard	€10.917,-
- Kapitaallasten herinrichting Jeroensplein	€ 11.326,-
- Kapitaallasten verlengde Beeklaan	€ 50.192,-
- Kapitaallasten verplaatsen weekmarkt Kloosterplein	€ 16.588,-
- Reconstructie verlengde Beeklaan (verhardingen)	€ 5.715,-
- Facilitaire voorzieningen Nieuwe Noordwijkse Werken	€ 62.798,-
- Tijdelijke huisvesting gemeentelijke organisatie	€ 9.224,-
- Tijdelijke huisvesting	€ 319.913,-

Reserve kapitaallasten tijdelijke multifunctionele hal

De raad heeft in 2021 besloten over te gaan tot het instellen van een reserve kapitaallasten tijdelijke multifunctionele hal voor de dekking van de kapitaallasten van de kapitaallasten van de tijdelijke multifunctionele hal. Er hebben in 2023 geen mutaties plaatsgevonden.

Reserve sportpark De Boekhorst

Deze reserve is bestemd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van sportpark De Boekhorst.
De toevoeging aan deze reserve betreft:

- NJN 2023 Overschot Kapitaallasten Sportvoorziening (RS)	€ 52.385,-

De onttrekking uit deze reserve betreft:

- Voorbereidingskosten Boekhorst	€ 153.695,-

Reserve De Duinpan

Deze reserve is bestemd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van De Duinpan.
De onttrekking uit deze reserve betreft:

- Kapitaallasten Duinpan	€ 44.102,-

Reserve Oosterduinse meer
De provincie heeft in 2021 een eenmalige beheervergoeding aan de gemeente ter beschikking gesteld gebaseerd op de normkosten voor recreatiegebieden in de provincie Zuid-Holland. Het bedrag is ontvangen voor het te plegen onderhoud door de gemeente de komende 10 jaar.
In 2023 hebben er geen mutaties plaatsgevonden.

Kapitaallasten De Schelft
In de raadsvergadering van 29 juni 2021 is bij de behandeling van de Perspectiefnota 2022 een ingediende motie over financiële dekking voor De nieuwe Schelft aangenomen. In de motie is gevraagd om alle financiële mogelijkheden te onderzoeken om een multifunctionele hal met basaal zwembad te kunnen bouwen. De ontvangen verzekeringsgelden voor de afgebrande Schelft worden gestort in deze reserve.
In 2023 hebben er geen mutaties plaatsgevonden.

Reserve kapitaallasten Raadzaal
Deze reserve is bestemd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de nog te realiseren Raadzaal.
In 2023 hebben er geen mutaties plaatsgevonden.

Reserve kapitaallasten tijdelijke huisvesting Schippersvaartweg
Bij besluit van 28 november 2023 heeft uw raad besloten over te gaan tot het instellen van een reserve kapitaallasten tijdelijke huisvesting Schippersvaartweg met als doel het dekken van de kapitaallasten van deze tijdelijke huisvesting voor opvang Oekraïners

De toevoeging aan deze reserve betreft:

- Rijksbijdrage 2023	€ 2.500.000,-
- Bijdrage vanuit de algemene reserve (rijksbijdrage 2022)	€ 1.060.000,-

Toelichting beheerreserves

Egalisatiereserve verharding
Doel van deze reserve is om middelen beschikbaar te hebben om fluctuaties in de planning van het groot onderhoud van wegen op te kunnen vangen. De jaarlijkse lasten binnen het product verhardingen zijn gebaseerd op de meerjarig geraamde onderhoudskosten volgens het onderhoudsplan in het beleidsplan voor wegen. De jaarlijkse budgetonderschrijding dan wel budgetoverschrijding wordt onttrokken respectievelijk toegevoegd aan deze reserve.
De toevoeging aan deze reserve betreft:

- Groot onderhoud verharding	€ 240.000,-
- JR 2023 mutatie egalisatiereserve verharding	€ 292.000,-

De onttrekking uit deze reserve betreft:

- Beleidsplan wegen (2021)	€ 116.480,-
- NJN 2023 Bruggen	€ 43.000,-

Egalisatiereserve onderhoud gymnastieklokalen
Doel van deze reserve is om middelen beschikbaar te hebben om grote schommelingen binnen de jaarlijkse begroting te voorkomen. De jaarlijkse lasten binnen het product huisvesting extern zijn gebaseerd op de meerjarig geraamde onderhoudskosten onderwijs. Eventuele over- en onderschrijdingen worden toegevoegd of onttrokken aan deze reserve. In De onttrekking aan deze reserve betreft:

- Overschot product 186 huisvesting extern (gymnastieklokalen) € 17.451,-

Egalisatiereserve onderhoud overige gebouwen

Doel van deze reserve is om middelen beschikbaar te hebben om grote schommelingen binnen de jaarlijkse begroting te voorkomen. De jaarlijkse lasten binnen het product huisvesting intern zijn gebaseerd op de meerjarig geraamde onderhoudskosten overige gebouwen. Eventuele over- en onderschrijdingen worden toegevoegd of onttrokken aan deze reserve.
De onttrekking aan deze reserve betreft:
- Overschot product 186 huisvesting extern (overige geb.) € 368.629,-

Egalisatiereserve onderhoud interne gebouwen

Doel van deze reserve is om middelen beschikbaar te hebben om grote schommelingen binnen de jaarlijkse begroting te voorkomen. De jaarlijkse lasten binnen het product huisvesting intern zijn gebaseerd op de meerjarig geraamde onderhoudskosten interne gebouwen. Eventuele over- en onderschrijdingen worden toegevoegd of onttrokken aan deze reserve.
De onttrekking aan deze reserve betreft:
- Tekort product 185 huisvesting intern € 88.144,-

Reserve onderhoud tunnel N451

Bij de overdracht van de N451 inclusief tunnel heeft de gemeente een bijdrage ontvangen van de provincie voor het achterstallig onderhoud aan de tunnel.
De onttrekking uit deze reserve betreft:
- Werkzaamheden achterweg Offem Zuid € 480.165,-

Reserve B&O Noordwijkerduin

Het doel van deze reserve is het beheer en onderhoud van Noordwijkerduin conform het beheerplan voor een periode van 10 jaar, ingaande per 2018. Overeenkomstig de Raamovereenkomst, artikel 3.3 is een bedrag van € 481.361,- in deze reserve gestort.
In 2023 hebben er geen mutaties plaatsgevonden.

Reserve openbare verlichting

Deze reserve is gevormd ter dekking van de exploitatie tekorten na 2020. De jaarlijkse overschotten uit de exploitatie van de jaren 2014 t/m 2020 vanuit product 180 openbare verlichting zijn toegevoegd aan deze reserve. In 2023 hebben er geen mutaties plaatsgevonden.

Reserve baggeren

Deze reserve is gevormd ter dekking van kosten welke zullen plaatsvinden in 2025. De komende jaren wordt het overschot baggeren binnen het product 265 Oppervlaktewater gestort in deze reserve.
De toevoegingen aan deze reserve betreft:
- Toevoeging ivm toekomstige baggerkosten € 165.000,-

Reserve gebiedsprogramma Bloeiende Bollenstreek

In 2016 hebben de gemeenten in de Bollenstreek het Gebiedsprogramma B(l)oeiende Bollenstreek vastgesteld. Voor de uitvoering van het programma (2016-2022) heeft de provincie Zuid-Holland de gemeenten een subsidie Gebiedsprogramma's Groen van € 2,45 miljoen verleend. De gemeenten hebben in een samenwerkingsovereenkomst (mei 2017) afspraken gemaakt over de rollen, verantwoordelijkheden en financiële verplichtingen tijdens de uitvoering. Gemeente Noordwijk is clustervertegenwoordiger. Gemeente Hillegom is kasgemeente.

Gemeenten hebben financiële verplichtingen op zich genomen voor:

- Gemeentelijke bijdrage aan het programmamanagement (verdeelsleutel is de helft iedere gemeente 1/6-deel, de andere helft op basis van inwonertal);
- Gemeentelijke bijdrage voor de planvorming streek brede projecten (op basis van een verdeelsleutel);
- Voorbereidingskosten projecten binnen de eigen gemeente (50% eigen bijdrage / 50% provinciale subsidie);
- Uitvoeringskosten projecten binnen de eigen gemeente (25% eigen bijdrage / 50% provinciale subsidie / 25% RIF-bijdrage Holland Rijnland);
- Voldoende eigen ambtelijke capaciteit (0,4 fte).

De gemeente Noordwijk dekt haar eigen bijdrage uit de bestemmingsreserve gebiedsprogramma Bloeiende Bollenstreek. Projecten in de gemeente Noordwijk (oud Noordwijkerhout) zijn o.a. Landgoed Leeuwenhorst, Tespelduyn en Oosterduinsemeer.
In 2023 zijn er geen toevoegingen en onttrekkingen gedaan aan deze reserve.

Reserve winst uit grondbedrijf

Het doel van de reserve ”winst uit grondbedrijf” is de dekking van mogelijke exploitatieverliezen uit grondexploitatie. De reserve wordt gevoed uit positieve grondexploitaties en aangewend ter dekking van het verlies bij afsluiting van een complex en voor kosten voor andere gerelateerde onderwerpen met betrekking tot het grondbedrijf (zoals VPB, overhead en RIF). Incidenteel kan worden besloten om de reserve aan te wenden als dekkingsmiddel voor (kapitaal)lasten van grote investeringen.

De toevoegingen, een totaal van € 3.776.571,-, aan deze reserve betreffen:

- BAVO-terrein RIF (op basis van anterieure overeenkomst)	€ 237.000,-
- Pacht Bronsgeest, ’t Laantje en Achterweg	€ 127.355,-
- Boek Grondbedrijf 2023 1.14 Van de Mortelstraat	€ 244.042,-
- Boek Grondbedrijf 2023 Space Business Park	€ 330.000,-
- Boek Grondbedrijf 2023 TWN 1.61 Duineveld	€ 460.000,-
- Boek grondbedrijf 2023 Schippersvaartweg	€ 20.174,-
- Boek Grondbedrijf 2024 TWN 1.78 ’t Zilt	€ 540.000,-
- Boek Grondbedrijf 2024 verlagen verlies Bronsgeest	€ 1.137.000,-
- Boek Grondbedrijf 2024 verlagen verlies Offem Zuid	€ 681.000,-

De onttrekkingen, een totaal van € 1.731.515,-, uit deze reserve betreffen:

- Uren grondbedrijf Algemeen	€ 361.010,-
- Overhead over uren grondbedrijf P249	€ 196.750,-
- Kapitaallasten gronden in P249	€ 127.157,-
- Bijdrage RIF	€ 637.278,-
- Afschrijving voorbereidingskosten verlengde Voorstraat	€ 403.320,-
- Boek Grondbedrijf 2024 Maarten Kruytstraat verhogen verlies	€ 6.000,-

Overzicht van incidentele en structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Bedrag x €

Toevoegingen			Begroting		Werkelijk	
Programma	Reserve nummer	Omschrijving	2023	na wijziging	2023	INC/STR
Programma 1			**€ 1.292.825**	**€ 6.660.167**	**€ 6.606.697**	
	9900002	Positief resultaat NJN in Algemene Reserve		€ 2.981.742	€ 2.981.742	INC
	9900006	Resultaatbestemming storting in Nuon-reserve		€ 1.590.000	€ 1.590.000	INC
		Positief resultaat NJN in Nuon Reserve		€ 775.600	€ 775.600	INC
	9910009	Jaarlijkse toevoeging ICT instandhoudingsreserve	€ 895.000	€ 895.000	€ 895.000	INC
	9910040	Anterieure overeenkomst BAVO-terrein RIF	€ 271.000	€ 291.000	€ 237.000	INC
		Pachten voormalige niegg's: Bronsgeest, 't Laantje en Achterweg			€ 127.355	INC
		Afhandeling transactie GOM	€ 126.825	€ 126.825		INC
Programma 2			**€ 39.000**	**€ 39.000**	**€ 39.000**	
	9910025	Strandveiligheid	€ 39.000	€ 39.000	€ 39.000	INC
Programma 3			**€ -**	**€ -**	**€ 532.000**	
	9910045	NJN 2023 Groot onderhoud verhardingen (EV)			€ 240.000	INC
		JR 2023 mutatie egalisatiereserve verhardingen			€ 292.000	INC
Programma 5			**€ 142.820**	**€ 142.820**	**€ 142.820**	
	9910019	Instandhoudingsplan Noordwijkse scholen	€ 142.820	€ 142.820	€ 142.820	INC
Programma 6			**€ 492.981**	**€ 545.366**	**€ 548.819**	
	9900006	Jaarlijkse toevoeging sportaccomodatie Duinwetering	€ 61.500	€ 61.500	€ 61.500	INC
		Jaarlijkse toevoeging zwembad Binnenzee	€ 133.022	€ 133.022	€ 133.022	INC
		Ingroeimodel Sint Jeroensclub (SJC)	€ 70.000	€ 70.000	€ 70.000	INC
		Ingroeimodel Sint Jeroensclub (SJC) - extra toevoeging	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000	INC
	9910059	Huur inkomsten zwembad Binnenzee	€ 36.759	€ 36.759	€ 40.212	INC
	9910060	Jaarlijkse toevoeging zwembad Binnenzee	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	INC
	9910071	Jaarlijkse storting de Muze	€ 56.700	€ 56.700	€ 56.700	INC
	9910088	NJN Kapitaallasten sportvoorzieningen		€ 52.385	€ 52.385	INC
Programma 7			**€ -**	**€ 3.560.000**	**€ 3.560.000**	
	9910094	Tijdelijke huisvesting Schippersvaartweg		€ 3.560.000	€ 3.560.000	INC
Programma 8			**€ -**	**€ -**	**€ 165.000**	
	9910066	Mutatie egalisatiereserve Baggeren			€ 165.000	INC
Programma 9			**€ 2.754.934**	**€ 844.216**	**€ 3.412.216**	
	9910040	Boek Grondbedrijf 2023 van de Mortelstraat	€ 92.972	€ 244.042	€ 244.042	INC
		Boek Grondbedrijf 2023 Space Business Park	€ 1.490.000	€ 120.000	€ 330.000	INC
		Boek Grondbedrijf 2023 Duineveld	€ 921.962	€ 460.000	€ 460.000	INC
		Boek Grondbedrijf 2024 't Zilt verhogen TWN			€ 540.000	INC
		Boek Grondbedrijf 2024 Bronsgeest verlagen verliesvoorziening			€ 1.137.000	INC
		Boek Grondbedrijf 2024 Offem-Zuid verlagen verliesvoorziening			€ 681.000	INC
		Boek Grondbedrijf 2023 Bronsgeest	€ 250.000			INC
		Boek Grondbedrijf 2023 Schippersvaart		€ 20.174	€ 20.174	INC
Totaal toevoegingen			**€ 4.722.560**	**€ 11.791.569**	**€ 15.006.552**	

Bedrag x €

Toevoegingen Incidenteel & Structureel	Begroting		Werkelijk
	2023	na wijziging	2023
Toevoegingen Incidenteel	€ 4.722.560	€ 11.791.569	€ 15.006.552
Toevoegingen Structureel	€ -	€ -	€ -
Totaal toevoegingen Incidenteel & Structureel	**€ 4.722.560**	**€ 11.791.569**	**€ 15.006.552**

Bedrag x €

Onttrekkingen

Programma	Reserve nummer	Omschrijving	Begroting 2023	Begroting na wijziging	Werkelijk 2023	INC/STR
Programma 1			**€ 4.394.634**	**€ 8.397.492**	**€ 8.300.773**	
	9900002	Restant Programma Dienstverlening		€ 263.139	€ 32.176	INC
		Vanuit Programma Dienstverlening: inhuur voor (om)bouwen formulieren naar DIV		€ 75.000	€ 75.000	INC
		Vanuit Programma Dienstverlening: inhuur voor projectleider dienstverlening		€ 41.200	€ 41.200	INC
		Evaluatie Programma Dienstverlening		€ -230.963		INC
		Talentenprogramma 2022-2023	€ 500.000	€ 450.000	€ 402.354	INC
		Overgeboekt uit Talentenprogramma 2022-2023 naar BBL Leerplek		€ 50.000		INC
		Restant inhuurbudget griffie 2022		€ 60.000	€ 60.000	INC
		Restant corona gerelateerde maatregelen (Vanuit rijk) van totaal € 378.000,-		€ 26.000	€ 26.000	INC
		Restant frictiekosten		€ 392.115	€ 392.115	INC
		Formatie medewerker klantcontactcentrum (2023-2024)	€ 77.000	€ 77.000	€ 77.000	INC
		Formatie bestuursondersteuner wethouders (2023-2024)	€ 100.000	€ 100.000	€ 97.000	INC
		Opstellen vastgoedvisie	€ 50.000	€ 50.000		INC
		Formatie inhuur nieuwe werkplek (2023)	€ 100.000	€ 100.000	€ 37.377	INC
		Resultaatbestemming: onttrekking Algemene reserve naar Nuon reserve		€ 1.590.000	€ 1.590.000	INC
		Resultaatbestemming: overheveling Kuuroordvisie naar 2023		€ 400.000		INC
		Resultaatbestemming: overheveling Klimaatakkoord naar 2023		€ 293.000		INC
		Resultaatbestemming: overheveling energie-armoedetoeslag 2022 naar 2023		€ 438.252	€ 438.252	INC
		Resultaatbestemming: overheveling energie-armoedetoeslag 2023 naar 2023		€ 844.000	€ 844.000	INC
		Negatief resultaat Voorjaarsnota 2023		€ 194.458	€ 194.458	INC
		Uitvoeringsagenda Duin- en Bollenstreek		€ 36.198	€ 23.119	INC
	9910009	Uitname voor regulier IP conform ICT instandhoudingsplan	€ 125.000	€ 125.000	€ 125.000	INC
		Afschrijvingslasten staat C Automatisering	€ 594.869	€ 594.869	€ 488.687	STR
		Kapitaallasten automatisering		€ -106.183		INC
		Afschrijvingslasten staat C Informatisering	€ 531.566	€ 531.566	€ 218.209	STR
		Kapitaallasten informatisering		€ -313.358		INC
	9910058	Bovenformatieven	€ 503.050	€ 503.050	€ 503.050	INC
	9910069	Kapitaallasten facilitaire voorzieningen fusie	€ 62.798	€ 62.798	€ 62.798	STR
		Kapitaallasten gemeentelijke huisvesting fusie 2020	€ 9.224	€ 9.224	€ 9.224	STR
		Kapitaallasten gemeentelijke huisvesting fusie 2019	€ 319.913	€ 319.913	€ 319.913	STR
	9910089	Kapitaallasten De Duinpan	€ 44.102	€ 44.102	€ 44.102	STR
	9910092	Kapitaallasten Nieuwe Raadzaal	€ 50.174	€ 50.174		STR
	9910040	Uren Grondbedrijf P249 Onroerende Zaken	€ 361.010	€ 361.010	€ 361.010	INC
		Overhead uren Grondbedrijf P249 Onroerende Zaken (afbouw naar 14%)	€ 196.750	€ 196.750	€ 196.750	INC
		Rente gronden P249 Onroerende Zaken	€ 131.900	€ 131.900	€ 127.157	INC
		Afschrijving voorbereidende kosten Verlengde Voorstraat			€ 403.320	INC
		Bijdrage Regionaal Investeringsfonds (RIF)	€ 637.278	€ 637.278	€ 637.278	INC
	9910046	Mutatie egalisatiereserve onderhoud gymnastieklokalen obv realisatie 2023			€ 17.451	INC
	9910047	Mutatie egalisatiereserve onderhoud ov. interne gebouwen obv realisatie 2023			€ 368.629	INC
	9910048	Mutatie egalisatiereserve onderhoud interne gebouwen obv realisatie 2023			€ 88.144	INC
Programma 2			**€ 191.894**	**€ 181.894**	**€ 104.078**	
	9900002	Formatie BOA's	€ 122.000	€ 122.000	€ 55.502	INC
		Flexibel cameratoezicht	€ 10.000	€ 10.000		INC
		Cameratoezicht		€ -10.000		INC
	9910025	Investeringen Nederlandse Reddingsbrigade (NRB)	€ 59.894	€ 59.894	€ 48.576	INC
Programma 3			**€ 266.064**	**€ 355.070**	**€ 322.942**	
	9900002	Restant actualisering verkeersmodel/verkeerstellingen		€ 11.164		INC
		Fietsplan (netwerk van snelle en veilige fietsroutes)		€ 14.874		INC
		Mobiliteitsplan	€ 25.000	€ 25.000		INC
		Alzijdige aansluiting N206	€ 25.000	€ 25.000		INC
		Ontsluiting Boechorst	€ 15.000	€ 15.000		INC
		Campingpendel	€ 15.000	€ 15.000		INC
		Onderzoek parkeren arbeidsmigranten	€ 25.000	€ 25.000	€ 19.125	INC
		Verkeersonderzoek Noordwijk Binnen	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	INC
		Herinrichting Langevelderweg	€ 25.000	€ 25.000		INC
		Noordelijke Duin- en Bollenstreek	€ 25.000	€ 25.000	€ 18.886	INC
	9910045	Beleidplan wegen 2021-2024 (restant 2021)		€ 400.000	€ 116.480	INC
		Groot onderhoud verhardingen		€ -240.000		INC
		Herstellen onderhoudsachterstand bruggen		€ -171.000		INC
		Bruggen		€ 43.000	€ 43.000	INC
	9910069	Kapitaallasten Parkeerterrein Nicolaas barnhoornweg	€ 20.459	€ 20.459	€ 23.869	STR
		Kapitaallasten herinrichting Jeroensplein	€ 11.326	€ 11.326	€ 11.326	STR
		Kapitaallasten verlengde Beeklaan (verhardingen)	€ 48.009	€ 48.009	€ 50.192	STR
		Kapitaallasten parkeerplaatsen Noordwijk aan zee	€ 6.270	€ 6.270		STR
	9910080	Realisering verkeerscirculatieplannen (restant 2021)		€ 30.968	€ 15.064	INC

Bedrag x €							
Onttrekkingen			Begroting		Werkelijk		
Programma	Reserve nummer	Omschrijving	2023	na wijziging	2023	INC/STR	
Programma 4			**€ 488.905**	**€ 3.544.709**	**€ 839.160**		
	9900002	Restant Retail- en horecavisie 2022		€ 490.529		INC	
		Restant Retail- en horecavisie 2021		€ 1.081.000	€ 238.116	INC	
		Retail-Horecavisie	€ 361.400			INC	
		Restant Strandnota 2022-2026		€ 80.125		INC	
		Verdere uitvoering Centrumvisie Noordwijkerhout restant 2020		€ 57.679	€ 10.650	INC	
		Toeristische ontsluiting	€ 25.000	€ 25.000		INC	
		Evenementenbeleid	€ 25.000	€ 25.000		INC	
		Inhuur kwartiermaker uitvoeringsagenda Duin- en Bollenstreek	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	INC	
	9900006	Economische agenda duin en bollenstreek		€ 212.920		INC	
	9910069	Kapitaallasten uitstraling winkelstraten en Koningin Wilhelminaboulevard	€ 10.917	€ 10.917	€ 10.917	STR	
		Kapitaallasten verplaatsen weekmarkt Kloosterplein	€ 16.588	€ 16.588	€ 16.588	STR	
	9910072	Basecamp (restant 2020)		€ 1.173.878	€ 191.816	INC	
		Space Campus (restant 2019)		€ 1.073	€ 1.073	INC	
		Subsidie Space Campus 2023		€ 320.000	€ 320.000	INC	
Programma 5			**€ 57.500**	**€ 57.500**	**€ 50.000**		
	9900002	Inhuur voorschoolse voorziening	€ 7.500	€ 7.500		INC	
	9910019	Huur tijdelijke dependance Prinsenhof	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	INC	
Programma 6			**€ 2.405.045**	**€ 1.527.454**	**€ 1.416.755**		
	9900002	Budgetoverheveling coronagelden 2021: lokaal cultuuraanbod (covid-19)		€ 36.277		INC	
		Voorbereidingskrediet De Schelft (restant 2021)		€ 222.023	€ 202.118	INC	
		Uitvoering cultuurbeleid (coronagelden Jaarrekening 2020) (van totaal € 378.000,-)		€ 120.000	€ 120.000	INC	
		Uitvoering cultuurbeleid (coronagelden Jaarrekening 2020) (van totaal € 378.000,-)		€ 122.000	€ 107.077	INC	
		Jaarlijkse rentelasten multifunctionele hal (t/m 2026)	€ 19.932	€ 19.932	€ 17.227	STR	
		Jaarlijkse exploitatielasten multifunctionele hal (t/m 2026)	€ 21.000	€ 21.000	€ 21.000	INC	
	9910059	Zwembad Binnenzee exploitatie en onderhoud	€ 278.145	€ 278.145	€ 272.668	INC	
	9910056	Kapitaallasten Sporthal Duinwetering	€ 240.215	€ 240.215	€ 240.215	STR	
	9910062	Kapitaallasten Zwembad Binnenzee	€ 265.047	€ 265.047	€ 265.047	STR	
	9910064	Jongeren op gezond gewicht 2020-2023	€ 32.150	€ 32.150		INC	
	9910068	Kapitaallasten Sporthal Sint Jeroensclub (SJC)	€ 398.562	€ 398.562		STR	
		Kapitaallasten Sportvoorziening		€ -398.562		INC	
	9910069	Kapitaallasten Kustsurfvereniging Noordwijk (KSN)	€ 16.970	€ 16.970	€ 17.708	STR	
	9910087	Kapitaallasten tijdelijke multifunctionele hal De Schelft	€ 408.815	€ 408.815		STR	
		Kapitaallasten Sportvoorziening		€ -408.815		INC	
	9910088	Kapitaallasten voorbereiding sportpark De Boekhorst	€ 153.695	€ 153.695	€ 153.695	STR	
		Kapitaallasten sportpark De Boekhorst	€ 570.514	€ 570.514		STR	
		Kapitaallasten Sportvoorziening		€ -570.514		INC	
Programma 7			**€ 531.000**	**€ 1.801.330**	**€ 1.401.898**		
	9900002	Formatie Voor Ieder1	€ 41.000	€ 41.000	€ 41.000	INC	
		Formatie Wet Inburgering beleidsadviseur	€ 19.000	€ 19.000	€ 19.000	INC	
		Formatie Beleidsadviseur WGS	€ 19.000	€ 19.000	€ 1.177	INC	
		Formatie projectleider maatschappelijke vraagstukken	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	INC	
		Opgavemanager Asiel en Migratie 2023		€ 25.000	€ 9.485	INC	
		Tijdelijke huisvesting Schippersvaartweg		€ 1.060.000	€ 1.060.000	INC	
		Voortzetting ondersteuning sociaal en mentaal welzijn		€ 115.000		INC	
	9910019	Bijplaatsen twee leslokalen Geversstraat 1a		€ 140.000	€ 119.575	INC	
		Faciliteren internationaal georiënteerd lesaanbod Noordwijk		€ 16.000	€ -	INC	
	9910064	Gelijke kansen voor kinderen	€ 30.000	€ 41.318		INC	
		Gelukkig leven (restant 2021)		€ 70.012		INC	
		Maatschappelijk programma 2022 - 2025	€ 107.000	€ 194.000	€ 37.080	INC	
		Nieuw beleid-Sociale Kaart	€ 15.000	€ 15.000	€ 14.581	INC	
		Project integrale toegang	€ 200.000	€ 200.000		INC	
		Eerstelijnsloket Voor Ieder1		€ -100.000		INC	
		Maatschappelijk programma		€ -154.000		INC	
Programma 8			**€ 601.310**	**€ 2.770.932**	**€ 1.018.019**		
	9900002	Kadernota Wabo/RO: handhaving strijdig grondgebruik ISG-gebied	€ 177.498	€ 354.996	€ 24.498	INC	
		Restant Inhaalslag groot onderhoud groen Nwh en De Zilk		€ 75.275	€ 75.275	INC	
		Restant Achterstanden Groen		€ 350.000	€ 350.000	INC	
		Restant Voortzetting uitvoering duurzaamheidsprogramma		€ 50.000	€ 50.000	INC	
		Restant Duurzaamheidsleningen		€ 44.600		INC	
		Restant Verordeningen duurzaamheidsleningen en -subsidies NW		€ 124.572	€ 1.251	INC	
		Restant Biodiversiteit Buitengebied		€ 136.209	€ 41.917	INC	
		Restant Uitvoeringsplan afval en grondstoffen		€ 81.468	€ 81.468	INC	
		Plan klimaatadaptieve leefomgeving	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	INC	
		Pilot duurzaamheidsadvies	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	INC	
		Projectleider energietransitie	€ 25.000	€ 25.000		INC	
		Afnamebod warmte-aanbieders	€ 25.000	€ 25.000		INC	
		Plannen transitievisie warmte	€ 100.000	€ 100.000		INC	
		Capaciteit elekriciteitsnetwerk	€ 50.000	€ 50.000		INC	
		Uitvoeringsplan vergroening	€ 50.000	€ 50.000		INC	
		Energiearmoede ondersteuning		€ 1.000.000	€ 54.895	INC	
		Transitievisie energie		€ -50.000		INC	
		Regelanalist dienstverlening Omgevingswet	€ 88.000	€ 88.000	€ 88.000	INC	
		Indexering afvalinzameling Meerlanden 2023		€ 180.000	€ 180.000	INC	
	9910069	Reconstructie verlengde Beeklaan (groen)	€ 20.812	€ 20.812	€ 5.715	INC	

Bedrag x €

Onttrekkingen

Programma	Reserve nummer	Omschrijving	Begroting 2023	Begroting na wijziging	Werkelijk 2023	INC/STR
Programma 9			**€ 270.000**	**€ 1.237.266**	**€ 753.684**	
	9900002	Restant versterken coördinatie bouwstromen vanuit woningbehoefte		€ 100.000	€ 100.000	INC
		Restant Uitvoering woonagenda vermindering scheefheid		€ 24.635	€ 5.053	INC
		Restant Omgevingswet		€ 62.466	€ 62.466	INC
		Restant Omgevingswet		€ 100.000	€ 100.000	INC
		Actualisatie woningbouwprogramma	€ 40.000	€ 40.000		INC
		Projectleider internationale werkers	€ 25.000	€ 25.000		INC
		Handhaving huisvestingsregelgeving	€ 175.000	€ 175.000		INC
	9910040	Vennootschapsbelasting	€ 30.000	€ 30.000		INC
		Boek Grondbedrijf 2024 Maarten Kruytstraat verhogen verliesvoorziening			€ 6.000	INC
	9910051	Werkzaamheden Achterweg Offem Zuid		€ 480.165	€ 480.165	INC
	9910070	Sociale huurwoningen Noordwijk (175.000 en 25.000, restant 2021)		€ 200.000		INC
Totaal onttrekkingen			**€ 9.206.352**	**€ 19.873.647**	**€ 14.207.309**	

Bedrag x €

Onttrekkingen Incidenteel & Structureel

	Begroting 2023	Begroting na wijziging	Werkelijk 2023
Onttrekkingen Incidenteel	€ 5.406.387	€ 16.073.682	€ 12.257.592
Onttrekkingen Structureel	€ 3.799.965	€ 3.799.965	€ 1.949.717
Totaal onttrekkingen Incidenteel & Structureel	**€ 9.206.352**	**€ 19.873.647**	**€ 14.207.309**

Voorzieningen

Per voorziening is het verloop gedurende het jaar:

Bedrag x € Voorzieningen	Saldo Balans per 01-01-2023	Toevoeging	Vrijval/over-heveling	Aanwending	Saldo per 31-12-2023
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's					
Voorziening pensioenen wethouders	€ 5.423.136	€ 352.464	€ 444.338	€ 172.600	€ 5.158.662
Voorzienbare verliezen Grondbedrijf ivm negatieve boekwaarde	€ 1.532.000	€ -	€ 261.000	€ -	€ 1.271.000
Voorziening verlofsparen	€ -	€ 80.000	€ -	€ 34.838	€ 45.162
Voorziening Regeling Vervroegde Uittreding (RVU)	€ -	€ 442.000	€ -	€ -	€ 442.000
	€ 6.955.136	€ 874.464	€ 705.338	€ 207.438	€ 6.916.824
Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting					
Voorziening afvalinzameling en -verwerking	€ 753.668	€ 57.738	€ -	€ -	€ 811.406
Voorziening riolering (ex art.44.2 BBV)	€ 4.964.551		€ 898.289		€ 4.066.262
Spaarvoorziening investeringen riolering (ex art.44.1d BBV)	€ 5.320.059	€ 1.678.445		€ 194.837	€ 6.803.667
Voorziening begraafplaats	€ 52.482	€ 37.547	€ -	€ -	€ 90.029
	€ 11.090.760	€ 1.773.730	€ 898.289	€ 194.837	€ 11.771.364
Totaal Voorzieningen	**€ 18.045.896**	**€ 2.648.194**	**€ 1.603.627**	**€ 402.275**	**€ 18.688.188**

Voorzieningen die in mindering zijn gebracht in balans op overige vorderingen					
Voorziening dubieuze debiteuren	€ 241.499	€ 61.568	€ -	€ 71.364	€ 231.703

Voorzieningen die in mindering zijn gebracht in de balans grondvoorraden					
Voorzienbare verliezen Grondbedrijf	€ 8.053.000	€ 6.000	€ -261.000	€ 1.821.000	€ 6.499.000

De aard en reden van de **voorzieningen** en de wijzigingen in het saldo zijn:

Toelichting voorzieningen

Voorziening pensioenen wethouders

De voorziening pensioenen wethouders is getroffen voor de mogelijk toekomstige pensioenen c.q. waardeoverdrachten van de voormalige wethouders. In 2023 vindt een reguliere storting in deze voorziening plaats van € 153.252,-. Hiernaast wordt in 2023 een bedrag gestort van € 199.212,- voor het wachtgeld van een afgetreden wethouder. De totale toevoeging bedraagt hiermee € 352.464,-

Tegenover deze stortingen staat een vrijval vanuit deze voorziening. Ten opzichte van de rekenrente van 2022 (2,472 %) is deze in 2023 gestegen naar 3,160 %. Een bedrag van € 275.644,- kan hierdoor vrijvallen uit de Voorziening wethouders pensioenen. Tevens kan er een bedrag ad. € 68.944,- vrijvallen van niet uit te keren wachtgeld 2023 in verband met inkomsten van ex-wethouders in verband met werk elders. Over 2020 heeft er een herrekening plaatsgevonden waardoor een correctie van € 99.750,- heeft plaatsgevonden op de uitgaven. Dit bedrag was niet nodig in de voorziening waardoor dit bedrag ook is vrijgevallen vanuit de voorziening, Het totale vrij te vallen bedrag komt hiermee op € 444.338,-. Een bedrag van € 172.600,- is aangewend voor uitbetaling van pensioenen ex-wethouders.

Voorziening verlofsparen

Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Met dit ‘verlofsparen’ kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning en het gemeentelijke vitaliteitsbeeld. Deze vakantie-uren verjaren niet. Dit kan gaan leiden tot verlofstuwmeren die bijvoorbeeld ingezet gaan worden om eerder met pensioen te gaan.

Aangezien er bij ‘verlofsparen’ sprake is van arbeidskosten gerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook onvoorspelbare afbouw kennen, dient hier een voorziening voor gevormd te worden.

In 2023 is er een bedrag van € 80.000,- toegevoegd en € 34.838,- aangewend bij deze voorziening.

Voorziening regeling vervroegde uittreding (RVU)

In de Cao Gemeenten, artikel 2.11, is opgenomen dat met ingang van 31 december 2023 onder bepaalde voorwaarden deelgenomen kan worden aan Regeling vervroegde uittreding (RVU). Medewerkers kunnen op basis van deze regeling eerder stoppen met werken. Deelname aan de RVU is mogelijk voor een periode van maximaal twee jaar en loopt tussen 31 december 2023 tot en met 31 december 2028. De RVU uitkering is gelijk aan de fiscale drempelvrijstelling voor de RVU. In 2023 is deze € 2.037,-- bruto per maand.

In 2023 is er een bedrag van € 442.000,- toegevoegd en geen bedrag aangewend bij deze voorziening.

Voorziening afvalinzameling en -verwerking

Het doel van deze voorziening is om middelen beschikbaar te hebben om grote schommelingen of tariefstijgingen van de reinigingsheffingen te voorkomen.
In 2023 is er een bedrag van € 57.738,- toegevoegd aan de voorziening.

Voorziening riolering

Tot en met 2022 kende Noordwijk één voorziening riolering die bedoeld was om zowel voor een deel te sparen voor toekomstige vervangingsinvesteringen als voor tariefegalisatie van de heffing. Deze voorziening wordt overeenkomstig de (nieuwe) regelgeving vanaf 2023 gesplitst in twee afzonderlijke voorzieningen:

Voorziening riolering (ex art.44.2 BBV)

De beschrijving van het doel luidt: de financiering van de aanleg, het beheer en onderhoud van riolering als middel om te voldoen aan gemeentelijke zorgplicht tot inzameling en transport van afvalwater.

Overschotten of tekorten binnen het product 184 Riolering worden toegevoegd aan of vallen vrij ten gunste van de rekening van baten en lasten vanuit de voorziening riolering overeenkomstig de bepaling van het BBV (art.44.2).
In 2023 is er een bedrag van € 898.289,- vrijgevallen vanuit de voorziening ten gunste van het tekort binnen het product 184 Riolering.

Spaarvoorziening investeringen riolering (ex art.44.1d BBV)

In maart 2023 heeft de raad met de vaststelling van het rioolbeleidsplan de definitieve keuze gemaakt voor een systeem waarbij we spaarbedragen in de heffing opnemen die vergelijkbaar zijn met het bedrag aan vervangingsinvesteringen in een begrotingsjaar (zogenaamde ideaalcomplex). Deze worden als last in de exploitatie opgenomen en als toevoeging aan de voorziening riolering (ex. artikel 44, lid 1d BBV). De in een dergelijke voorziening gestorte bedragen kunnen in latere jaren aangewend worden voor vervangingsinvesteringen om de lasten te beperken c.q. voor het bewerkstelligen van een gelijkmatige toename van de lastendruk over meerdere jaren. Over de bestaande activa zullen we nog wel blijven afschrijven, maar over de nieuwe niet meer.

In 2023 is er een spaarbedrag van € 1.678.445,- toegevoegd aan de voorziening. Er is een bedrag van € 194.837,- aangewend vanuit de voorziening en in mindering gebracht op geactiveerde nieuwe investeringen waarvoor in 2023 een investeringskrediet ter beschikking was gesteld.

Voorziening begraafplaats
Deze voorziening is bestemd voor de dekking van kosten van het ruimen van graven op de algemene begraafplaats, het plegen van groot onderhoud en toekomstige uitbreiding. Teneinde de tarieven zo veel mogelijk te stabiliseren is deze voorziening ingesteld.
In 2023 is er een bedrag van € 37.547,- toegevoegd aan de voorziening.

Voorziening dubieuze debiteuren
In 2023 is een bedrag van € 61.568,- aangemerkt als dubieus. Dit bedrag van € 61.568,- is toegevoegd aan de voorziening dubieuze debiteuren. Hiernaast is er een bedrag van € 71.364,- onttrokken aan de voorziening. De stand van de voorziening dubieuze debiteuren bedraagt per 31 december 2023 € 231.703,-.

Voorzienbare verliezen grondbedrijf
Voor voorzienbare verliezen in het grondbedrijf is een voorziening gecreëerd.

De voorziening bestaat uit:

Voorzienbaar verlies Maarten Kruytstraat	€ 2.643.000,-
Voorzienbaar verlies Offem-Zuid	€ 5.293.000,-
Voorzienbaar verlies Schippersvaartweg	€ 3.000,-
Voorzienbaar verlies Bronsgeest	€ 1.646.000,-

In 2023 zijn er toevoegingen aan deze voorziening gedaan betreffende:

- Vermeerdering voorzienbaar verlies Maarten Kruytstraat	€ 6.000,-

De onttrekkingen uit deze voorziening bestaan uit:

- Vermindering Schippersvaartweg, afgesloten	€ 3.000,-
- Vermindering Bronsgeest	€ 1.137.000,-
- Vermindering Offem-Zuid	€ 681.000,-

Mutaties in verband met de verantwoording van negatieve boekwaarde (opgenomen in Voorzienbare verliezen i.v.m. negatieve boekwaarde):

- Voorzienbaar verlies Offem-Zuid	€ 1.271.000,-

Vaste schulden

VASTE SCHULDEN MET EEN LOOPTIJD LANGER DAN ÉÉN JAAR

Onder de vast schuld wordt verstaan: Leningen bij binnenlandse banken en overige financiële instellingen (gebonden aan de wet FIDO, waarin geregeld is bij wie je leningen mag afsluiten). De gemeente Noordwijk heeft ultimo 2023 een leningenportefeuille van € 54,1 miljoen.

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:

Bedrag x €1.000,- Langlopende schulden	2023	2022
Obligatieleningen	€ -	€ -
Onderhandse leningen:		
*Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	€ -	€ -
*Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	€ 54.136	€ 60.769
*Binnenlandse bedrijven	€ -	€ -
*Overige binnenlandse sectoren	€ -	€ -
*Buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	€ -	€ -
	€ 54.136	€ 60.769
Door derden belegde gelden	€ -	€ -
Waarborgsommen	€ 75	€ 75
Totaal	**€ 54.211**	**€ 60.844**

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het jaar 2023.

Bedrag x €1.000,- Vaste schulden	Balanssaldo 01-01-2023	Vermeerderingen	Aflossingen	Balanssaldo 31-12-2022
Obligatieleningen	€ -	€ -	€ -	€ -
Onderhandse leningen	€ 60.769	€ -	€ 6.633	€ 54.136
Door derden belegde gelden	€ -	€ -	€ -	€ -
Waarborgsommen	€ 75	€ -	€ -	€ 75
Totaal	**€ 60.844**	**€ -**	**€ 6.633**	**€ 54.211**

De totale rentelast voor het jaar 2023 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 1.043.614,-.

Er zijn geen vaste geldleningen afgesloten, zodat door de aflossingen de vaste schuld is afgenomen.

Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

Bedrag x €1.000,- Vlottende passiva		2023		2022
Schulden < 1 jaar	€	27.899	€	18.333
Overlopende passiva	€	11.155	€	8.356
Totaal	**€**	**39.054**	**€**	**26.689**

Schulden < 1 jaar

De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Bedrag x €1.000,- Schulden < 1 jaar		Boekwaarde 2023		2022
Kasgeldleningen	€	20.000	€	10.000
Bank- en girosaldo	€	-	€	-
Overige schulden	€	6.818	€	8.333
Totaal	**€**	**26.818**	**€**	**18.333**

Vlottende schulden zijn kort aangegane kasgeldleningen voornamelijk bij Nederlandse banken (bij de Bank Nederlandse Gemeenten, BNG). De kasgeldleningen zijn toegenomen binnen de marge van de kasgeldlimiet, zodat er nog geen vaste geldleningen hoefden te worden aangegaan. De overige schulden betreffen voornamelijk de leverancierskredieten, die zijn licht afgenomen zijn.

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

Bedrag x €1.000,- Overlopende passiva		Boekwaarde 2023		2022
Vooruit ontvangen bedragen	€	127	€	155
Nog te betalen bedragen	€	4.351	€	5.430
Nog te betalen bedragen subsidies volgens art. 44 lid 2 BBV	€	6.677	€	2.771
Totaal	**€**	**11.155**	**€**	**8.356**

Nog te betalen bedragen

De post nog te betalen bedragen subsidies is toegenomen door een grote toename van het aantal specifieke uitkeringen. Een specificatie hiervan wordt weergegeven in onderstaand overzicht.

Subsidies vlg's artikel 44, lid 2 BBV

Dit zijn ontvangen voorschotbedragen van Europese en Nederlandse overheidslichamen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Bedrag x €1.000,- Overlopende passiva	Beginsaldo 01-01-2023	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Eindsaldo 31-12-2023
HOV Buscorridor	€ 66	€ -	€ -	€ -	€ 66
HOV Noordwijk - Schiphol	€ 22	€ -	€ -	€ -	€ 22
Subsidie Fietspad Ruigenhoekerweg	€ 42	€ -	€ -	€ -	€ 42
Restant budget COA	€ 378	€ -	€ -	€ -	€ 378
Maatschappelijke Zorg	€ 682	€ -	€ -	€ -	€ 682
Gebiedsprogramma	€ 518	€ 653	€ -	€ 1.070	€ 101
Nog te besteden bedragen oud Noordwijkerhout	€ 16	€ -	€ -	€ -	€ 16
Te reserveren uitvoeringskosten TOZO	€ 141	€ -	€ -	€ -	€ 141
DUO - Nationaal Programma Onderwijs	€ -	€ 28	€ -	€ -	€ 28
SPUK sportakkoord 2021	€ 43	€ -	€ -	€ -	€ 43
SPUK energiearmoede en woningisolatie	€ 482	€ -	€ -	€ 482	€ -
SPUK leefstijlakkoord	€ 30	€ -	€ -	€ 30	€ -
SPUK toeslagenproblematiek	€ 11	€ -	€ -	€ -	€ 11
SPUK sportakkoord 2022	€ 26	€ -	€ -	€ -	€ 26
SPUK preventieakkoord aanvulling	€ 4	€ -	€ -	€ -	€ 4
SPUK ijsbanen en Zwembaden	€ 74	€ -	€ -	€ -	€ 74
SPUK versterking clientenondersteuning	€ 50	€ -	€ 25	€ -	€ 25
SPUK inburgeringsvoorzieningen 2022	€ 148	€ -	€ 148	€ -	€ -
SPUK onderwijsroute	€ 38	€ 35	€ -	€ 38	€ 35
SPUK stimulering Sport 2023	€ -	€ 847	€ -	€ 412	€ 435
SPUK sport kwijtschelding 2021	€ -	€ 3	€ -	€ -	€ 3
SPUK meerkosten Energie Openbare Zwembaden 2023	€ -	€ 390	€ -	€ -	€ 390
SPUK Oekraïne opvang ontheemden	€ -	€ 2.726	€ 2.726	€ -	€ -
SPUK startbouwimpuls	€ -	€ 1.437	€ -	€ -	€ 1.437
SPUK klimaatadaptie	€ -	€ 343	€ -	€ -	€ 343
SPUK uitvoering Klimaat en Energiebeleid	€ -	€ 869	€ -	€ -	€ 869
SPUK brede SPUK Gala 2023	€ -	€ 73	€ -	€ -	€ 73
SPUK energiearmoede C55	€ -	€ 449	€ -	€ -	€ 449
SPUK NIP C94	€ -	€ 657	€ -	€ -	€ 657
SPUK inburgering	€ -	€ 454	€ 127	€ -	€ 327
Totaal	**€ 2.771**	**€ 8.964**	**€ 3.026**	**€ 2.032**	**€ 6.677**

HOV Buscorridor
In 2023 zijn er geen uitgaven gedaan voor de HOV Buscorridor.

HOV Noordwijk-Schiphol
In 2023 zijn er geen uitgaven gedaan voor de HOV Noordwijk-Schiphol.

Subsidie fietspad Ruigenhoekerweg
In 2023 zijn er geen uitgaven gedaan voor het fietspad Ruigenhoekerweg.

Restant budget COA
Aangezien er op de COA een bestedingsverplichting rust, wordt het restant van € 378.000,- uit 2018 beschikbaar gehouden voor besteding voor toekomstige jaren.

Maatschappelijke zorg
In 2021 is een subsidie ontvangen voor het Werkplan Maatschappelijke Zorg ad € 355.070,- en is er voor € 118.000,- aan uitgaven aangewend. Het totaal bedrag nog te besteden komt hiermee op € 682.000,-. Er zijn in 2023 geen uitgaven gedaan voor dit specifieke plan.

Kassiersfunctie voor subsidie gebiedsprogramma B(l)oeiende Bollenstreek
De oude gemeente Noordwijkerhout heeft als penvoerder namens de gemeenten Hillegom, Katwijk, Lisse, Noordwijk, Noordwijkerhout en Teylingen op 6 december 2016 een subsidieaanvraag ingediend voor gebiedsprogramma B(l)oeiende Bollenstreek. Het penvoerderschap werd daarbij gesplitst in een inhoudelijk deel en een financieel deel. Noordwijkerhout (nu dus Noordwijk) is penvoerder voor de inhoudelijke verantwoording en Hillegom trad op als kassier/kasgemeente. De kasgemeente is verantwoordelijk voor het beheer, registratie en uitgave van de subsidie en daarmee ook de ontvanger van de subsidie van € 2,45 miljoen. De subsidie wordt door de kasgemeente doorverstrekt aan alle

gemeenten, die de projecten uitvoeren. In 2023 is een totaalbedrag ad € 1.069.848,- aan uitgaven gedaan en € 652.785,- aan subsidie ontvangen van de Provincie Zuid Holland.

Nog te besteden bedragen oud-NWH

De Dienst Uitvoering Onderwijs heeft per 21 oktober 2021 een vaststellingsbeschikking aan de Gemeente Noordwijk opgelegd voor de terugvordering van € 111.147,- inzake gemeentelijk onderwijsachterstandbeleid 2011-2018. Het restant bedrag ad € 15.753,- blijft nog staan voor een eventuele terugvordering.

Te reserveren uitvoeringskosten TOZO

Bij de uitvoering van de tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers worden er nog kosten verwacht. Hiervoor is een reservering gemaakt. Voor 2023 zijn er geen kosten gemaakt, zodat de reservering blijft staan.

DUO Nationaal Programma Onderwijs

Om elk kind in het basisonderwijs goed leren en schrijven bij te brengen is er door de dienst DUO extra ondersteuning verleend. De NPO regeling loopt nog tot en met 2024. Het bedrag wat is toegevoegd in 2023 betreft een overloop van het restant budget 2023 naar 2024.

Specifieke Uitkeringen

Gemeenten kunnen extra geld krijgen om bepaald beleid van de Rijksoverheid uit te voeren. Dit zijn specifieke uitkeringen. In 2023 is het aantal specifieke uitkeringen behoorlijk toegenomen. In het overzicht worden deze opgesomd en weergegeven van toevoeging, vrijval en aanwending.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen en rechten

Aan de passiefzijde van de balans staat buiten de balanstelling opgenomen het bedrag waartoe aan natuurlijke personen en rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen zijn verstrekt.
Deze betreffen voor derden gegarandeerde geldleningen en een garantstelling. De gemeente staat er bij de geldgever borg voor, dat de desbetreffende derde de aflossing en rente betaalt.

Het gaat hierbij om de volgende geldleningen van instellingen en verenigingen:

Borgstellingen

Voor de leningen van de woningstichtingen staat de gemeente voor 50% van de restanthoofdsom garant. Voor de overige leningen voor 100%.

Overige leningen en leningen van de Woningstichtingen

Bedrag x €

Staat van gewaarborgde geldleningen 2023

Nr.	Oorspronkelijk bedrag gegarandeerde geldlening	Nummer Waarborgfonds Sociale Woningbouw	Doel geldlening	Naam van de geldnemer	Rente %	Restant van de lening aan begin dienstjaar		Restant van de geldlening einde dienstjaar	
						Totaal	Waarvan door de gemeente gewaarborgd	Totaal	Waarvan door de gemeente gewaarborgd
1	€ 81.680	NVT	Oprichten verenigingsgebouw	Muziekvereniging St. Jeanne d'Arc	5,3	€ 4.066	€ 4.066	€ 728	€ 728
2	€ 25.000	NVT	Aanbouw verenigingsgebouw	Muziekvereniging St. Jeanne d'Arc	4,9	€ 6.072	€ 6.072	€ 3.756	€ 3.756
20	€ 726.048	NVT	St. RDB Valent	St. Bejaardencentrum St. Jeroen Noordwijk	4,4	€ 40.667	€ 40.667	€ -	€ -
52	€ 147.479	NVT	Tennispark Bollenpark	Tennisclub Noordwijk (voorheen T.C. Bollenpark)	6,2	€ 117.983	€ 117.983	€ 110.609	€ 110.609
82	€ 75.000	NVT	Nieuwbouw Schietsportaccomodatie	BVTL schietsportvereniging	5,4	€ 23.125	€ 23.125	€ 20.625	€ 20.625
201801	€ 250.000	NVT	Nieuwbouw t.b.v. Zeil Vereniging Noordwijk	Zeil Vereniging Noordwijk (ZVN)	2,1	€ 243.886	€ 243.886	€ 237.646	€ 237.646
201901	€ 385.000	NVT	Herstructurering tenniscomplex De Boekhorst	Tennisvereniging De Boekhorst	1,2	€ 357.928	€ 357.928	€ 346.870	€ 346.870
202001	€ 1.200.000	nvt	Complex VVSB	Voetbalvereniging St. Bavo (VVSB)	0,8	€ 1.160.000	€ 1.160.000	€ 1.120.000	€ 1.120.000
202002	€ 350.000	nvt	Nieuwbouw clubgebouw SJC	Stichting verenigingsgebouw SJC	2,8	€ 311.754	€ 311.754	€ 276.450	€ 276.450
202201	€ 84.000	B nvt	Aanleg 3 padelbanen	Tennisvereniging De Boekhorst	7,0			€ 77.538	€ 77.538
	€ 42.000	C nvt	Aanleg 3 padelbanen	Tennisvereniging De Boekhorst	7,2			€ 42.000	€ 42.000
	€ 3.366.207		**TOTAAL MAATSCHAPPELIJKE ORGANISATIES**			**€ 2.265.481**	**€ 2.265.481**	**€ 2.236.222**	**€ 2.236.222**

Bedrag x €

Staat van gewaarborgde geldleningen 2023

Nr.	Oorspronkelijk bedrag gegarandeerde geldlening	Nummer Waarborgfonds Sociale Woningbouw	Doel geldlening	Naam van de geldnemer	Rente %	Restant van de lening aan begin dienstjaar		Restant van de geldlening einde dienstjaar		
						Totaal	Waarvan door de gemeente gewaarborgd	Totaal	Waarvan door de gemeente gewaarborgd	
60	€ 5.000.000	38180	Woningstichting Stek	Woningstichting Stek	4,6	€ 5.000.000	€ 2.500.000	€ 5.000.000	50%	€ 2.500.000
60	€ 5.000.000	39031	Woningstichting Stek	Woningstichting Stek	4,3	€ 5.000.000	€ 2.500.000	€ 5.000.000	50%	€ 2.500.000
60	€ 5.000.000	39573	Woningstichting Stek	Woningstichting Stek	4,8	€ 5.000.000	€ 2.500.000	€ 5.000.000	50%	€ 2.500.000
60	€ 5.000.000	39575	Woningstichting Stek	Woningstichting Stek	4,8	€ 5.000.000	€ 2.500.000	€ 5.000.000	50%	€ 2.500.000
60	€ 5.000.000	40171	Woningstichting Stek	Woningstichting Stek	4,8	€ 5.000.000	€ 2.500.000	€ 5.000.000	50%	€ 2.500.000
60	€ 6.700.000	43059	Woningstichting Stek	Woningstichting Stek	3,4	€ 6.700.000	€ 3.350.000	€ 6.700.000	50%	€ 3.350.000
62	€ 3.750.000	47094	Woningstichting Stek	Woningstichting Stek	1,2	€ 3.750.000	€ 1.875.000	€ 3.750.000	50%	€ 1.875.000
60	€ 3.750.000	47100	Woningstichting Stek	Woningstichting Stek	1,0	€ 3.750.000	€ 1.875.000	€ 3.750.000	50%	€ 1.875.000
62	€ 3.000.000	47246	Woningstichting Stek	Woningstichting Stek	1,5	€ 3.000.000	€ 1.500.000	€ 3.000.000	50%	€ 1.500.000
60	€ 4.600.000	47967	Woningstichting Stek	Woningstichting Stek	1,5	€ 4.600.000	€ 2.300.000	€ 4.600.000	50%	€ 2.300.000
60	€ 4.700.000	48292	Woningstichting Stek	Woningstichting stek	1,2	€ 4.700.000	€ 2.350.000	€ 4.700.000	50%	€ 2.350.000
60	€ 5.000.000	48919	Woningstichting Stek	Woningstichting Stek	0,8	€ 5.000.000	€ 2.500.000	€ 5.000.000	50%	€ 2.500.000
61	€ 4.000.000	50644	Woningstichting Stek	Woningstichting Stek	0,2	€ 4.000.000	€ 2.000.000	€ 4.000.000	50%	€ 2.000.000
63	€ 5.000.000	60072	Woningstichting Stek	Woningstichting Stek	0,0	€ 5.000.000	€ 1.104.120	€ -	21,8%	€ -
63	€ 3.618.000	60226	Woningstichting Stek	Woningstichting Stek	4,9	€ 3.618.000	€ 798.941	€ 3.618.000	21,8%	€ 789.958
63	€ 5.000.000	60475	Woningstichting Stek	Woningstichting Stek	0,6	€ 5.000.000	€ 1.104.120	€ 5.000.000	21,8%	€ 1.091.705
63	€ 7.500.000	60477	Woningstichting Stek	Woningstichting Stek	0,6	€ 7.500.000	€ 1.656.179	€ 7.500.000	21,8%	€ 1.637.558
63	€ 10.000.000	60632	Woningstichting Stek	Woningstichting Stek	0,9	€ 10.000.000	€ 2.208.239	€ 10.000.000	21,8%	€ 2.183.410
63	€ 5.000.000	60640	Woningstichting Stek	Woningstichting Stek	0,2	€ 5.000.000	€ 1.104.120	€ 5.000.000	21,8%	€ 1.091.705
63	€ 7.500.000	60965	Woningstichting Stek	Woningstichting Stek	2,4	€ 7.500.000	€ 1.656.179	€ 7.500.000	21,8%	€ 1.637.558
63	€ 5.000.000	61087	Woningstichting Stek	Woningstichting Stek	1,8	€ 5.000.000	€ 1.104.120	€ 5.000.000	21,8%	€ 1.091.705
63	€ 6.000.000	61091	Woningstichting Stek	Woningstichting Stek	1,8	€ 6.000.000	€ 1.324.943	€ 6.000.000	21,8%	€ 1.310.046
63	€ 8.000.000	61931	Woningstichting Stek	Woningstichting Stek	0,2			€ 8.000.000	21,8%	€ 1.746.728
	€ 123.118.000		**TOTAAL WONINGSTICHTING STEK**			**€ 115.118.000**	**€ 42.310.960**	**€ 118.118.000**		**€ 42.830.372**

Bedrag x €

Staat van gewaarborgde geldleningen 2023

Nr.	Oorspronkelijk bedrag gegarandeerde geldlening	Nummer Waarborgfonds Sociale Woningbouw	Doel geldlening	Naam van de geldnemer	Rente %	Restant van de lening aan begin dienstjaar		Restant van de geldlening einde dienstjaar		
						Totaal	Waarvan door de gemeente gewaarborgd	Totaal	Waarvan door de gemeente gewaarborgd	
61	€ 1.815.000	18610	Woningstichting NWHT	Sint Antonius van Padua	4,9	€ 1.107.126	€ 553.563	€ 1.060.000	50%	€ 530.000
61	€ 817.000	18611	Woningstichting NWHT	Sint Antonius van Padua	5,0	€ 490.963	€ 245.482	€ 470.000	50%	€ 235.000
60	€ 5.000.000	33190	Woningstichting NWHT	Sint Antonius van Padua	5,4	€ 5.000.000	€ 2.500.000	€ 5.000.000	50%	€ 2.500.000
61	€ 5.000.000	33280	Woningstichting NWHT	Sint Antonius van Padua	5,5	€ 5.000.000	€ 2.500.000	€ -	50%	€ -
60	€ 4.000.000	37841	Woningstichting NWHT	Sint Antonius van Padua	3,8	€ 4.000.000	€ 2.000.000	€ 4.000.000	50%	€ 2.000.000
60	€ 2.612.000	38137	Woningstichting NWHT	Sint Antonius van Padua	4,4	€ 2.612.000	€ 1.306.000	€ 2.612.000	50%	€ 1.306.000
60	€ 4.000.000	38574	Woningstichting NWHT	Sint Antonius van Padua	4,2	€ 4.000.000	€ 2.000.000	€ 4.000.000	50%	€ 2.000.000
60	€ 2.269.000	39173	Woningstichting NWHT	Sint Antonius van Padua	4,8	€ 2.268.901	€ 1.134.451	€ 2.268.901	50%	€ 1.134.451
60	€ 1.143.000	39645	Woningstichting NWHT	Sint Antonius van Padua	4,9	€ 104.040	€ 52.020	€ -	50%	€ -
61	€ 5.000.000	39732	Woningstichting NWHT	Sint Antonius van Padua	4,7	€ 5.000.000	€ 2.500.000	€ 5.000.000	50%	€ 2.500.000
60	€ 5.000.000	42219	Woningstichting NWHT	Sint Antonius van Padua	3,5	€ 5.000.000	€ 2.500.000	€ 5.000.000	50%	€ 2.500.000
61	€ 5.000.000	42518	Woningstichting NWHT	Sint Antonius van Padua	3,2	€ 5.000.000	€ 2.500.000	€ 5.000.000	50%	€ 2.500.000
61	€ 6.000.000	45439	Woningstichting NWHT	Sint Antonius van Padua	3,6	€ 6.000.000	€ 3.000.000	€ 6.000.000	50%	€ 3.000.000
60	€ 6.000.000	50484	Woningstichting NWHT	Sint Antonius van Padua	0,5	€ 6.000.000	€ 3.000.000	€ 6.000.000	50%	€ 3.000.000
63	€ 626.000	60343	Woningstichting NWHT	Sint Antonius van Padua	4,9	€ 626.000	€ 626.000	€ 626.000	100%	€ 626.000
63	€ 5.000.000	60421	Woningstichting NWHT	Sint Antonius van Padua	0,7	€ 5.000.000	€ 5.000.000	€ 5.000.000	100%	€ 5.000.000
63	€ 5.000.000	60799	Woningstichting NWHT	Sint Antonius van Padua	1,6	€ 5.000.000	€ 5.000.000	€ 5.000.000	100%	€ 5.000.000
63	€ 5.000.000	61168	Woningstichting NWHT	Sint Antonius van Padua	0,1	€ 5.000.000	€ 5.000.000	€ 5.000.000	100%	€ 5.000.000
63	€ 5.000.000	61491	Woningstichting NWHT	Sint Antonius van Padua	3,1			€ 5.000.000	100%	€ 5.000.000
63	€ 5.000.000	61974	Woningstichting NWHT	Sint Antonius van Padua	3,3			€ 5.000.000	100%	€ 5.000.000
	€ 79.282.000		**TOTAAL WONINGSTICHTING SINT ANTONIUS VAN PADUA**			**€ 67.209.030**	**€ 41.417.515**	**€ 72.036.901**		**€ 48.831.451**
	€ 205.766.207		**TOTAAL GENERAAL**			**€ 184.592.511**	**€ 85.993.956**	**€ 192.391.123**		**€ 93.898.044**

Garantstelling

Er zijn geen bedragen waarvoor de gemeente voor derden garant staat als zekerheid voor aangetrokken financiering.
De kredietfaciliteit van de GOM bij de BNG bedraagt in totaal € 35 miljoen. Als zekerheid hebben de vijf aandeelhouders ieder daarvoor een bankgarantie ad € 7 miljoen gesteld.

Er zijn geen betalingen (door de gemeente) gedaan inzake de borg- en garantstelling tot en met het eind van het begrotingsjaar.

Overige niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen:

De gemeente is voor toekomstige jaren onder meer verbonden aan:

- diverse afgesloten contracten waaronder leerlingenvervoer, verzekeringen en onderhoud. Hierin zijn verplichtingen voor de toekomst opgenomen.
- Lopende Europese aanbestedingen.

Lopende Europese aanbestedingen:

Omschrijving Europees aanbestede activiteit	Typering opdracht	Aanbestedings-procedure afgerond	Gegunde inkoopprijs	Contractduur incl. verl opties (bv 2+1+1)	Toelichting
ICT-Infrastructuur	Levering	Q2 2022	€ 2.305.107	3+1+1+1	
Leerlingenvervoer	Dienst	Q2 2019	€ 9.456	2+1+1+1+1	Bedrag per week
Gaslevering	Levering	Q4 2019	€ 3,11	2+1+1	Prijs per MWh
Transport en verwerking GFT-afval	Dienst	Q1 2016	€ 760.000	5,5+2	betreft raming o.b.v. 16.000 ton € 43,00 verwerking + € 4,50 transp. per ton
Zaaksysteem	Dienst	Q4 2018	€ 480.123	3+2+2+2	
Raamovereenkomst openbare verlichting	Levering	Q4 2019	€ 3.724.378	4	
Integraal beheer Geo basisregistraties	Dienst	Q3 2018	€ 556.467	4+1+1+1	
Verzekeringen	Dienst	Q4 2018	PM	3+1+1	
Raamovereenkomst Uitzendkrachten	Dienst	Q1 2020	PM	2+1+1+1	Uurloon afhankelijk van loonschalen van de toepasselijke CAO of beloningsregeling van Inlener.
Levering elektriciteit	Levering	Q1 2022	PM	2+1+1	
Groot onderhoud sportvelden	Werk	Q1 2022	€ 137.000	2+1+1	indexering van toepassing
Onderhoud speelvoorzieningen	Dienst	Q1 2021	€ 284.579	2+1+1	
Accountantsdiensten	Dienst	Q2 2021	€ 300.000	4	op basis van jaarbedrag 2021 € 75.000,00
Strandreinigingsdiensten	Dienst	Q4 2021	€ 650.000	4+1+1	
e-HRM en salarisadministratie	Dienst	Q2 2022	€ 296.988	4+3+3	
Software Financiële administratie	Dienst	Q1 2022	€ 1.202.632	6+2+2	
Parkeerdienstverlening	Dienst	Q2 2023	€ 1.608.080	4+1+1	
Vervangen bomen		Q3 2023	€ 336.756	2+1+1	
CAR-verzekering	Dienst	Q4 2023	€ 494.100	1+1+1+1+1+1+1+1+1	Max. waarde basis van 10 jaar
Aansprakelijkheidsverzekering	Dienst	Q4 2023	€ 64.522	1+1+1+1+1+1+1+1+1	Prijs op jaarbasis
Publicatie gemeenteberichten	Dienst	Q2 2023	€ 0,19	2+1+1	Millimeterprijs

3.1.5 Toelichting op overzicht van baten en lasten

3.1.5.1 Analyse van afwijkingen tussen begroting (na wijziging) en jaarstukken

Programma 1: Bestuur en Dienstverlening

1. Bestuur en Dienstverlening	Begroting voor wijz.	Begroting na wijz.	Rekening	Verschil Begroting-Rekening	Voor/ nadeel
Lasten	€ 12.105.479	€ 11.533.991	€ 13.959.904	€ -2.425.913	N
Baten	€ 3.102.432	€ 3.197.432	€ 5.917.096	€ 2.719.664	V
Saldo Programma	**€ -9.003.047**	**€ -8.336.559**	**€ -8.042.808**	**€ 293.751**	**V**
Storting in reserves	€ 1.292.825	€ 6.660.167	€ 6.606.697	€ 53.470	V
Onttrekking aan reserves	€ 4.394.634	€ 8.397.492	€ 8.300.774	€ -96.718	N
Resultaat	**€ -5.901.238**	**€ -6.599.234**	**€ -6.348.731**	**€ 250.503**	**V**

Toelichting op de afwijkingen tussen begroting (na wijziging) en rekening

Voor het verslagjaar is de toelichting op de verschillen groter dan € 100.000 ten opzichte van de bijgestelde raming voor dit programma als volgt:

Omschrijving *bedragen in €*	Lasten	Voordeel/ Nadeel
Toerekening apparaatslasten op basis van tijdverantwoording Begrotingsafwijkingen met betrekking tot de toerekening van de apparaatslasten aan de programma's op basis van de tijdverantwoording komt doordat de uren van de afdelingen anders ingezet worden dan opgenomen in de (meerjaren)begroting. Voor de inzet van de uren zijn in de loop van 2023 gedeeltelijk andere keuzes gemaakt. Er is relatief veel werk verricht en geschreven op andere projecten dan grondexploitaties. Dit betreft onder meer projecten met een anterieure overeenkomst of ontwikkellocaties. Daarvoor verstrekken de initiatiefnemers aan de gemeente een vergoeding voor de gemaakte kosten. Binnen dit programma staan die bij de baten onder het product 'Onroerende Zaken'.	€ -164.285	N
Bestuursorganen		
Storting in Voorziening wethouders pensioenen In 2023 is een storting van € 140.000,- in de Voorziening wethouders pensioenen begroot. Echter komt deze storting volgens actuariële waardeberekeningen in 2023 werkelijk uit op € 352.464,-.	€ -212.464	N
Financieel Beleid		
Rente langlopende geldlening en bespaarde rente De verwachting was dat er gedurende het jaar voor circa € 53 miljoen aan extra nieuwe leningen afgesloten zouden moeten worden met een gestegen rentepercentage (begroot 3,3%). Uiteindelijk is er maar voor 10 miljoen aan extra (kasgeld)leningen aangetrokken, waardoor de werkelijke rente over de geldleningen lager zijn uitgekomen (€ 1.215.961,-). Aan de grondexploitaties is € 94.991,- minder rente doorgerekend door een lagere werkelijke renteomslagpercentage. De verwachte investeringen zijn dit jaar nog niet allemaal uitgevoerd (zie de toelichting op de voortgang van de investeringen) waardoor er minder rente doorgerekend is aan de vaste activa (-/- € 371.181,-). Per saldo resulteert dit in een positief saldo van € 749.787,-.	€ 749.786	V

Omschrijving *bedragen in €*		Lasten	Voordeel/ Nadeel
Huisvesting Extern			
Onderhoud overige gebouwen en gymastieklokalen Er is dit jaar meer uitgegeven dan begroot omdat een aantal geplande onderhoudsactiviteiten vorig jaar waren uitgesteld. Daarnaast zijn er op locatie Uitvaltij 2 kosten gemaakt voor noodlokalen onderwijs voor Oekraïense vluchtelingen. Tegenover het nadeel van meer uitgaven staat het voordeel van de bijdrage daarvoor uit de reserve.	€	-391.461	N
De herontwikkeling van Duinwetering 101 heeft enige vertraging opgelopen en was net als in 2022 grotendeels nog niet in gebruik waardoor er ook minder kosten waren.	€	121.717	V
Voor het energieverbruik zijn er afrekeningen (kosten) van voorgaande jaren binnengekomen. Deze hebben een nadelig effect ten opzichte van de raming.	€	-175.538	N
Onroerende Zaken			
Herontwikkeling van Landgoed in den Houte (voormalige Bavo-terrein) De gemeente maakt kosten voor het mogelijk maken van uitvoering van particuliere initiatieven. De initiatiefnemers verstrekken aan de gemeente een vergoeding voor de gemaakte kosten. Omdat het initatief bij de inwoners en bedrijven ligt is van de uitgaven vooraf geen inschatting te maken. Het afgelopen jaar zijn er hoofdzakelijk kosten en opbrengsten geweest voor de herontwikkeling van Landgoed in den Houte (voormalige Bavo-terrein) en van een deel van Offem Zuid dat daar niet onder de grondexploitatie valt. Het betreft hierbij faciliterend grondbeleid waarbij sprake is van een anterieure overeenkomst. Er is in dat geval geen sprake van een bouwgrond in exploitatie of een voorraad grond in bezit van de gemeente, maar van een vordering op een derde partij.	€	-1.985.475	N
Afwaardering geactiveerde voorbereidingskosten toekomstige grondexploitaties Voor een aantal complexen hebben we voorbereidingskosten gemaakt, die moeten gaan leiden tot een actieve grondexploitatie. Die gemaakte kosten kunnen dan bij de opening van de grondexploitatie als kosten eraan toegevoegd worden. Wanneer deze complexen niet binnen 5 jaar hebben geleid tot een actieve grondexploitatie, dan moeten deze worden afgeboekt ten laste van het jaarresultaat. In 2023 geldt dat met name voor het complex Verlengde Voorstraat en dat die een grondexploitatie zou worden, maar dit heeft vooralsnog niet plaatsgevonden. Derhalve moet voor dit complex de in 2018 geactiveerde voorbereidingskosten afgeboekt worden ten laste van het rekeningresultaat van 2023. Tegenover het nadeel van meer kosten staat het voordeel van hogere bijdrage daarvoor uit de Reserve winst grondbedrijf.	€	-403.319	N
Overige verschillen < € 100.000	€	35.128	V
Totaal lasten	€	-2.425.913	N

Omschrijving *bedragen in €*		Baten	Voordeel/ Nadeel
Financieel Beleid			
In verband met de gestegen rente voor kortlopende verstrekte geldleningen (schatkistbankieren) ontvingen wij meer rente.	€	278.899	V
Huisvesting Extern			
De herontwikkeling van Duinwetering 101 heeft enige vertraging opgelopen en is net als in 2022 grotendeels nog niet in gebruik. Daardoor zijn er nog geen huuropbrengsten.	€	-159.086	N
Onroerende Zaken			
Herontwikkeling van Landgoed in den Houte (voormalige Bavo-terrein) De gemeente maakt kosten voor het mogelijk maken van uitvoering van particuliere initiatieven. De initiatiefnemers verstrekken aan de gemeente een vergoeding voor de gemaakte kosten. Omdat het initatief bij de inwoners en bedrijven ligt is van de uitgaven vooraf geen inschatting te maken. Het afgelopen jaar zijn er hoofdzakelijk kosten en opbrengsten geweest voor de herontwikkeling van Landgoed in den Houte (voormalige Bavo-terrein) en van een deel van Offem Zuid dat daar niet onder de grondexploitatie valt. Het betreft hierbij faciliterend grondbeleid waarbij sprake is van een anterieure overeenkomst. Er is in dat geval geen sprake van een bouwgrond in exploitatie of een voorraad grond in bezit van de gemeente, maar van een vordering op een derde partij.	€	2.166.976	V
Pachten voormalige niegg's: Bronsgeest, 't Laantje en Achterweg Er is een opbrengst van verpachte goed bij Bronsgeest gerealiseerd (voordeel). Tegenover het voordeel van meer opbrensten uit de verpachte goed bij Bronsgeest staat het nadeel van de toevoeging daarvan in de reserve.	€	127.355	V
Afhandeling transactie GOM De afhandeling van een transactie met de GOM die was geraamd is uitgesteld (nadeel). Daardoor is er ook geen toevoeging aan de reserve (voordeel).	€	-126.825	N
Bestuursorganen Vrijval Voorziening wethouders pensioenen Ten opzichte van de rekenrente van 2022 ((2,4720%) is deze in 2023 verder gestegen (3,2%). Hierdoor is op dit moment een lager doelkapitaal nodig om tot een uiteindelijk eindkapitaal te komen. Een bedrag van € 444.338,- (voordeel) kan vrijvallen uit de voorziening pensioenen wethouders.	€	444.338	V
Overige verschillen < € 100.000	€	-11.993	N
Totaal baten	€	2.719.664	V

Analyse verschillen reserves

Omschrijving *bedragen in €*	Toevoegingen	Voordeel/ Nadeel
Onroerende Zaken Pachten voormalige niegg's: Bronsgeest, 't Laantje en Achterweg Verder is er een opbrengst van verpachte goed bij Bronsgeest van €126.825,- (voordeel) maar daar staat tegenover dat de geraamde bijdrage van het Tuincentrum van Beelen van €127.355,- nog niet is gerealiseerd omdat we nog niet aan alle voorwaarden voldaan hebben. Tegenover het voordeel van meer opbrengsten uit de verpachte goed bij Bronsgeest staat het nadeel van de toevoeging daarvan aan de reserve.	€ -127.355	N
Afhandeling transactie GOM De afhandeling van een transactie met de GOM die was geraamd is uitgesteld (nadeel). Daardoor is er ook geen toevoeging aan de reserve (voordeel).	€ 126.825	V
Overige verschillen < € 100.000	€ 54.000	V
Totaal Toevoegingen	€ 53.470	V

Omschrijving *bedragen in €*	Onttrekkingen	Voordeel/ Nadeel
Toerisme Noordwijk heilzame badplaats Er zijn plannen gemaakt om de Noordwijkse status van heilzame badplaats verder uit te werken in 2024. Tegenover het voordeel van minder uitgaven staat het nadeel van minder bijdrage daarvoor uit de reserve.	€ -400.000	N
Beleid Milieu Uitvoering klimaatakkoord Dit budget is door het Rijk uitgekeerd met de mei-circulaire 2022 ten behoeve van de uitvoering van het klimaatakkoord. We hebben eerst de bezetting voor de uitvoering van taken beter op orde moeten brengen. De uitvoering ervan wordt in 2024 verder opgepakt. Tegenover het voordeel van geen uitgaven staat het nadeel van geen bijdrage daarvoor uit de reserve.	€ -293.000	N
Onroerende Zaken Afwaardering geactiveerde voorbereidingskosten toekomstige grondexploitaties Voor een aantal complexen hebben we voorbereidingskosten gemaakt, die moeten gaan leiden tot een actieve grondexploitatie. Die gemaakte kosten kunnen dan bij de opening van de grondexploitatie als kosten eraan toegevoegd worden. Wanneer deze complexen niet binnen 5 jaar hebben geleid tot een actieve grondexploitatie, dan moeten deze worden afgeboekt ten laste van het jaarresultaat. In 2023 geldt dat met name voor het complex Verlengde Voorstraat en dat die een grondexploitatie zou worden, maar dit heeft vooralsnog niet plaatsgevonden. Derhalve moet voor dit complex de in 2018 geactiveerde voorbereidingskosten afgeboekt worden ten laste van het rekeningresultaat van 2023. Tegenover het nadeel van meer kosten staat het voordeel van hogere bijdrage daarvoor uit de Reserve winst grondbedrijf.	€ 403.320	V

Omschrijving *bedragen in €*	Onttrekkingen	Voordeel/ Nadeel
Huisvesting Extern		
Onderhoud overige gebouwen en gymastieklokalen Het verschil tussen begroot en werkelijk bouwkundig onderhoud, onderhoud installaties en bijzonder onderhoud van gemeentelijke gebouwen wordt aan het einde van het jaar verrekend met de Egalisatiereserve onderhoud overige gebouwen. Er is dit jaar meer uitgegeven dan begroot omdat een aantal geplande onderhoudsactiviteiten vorig jaar waren uitgesteld. Daarnaast zijn er op locatie Uitvaltij 2 kosten gemaakt voor noodlokalen onderwijs voor Oekraïense vluchtelingen. Tegenover het nadeel van meer uitgaven staat het voordeel van de bijdrage daarvoor uit de reserve.	€ 474.224	V
Overige verschillen < € 100.000	€ -281.262	N
Totaal Onttrekkingen	€ -96.718	N

Programma 2: Veiligheid

2. Veiligheid	Begroting voor wijz.	Begroting na wijz.	Rekening	Verschil Begroting-Rekening	Voor/ nadeel
Lasten	€ 5.766.849	€ 5.428.917	€ 5.274.163	€ 154.754	V
Baten	€ 416.972	€ 416.972	€ 410.024	€ -6.948	N
Saldo Programma	**€ -5.349.877**	**€ -5.011.945**	**€ -4.864.139**	**€ 147.806**	**V**
Storting in reserves	€ 39.000	€ 39.000	€ 39.000	€ -	N
Onttrekking aan reserves	€ 191.894	€ 181.894	€ 104.078	€ -77.816	N
Resultaat	**€ -5.196.983**	**€ -4.869.051**	**€ -4.799.061**	**€ 69.990**	**V**

Toelichting op de afwijkingen tussen begroting (na wijziging) en rekening

Voor het verslagjaar zijn er geen afzonderlijke verschillen toe te lichten groter dan € 100.000 ten opzichte van de bijgestelde raming.

Programma 3: Verkeer en Parkeren

3. Verkeer en Parkeren	Begroting voor wijz.	Begroting na wijz.	Rekening	Verschil Begroting-Rekening	Voor/ nadeel
Lasten	€ 10.785.297	€ 10.541.735	€ 10.110.670	€ 431.065	V
Baten	€ 495.824	€ 1.065.824	€ 845.696	€ -220.128	N
Saldo Programma	**€ -10.289.473**	**€ -9.475.911**	**€ -9.264.974**	**€ 210.937**	**V**
Storting in reserves	€ -	€ -	€ 532.000	€ -532.000	N
Onttrekking aan reserves	€ 266.064	€ 355.070	€ 322.942	€ -32.128	N
Resultaat	**€ -10.023.409**	**€ -9.120.841**	**€ -9.474.032**	**€ -353.191**	**N**

Toelichting op de afwijkingen tussen begroting (na wijziging) en rekening

Voor het verslagjaar is de toelichting op de verschillen groter dan € 100.000 ten opzichte van de bijgestelde raming voor dit programma als volgt:

Omschrijving *bedragen in €*	Lasten	Voordeel/ Nadeel
Parkeren Parkeervoorzieningen De parkeerautomaten zijn na een aanbestedingsproces allemaal vervangen. Tijdens de voorbereidingen zijn alle locaties kritisch bekeken en opnieuw beoordeeld. Uitkomst hiervan is dat er minder automaten in bedrijf herplaatst zijn. Dit heeft geresulteerd in lagere onderhoudskosten. In hoeverre dit ook een structureel effect heeft is vooralsnog niet te bepalen. Dat komt omdat vanaf 15 januari 2024 in gemeente Noordwijk is gestart met het gedigitaliseerde parkeren. Betaald parkeren verloopt dan volledig digitaal, zonder papieren vergunning, kraskaart, parkeerticket of blauwe schijf. Na de volledige implementatie daarvan kan beter bepaald worden wat daarvan de financiële effecten of zo mogelijk ook besparingen kunnen zijn.	€ 109.912	V
Verkeersbeleid en uitvoering Verkeersonderzoeken Een aantal verkeersonderzoeken konden in 2023 nog niet of alleen ten dele plaatsvinden. Zo zijn we gestart met de voorbereidingen voor het opstellen van een mobiliteitsplan maar dat wordt in 2024/2025 opgesteld. Het onderzoek naar de effecten van de mogelijke aansluiting van de Verlengde Beeklaan op de N206 kon nog niet onderzocht worden omdat het regionale verkeersmodel nog niet geactualiseerd kon worden. De aanvullende ontsluiting van de wijk Boechorst op de rotonde Van Berckelweg/N206 is nog niet verder onderzocht vanwege het standpunt van de provincie dat kritieke ruimtelijke consequenties met zich meebrengt. Het onderzoeken van de aanleg van een regionaal doorfietsnetwerk in samenwerking met gemeenten in Holland Rijnland wordt niet in 2023 maar in 2024 afgerond. Voor de realisering van verkeerscirculatieplannen is er een draagvlakonderzoek voor parkeerregulering in Noordwijk-Binnen uitgevoerd en voor het overige vindt dat later plaats. Tegenover het voordeel van minder kosten staat het nadeel van een lagere bijdrage uit de Algemene Reserve.	€ 138.056	V
Verhardingen Onderhoud wegen Het in 2023 geplande groot onderhoud van de Kapelleboslaan, Victoriberg, het weggedeelte nabij de brug van de Herenweg en de parkeerplaats in de buurt van de Ruigenhoekerweg schuiven door naar volgend jaar. Dit betekent een voordeel van minder kosten het afgelopen jaar. Tegenover het voordeel van minder kosten staat het nadeel van een lagere bijdrage uit de Egalisatiereserve verhardingen.	€ 336.703	V

Omschrijving *bedragen in €*		Lasten	Voordeel/ Nadeel
Achterstallig onderhoud wegen Voor de kosten van het herstellen van de bij weginspectie geconstateerde onderhoudsachterstand is een budget ter beschikking gesteld van € 600.000 voor de jaren 2021 tot en met 2023, te dekken door een bijdrage uit de Egalisatiereserve verhardingen. Hiervan is reeds in 2021 € 200.000 besteed en in 2023 € 116.480. Het resterende beschikbare budget gedekt uit die reserve dient derhalve doorgeschoven te worden naar volgende jaar. Dat is via de Najaarsnota 2023 voor €171.000 gebeurd voor het herstel van het achterstallig onderhoud van de Weteringkade vanwege het uitstel door de werkzaamheden bij de Parallel Boulevard / De Grent. Voor het restant van €112.520 moet de Boender nog in 2024 worden gedaan. Tegenover het voordeel van geen uitgaven staat het nadeel van geen bijdrage daarvoor uit de reserve.	€	112.520	V
Aanleg glasvezelnetwerk buitengebied Noordwijk dooor Glasdraad De beschikbaarheid van snel internet wordt in toenemende mate gezien als een noodzakelijke voorwaarde voor actieve maatschappelijke participatie van inwoners en bedrijven, en als onderdeel van sociale duurzaamheid en een inclusieve maatschappelijke inrichting. Daarom heeft de raad besloten op 29 september 2020 voor de aanleg van een Fiber-to-the-Home (FttH) glasvezelnetwerk in het buitengebied van Noordwijk. De gemeente zou zelf weinig extra kosten maken voor de feitelijke aanleg; de gemeentelijke kosten zouden bestaan uit toezicht tijdens de aanleg (uitgaande van een projectduur van 70 weken en ca. 2 uur per week, komen deze kosten op zo'n € 13.000). Het uitgangspunt is dat Glasdraad ook het toezicht doet voor de gemeente. Gedurende dit project is echter gebleken dat de gemeente zelf meer toezicht moest houden. De extra kosten hiervoor bedroegen € 90.000 waarvan € 18.000 verhaald kon worden op de aanleggende partij.	€	-72.000	N
Aanleg glasvezelnetwerk Noordwijkerhout en De Zilk door Delta Fiber In 2023 en 2024 wordt in de kernen Noordwijkerhout en De Zilk door Delta Fiber een glasvezelnetwerk van 55 kilometer aangelegd. Voor de benodigde capaciteit voor toezicht op het werk is er een bedrag nodig van € 290.000,-. Hier staan de legesopbrengsten van de vergunningaanvragen tegenover. De gemeente heft leges voor een bedrag van €200.000,- voor de vergunningen en aanvullende leges van € 90.000,- voor het extra toezicht op dit project. Een deel van de werkzaamheden zijn uitgevoerd in 2023 en een deel zal in 2024 worden gedaan. Daarmee zijn ook de kosten en opbrengsten slechts ten dele gerealiseerd in 2023.	€	170.202	V
Straatreiniging en Gladheidbestrijding Alle planten die ongewenst in de openbare ruimte groeien, zien we als onkruid. Het maakt daarbij niet uit om welke soort plant of bloem het gaat. We verwijderen onkruid alleen als ergens veel groeit. We bestrijden onkruid met heet water, branden, maaien en/of borstelen. Door deze duurzame manier van onkruid bestrijden kan het langer duren voordat het onkruid verdwijnt. En ook door de stijging van de temperatuur is onkruid weer eerder en langer aanwezig. We hebben gezien dat daardoor het aantal klachten via het gebruiksvriendelijke platform Fixi sterk is toegenomen. We hebben getracht om dat snel te verminderen door op een andere manier het onkruid te bestrijden. Helaas verbeterde het niet daarmee. We zijn weer teruggegaan naar de oude manier van bestrijding. Daarnaast werden we ook nog geconfronteerd met een aanzienlijke toename van afval in de prullenbakken in de openbare ruimte en bijplaatsingen van grofvuil.	€	-245.858	N
Overige verschillen < € 100.000	€	-118.469	N
Totaal lasten	€	431.065	V

Omschrijving *bedragen in €*		Baten	Voordeel/ Nadeel
Verhardingen Aanleg glasvezelnetwerk Noordwijkerhout en De Zilk door Delta Fiber In 2023 en 2024 wordt in de kernen Noordwijkerhout en De Zilk door Delta Fiber een glasvezelnetwerk van 55 kilometer aangelegd. Voor de benodigde capaciteit voor toezicht op het werk is er een bedrag nodig van € 290.000,-. Hier staan de legesopbrengsten van de vergunningaanvragen tegenover. De gemeente heft leges voor een bedrag van €200.000,- voor de vergunningen en aanvullende leges van € 90.000,- voor het extra toezicht op dit project. Een deel van de werkzaamheden zijn uitgevoerd in 2023 en een deel zal in 2024 worden gedaan. Daarmee zijn ook de kosten en opbrengsten slechts ten dele gerealiseerd in 2023.	€	-169.445	N
Overige verschillen < € 100.000	€	-50.683	N
Totaal baten	€	-220.128	N

Analyse verschillen reserves

Omschrijving *bedragen in €*		Toevoegingen	Voordeel/ Nadeel
Verhardingen			
Onderhoud wegen Het in 2023 geplande groot onderhoud van de Kapelleboslaan, Victoriberg, het weggedeelte nabij de brug van de Herenweg en de parkeerplaats in de buurt van de Ruigenhoekerweg schuiven door naar volgend jaar. Dit betekent een voordeel van minder kosten het afgelopen jaar. Het voordeel van minder kosten is gestort in de Egalisatiereserve verhardingen (nadelig effect op het resultaat).	€	-292.000	N
Met de Najaarsnota 2023 is aangegeven dat door de wijkgerichte aanpak om klimaatmaatregelen (afwatering) te treffen, de voor dit jaar geplande werkzaamheden groot onderhoud verhardingen voor de Koninginnebuurt in de kern Noordwijkerhout en voor de Abraham van Rooijenstraat doorschuiven naar volgend jaar. Dit betekende een voordeel van € 240.000,- door minder kosten het afgelopen jaar. Dit voordeel is gestort in de Egalisatiereserve verhardingen hetgeen een nadelig effect heeft op het resultaat van 2023. Met de Najaarsnota is deze storting geraamd door die in mindering te brengen op de geraamde onttrekkingen (voordelig effect op het resultaat). Derhalve moet de budgetafwijking in deze van de toevoeging én onttrekking aan de egalisatiereserve met elkaar in samenhang gezien worden. Die is per saldo nihil.	€	-240.000	N
Overige verschillen < € 100.000	€	-	N
Totaal Toevoegingen	€	-532.000	N

Programma 4: Economie

4. Economie	Begroting voor wijz.	Begroting na wijz.	Rekening	Verschil Begroting-Rekening	Voor/ nadeel
Lasten	€ 4.526.280	€ 7.938.287	€ 4.537.778	€ 3.400.509	V
Baten	€ 845.645	€ 985.645	€ 1.152.986	€ 167.341	V
Saldo Programma	**€ -3.680.635**	**€ -6.952.642**	**€ -3.384.792**	**€ 3.567.850**	**V**
Storting in reserves	€ -	€ -	€ -	€ -	N
Onttrekking aan reserves	€ 488.905	€ 3.544.709	€ 839.160	€ -2.705.549	N
Resultaat	**€ -3.191.730**	**€ -3.407.933**	**€ -2.545.632**	**€ 862.301**	**V**

Toelichting op de afwijkingen tussen begroting (na wijziging) en rekening

Voor het verslagjaar is de toelichting op de verschillen groter dan € 100.000 ten opzichte van de bijgestelde raming voor dit programma als volgt:

Omschrijving *bedragen in €*	Lasten	Voordeel/ Nadeel
Economische Zaken		
Bijdrage Space Campus Noordwijk Voor 2023 is er een bijdrage in de ontwikkeling van de Space Campus begroot van € 1.174.951. De werkelijke kosten komen in 2023 uit op € 192.889. In 2023 is verder uitvoering gegeven aan de strategische gebiedsvisie van de NL Space Campus. Samen met de provincie Zuid-Holland is de gemeente gestart met de inschrijvingsfase van de aanbesteding van het Basecamp en de resterende gronden. De kosten die zijn gemaakt betreffen met name de activatie van het open veld met de aanleg van paden, centrale ontmoetingsplein en parkeervoorziening. Het betreft een meerjarig project waarbij ook de kosten verspreid zijn over meerdere jaren. Tegenover het voordeel van geen uitgaven staat het nadeel van geen bijdrage daarvoor uit de reserve.	€ 982.062	V
Economische agenda Duin & Bollenstreek Na de ondertekening van de overeenkomst met de gemeenten Hillegom, Lisse, Teylingen, Katwijk en Noordwijk is de transformatie van de nieuwe Economic Board Duin- en Bollenstreek (EBDB) in juni 2023 gestart. Aangezien er nog een deel van het projectenbudget uit de vorige periode resteert, heeft de EBDB in 2023 geen beroep gedaan op aanvullende projectfinanciering. Hierdoor is het budget voor de gemeentelijke bijdrage in 2023 niet aangewend. Tegenover het voordeel van geen uitgaven staat het nadeel van geen bijdrage daarvoor uit de reserve.	€ 212.920	V
Retail- en horecavisie Voor de Retail- en horecavisie is een bedrag beschikbaar gesteld voor de duur van drie jaar (tot en met 2024). In 2023 is o.a. gewerkt aan de vergroening van de centrumgebieden, de boulevard en De Grent, het project rondom autoluw centrum Noordwijkerhout en de realisatie van een pinautomaat in Noordwijk aan Zee. De verwachting is dat veel uitgaven - vanuit de voorbereidende werkzaamheden uit de voorgaande jaren – in 2024 worden gedaan. Tegenover het voordeel van minder uitgaven staat het nadeel van minder bijdrage daarvoor uit de reserve.	€ 1.333.413	V

Omschrijving *bedragen in €*		Lasten	Voordeel/ Nadeel
Toerisme			
Noordwijk heilzame badplaats Er zijn plannen gemaakt om de Noordwijkse status van heilzame badplaats verder uit te werken in 2024. Tegenover het voordeel van minder uitgaven staat het nadeel van minder bijdrage daarvoor uit de reserve.	€	400.000	V
Overige verschillen < € 100.000	€	472.114	V
Totaal lasten	€	3.400.509	V

Omschrijving *bedragen in €*		Baten	Voordeel/ Nadeel
Exploitatie Langevelderslag			
De opbrengst uit de in onderpacht gegeven goederen bij Langevelderslag zijn met terugwerkende kracht voor de jaren 2020 tot en met 2023 in rekening gebracht waardoor er voordeel is dit jaar.	€	198.361	V
Overige verschillen < € 100.000	€	-31.020	N
Totaal baten	€	167.341	V

Analyse verschillen reserves

Omschrijving *bedragen in €*		Onttrekkingen	Voordeel/ Nadeel
Economische Zaken			
Bijdrage Space Campus Noordwijk Voor 2023 is er een bijdrage in de ontwikkeling van de Space Campus begroot van € 1.174.951. De werkelijke kosten komen in 2023 uit op € 192.889. In 2023 is verder uitvoering gegeven aan de strategische gebiedsvisie van de NL Space Campus. Samen met de provincie Zuid-Holland is de gemeente gestart met de inschrijvingsfase van de aanbesteding van het Basecamp en de resterende gronden. De kosten die zijn gemaakt betreffen met name de activatie van het open veld met de aanleg van paden, centrale ontmoetingsplein en parkeervoorziening. Het betreft een meerjarig project waarbij ook de kosten verspreid zijn over meerdere jaren. Tegenover het voordeel van geen uitgaven staat het nadeel van geen bijdrage daarvoor uit de reserve.	€	-982.062	N
Economische agenda Duin & Bollenstreek Na de ondertekening van de overeenkomst met de gemeenten Hillegom, Lisse, Teylingen, Katwijk en Noordwijk is de transformatie van de nieuwe Economic Board Duin- en Bollenstreek (EBDB) in juni 2023 gestart. Aangezien er nog een deel van het projectenbudget uit de vorige periode resteert, heeft de EBDB in 2023 geen beroep gedaan op aanvullende projectfinanciering. Hierdoor is het budget voor de gemeentelijke bijdrage in 2023 niet aangewend. Tegenover het voordeel van geen uitgaven staat het nadeel van geen bijdrage daarvoor uit de reserve.	€	-212.920	N

Omschrijving *bedragen in €*	Onttrekkingen	Voordeel/ Nadeel
Retail- en horecavisie Voor de Retail- en horecavisie is een bedrag beschikbaar gesteld voor de duur van drie jaar (tot en met 2024). In 2023 is o.a. gewerkt aan de vergroening van de centrumgebieden, de boulevard en De Grent, het project rondom autoluw centrum Noordwijkerhout en de realisatie van een pinautomaat in Noordwijk aan Zee. De verwachting is dat veel uitgaven - vanuit de voorbereidende werkzaamheden uit de voorgaande jaren – in 2024 worden gedaan. Tegenover het voordeel van minder uitgaven staat het nadeel van minder bijdrage daarvoor uit de reserve.	€ -1.333.413	N
Overige verschillen < € 100.000	€ -177.154	N
Totaal Onttrekkingen	€ -2.705.549	N

Programma 5: Onderwijs

5. Onderwijs	Begroting voor wijz.	Begroting na wijz.	Rekening	Verschil Begroting-Rekening	Voor/ nadeel
Lasten	€ 5.548.830	€ 5.830.087	€ 5.698.355	€ 131.732	V
Baten	€ 930.248	€ 980.960	€ 1.089.117	€ 108.157	V
Saldo Programma	**€ -4.618.582**	**€ -4.849.127**	**€ -4.609.238**	**€ 239.889**	**V**
Storting in reserves	€ 142.820	€ 142.820	€ 142.820	€ -	N
Onttrekking aan reserves	€ 57.500	€ 57.500	€ 50.000	€ -7.500	N
Resultaat	**€ -4.703.902**	**€ -4.934.447**	**€ -4.702.058**	**€ 232.389**	**V**

Toelichting op de afwijkingen tussen begroting (na wijziging) en rekening

Voor het verslagjaar is de toelichting op de verschillen groter dan € 100.000 ten opzichte van de bijgestelde raming voor dit programma als volgt:

Omschrijving *bedragen in €*	Lasten	Voordeel/ Nadeel
Kinderopvang en leerlingenvervoer Het leerlingenvervoer is een wettelijke taak met een open-eind karakter. De vervoerder bracht in 2023, conform de contractuele bepalingen, een hogere ritprijs in rekening. De jaarlijkse (contractuele) indexering NEA (taxibranche) van het start- en kilometer tarief was hoger dan de indexering die de gemeente heeft toegepast. Ook zijn we geconfronteerd met een toename van jeugdhulpvervoer.	€ -120.723	N
Lokaal Onderwijsbeleid Er is via het gemeentefonds meer uitgekeerd voor lokaal onderwijsbeleid en peuteropvang wat niet (meer) het afgelopen jaar besteed kon worden.	€ 189.748	V
Overige verschillen < € 100.000	€ 62.707	V
Totaal lasten	€ 131.732	V

Programma 6: Sport, cultuur en recreatie

6. Sport, cultuur en recreatie	Begroting voor wijz.	Begroting na wijz.	Rekening	Verschil Begroting-Rekening	Voor/ nadeel
Lasten	€ 9.273.555	€ 8.082.769	€ 8.201.174	€ -118.405	N
Baten	€ 1.142.916	€ 1.618.050	€ 1.891.727	€ 273.677	V
Saldo Programma	**€ -8.130.639**	**€ -6.464.719**	**€ -6.309.448**	**€ 155.271**	**V**
Storting in reserves	€ 492.981	€ 545.366	€ 548.819	€ -3.453	N
Onttrekking aan reserves	€ 2.405.045	€ 1.527.455	€ 1.416.755	€ -110.700	N
Resultaat	**€ -6.218.575**	**€ -5.482.630**	**€ -5.441.512**	**€ 41.118**	**V**

Toelichting op de afwijkingen tussen begroting (na wijziging) en rekening

Voor het verslagjaar is de toelichting op de verschillen groter dan € 100.000 ten opzichte van de bijgestelde raming voor dit programma als volgt:

Omschrijving bedragen in €	Lasten	Voordeel/ Nadeel
Sport		
Sportsubsidies In 2023 is een bedrag begroot van € 717.296,- voor de exploitatie van zwembad Binnenzee. In de exploitatiebijdrage is de huur van het zwembad inbegrepen die we later weer van de exploitant terugontvangen. Vanwege fiscale redenen is het huurbedrag aangepast naar een meer kostendekkende huur, waardoor de werkelijke exploitatiebijdrage uitkomt op € 1.074.069,-. De hogere huur is met terugwerkend kracht verrekend over de jaren 2019 t/m 2022. Tegenover het nadeel van de hogere gemeentelijke bijdrage staat het voordeel van een hogere huuropbrengst.	€ -358.316	N
Overige verschillen < € 100.000	€ 239.911	V
Totaal lasten	€ -118.405	N

Omschrijving *bedragen in €*	Baten	Voordeel/ Nadeel
Sport		
Sportsubsidies In 2023 is een bedrag begroot van € 717.296,- voor de exploitatie van zwembad Binnenzee. In de exploitatiebijdrage is de huur van het zwembad inbegrepen die we later weer van de exploitant terugontvangen. Vanwege fiscale redenen is het huurbedrag aangepast naar een meer kostendekkende huur, waardoor de werkelijke exploitatiebijdrage uitkomt op € 1.074.069,-. De hogere huur is met terugwerkend kracht verrekend over de jaren 2019 t/m 2022. Tegenover het nadeel van de hogere gemeentelijke bijdrage staat het voordeel van een hogere huuropbrengst.	€ 356.737	V
Overige verschillen < € 100.000	€ -83.060	N
Totaal baten	€ 273.677	V

Programma 7: Sociaal Domein en Volksgezondheid

7. Sociaal Domein en Volksgezondheid	Begroting voor wijz.	Begroting na wijz.	Rekening	Verschil Begroting-Rekening	Voor/ nadeel
Lasten	€ 47.513.684	€ 54.831.447	€ 52.344.398	€ 2.487.049	V
Baten	€ 11.268.170	€ 17.850.243	€ 18.803.883	€ 953.640	V
Saldo Programma	**€ -36.245.514**	**€ -36.981.204**	**€ -33.540.515**	**€ 3.440.689**	**V**
Storting in reserves	€ -	€ 3.560.000	€ 3.560.000	€ -	N
Onttrekking aan reserves	€ 531.000	€ 1.801.330	€ 1.401.898	€ -399.432	N
Resultaat	**€ -35.714.514**	**€ -38.739.874**	**€ -35.698.617**	**€ 3.041.257**	**V**

Toelichting op de afwijkingen tussen begroting (na wijziging) en rekening

Voor het verslagjaar is de toelichting op de verschillen groter dan € 100.000 ten opzichte van de bijgestelde raming voor dit programma als volgt:

Omschrijving *bedragen in €*	Lasten	Voordeel/ Nadeel
Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen en subsidies		
Bijzondere bijstand Op dit budget is totaal begroot € 191.474,-. Hiervan is € 126.113,- aanvullend ontvangen via het gemeentefonds (septembercirculaire) voor armoedebeleid. Er zijn geen uitgaven gedaan. Voor de energietoelage is totaal € 2.325.837,- begroot, op basis van de aan het gemeentefonds toegevoegde bedragen. De werkelijke uitgaven door de ISD bedragen € 1.437.400. Hierdoor ontstaat een overschot van € 888.437,-.	€ 1.125.378	V
Bijstandsverlening Begroot voor het verlenen van bijstandsuitkeringen is € 8.323.061,-, werkelijke uitgaven zijn € 8.156.006,-. In de voorjaarsnota is het budget met bijna 10% opgehoogd op basis van de prognoses van de ISD Bollenstreek. Uiteindelijk blijkt het beroep op bijstandsuitkeringen iets lager dan deze tussentijdse bijstelling.	€ 167.058	V
Uitvoeringskosten bijstandsverlening Voor de uitvoeringskosten van de ISD is € 2.480.068,- begroot. De werkelijke declaratie van de ISD Bollenstreek is met € 2.686.527,- hoger uitgevallen. Dit komt door een verschuiving van de toerekening van de uitvoeringskosten naar het programma Participatie als gevolg van aanvullende taken die niet bij de begroting voorzien waren (uitvoering beschermd wonen en uitbetaling energietoelage).	€ -206.459	N
Jeugdzorg		
Jeugdpreventie project Op het budget 'Jeugdpreventie project' is bijna €1 miljoen begroot voor alle subsidies jeugdpreventie. Er is een positief verschil van €131.870. Dit komt enerzijds door gedeeltelijke terugvordering van een aantal subsidies uit 2022. Anderzijds doordat een deel van de kosten voor jeugdpreventie ten laste zijn gelegd van gelden vanuit het landelijke Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Omdat dit anders tot gedeeltelijke terugbetaling van deze specifieke uitkering kan betekenen.	€ 131.870	V
Jeugdhulp De kosten van Jeughulp stijgen onder meer door de CAO-stijgingen. Als gevolg van onder meer late declaraties van zorgaanbieders is deze laatste kostenstijging niet eerder voorzien.	€ -332.292	N

Omschrijving *bedragen in €*		Lasten	Voordeel/ Nadeel
Volksgezondheid Op het budget 'Lokaal volksgezondheidsbeleid' is €2,8 miljoen begroot voor de gemeentelijke bijdrage aan de Gemeenschappelijke Regeling Hecht. Er is een positief verschil van €217.670. Dit heeft drie oorzaken. Het wordt deels veroorzaakt door het niet doorgaan van de 1e begrotingswijziging 2023 van Hecht. Deze kosten zijn echter wel gemaakt hetgeen een nadelig verschil met de begroting geeft. Daarnaast is er uit 2021 €63.585 teruggestort als gevolg van een positief resultaat bij Hecht. Tot slot mag de gemeente btw terugvragen van uitgaven die de Gemeenschappelijke regeling heeft gedaan. Dit levert een voordeel op van €68.005.	€	217.670	V
Algemene voorzieningen WMO			
Wmo ruimte eigen beleid	€	57.524	V
Hiervoor is een bedrag van € 490.696 begroot. Er is € 312.421 uitgegeven, een voordeel van € 178.275. Het project Geldzorgen de Baas is niet gestart en voor het project mentale gezondheid jongeren is een lagere subsidie verleend. De ingeschatte kosten voor energiecompensatie buurtcentra vielen lager uit. Doordat deze kosten lager zijn uitgevallen, was het budget toereikend en hoefde er niet te worden onttrokken aan de reserve.	€	115.000	V
Zorgpauze Voor de Zorgpauze (de regeling voor respijtzorg voor mantelzorgers) is een budget van € 262.884 begroot. Hierop is € 199.262 uitgegeven. Er resteert een voordeel van € 63.622. Er zijn minder kosten gemaakt omdat er gebruik kon worden gemaakt van vrijgekomen tegoeden op de NoordwijkPas (voorheen Mantelzorgpas). Als mantelzorgers geen gebruik maken van toegekend tegoed, vervalt dit tegoed en kan het opnieuw worden ingezet.	€	102.894	V
Maatschappelijke zorg en beschermd wonen Voor de uitgaven voor Beschermd wonen en maatschappelijke opvang is € 2.663.846,- begroot. De werkelijke uitgaven bedragen € 2.222.143,- Dit levert een voordeel op van € 441.703,-. 2023 was het eerste jaar dat de gemeente samen met de omliggende gemeenten in Duin en Bollenstreek de uitvoering van deze taken heeft uitgevoerd. De verwachting is dat de komende jaren deze kosten zullen toenemen.	€	454.186	V
Maatwerkvoorzieningen WMO			
Uitvoeringskosten en begeleiding WMO en huishoudelijke verzorging Er zijn lagere kosten door de ISD gemaakt. Daarnaast is er meer inkomensondersteuning doorberekend omdat daar meer uren aan zijn besteed. WMO begeleiding en huishoudelijke verzorging betreft een open-einde regeling. De kosten hiervan variëren jaar op jaar en zijn moeilijk exact te begroten.	€	-106.415	N
Integrale toegang De invulling van het project heeft op een andere wijze plaatsgevonden dan oorspronkelijk gepland waardoor er nog geen uitgaven zijn. Er vindt daarom geen onttrekking plaats uit de Reserve Sociaal domein.	€	200.000	V
Asiel en migratie De vluchtelingen uit Oekraïne worden door zowel particulieren als de gemeente Noordwijk opgevangen. De kosten van de opvang bestaan voor een groot deel uit leefgeld. Deze kosten worden door het Rijk vergoed. De werkelijke kosten zijn lager dan de raming.	€	408.304	V
Overige verschillen < € 100.000	€	152.332	V
Totaal lasten	€	2.487.049	V

Omschrijving *bedragen in €*		Baten	Voordeel/ Nadeel
Algemene voorzieningen WMO Maatschappelijke zorg en beschermd wonen Er is aan inkomsten voor Maatschappelijke zorg begroot € 2.663.846,-. De werkelijke ontvangsten bedragen € 2.933.823,. Dit levert een voordeel op van € 269.977,-. Deze zijn ontvangen van de gemeente Leiden die als centrumgemeente het bedrag voor de regio ontvangt en verdeelt naar de gemeenten. Noordwijk werkt hierbij samen met de andere Duin- en Bollenstreek gemeenten.	€	269.977	V
Integratie en inburgering De specifieke uitkering van het Rijk (€ 464.173,-) voor Inburgering is hoger dan geraamd (€ 189.000,-) als gevolg van de hogere verwachte kosten. De gerealiseerde baten zijn lager dan de beschikking omdat er € 97.296,- is teruggevorderd over 2022. Hierdoor ontstaat een netto voordeel van € 177.877,-.	€	177.877	V
Asiel en migratie De vluchtelingen uit Oekraïne worden door zowel particulieren als de gemeente Noordwijk opgevangen. De kosten van de opvang bestaan voor een groot deel uit leefgeld. Deze kosten worden door het Rijk vergoed. Het voorschot was conservatief geraamd en achteraf hoger uitgevallen (voordeel).	€	269.193	V
Overige verschillen < € 100.000	€	236.593	V
Totaal baten	€	953.640	V

Analyse verschillen reserves

Omschrijving *bedragen in €*	Onttrekkingen	Voordeel/ Nadeel
Algemene voorzieningen WMO		
Wmo ruimte eigen beleid Het project Geldzorgen de Baas is niet gestart en voor het project mentale gezondheid jongeren is een lagere subsidie verleend. De ingeschatte kosten voor energiecompensatie buurtcentra vielen lager uit. Doordat deze kosten lager zijn uitgevallen, was het budget toereikend en hoefde er niet te worden onttrokken aan de reserve.	€ -115.000	N
Integrale toegang De invulling van het project heeft op een andere wijze plaatsgevonden dan oorspronkelijk gepland waardoor er nog geen uitgaven zijn. Er vindt daarom geen onttrekking plaats uit de Reserve Sociaal domein.	€ -200.000	N
Overige verschillen < € 100.000	€ -84.432	N
Totaal Onttrekkingen	€ -399.432	N

Programma 8: Duurzaamheid en Leefomgeving

8. Duurzaamheid en Leefomgeving	Begroting voor wijz.	Begroting na wijz.	Rekening	Verschil Begroting-Rekening	Voor/ nadeel
Lasten	€ 20.600.494	€ 24.642.711	€ 22.892.637	€ 1.750.074	V
Baten	€ 16.752.134	€ 18.513.751	€ 18.133.081	€ -380.670	N
Saldo Programma	**€ -3.848.360**	**€ -6.128.960**	**€ -4.759.556**	**€ 1.369.404**	**V**
Storting in reserves	€ -	€ -	€ 165.000	€ -165.000	N
Onttrekking aan reserves	€ 601.310	€ 2.770.932	€ 1.018.019	€ -1.752.913	N
Resultaat	**€ -3.247.050**	**€ -3.358.028**	**€ -3.906.537**	**€ -548.509**	**N**

Toelichting op de afwijkingen tussen begroting (na wijziging) en rekening

Voor het verslagjaar is de toelichting op de verschillen groter dan € 100.000 ten opzichte van de bijgestelde raming voor dit programma als volgt:

Omschrijving *bedragen in €*	Lasten	Voordeel/ Nadeel
Beleid Milieu		
Omgevingsdienst West Holland (ODWH) In de uitvoering van de bouwtaken zien we dat 2022 heeft aangetoond dat er meer capaciteit is ingezet op vergunningen (zie legesinkomsten) waardoor er minder middelen beschikbaar waren voor de handhaving. De extra inzet op vergunningen heeft geleid tot meer legesinkomsten.	€ 126.558	V
Kadernota Wabo/RO: handhaving strijdig grondgebruik ISG-gebied Het begrote bedrag voor de handhaving van de Bollengronden is in 2023 grotendeels niet benut. De ODWH heeft de handhaving in 2023 niet kunnen oppakken, waardoor opdracht is verleend aan het bureau MB-ALL om dit in 2023 verder op te pakken. De nog niet benutte middelen zijn benodigd om de handhavingskosten in de komende jaren te dekken.Tegenover het voordeel van minder uitgaven staat het nadeel van minder bijdrage daarvoor uit de reserve.	€ 330.498	V
Transitievisie Energie Om de overgang te maken naar een maatschappij waarin er geen gebruik gemaakt wordt van fossiele brandstof en waarin energie duurzaam opgewekt wordt hebben we in een transitievisiewarmte en een lokale energiestrategie vastgelegd hoe we de overstap maken. We hebben eerst onze bezetting voor de uitvoering van taken beter op orde gebracht, waarna we dit zullen kunnen gaan uitwerken. Tegenover het voordeel van geen uitgaven staat het nadeel van geen bijdrage daarvoor uit de reserve.	€ 150.000	V
Duurzaamheidssubsidies In 2023 is er marginaal beroep gedaan op de subsidieregeling voor duurzaamheid. Het restantbedrag van hetgeen is beschikbaar gesteld ad. € 167.921 zal, net als de dekking uit de Algemene Reserve, doorschuiven naar 2024. Tegenover het voordeel van minder uitgaven staat het nadeel van minder bijdrage daarvoor uit de reserve.	€ 167.921	V
Uitvoering klimaatakkoord Dit budget is door het Rijk uitgekeerd met de mei-circulaire 2022 ten behoeve van de uitvoering van het klimaatakkoord. We hebben eerst de bezetting voor de uitvoering van taken beter op orde moeten brengen. De uitvoering ervan wordt in 2024 verder opgepakt. Tegenover het voordeel van geen uitgaven staat het nadeel van geen bijdrage daarvoor uit de reserve.	€ 293.000	V

Omschrijving *bedragen in €*		Lasten	Voordeel/ Nadeel
Noodfonds energietransitie De focus lag in eerste instantie op het geven van bijdragen conform de opgestelde regels aan partijen die door hun energierekening in problemen kwamen. Een daarvan afgeleide doelstelling heeft in 2023 bij gebrek aan menskracht nog weinig aandacht gekregen: bijdragen aan het voorkomen van energiearmoede, met name bij ondernemers, door hen te helpen hun energiehuishouding beter op orde te brengen en risico's te verlagen. In het werkplan 2024 gaan we intensiever met dit fonds en de daarmee samenhangende acties aan de gang. Tegenover het voordeel van minder uitgaven staat het nadeel van minder bijdrage daarvoor uit de reserve.	€	945.105	V
Energietransitie Gemeenten hebben een belangrijke regierol in de uitvoering van de energietransitie. Dit vraagt veel capaciteit en ook nieuwe kennis en innovatie. Gemeenten worden hierbij wel steeds meer en beter ondersteund met financiële middelen. We hebben het afgelopen jaar een voorschotbedrag van het Rijk ontvangen met specifiek voor dit doel dat dient ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren. Tegenover het nadeel van het op de balans opnemen van dit voorschotbedrag staat het voordeel van de ontvangen bijdrage.	€	-657.178	N
Riolering			
Beheer en onderhoud riolering Er waren geen onverwachte rioolvervangingen of omvangrijke reparaties in het rioolstelsel nodig. Het reinigen van de kolken kon door de aannemer pas in de laatste weken van het jaar gedaan worden. Er is minder externe ondersteuning nodig geweest bij de uitvoering van rioolbeleid en niet alle onderzoeken die in het beheerplan riolering staan zijn afgelopen jaar uitgevoerd. Daardoor hoefde het geraamde budget voor personele inhuur niet te worden aangewend.	€	79.336	V
Oppervlaktewater			
Onderhoud watergangen De benodigde onderhoudswerkzaamheden voor de watergangen zijn opgenomen in het vastgestelde baggerplan 2020-2030. Het afgelopen jaar zijn er nog geen baggerwerkzaamheden uitgevoerd maar de voorbereidingen daarvoor getroffen. De uitvoering zal in 2024 beginnen. Tegenover het voordeel van lagere uitgaven staat het nadeel van lagere bijdrage daarvoor uit de reserve.	€	165.200	V
Oeverbeheer In 2023 is een bedrag begroot van € 500.000,- voor het beheer van de oevers zoals het maaien en overstorten van vuil uit sloten. Echter komen de werkelijke kosten in 2023 uit op € 300.000,-. Deze budgetonderschrijding van € 200.000,- wordt veroorzaakt doordat voor een groot deel van het oeverbeer eerst de noodzakelijke raamovereenkomst opgesteld moest worden. Daardoor konden de feitelijke onderhoudswerkzaamheden dit jaar deels nog niet plaatsvinden.	€	203.825	V

Omschrijving *bedragen in €*		Lasten	Voordeel/ Nadeel
Groenvoorzieningen			
Biodiversiteit en onderzoek locatie nieuwe bomen De afgelopen jaren zijn er in het kader van biodiversiteit verschillende bermen en rotondes in de gemeente opgepakt en zijn er acties uitgevoerd om inwoners te inspireren om hun tuin te vergroenen. Een deel van de werkzaamheden is uitgesteld zodat deze met reconstructieprojecten zoals de kruising Langelaan/ Gooweg en Picképlein meeliften. Doordat de provincie een Botrotonde heeft aangelegd is eerstgenoemde uitgesteld. Het onderzoek naar de locaties voor 800 nieuwe bomen heeft nog niet plaatsgevonden omdat bewoners eerst meegenomen zijn in een participatietraject. Deze kosten worden gedekt door een bijdrage uit de reserve. Tegenover het voordeel van lagere uitgaven staat het nadeel van een lagere bijdrage daarvoor uit de reserve.	€	139.572	V
Beheer en onderhoud groenvoorzieningen Volgens het raadsvoorstel voor het beheerplan groen 2023-2027 van 28 maart 2023 is er in 2023 een tekort van € 205.000 om het groen op het gewenste kwaliteitsniveau in stand te houden. Een deel van de benodigde maatregelen zou daardoor in 2023 niet maar pas de jaren daarna uitgevoerd kunnen gaan worden. In de begroting 2024 is hiervoor structureel budget bijgeraamd. Ten opzichte van een totaalbudget van bijna € 4 miljoen is er in 2023 echter niet € 200.000 meer besteed maar ruim €300.000. Voor een deel komt dat ook door extra indexatie van de aanneemsom voor uitbesteed werk zoals die van Provalu. Ook dit is in de begroting 2024 structureel opgenomen. Verder is er extra personeel ingehuurd voor het onderhoud van de groenvoorziening.	€	-363.194	N
Afvalverwijdering en -verwerking			
Afvalinzameling en -verwerking Voor de inzameling van huishoudelijk afval door Meerlanden komen de werkelijke kosten dit jaar lager uit onder meer door een hogere vergoeding voor oud papier en karton (van €50 per ton naar €82), minder aantal ledigingen van de mini- en verzamelcontainers, minder hoeveelheden afval via de milieustraat ten opzichte van 2022 en minder dit jaar gemaakte kosten voor maatregelen van afvalscheiding terwijl er desondanks toch ook nog een verdere daling van de hoeveelheid huishoudelijk restafval is hetgeen lagere restafvalverwerkingskosten met zich meebracht. De gemiddelde hoeveelheid restafval per inwoner is in 2023 gedaald naar 182 kg (2020: 216 kg).	€	389.200	V
Toevoeging voorziening afval (BBV 44.2) Vanwege de lagere exploitatielasten van afvalinzameling en -verwerking wordt het surplus uit de opbrengst van de afvalstoffenheffing gestort in de voorziening voor afval. Tegenover de lagere kosten staat daarmee het nadeel van een hogere storting in de voorziening.	€	-57.738	N
Overige verschillen < € 100.000	€	-162.030	N
Totaal lasten	€	1.750.074	V

Omschrijving *bedragen in €*		Baten	Voordeel/ Nadeel
Beleid Milieu			
Omgevingsdienst West Holland Inkomsten van leges is vraaggestuurd. De hoogte van de inkomsten van leges wordt echter niet zozeer door het aantal aanvragen bepaald, als wel door de grootte van de bouwprojecten. Ook het beschikbaar komen van grootschalige bouwlocaties speelt bij de ontwikkeling van grotere bouwprojecten een rol. Door het verlenen van onvoorziene vergunningen voor grote projecten zijn er minder legesinkomsten dan geraamd ontvangen.	€	-504.314	N
Energietransitie Gemeenten hebben een belangrijke regierol in de uitvoering van de energietransitie. Dit vraagt veel capaciteit en ook nieuwe kennis en innovatie. Gemeenten worden hierbij wel steeds meer en beter ondersteund met financiële middelen. We hebben het afgelopen jaar een voorschotbedrag van het Rijk ontvangen met specifiek voor dit doel dat dient ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren. Tegenover het nadeel van het op de balans opnemen van dit voorschotbedrag staat het voordeel van de ontvangen bijdrage.	€	657.187	V
Afvalverwijdering en -verwerking	€	-500.258	N
Vrijval voorziening afval (BBV 44.2) Vanwege de lagere exploitatielasten van afval hoeft er niet uit de voorziening vrij te vallen ten opzichte van geraamd en in plaats daarvan wordt er in de voorziening gestort.			
Vergoeding huishoudelijk verpakkingsafval Vanwege een eindafrekening van de vergoeding van Nedvang voor huishoudelijk verpakkingsafval over 2020 is er dit jaar een eenmalig voordeel ten opzichte van de begrote baten.	€	75.646	V
Riolering	€	-174.301	N
Vrijval voorziening riolering (BBV 44.2) Vanwege de lagere exploitatielasten van het beheer en onderhoud van de riolering hoeft er ook minder vrij te vallen uit de voorziening voor riolering te opzichte van geraamd. Het betreft vooral de naar latere jaren uitgestelde uitvoering. Daarnaast is wegens uitgestelde vervangingsinvesteringen in riolering de toe te rekenen rente over die investeringen ook lager uitgevallen. Tegenover de lagere kosten staat daarmee het nadeel van een lagere vrijval uit de voorziening.			
Overige verschillen < € 100.000	€	65.370	V
Totaal baten	€	-380.670	N

Analyse verschillen reserves

Omschrijving *bedragen in €*	Toevoegingen	Voordeel/ Nadeel
Oppervlaktewater	€ -165.000	N
Onderhoud watergangen De benodigde onderhoudswerkzaamheden voor de watergangen zijn opgenomen in het vastgestelde baggerplan 2020-2030. Het afgelopen jaar zijn er nog geen baggerwerkzaamheden uitgevoerd maar de voorbereidingen daarvoor getroffen. De uitvoering zal in 2024 beginnen. Tegenover het voordeel van lagere uitgaven staat het nadeel van lagere bijdrage daarvoor uit de reserve.		
Overige verschillen < € 100.000	€ -	N
Totaal Toevoegingen	€ -165.000	N

Omschrijving *bedragen in €*	Onttrekkingen	Voordeel/ Nadeel
Beleid Milieu		
Kadernota Wabo/RO: handhaving strijdig grondgebruik ISG-gebied Het begrote bedrag voor de handhaving van de Bollengronden is in 2023 grotendeels niet benut. De ODWH heeft de handhaving in 2023 niet kunnen oppakken, waardoor opdracht is verleend aan het bureau MB-ALL om dit in 2023 verder op te pakken. De nog niet benutte middelen zijn benodigd om de handhavingskosten in de komende jaren te dekken.Tegenover het voordeel van minder uitgaven staat het nadeel van minder bijdrage daarvoor uit de reserve.	€ -330.498	N
Duurzaamheidssubsidies In 2023 is er marginaal beroep gedaan op de subsidieregeling voor duurzaamheid. Het restantbedrag van hetgeen is beschikbaar gesteld ad. € 167.921 zal, net als de dekking uit de Algemene Reserve, doorschuiven naar 2024. Tegenover het voordeel van minder uitgaven staat het nadeel van minder bijdrage daarvoor uit de reserve.	€ -167.921	N
Transitievisie Energie Om de overgang te maken naar een maatschappij waarin er geen gebruik gemaakt wordt van fossiele brandstof en waarin energie duurzaam opgewekt wordt hebben we in een transitievisiewarmte en een lokale energiestrategie vastgelegd hoe we de overstap maken. We hebben eerst onze bezetting voor de uitvoering van taken beter op orde gebracht, waarna we dit zullen kunnen gaan uitwerken. Tegenover het voordeel van geen uitgaven staat het nadeel van geen bijdrage daarvoor uit de reserve.	€ -150.000	N

Omschrijving *bedragen in €*	Onttrekkingen	Voordeel/ Nadeel
Noodfonds energietransitie De focus lag in eerste instantie op het geven van bijdragen conform de opgestelde regels aan partijen die door hun energierekening in problemen kwamen. Een daarvan afgeleide doelstelling heeft in 2023 bij gebrek aan menskracht nog weinig aandacht gekregen: bijdragen aan het voorkomen van energiearmoede, met name bij ondernemers, door hen te helpen hun energiehuishouding beter op orde te brengen en risico's te verlagen. In het werkplan 2024 gaan we intensiever met dit fonds en de daarmee samenhangende acties aan de gang. Tegenover het voordeel van minder uitgaven staat het nadeel van minder bijdrage daarvoor uit de reserve. *Groenvoorzieningen*	€ -945.105	N
Biodiversiteit en onderzoek locatie nieuwe bomen De afgelopen jaren zijn er in het kader van biodiversiteit verschillende bermen en rotondes in de gemeente opgepakt en zijn er acties uitgevoerd om inwoners te inspireren om hun tuin te vergroenen. Een deel van de werkzaamheden is uitgesteld zodat deze met reconstructieprojecten zoals de kruising Langelaan/ Gooweg en Picképlein meeliften. Doordat de provincie een Botrotonde heeft aangelegd is eerstgenoemde uitgesteld. Het onderzoek naar de locaties voor 800 nieuwe bomen heeft nog niet plaatsgevonden omdat bewoners eerst meegenomen zijn in een participatietraject. Deze kosten worden gedekt door een bijdrage uit de reserve. Tegenover het voordeel van lagere uitgaven staat het nadeel van een lagere bijdrage daarvoor uit de reserve.	€ -144.292	N
Overige verschillen < € 100.000	€ -15.097	N
Totaal Onttrekkingen	€ -1.752.913	N

Programma 9: Wonen en Ruimte

9. Wonen en Ruimte	Begroting voor wijz.	Begroting na wijz.	Rekening	Verschil Begroting-Rekening	Voor/ nadeel
Lasten	€ 19.796.389	€ 11.461.457	€ 6.623.853	€ 4.837.604	V
Baten	€ 19.180.180	€ 8.426.969	€ 6.489.006	€ -1.937.963	N
Saldo Programma	**€ -616.209**	**€ -3.034.488**	**€ -134.846**	**€ 2.899.642**	**V**
Storting in reserves	€ 2.754.934	€ 844.216	€ 3.412.216	€ -2.568.000	N
Onttrekking aan reserves	€ 270.000	€ 1.237.266	€ 753.684	€ -483.582	N
Resultaat	**€ -3.101.143**	**€ -2.641.438**	**€ -2.793.378**	**€ -151.940**	**N**

Toelichting op de afwijkingen tussen begroting (na wijziging) en rekening

Voor het verslagjaar is de toelichting op de verschillen groter dan € 100.000 ten opzichte van de bijgestelde raming voor dit programma als volgt:

Omschrijving *bedragen in €*	Lasten	Voordeel/ Nadeel
Volkshuisvesting Beleid		
Sociale huurwoningen Er is in 2023 een bedrag begroot van € 200.000,- voor het realiseren van 8 extra sociale huurwoningen (8x € 25.000,-). Hiervoor zijn in 2023 geen werkelijke kosten gemaakt. Tegenover het voordeel van minder uitgaven staat het nadeel van minder bijdrage daarvoor uit de reserve.	€ 200.000	V
Handhaving huisvestingsregelgeving Op 16 juni 2022 is de Verordening Beheer Woningvoorraad aangenomen door de raad. Handhaving kon starten vanaf 6 maanden na deze datum. Dit betekent dat het handhavingstraject in 2023 zou starten. Door het uitblijven van het vaststellen van een nieuw bestemmingsplan voor gebruik van woningen in Noordwijk is er echter ook (nog) geen handhavingsgrond. Daardoor zijn er ook nog geen kosten gemaakt. Tegenover het voordeel van minder uitgaven staat het nadeel van minder bijdrage daarvoor uit de reserve.	€ 175.000	V
Volkshuisvesting overig Stek verhuurt sociale huurwoningen in Hillegom, Lisse, Noordwijk en Teylingen. Zij investeren in huizen én in wijken en dorpen waaronder Noordwijk. Er wordt gebouwd aan prettige, leefbare wijken. Als gemeente hebben wij in dat kader een subsidie voor zonnepanelen verstrekt.	€ -299.000	N

Omschrijving *bedragen in €*		Lasten	Voordeel/ Nadeel
Grondbedrijf Lasten van de grondexploitaties Ten behoeve van de jaarrekening is de grondexploitatie geactualiseerd. Daaruit volgt over het afgelopen jaar minder lasten van de grondexploitaties (voordeel). De lasten bestaan onder meer uit grondverwerving, bouw- en woonrijp maken, toegerekende rente over de boekwaarde van de vooraad gronden, etc. Met name bij Offem-Zuid zijn de plankosten, woonrijpmaakkosten en Planstructureel afgelopen jaar nog niet gemaakt. Verder waren er ook geen strategische aankopen waardoor dit budget niet nodig is geweest. Daartegenover staan de baten van de verkoopopbrengsten. Die laten het afgelopen jaar een nadeel ten opzichte van de raming zien (zie daarvoor de toelichting op de baten). Het resultaat van de baten en lasten betreft de tussentijdse winstneming en voorzienbare verliezen. Deze waren voor 2023 geraamd op €844.216 voordeel. De realisatie laat echter een saldo zien van €3.406.216 voordeel. Dat betekent een verschil ten opzichte van de raming van €2.562.000 voordeel (baten en lasten gesaldeerd). De tussentijdse winstneming en mutaties van de voorzienbare verliezen worden nader toegelicht bij de baten.	€	4.530.428	V
Overige verschillen < € 100.000	€	231.176	V
Totaal lasten	€	4.837.604	V

Omschrijving *bedragen in €*		Baten	Voordeel/ Nadeel
Grondbedrijf Baten van de verkoopopbrengsten De grondexploitaties zijn geactualiseerd. De mutaties van het afgelopen jaar hebben tot minder baten van de grondexploitaties geleid (nadeel). Dit komt met name door Maarten Kruytstraat waarvan de grond pas wordt overgedragen aan de ontwikkelaar nadat de omgevingsvergunning onheroepelijk is. Het resultaat van de baten en lasten betreft de tussentijdse winstneming en voorzienbare verliezen. Deze waren voor 2023 geraamd op €844.216 voordeel. De realisatie laat echter een saldo zien van €3.406.216 voordeel. Dat betekent een verschil ten opzichte van de raming van €2.562.000 voordeel (baten en lasten gesaldeerd). Tussentijdse winstnemingen <u>Space Business Park (verhoging € 330.000, begroot € 120.000 oftewel €210.000 voordeel)</u> Er is meer grond verkocht dan geraamd. Daardoor wordt er ook meer tussentijdse winst genomen. <u>'t Zilt (verhoging € 540.000, begroot nihil oftewel € 540.000 voordeel)</u> Er is een taxatierapport opgesteld in overleg met Van Rijn Bouw en hieruit is gekomen dat er nog een extra opbrengst binnenkomt van €435.000 en zijn de plankosten naar beneden bijgesteld.	€	-3.780.428	N

Omschrijving *bedragen in €*		Baten	Voordeel/ Nadeel
Mutaties voorziening voorzienbare verliezen Grondbedrijf Voor grondexploitaties dient een voorziening te worden getroffen om het verwachte verlies af te dekken zodra het tekort ontstaat. Op basis van de actualisatie van de grondexploitaties zijn de volgende mutaties naar voren gekomen: Bronsgeest (verlaging €1.137.000, begroot nihil oftewel €1.137.000 voordeel) De kostenindex is verlaagd van 4% naar 3%. Verder is de opbrengstenindex verhoogd van 0% naar 1%. Daarnaast zijn er nieuwe ramingen opgesteld t.b.v. een exploitatieplan. Offem Zuid (verlaging €681.000, begroot nihil oftewel €681.000 voordeel) De plankosten zijn verlaagd. Voor de investering van een langzame verkeersverbinding waarmee de aanhechting van Offem Zuid met Noordwijk Binnen wordt gerealiseerd, was voor Offem Zuid een bijdrage in de kosten opgenomen van €589.171. Deze investering vindt nu plaats buiten het plangebied van Offem Zuid.	€	1.812.000	V
Overige verschillen < € 100.000	€	30.465	V
Totaal baten	€	-1.937.963	N

Analyse verschillen reserves

Omschrijving *bedragen in €*		Toevoegingen	Voordeel/ Nadeel
Grondbedrijf			
Tussentijdse winstneming (TWN) en mutaties voorziening voorzienbare verliezen Het resultaat van de baten en lasten betreft de tussentijdse winstneming en voorzienbare verliezen. Deze waren voor 2023 geraamd op €844.216 voordeel. De realisatie laat echter een saldo zien van €3.406.216 voordeel. Dat betekent een verschil ten opzichte van de raming van €2.562.000 voordeel (baten en lasten gesaldeerd). In de jaarrekening zijn de in 2023 genomen winsten en verliezen van de grondexploitaties gelijk als onttrekking dan wel toevoeging aan de Reserve winst grondbedrijf verwerkt. Derhalve staat tegenover het voordeel van het resultaat van de grondexploitaties het nadeel van de storting in de genoemde reserve (dus geen effect op het begrotings- en rekeningresultaat).	€	-2.568.000	N
Overige verschillen < € 100.000	€	0	V
Totaal Toevoegingen	€	-2.568.000	N

Omschrijving *bedragen in €*	Onttrekkingen	Voordeel/ Nadeel
Volkshuisvesting Beleid		
Sociale huurwoningen Er is in 2023 een bedrag begroot van € 200.000,- voor het realiseren van 8 extra sociale huurwoningen (8x € 25.000,-). Hiervoor zijn in 2023 geen werkelijke kosten gemaakt. Tegenover het voordeel van minder uitgaven staat het nadeel van minder bijdrage daarvoor uit de reserve.	€ -200.000	N
Handhaving huisvestingsregelgeving Op 16 juni 2022 is de Verordening Beheer Woningvoorraad aangenomen door de raad. Handhaving kon starten vanaf 6 maanden na deze datum. Dit betekent dat het handhavingstraject in 2023 zou starten. Door het uitblijven van het vaststellen van een nieuw bestemmingsplan voor gebruik van woningen in Noordwijk is er echter ook (nog) geen handhavingsgrond. Daardoor zijn er ook nog geen kosten gemaakt. Tegenover het voordeel van minder uitgaven staat het nadeel van minder bijdrage daarvoor uit de reserve.	€ -175.000	N
Overige verschillen < € 100.000	€ -108.582	N
Totaal Onttrekkingen	€ -483.582	N

Overzicht van gerealiseerde Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen	Begroting voor wijz.	Begroting na wijz.	Rekening	Verschil Begroting-Rekening	Voor/ nadeel
Baten					
Parkeergelden	€ 4.856.886	€ 4.856.886	€ 5.060.294	€ 203.408	V
Naheffingsaanslagen	€ 606.975	€ 606.975	€ 611.363	€ 4.388	V
Parkeervergunningen en ontheffingen	€ 269.025	€ 269.025	€ 392.570	€ 123.545	V
Dividend	€ 831.600	€ 831.600	€ 746.529	€ -85.071	N
OZB gebruikers	€ 1.374.036	€ 1.643.805	€ 1.567.292	€ -76.513	N
OZB woning eigenaar	€ 10.063.677	€ 9.061.858	€ 8.953.457	€ -108.401	N
OZB niet-woning eigenaar	€ 2.944.469	€ 2.551.519	€ 2.438.844	€ -112.675	N
Hondenbelasting	€ -	€ -	€ -133	€ -133	N
Forensenbelasting	€ 1.435.772	€ 1.435.772	€ 1.523.952	€ 88.180	V
Toeristenbelasting	€ 3.575.009	€ 3.575.009	€ 3.375.037	€ -199.972	N
Kosten aanmaningen en dwangbevelen	€ -	€ -	€ -	€ -	N
Precariorechten	€ 223.727	€ 223.727	€ 132.438	€ -91.289	N
BIZ	€ 219.575	€ 219.575	€ 197.061	€ -22.515	N
Algemene uitkering	€ 69.891.860	€ 72.990.777	€ 73.736.696	€ 745.919	V
Overige dekkingsmiddelen	€ 268.660	€ 268.660	€ 89.609	€ -179.051	N
	€ 96.561.271	**€ 98.535.188**	**€ 98.825.009**	**€ 289.821**	**V**
Lasten					
Onvoorzien	€ 256.111	€ 111.111	€ -	€ 111.111	V
	€ 256.111	**€ 111.111**	**€ -**	**€ 111.111**	**V**
Saldo Programma	**€ 96.305.160**	**€ 98.424.077**	**€ 98.825.009**	**€ 400.932**	**V**
Storting in reserves	€ -	€ -	€ -	€ -	N
Onttrekking aan reserves	€ -	€ -	€ -	€ -	N
	€ -	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**N**
Resultaat	**€ 96.305.160**	**€ 98.424.077**	**€ 98.825.009**	**€ 400.932**	**V**

Toelichting op de afwijkingen tussen begroting (na wijziging) en rekening

Voor het verslagjaar is de toelichting op de verschillen groter dan € 100.000 ten opzichte van de bijgestelde raming voor de Algemene dekkingsmiddelen als volgt:

Omschrijving *bedragen in €*		Baten	Voordeel/ Nadeel
Parkeergelden In 2023 is een bedrag begroot van € 4.856.886,- voor opbrengst uit parkeervoorzieningen. Echter komt de werkelijke opbrengst uit op € 5.060.294,-. Net als vorig jaar is gebleken dat veel mensen Noordwijk voor kortstondig verblijf bezochten. Dit heeft geresulteerd in een hogere parkeeropbrengst van € 203.408,- in 2023. In 2023 is een bedrag begroot van € 269.025,- voor opbrengsten uit vergunningen voor parkeren. Echter komt de werkelijke opbrengst uit op € 392.570,-. In 2023 is een extra opbrengst van € 123.545,- gerealiseerd. De totale meeropbrengst van parkeren komt uit op € 331.341,-	€	331.341	V
Onroerendezaakbelasting In 2023 is een bedrag begroot van €14.456.376,- voor de totale OZB woningen opbrengsten. Echter komt de werkelijke totale OZB opbrengst in 2023 uit op € 14.156.661,-. De lagere OZB-opbrengst van € 299.715,- is een gevolg van een juridisch verplichte "corona korting". Belastingjaar 2023 wordt gewaardeerd naar waardepeildatum 1-1-2022. Op die datum waren er nog beperkingen door corona. Daarom moest een vermindering worden toegepast op de WOZ-waarde van niet woningen. Dat veroorzaakt een 2% lagere opbrengst.	€	-297.589	N
Toeristenbelasting Toeristenbelasting wordt pas na voltooiing van het kalenderjaar en accountantsverklaringen van de hotels opgelegd. Bij het bepalen van het tarief was de toeristische markt nog steeds herstellende van de corona-invloed.Ten opzichte van de geraamde opbrengst betekent de gerealiseerde opbrengst met € 3.375.037,- een nadeel in 2023 van €199.972.	€	-199.972	N
*Algemene uitkering*Voor de algemene uitkering van het gemeentefonds is, na aanpassing op basis van de septembercirculaire, begroot op € 72.990.777,-. De werkelijke inkomsten bedragen € 73.736.696,-. Het verschil bedraagt € 745.919,-. Dit komt voornamelijk door via de decembercirculaire nog aanvullend verstrekte uitkeringen voor uitgaven in 2023. Vanwege het tijdstip van de informatie is het niet mogelijk dit nog in de begroting aan te passen. in totaal gaat het om € 399.656,-. Hiervan is € 248.218,- bestemd voor invoeringskosten van de Omgevingswet en € 96.573,- voor meerkosten binnen het sociaal domein als gevolg van in Noordwijk verblijvende Oekraïners. Daarnaast is van voorgaande jaren nog aanvullend € 79.339,- ontvangen. Het overige verschil van € 266.924,- wordt voornamelijk veroorzaakt door aanpassing van maatstaven en aantallen in de berekening van het gemeentefonds. Belangrijkste wijziging betreft de lagere WOZ waarde voor niet-woningen ten opzichte van het gebruikte rekenmodel. Dit levert een voordeel van €110.341,- op ten opzicht van de begroting.	€	745.919	V

Omschrijving *bedragen in €*		Baten	Voordeel/ Nadeel
Precariorechten In 2023 is een bedrag begroot van € 223.727,- voor opbrengsten precariobelasting. Echter komt de werkelijke opbrengst uit op € 132.438,-. In 2023 is een minder opbrengst van € 91.289,- gerealiseerd. Reeds in 2022 is een verschil geconstateerd tussen begroting en opbrengst, maar dat is niet verwerkt in de tarieven. Door het beleid en bijbehorende handhaving op reclame-uitingen zijn er uitstallingen en reclameuitingen verdwenen wat leidt tot minder precarioopbrengsten in o.a. de winkelgebieden.	€	-91.289	N
Overige verschillen < € 100.000	€	-198.590	N
Totaal baten	€	289.821	V

Omschrijving *bedragen in €*		Lasten	Voordeel/ Nadeel
Budget onvoorzien In 2023 is er een bedrag begroot van € 130.000,- voor onvoorziene incidentele uitgaven die zich in 2023 voor doen. Via de Najaarsnota 2023 is uit deze post € 69.000,- gehaald voor de organisatie van de vervroegde Tweede Kamerverkiezingen. Hiermee resteert een bedrag van € 61.000,- in 2023. Daarnaast is er een bedrag begroot van € 126.111,- voor onvoorziene structurele uitgaven die zich in 2023 voor doen. Via de Najaarsnota 2023 is uit deze post € 76.000,- gehaald voor de organisatie van de vervroegde Tweede Kamerverkiezingen. Hiermee resteert een bedrag van € 50.111,- in 2023.	€	111.111	V
Overige verschillen < € 100.000	€	-	N
Totaal lasten	€	111.111	V

Onvoorzien

Voor incidentele onvoorziene lasten is een bedrag opgenomen van € 130.000.
Voor onvoorziene structurele lasten is een bedrag van € 126.111 begroot.

Het gebruik van het geraamde bedrag voor onvoorzien was in het verslagjaar:

Aanwending onvoorzien incidenteel (bedragen x €)	Wijziging	Bedrag
Organiseren vervroegde Tweede Kamerverkiezingen	Najaarsnota	69.000
		69.000
Geraamd voor onvoorzien incidenteel		**130.000**
Saldo niet gebruikt		**61.000**

Aanwending onvoorzien structureel (bedragen x €)	Wijziging	Bedrag
Organiseren vervroegde Tweede Kamerverkiezingen	Najaarsnota	76.000
		76.000
Geraamd voor onvoorzien structureel		**126.111**
Saldo niet gebruikt		**50.111**

Gerealiseerde kosten van overhead

Overhead	Begroting voor wijz.	Begroting na wijz.	Rekening	Verschil Begroting-Rekening	Voor/ nadeel
Inkoop	€ 400.750	€ 353.908	€ 319.051	€ 34.857	V
Bestuurszaken en bestuursondersteuning	€ 649.973	€ 457.611	€ 428.876	€ 28.735	V
Interne en externe communicatie m.u.v. klantcommunicatie	€ 207.269	€ 581.628	€ 517.288	€ 64.340	V
Huisvesting	€ 1.276.292	€ 1.191.759	€ 1.372.203	€ -180.444	N
Automatisering en informatisering	€ 3.946.323	€ 3.459.782	€ 3.330.463	€ 129.319	V
Facilitaire zaken / DIV	€ 175.669	€ 403.573	€ 320.717	€ 82.856	V
Financiën	€ 212.019	€ 162.019	€ 112.696	€ 49.323	V
Personeelszaken	€ 1.187.666	€ 1.206.633	€ 1.367.468	€ -160.835	N
Loonkosten van ondersteunende en sturende taken	€ 10.798.964	€ 10.859.997	€ 11.388.845	€ -528.848	N
Gerealiseerde kosten van de overhead	**€ 18.854.925**	**€ 18.676.910**	**€ 19.157.608**	**€ -480.698**	**N**

Toelichting op de afwijkingen tussen begroting (na wijziging) en rekening

Omschrijving *bedragen in €*	Lasten	Voordeel/ Nadeel
Huisvesting gemeentehuizen		
Voor het energieverbruik zijn er afrekeningen (kosten) van voorgaande jaren binngengekomen. Die zijn voor de gemeentehuizen in Noordwijk en Noordwijkerhout. Het betreft gas en elektra. Deze hebben een nadelig effect ten opzichte van de raming.	€ -261.425	N
Er is dit jaar meer uitgegeven voor onderhoud van de gemeentehuizen dan begroot omdat een aantal geplande onderhoudsactiviteiten vorig jaar waren uitgesteld. Tegenover het nadeel van meer uitgaven staat het voordeel van de bijdrage daarvoor uit de reserve.	€ -82.763	N
Automatisering en informatisering	€ 129.319	V
De variabele ICT-kosten als ook de kosten van ICT-contracten zijn beperkt gebleven in 2023. Ook is de implementatie en doorontwikkeling van de moderne werkplek binnen de organisatie van de gemeente Noordwijk nog niet afgerond en zal in 2024 een vervolg krijgen. Die kosten worden gedekt door een bijdrage uit de reserve die ook in 2024 beschikbaar zal blijven.		

Omschrijving *bedragen in €*		Lasten	Voordeel/ Nadeel
Personeelszaken			
We hebben een inhaalslag gemaakt in het opleiden van personeel hetgeen ook samenhangt met een van de waarden uit het strategiehuis van de gemeente Noordwijk (lerende organisatie). Ook door krapte op de arbeidsmarkt en het vertrek van een aantal managers moesten diverse vacatures meerdere malen worden uitgezet. Het uitzetten van vacatures gebeurde tevens niet alleen via Werken in het Westen, maar ook via diverse bureaus. Dit bracht extra kosten met zich mee. Daar staat tegenover dat het met de begroting 2023 (pg. 12) extra beschikbaar gestelde budget voor inhuur in verband met krapte op de arbeidsmarkt voor een bedrag van €200.000,- (voordeel) niet is besteed.	€	-160.835	N
Loonkosten van ondersteunende en sturende taken			
Er zijn minder apparaatslasten op basis van tijdverantwoording toegerekend aan grondexploitaties dan vooraf begroot. Er is relatief veel werk verricht en uren geschreven op 'niet grondexploitatie'-projecten. Aan de uren die geschreven worden op deze projecten wordt ook geen overhead toegerekend waardoor de door te rekenen overhead ook nog veel lager ligt dan gepland. Daarnaast is de doorvoering van de Cao voor gemeenten € 107.539,- hoger uitgevallen dan vooraf is begroot in 2023.	€	-528.848	N
Overige verschillen < € 100.000	€	423.854	V
Totaal lasten	€	-480.698	N

Bedrag voor heffing voor de vennootschapsbelasting

De wet Modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen is per 1 januari 2016 in werking getreden. Deze wet houdt in dat overheden vennootschapsbelasting moeten betalen over de winsten die zij met ondernemingsactiviteiten hebben behaald.

De gemeente Noordwijk heeft haar fiscale positie in kaart gebracht. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen de overige activiteiten (o.a. afvalinzameling en verhuur onroerende zaken aan derden) en het Grondbedrijf.
Voor de overige activiteiten is over 2023 geen vennootschapsbelasting verschuldigd.
Voor het Grondbedrijf is ook geen vennootschapsbelasting verschuldigd over de fiscale winsten van 2023. De last van vennootschapsbelasting is als nihil verwerkt in het overzicht van baten en lasten.

3.1.5.2 Lopende investeringen

De uitgaven van de lopende investeringen tot en met 2023 waren € 63 miljoen waarvoor een investeringsbudget beschikbaar is van € 123 miljoen. Dat verschil ten opzichte van de raming komt hoofdzakelijk door een aantal grote investeringen die verspreid over de komende jaren zullen worden uitgevoerd.

Het betreft onder meer de reconstructie van de Parallel Boulevard, wijkrenovatie Zeeburg, het nieuw te bouwen multifunctioneel centrum voor De Schelft, de financiële afronding van het sportpark De Boekhorst, onderwijshuisvesting waaronder Wakersduin en uitbreiding van de Prinsenhof, de verbouwing van het pand aan de Duinwetering 101 (politiebureau) en de nieuwe raadszaal. Deze en andere grote projecten worden hierna apart toegelicht.
Voor het overige komt het door uitstel en latere afronding c.q. oplevering van projecten.

Van het resterende investeringskrediet van € 60 miljoen valt een bedrag van ruim € 6 miljoen vrij door het beëindigen van lopende investeringen in 2023. Dat bestaat voor een groot deel uit het restantkrediet dat vrijvalt door de afronding van Sportpark De Boekhorst. Niet alleen worden er lopende investeringen beëindigd omdat het werk technisch en financieel klaar is. Ook gaat het om onder meer investeringen die in latere jaren pas kunnen worden gerealiseerd en nu afgesloten worden zoals voor de Hogeweg. Deze af te sluiten investeringskredieten worden opnieuw opgenomen in latere jaren in het investeringsplan 2025-2028 van de begroting 2025.

De lopende investeringen worden als volgt schematisch weergegeven:

	Begroting tm 2022	Begroting 2023	Begroting tm 2023	Werkelijk tm 2023	Restant tm 2023
Programma 2	€ 1.739.000	€ 11.000	€ 1.750.000	€ 1.746.243	€ 3.757
programma 3	€ 19.469.185	€ 7.488.600	€ 26.957.785	€ 15.323.796	€ 11.633.989
programma 4	€ 1.099.340	€ 188.000	€ 1.287.340	€ 439.228	€ 848.112
programma 5	€ 13.710.676	€ 2.895.000	€ 16.605.676	€ 8.042.317	€ 8.563.359
programma 6	€ 44.979.806	€ 1.079.000	€ 46.058.806	€ 30.271.203	€ 15.787.603
programma 7	€ -	€ 11.654.410	€ 11.654.410	€ -	€ 11.654.410
programma 8	€ 5.814.022	€ 3.799.388	€ 9.613.410	€ 3.814.123	€ 5.799.287
programma 9	€ 832.553	€ -	€ 832.553	€ 389.873	€ 442.680
Overig	€ 954.437	€ -	€ 954.437	€ 754.362	€ 200.075
Overhead	€ 4.555.187	€ 3.531.995	€ 8.087.182	€ 2.700.012	€ 5.387.170
Totaal	€ 93.154.206	€ 30.647.393	€ 123.801.599	€ 63.481.158	€ 60.320.441

In bijlage 4.4 staat van alle lopende investeringen de kredietuitputting en status van de voortang weergegeven.

Toelichting op kredietoverschrijdingen van investeringen

Te constateren valt dat er dit verslagjaar geen significante overschrijdingen van de beschikbaar gestelde investeringskredieten zijn.
Er zijn investeringen die bestaan uit verschillende samengestelde delen waarover afzonderlijk wordt afgeschreven op basis van verschillende afschrijvingstermijnen voor ieder onderdeel. Voor de kredietuitputting dient die investering dan als één samengesteld geheel beschouwd te worden. Wanneer sec voor een onderdeel daarvan sprake was van een kredietoverschrijding, werden die binnen het geheel van die investering gecompenseerd.

Toelichting op de lopende investeringen per programma

Hierna wordt per programma en per investering een toelichting daarop gegeven. Het betreft de voornaamste investeringen met een restantkrediet groter dan € 0,5 miljoen, waarmee bijna € 53 miljoen investeringskrediet dat openstaat voor de komende jaren, wordt verklaard.

Tevens wordt hierbij overeenkomstig de Financiële Verordening artikel 6.8 goedkeuring voor deze grote projecten gevraagd -tenzij er staat “afsluiten”- voor het verschuiven van het restant investeringsbudget naar het volgende jaar.

Programma 3

240122 Gevelmaatregelen Parallel Boulevard (restantkrediet € 0,9 miljoen; afsluiten)
De gevelmaatregelen voor de Parallel Boulevard zijn gedaan. Het resterende investeringsbudget is niet meer nodig en kan zodoende vrijvallen.

240156 Hogeweg (restantkrediet € 0,6 miljoen, afsluiten)
De helft van het gedeelte van de Hogeweg kon uitgevoerd worden omdat er op dat deel bestaande woningen zijn. Op de andere helft moeten eerst de woningen nog gebouwd worden. Na oplevering van de woningen zal de weg aangelegd worden. Dit is afhankelijk van de voortgang bij de projectontwikkelaar van de nieuwbouw woningen. De uitvoering van fase 2 start in 2025 mits de woningbouw door de projectontwikkelaar gerealiseerd is. De uitvoering van fase 3 zal in 2026 plaatsvinden.
Daarom kan deze investering worden afgesloten zodat er afgeschreven kan gaan worden over fase 1. Het restantkrediet voor fase 2 en 3 komt hiermee dan vrij te vallen. Het daarvoor benodigde investeringsbudget zal opnieuw meegenomen worden in het investeringsplan 2025-2028 van de begroting 2025.

240303 Parkeerterrein Langevelderslag (restantkrediet € 0,5 miljoen)
Voor de inrichting van parkeren bij Langevelderslag is in 2021 dit investeringsbudget beschikbaar gesteld. Bij nader inzien zal er een herstructurering van het gebied bij Langevelderslag nodig zijn. In 2022 is met een projectteam gestart met de voorbereidingen hiervoor. Dit heeft geleid tot een nieuw ontwerp voor de openbare ruimte met aandacht voor nieuwe bestrating, een veilige situatie voor alle gebruikers en voldoende fietsparkeerplekken, laadpalen, toiletruimte en tapkraan. Hiervoor zal een nieuw investeringsvoorstel via de Perspectiefnota 2025 aan de raad voorgelegd worden. Daarom kan het lopende investeringsbudget voor de inrichting bij Langevelderslag in 2024 worden afgeraamd ter hoogte van de voorbereidingskosten van € 75.000. Dat is nodig om enkele onderzoeken voor de herstructurering uit te kunnen voeren.

245243 Wijkrenovatie Zeeburg Fase A 2022-2023 (restantkrediet € 1,1 miljoen)
De wijkrenovatie Zeeburg vindt in 3 fasen plaats:
- fase 1 2022-2023, die zich nu bevindt in de afrondfase,
- fase 2 2023-2024, die zich nu bevindt in de opstartfase,
- fase 3 2024-2025, die zich nu bevindt in de fase waarin de aanbesteding plaatsvindt.

245246 Verv. oeverconstructie Leidsevaart (restantkrediet € 3 miljoen)
Langs de Haarlemmertrekvaart verkeert de oever op verschillende delen al meerdere jaren in mindere of slechte staat. Met name bij de woonschepen zorgt dit voor problemen doordat de oever hier wegzakt. Vanwege de woonschepen en aanwezige opstallen op de oever is dit geen reguliere vervanging en vraagt dit een uitgebreide voorbereiding. Momenteel worden er eerst overleggen gevoerd over af te sluiten overeenkomsten voor de huur. Daarna volgt de constructieve aanpak van de oevers.

245248 Ver. betonnen kades en bruggen 2022 (restantkrediet € 0,8 miljoen)
De vervanging van de drie bruggen in de Leidsevaart was gepland in 2022/2023 maar omdat aannemers niet in staat zijn de werkzaamheden binnen het geraamde investeringsbedrag te realiseren, moet het opnieuw worden aanbesteed. Er bleek voor de drie bruggen in totaal € 370.000 meer investeringsbudget nodig te zijn. Dit zal voor de nieuwe aanbesteding dan ook bijgeraamd moeten gaan worden. Dit wordt meegenomen met de Perspectiefnota 2025. Dan wordt bekeken hoe de bijbehorende extra kapitaallasten gedekt kunnen worden binnen het gemiddelde in de huidige begroting opgenomen kapitaallastenniveau.

245259 Wijkrenovatie Zeeburg Fase B 2023-2024 (restantkrediet € 1,8 miljoen)
De wijkrenovatie Zeeburg vindt in 3 fasen plaats:
- fase 1 2022-2023, die zich nu bevindt in de afrondfase,
- fase 2 2023-2024, die zich nu bevindt in de opstartfase,
- fase 3 2024-2025, die zich nu bevindt in de fase waarin de aanbesteding plaatsvindt.

Programma 4

240298 Renovatie strandafritten 2021 (restantkrediet € 0,7 miljoen)
Volgens planning worden de strandafritten gerenoveerd in de periode van 2022-2024. Een deel is afgelopen voorjaar gerealiseerd. De verwachting is dat begin 2024 de renovatie van deze strandafritten kunnen worden afgerond.

230223 IHP, Wakersduin (restantkrediet ruim € 7,7 miljoen)
In 2023 is voor het schoolgebouw van De Schapendel vastgesteld dat het gebouw in goede staat verkeerd en eenvoudig naar energielabel A+ gebracht kan worden, alsmede van het gas af gehaald kan worden. Een renovatie krediet, als financiële bijdrage voor het schoolbestuur is aangevraagd en wordt in het tweede kwartaal van 2024 aan de raad voorgelegd.

230224 IHP, Noordwijkse School 2021 (restantkrediet ruim € 2,6 miljoen)
In januari 2023 heeft de raad een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld aan het schoolbestuur om te komen tot een definitief ontwerp en bijbehorende kostenraming voor de vervangende nieuwbouw van De Noordwijkse School. Volgens de planning kan in het tweede kwartaal van 2024 een voorlopig ontwerp worden gepresenteerd aan de raad.

230227 Uitbreiding De Prinsenhof 2025 (restantkrediet ruim € 4,7 miljoen)
In juni 2023 heeft de raad een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld aan het schoolbestuur om te komen tot een definitief ontwerp en bijbehorende kostenraming voor een dislocatie van De Prinsenhof. Volgens de planning kan in 2024 Q2 een voorlopig ontwerp worden gepresenteerd aan de raad.

Programma 6

230132 Gebouw De Schelft (restantkrediet € 11 miljoen)
Met het vaststellen van de Perspectiefnota 2024 op 26 september 2023 is tevens besloten om een nieuw zwembad te bouwen op de plaats van De Schelft. Hiervoor zijn de voorbereidingen inmiddels van start gegaan.

230157-240168-240170 SP De Boekhorst (restantkrediet € 2,7 miljoen, afsluiten)
De investering is gereed en kan dus worden afgesloten. Het restantkrediet van in totaal € 2,7 miljoen voor dit project kan vrijvallen. Dit restant kan voornamelijk worden verklaard door een gunstige aanbesteding van het werk. De aanbieding was lager uitgevallen dan de geraamde waarde van de opdracht, terwijl die voorzichtigheidshalve juist was verhoogd omdat er stijgende bouwkosten werden verwacht. Achteraf is dit dus niet nodig gebleken.

240108 Huisvesting Poppodium/SJC (restantkrediet € 0,8 miljoen)
Het betreft een meerjarig project. Er is vertraging opgelopen door een constructiefout. Over de afhandeling van de schadeclaim is inmiddels overeenstemming bereikt. Oplevering heeft plaatsgevonden. Als gevolg van de opgelopen waterschade zijn er extra uitgaven gedaan. Deze uitgaven zullen door de verzekering worden vergoed. Naar verwachting wordt dit project in voorjaar 2024 afgerond.

Programma 7
230239 Tijdelijke huisvesting Schippersvaartweg (restantkrediet € 11,6 miljoen)
In november 2023 heeft de raad ingestemd met de realisatie van de tijdelijke huisvesting. Het project is inmiddels in volle gang en wordt voor de zomer in 2024 afgerond.

Programma 8

240172 Parallel Boulevard riolering (restantkrediet € 2,5 miljoen)
240312 B2020 Parallel Boulevard (restantkrediet € 0,8 miljoen, afsluiten)
240319 B2022 Reconstructie Wantveld (restantkrediet € 0,6 miljoen)
De reconstructie van de Parallel Boulevard is in 4 fasen opgedeeld en tijdens de zomermaanden wordt er niet doorgewerkt. Hierdoor is de planning van het project verlengd. Gezien de aard en omvang van het project was voor de risico's een investeringsbedrag van €800.000 voorzichtigheidshalve bijgeraamd. De uitvoering bevindt zich in vergevorderd stadium. Van extra risico's is geen sprake meer. Daarom kan dit deel van de investering (order 240312) vrijvallen.

Overhead

230228-230229-230230 Duinwetering 101 (vm. politiekantoor) (restantkrediet € 3,1 miljoen)
Voor de aankoop en de verbouwing van het pand aan de Duinwetering 101 te Noordwijk (vm. politiebureau) is dit krediet ter beschikking gesteld. Het pand is bestemd voor multifunctioneel gebruik. Er zijn diverse verzoeken binnen gekomen bij de gemeente van diverse organisaties die op zoek zijn naar ruimte die zij kunnen huren. Vaak zijn ruimten te groot of juist te klein voor een organisatie. Hiervoor wordt het pand verbouwd. Deels is het inmiddels in gebruik genomen. Merendeels moet dat nog gaan gebeuren.

230233 Nieuwe raadzaal 2022 (restantkrediet € 2 miljoen)
De uitvoering van deze investering is tijdelijk uitgesteld in afwachting van de uitkomst van de evaluatie van het gebruik van de tijdelijke raadzaal in Noordwijkerhout. Inmiddels is er voor dit project een nieuwe projectleider aangetrokken.

3.1.5.3 Overzicht van incidentele baten en lasten per programma

Incidentele Lasten	Begroting voor wijz.	Begroting na wijz.	Rekening
Programma 1			
Talentenprogramma 2022-2023	€ 500.000	€ 450.000	€ 402.354
Lastenverlichting inwoners	€ 1.125.000	€ 1.125.000	€ 1.107.459
Herontwikkeling van Landgoed in den Houte (voormalige Bavo-terrein)	€ -	€ -	€ 1.985.475
Grondexploitaties en daaraan gerelateerde activiteiten:			
Uren grondbedrijf (product 249)	€ 361.010	€ 361.010	€ 361.010
Overhead uren grondbedrijf (product 249)	€ 196.750	€ 196.750	€ 196.750
Rente Gronden staat C min Wilhelminastr (product 249)	€ 131.900	€ 131.900	€ 127.157
Bijdrage Regionaal InvesteringsFonds (RIF)	€ 637.278	€ 637.278	€ 637.278
Afwaardering geactiveerde voorbereidingskosten toekomstige grondexploitaties	€ -	€ -	€ 403.320
Programma 3			
Aanleg glasvezelnetwerk	€ -	€ 290.000	€ 191.798
Programma 4			
Bijdrage kwartiermaker bestuurlijke samenwerking Duin- en Bollenstreek	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
Retail- Horecavisie	€ 361.400	€ -	€ -
Uitvoering van de kuuroordstatus	€ 225.000	€ 200.000	€ 190.003
Resultaatbestemming: overheveling Kuuroordvisie naar 2023	€ -	€ 693.000	€ -
Strandnota 2022-2026	€ -	€ 80.125	€ -
Space Campus (restant 2019)	€ -	€ 320.000	€ 320.000
Economische agenda Duin- en Bollenstreek	€ -	€ 212.920	€ -
Centrumvisie- Autoluw (restant 2020)	€ -	€ 57.679	€ 10.650
Programma 5			
Huur tijdelijke huisvesting Prinsenhof	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
NP Onderwijs ivm onderwijsvertragingen door coronapandemie	€ 206.312	€ 206.312	€ 211.088
Programma 6			
Jaarlijkse exploitatielasten tijdelijke multifunctionele hal	€ 21.000	€ 243.023	€ 230.404
Programma 7			
Noodopvang Vluchtelingen Oekraine	€ -	€ 2.900.000	€ 2.400.384
Project integrale toegang	€ 200.000	€ 200.000	€ -
Praktijkondersteuner Jeugd	€ 100.000	€ -	€ -
Maatschappelijk programma 2022-2025	€ 107.000	€ 194.000	€ 37.080
Programma 8			
Handhaving strijdig grondgebruik ISG-gebied/ ODWH	€ 177.498	€ 354.996	€ 24.498
Biodiversiteit Buitengebied (restant 2021)	€ -	€ 136.209	€ 41.917
Duurzaamheidsleningen en subsidies	€ -	€ 169.172	€ 1.251
Energiearmoede ondersteuning	€ -	€ 1.000.000	€ 54.895
Aanpak energiearmoede	€ -	€ 685.000	€ 684.766
Klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	€ -	€ 868.790	€ 868.790
Lokale aanpak isolatie	€ -	€ -	€ 657.178
Programma 9			
Handhaving huisvestingsregelgeving	€ 175.000	€ 175.000	€ -
Grondexploitaties:			
Vennootschapsbelasting	€ 30.000	€ 30.000	€ -
Incidentele toevoegingen reserves	€ 4.722.560	€ 11.791.569	€ 15.006.552
Totaal Lasten	**€ 9.377.708**	**€ 23.809.733**	**€ 26.252.057**

Incidentele Baten	Begroting voor wijz.	Begroting na wijz.	Rekening
Programma 1			
Herontwikkeling van Landgoed in den Houte (voormalige Bavo-terrein)	€ -	€ -	€ 2.166.446
Programma 3			
Aanleg glasvezelnetwerk	€ -	€ 290.000	€ 120.555
Programma 5			
NP Onderwijs ivm onderwijsvertragingen door coronapandemie	206.312	€ 206.312	€ 206.295
Programma 7			
Noodopvang Vluchtelingen Oekraine	€ -	€ 5.400.000	€ 5.669.147
Programma 8			
Aanpak energiearmoede	€ -	€ 685.000	€ 684.766
Klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	€ -	€ 868.790	€ 868.790
Lokale aanpak isolatie	€ -	€ -	€ 657.187
Programma 9			
Anterieure overeenkomst BAVO- RIF	€ 271.000	€ 291.000	€ 237.000
Grondexploitaties:			
Tussentijdse winstneming grondexploitatie Vd Mortelstraat	€ 92.972	€ 244.042	€ 244.042
Tussentijdse winstneming grondexploitatie Space Business Park	€ 1.490.000	€ 120.000	€ 330.000
Tussentijdse winstneming grondexploitatie Duineveld (vm Centraal Park 1e fase)	€ 921.962	€ 460.000	€ 460.000
Boek Grondbedrijf 2024 't Zilt verhogen TWN	€ -	€ -	€ 540.000
Boek Grondbedrijf 2024 Bronsgeest verlagen verliesvoorziening	€ -	€ -	€ 1.137.000
Boek Grondbedrijf 2024 Offem-Zuid verlagen verliesvoorziening	€ -	€ -	€ 681.000
Boek Grondbedrijf 2023 Bronsgeest	€ 250.000	€ -	€ -
Boek Grondbedrijf 2023 Schippersvaart	€ -	€ 20.174	€ 20.174
Incidentele onttrekkingen reserves	€ 5.406.387	€ 16.073.682	€ 12.257.592
Totaal Baten	**€ 8.638.633**	**€ 24.659.000**	**€ 26.279.994**

Overzicht structureel resultaat

Baten en lasten	Begroting voor wijz.	Begroting na wijz.	Rekening
Baten en lasten			
Baten en lasten			
Lasten	€ 155.057.893	€ 159.551.422	€ 149.242.540
Baten	€ 150.695.792	€ 151.591.034	€ 153.557.624
Saldo van baten en lasten	**€ -4.362.101**	**€ -7.960.388**	**€ 4.315.084**
Toevoegingen aan reserves	€ 4.722.560	€ 11.791.569	€ 15.006.552
Onttrekkingen aan reserves	€ 9.206.352	€ 19.873.648	€ 14.207.310
Mutatie reserves	**€ 4.483.792**	**€ 8.082.079**	**€ -799.242**
Resultaat	**€ 121.691**	**€ 121.691**	**€ 3.515.843**
Incidentele baten en lasten			
Incidentele lasten	€ 4.655.148	€ 12.018.164	€ 11.245.505
Incidentele baten	€ 3.232.246	€ 8.585.318	€ 14.022.402
Incidenteel saldo van baten en lasten	**€ -1.422.902**	**€ -3.432.846**	**€ 2.776.897**
Incidentele toevoegingen aan de reserves	€ 4.722.560	€ 11.791.569	€ 15.006.552
Incidentele onttrekkingen aan de reserves	€ 5.406.387	€ 16.073.682	€ 12.257.592
Incidentele mutatie reserves	**€ 683.827**	**€ 4.282.113**	**€ -2.748.960**
Incidenteel resultaat	**€ -739.075**	**€ 849.267**	**€ 27.937**
Structureel resultaat	**€ 860.766**	**€ -727.576**	**€ 3.487.906**

De incidentele en structurele mutaties in de reserves zijn in een overzicht opgenomen bij het eigen vermogen in de toelichting op de balans.

Toelichting overzicht van incidentele baten en lasten

Om te bepalen of er sprake is van structureel evenwicht, dient inzichtelijk gemaakt te worden welke incidentele baten en lasten de jaarrekening bevat. Om die reden wordt er een staat van incidentele baten en lasten opgenomen. Na eliminatie van de incidentele baten en lasten ontstaat het structureel resultaat.

Incidentele baten en lasten betreffen die posten die het resultaat incidenteel beïnvloeden. Het gaat om eenmalige zaken en om projecten of subsidies.
Reservemutaties zijn naar de aard incidenteel. Daarom zijn die ook opgenomen in het overzicht van incidentele baten en lasten. De mutaties in de bestemmingsreserve voor dekking van kapitaallasten zijn hierop een uitzondering. Onder voorwaarden is het toegestaan om mutaties van deze reserve als structureel aan te merken. Een van de voorwaarden is dat het saldo van de bestemmingsreserve kapitaallasten gelijk is aan de boekwaarde van de desbetreffende activa. Dit is het geval en daarom hebben we die mutaties als structureel aangemerkt.

Baten en lasten komen in aanmerking om als incidenteel aangemerkt te worden als deze voor bepaalde tijd geraamd worden. Er is een onvoorwaardelijke einddatum bekend. Een éénmalige ophoging van een bestaand (structureel) budget geldt niet als een incidentele last maar is structureel. Een éénmalige last voor een pilot of voor een project met een einddatum is wel incidenteel.

Incidentele Lasten
Voor het verslagjaar is de toelichting op de afzonderlijke incidentele lasten groter dan € 50.000,- als volgt:

Programma 1
Talentenprogramma
De gemeente Noordwijk wil graag nieuw, jong en goed opgeleid personeel werven en heeft daarvoor voor 2022 en 2023 budget beschikbaar gemaakt om met een ‘talentenprogramma personeel’ extra te investeren in het werven van nieuw personeel.

Lastenverlichting inwoners
De gemeente Noordwijk heeft gemeend vanaf 2023 voor drie jaar een teruggave aan de eigenaren van woningen te geven ter hoogte van € 1.125.000,- per jaar, in totaal € 3.375.000,- om enigszins de woonlasten te verlichten.

Grondexploitaties en daaraan gerelateerde activiteiten
Dit betreft apparaats-, overhead en overige lasten voor diverse aan het grondbedrijf gerelateerde onderwerpen (bijv. zwembad, sporthal, landschapspark) die net als de grondexploitaties naar de aard van de raming incidenteel zijn. Ter hoogte van deze lasten staat er een onttrekking aan de Reserve winst uit grondbedrijf tegenover, die eveneens incidenteel is aangemerkt (per saldo nihil).

Programma 3
Aanleg glasvezelnetwerk
In 2023 en 2024 wordt in de kernen Noordwijkerhout en De Zilk door Delta Fiber een glasvezelnetwerk van 55 kilometer aangelegd. Voor de benodigde capaciteit voor toezicht op het werk is er een bedrag nodig van € 290.000,-. Hier staan de legesopbrengsten van de vergunningaanvragen tegenover. De gemeente heft leges voor een bedrag van €200.000,- voor de vergunningen en aanvullende leges van € 90.000,- voor het extra toezicht op dit project. Een deel van de werkzaamheden zijn uitgevoerd in 2023 en een deel zal in 2024

worden gedaan. Daarmee zijn ook de kosten en opbrengsten slechts ten dele gerealiseerd in 2023

Programma 4

Bijdrage kwartiermaker bestuurlijke samenwerking Duin- en Bollenstreek

De kwartiermaker wordt regionaal aangetrokken voor de uitvoeringsagenda Duin- en Bollenstreek voor een periode van 1 jaar.

Retail- en horecavisie

Op basis van een raadsbesluit uit september 2021 zijn voor de Retail- en horecavisie bedragen beschikbaar gesteld voor drie jaar. De retail- en horecavisie wordt inclusief het uitvoeringprogramma vastgesteld. Binnen de bestaande budgetten kan het uitvoeringsprogramma niet worden gefinancierd. De projectleider van het uitvoeringsprogramma is gestart in januari 2022.

Noordwijk heilzame badplaats

Met het vaststellen van deze visie start het traject om te komen tot een uitvoeringsprogramma. De raad heeft hiervoor reeds budget beschikbaar gesteld voor drie jaar (tot en met 2024). De gemeente heeft de regie voor het uitvoeringsprogramma, echter kan dit alleen samen met de stakeholders vormgeven. Er zal gezamenlijk opgetrokken worden om kansen te onderzoeken en initiatieven verder te brengen. Er worden plannen gemaakt om de Noordwijkse status van heilzame badplaats verder uit te werken.

NL Space Campus en Basecamp

Gemeente Noordwijk bouwt mee aan de NL Space Campus. Dat is de ruimtevaarttechnologiehub aan de rand van de gemeente. Het Basecamp van de Space Campus moet gaan dienen als ontmoetingsplek.
De provincie en de gemeente Noordwijk stellen gronden en financiële middelen ter beschikking.

Economische agenda Duin- en Bollenstreek

Na de ondertekening van de overeenkomst met de gemeenten Hillegom, Lisse, Teylingen, Katwijk en Noordwijk is de transformatie van de nieuwe Economic Board Duin- en Bollenstreek (EBDB) in juni 2023 gestart. Aangezien er nog een deel van het projectenbudget uit de vorige periode resteert, heeft de EBDB in 2023 geen beroep gedaan op aanvullende projectfinanciering. Hierdoor is deze kostenpost in 2023 niet aangewend.

Centrumvisie Autoluw

Voor de Centrum Visie Noordwijkerhout is in 2023 een bedrag begroot van € 57.679. De werkelijke kosten komen uit op € 10.650. Het restantbedrag vloeit terug in de algemene reserve en wordt op deze wijze meegenomen naar 2024. Het bedrag is benodigd voor de uitvoering van openstaande punten uit de Centrumvisie Noordwijkerhout. Dit betreft de herinrichting van de Dorpsstraat en Marktplein die in 2024 wordt uitgevoerd.

Programma 5

Huur tijdelijke huisvesting Prinsenhof

Ter overbrugging tot de totstandkoming van de nieuwbouw voor de basisschool wordt in vervangende, tijdelijke huisvesting voorzien.

Nationaal Programma Onderwijs in verband met onderwijsvertragingen door coronacrisis

De gemeente ontvangt van 2021 tot en met 2023 in totaal ruim € 7 ton om de achterstanden in het onderwijs die zijn ontstaan tijdens de coronacrisis in te lopen. Voor het inhalen van de achterstanden ontstaan in het onderwijs als gevolg van de coronacrisis heeft de gemeente afgelopen jaar een specifieke uitkering ontvangen die vrijwel geheel is doorbetaald aan de Noordwijkse scholen.

Programma 6

Tijdelijke multifunctionele hal De Schelft

Na de brand in het multifunctionele complex is er een tijdelijke hal geplaatst ter overbrugging tot het moment dat het nieuw te bouwen complex in gebruik kan worden genomen.

Programma 7

Noodopvang Vluchtelingen Oekraïne

In 2023 heeft de gemeente kosten gemaakt voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. Hiervoor wordt vooraf geen budget beschikbaar gesteld, maar vindt de vergoeding plaats op basis van declaraties. Er is wel een voorschot aangevraagd. In de Najaarsnota is op basis van de uitgaven op dat moment € 2.900.000,- als kosten en als te ontvangen vergoeding bijgeraamd. De werkelijke kosten aan het eind van het boekjaar bedroegen € 2.400.384,-. Op basis van de geldende regelgeving is er een berekening gemaakt van het te declareren bedrag, € 5.669.147,-. Het verschil met het reeds ontvangen voorschot is als geraamde inkomsten opgenomen (en als nog te ontvangen bedrag op de balans).

Project integrale toegang

Voor de invoering van de nieuwe integrale toegang voor zorg heeft de raad € 1.000.000,- beschikbaar gesteld voor inhuur van begeleiding en opstartkosten. De jaarlijkse raming van € 200.000,- eindigt in 2023.

Maatschappelijk programma

Er is voor twee jaar € 194.000,- beschikbaar gesteld voor het opstellen van het maatschappelijk programma. Hiermee wordt gewerkt aan innovatieve vormen van participatie en nieuwe projecten.

Programma 8

Handhaving strijdig grondgebruik ISG-gebied/ Omgevingsdienst West Holland

De Omgevingsdienst West Holland (ODWH) zal gedurende een periode van vier jaar de in onze gemeente geconstateerde situaties gaan handhaven overeenkomstig de kaders die in het 'Voorstel legalisatie vraagstuk/benaderingswijze handhaving ISG/RO" zijn aangegeven. 2023 is het laatste jaar.

Biodiversiteit Buitengebied

Om de biodiversiteit in onze dorpen en het buitengebied bevorderen we het ecologisch beheer van bermen. De afgelopen jaren zijn er in dat kader verschillende bermen en rotondes in de gemeente opgepakt. Een deel van de werkzaamheden is uitgesteld zodat deze met reconstructieprojecten zoals de kruising Langelaan/ Gooweg en Picképlein meeliften.

Duurzaamheidssubsidies

Dit betreft beschikbaar budget voor de uitvoering van de duurzaamheidslening.

Energiearmoede ondersteuning

Dit betreft een is een initieel een miljoen Euro beschikbaar gemaakt voor 2023 en 2024. Bij de besteding is in eerste instantie gefocust op het geven van bijdragen conform de opgestelde regels aan partijen die door hun energierekening in problemen kwamen.

Aanpak energiearmoede

Voor de aanpak van de hoge energielasten voor de minima ontvangt de gemeente Noordwijk een tijdelijke specifieke uitkering. Deze is bedoeld voor het nemen van energiebesparende maatregelen.

Uitvoering Klimaat- en energiebeleid
Voor het opstellen en uitvoering van beleid in verband met de energietransitie ontvangt de gemeente Noordwijk voor 3 jaar een specifieke uitkering

Lokale aanpak isolatie
Om op lokaal niveau het isoleren van woningen te stimuleren ontvangt de gemeente Noordwijk een tijdelijke specifieke uitkering.

Programma 9

Handhaving huisvestingsregelgeving
Dit budget is gebaseerd op het Raadsvoorstel vaststellen Gebruik Woningen Noordwijk, zaaknummer 1283. De financiële paragraaf luidt als volgt: “Er wordt een integraal handhavingsplan opgesteld. Met het vaststellen van de begroting 2021 heeft de raad voor een periode van vier jaar een jaarlijks bedrag van € 250.000,- beschikbaar gesteld voor de kosten van deze handhaving. De verwerking van de meldingsplicht, het afgeven van (volkshuisvestelijke) vergunningen en coördinerende werkzaamheden (afstemming met Belastingen en ODWH) zijn extra taken. Ook zal uitvoering moeten worden gegeven aan de overgangsregeling (toetsen aanvragen en beschikking afgeven voor persoonsgebonden overgangsregeling. In de Perspectiefnota 2021 is het budget opgedeeld in € 75.000,- structureel en € 175.000,- incidenteel.

Grondexploitaties
De (tussentijdse) winstneming grondexploitatie is altijd incidenteel.

Vennootschapsbelasting
Dit is gerelateerd aan de winst uit grondexploitaties. Ter hoogte van deze lasten staat er een onttrekking aan de Reserve winst uit grondbedrijf tegenover, die eveneens incidenteel is aangemerkt (per saldo nihil).

Incidentele Baten
Voor het verslagjaar is de toelichting op de afzonderlijke incidentele baten groter dan € 50.000 als volgt:

Programma 3

Aanleg glasvezelnetwerk
In 2023 en 2024 wordt in de kernen Noordwijkerhout en De Zilk door Delta Fiber een glasvezelnetwerk van 55 kilometer aangelegd. Voor de benodigde capaciteit voor toezicht op het werk is er een bedrag nodig van € 290.000,-. Hier staan de legesopbrengsten van de vergunningaanvragen tegenover. De gemeente heft leges voor een bedrag van €200.000,- voor de vergunningen en aanvullende leges van € 90.000,- voor het extra toezicht op dit project. Een deel van de werkzaamheden zijn uitgevoerd in 2023 en een deel zal in 2024 worden gedaan. Daarmee zijn ook de kosten en opbrengsten slechts ten dele gerealiseerd in 2023

Programma 5

Nationaal Programma Onderwijs in verband met onderwijsvertragingen door coronacrisis
De gemeente ontvangt van 2021 tot en met 2023 in totaal ruim € 7 ton om de achterstanden in het onderwijs die zijn ontstaan tijdens de coronacrisis in te lopen. Voor het inhalen van de achterstanden ontstaan in het onderwijs als gevolg van de coronacrisis heeft de gemeente afgelopen jaar een specifieke uitkering ontvangen die vrijwel geheel is doorbetaald aan de Noordwijkse scholen.

Programma 7

Noodopvang Vluchtelingen Oekraïne

In 2023 heeft de gemeente kosten gemaakt voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. Hiervoor wordt vooraf geen budget beschikbaar gesteld, maar vindt de vergoeding plaats op basis van declaraties. Er is wel een voorschot aangevraagd. In de Najaarsnota is op basis van de uitgaven op dat moment € 2.900.000,- als kosten en als te ontvangen vergoeding bijgeraamd. De werkelijke kosten aan het eind van het boekjaar bedroegen € 2.400.384,-. Op basis van de geldende regelgeving is er een berekening gemaakt van het te declareren bedrag, € 5.669.147,-. Het verschil met het reeds ontvangen voorschot is als geraamde inkomsten opgenomen (en als nog te ontvangen bedrag op de balans).

Programma 8

Aanpak energiearmoede

Voor de aanpak van de hoge energielasten voor de minima ontvangt de gemeente Noordwijk een tijdelijke specifieke uitkering. Deze is bedoeld voor het nemen van energiebesparende maatregelen.

Uitvoering Klimaat- en energiebeleid

Voor het opstellen en uitvoering van beleid in verband met de energietransitie ontvangt de gemeente Noordwijk voor 3 jaar een specifieke uitkering.

Lokale aanpak isolatie

Om op lokaal niveau het isoleren van woningen te stimuleren ontvangt de gemeente Noordwijk een tijdelijke specifieke uitkering.

Programma 9

Anterieure overeenkomst BAVO- RIF

Voor het woningbouwproject BAVO wordt van de projectontwikkelaar een vergoeding ontvangen als bijdrage aan het Regionaal Investeringsfonds (RIF).

Grondexploitaties en daaraan gerelateerde activiteiten

De (tussentijdse) winstneming grondexploitatie is altijd incidenteel.

3.1.5.4 WNT-verantwoording Gemeente Noordwijk

De wet van 15 november 2012, houdende regels inzake de normering van bezoldigingen van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector (Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector), bepaalt dat van iedere topfunctionaris en iedere gewezen topfunctionaris in het financieel verslaggevingsdocument de onderstaande gegevens worden vermeld.

De WNT is van toepassing op Gemeente Noordwijk. Het voor Gemeente Noordwijk toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000,- . Dit betreft het algemeen bezoldigingsmaximum.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Bedrag x €			
Gegevens topfunctionarissen 2023	**I. Overzier**	**R. van Dijk**	**D.S.J. Tissen**
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier	Griffier
Aanvang en eind functievervulling in 2023	01-01-2023 t/m 31-12-2023	01-07-2023 t/m 31-12-2023	01-01-2023 t/m 30-04-2023
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja	Ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 135.889	€ 56.088	€ 35.678
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 21.579	€ 9.209	€ 4.150
Subtotaal	*€ 157.468*	*€ 65.297*	*€ 39.828*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 223.000	€ 112.416	€ 73.315
Minus onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t	N.v.t	N.v.t
Bezoldiging	**€ 157.468**	**€ 65.297**	**€ 39.828**
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t	N.v.t	N.v.t
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t	N.v.t	N.v.t

Gegevens 2023 Bedragen x € 1	G.C.I. Kager	
Functiegegevens	Griffier	
Kalenderjaar	**2023**	**2022**
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	01/05-30/6	N.vt.
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	2	N.vt.
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	232	0
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 212	€ 206
Maxima op basis van de normbedragen per maand	€ 59.000	€ -
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 49.184	€ -
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)		
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 31.082	€ -
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ -	€ -
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	
Bezoldiging	**€ 31.082**	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	

Bedrag x € Gegevens topfunctionarissen 2022	I. Overzier	F.G. Mencke	M. Fabbricotti
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en eind functievervulling in 2022	01-09-2022 t/m 31-12-2022	01-01-2022 t/m 31-08-2022	01-01-2022 t/m 31-12-2022
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja	Ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 43.076	€ 82.893	€ 102.530
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 7.256	€ 14.333	€ 17.887
Subtotaal	*€ 50.332*	*€ 97.226*	*€ 120.417*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 72.197	€ 143.803	€ 216.000
Bezoldiging	**€ 50.332**	**€ 97.226**	**€ 120.417**

2. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2023 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

3.2 Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (SiSa)

Dit betreft de bijlage bij de jaarrekening waarin verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen wordt verstrekt op basis van indicatoren. Dat gebeurt met de SiSa-verantwoordingsinformatie (Single information, Single audit / eenmalige informatieverstrekking, eenmalige accountantscontrole). De SiSa is ingebed in het reguliere jaarrekeningproces. De Sisa-bijlage wordt door de accountant gecontroleerd met de eindejaarscontrole.
De bijlage dient op 15 juli te zijn ingediend bij het CBS.

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 12-02-2024								
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
JenV	**A16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/01*	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: A16/02*	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten *Aard controle R* *Indicator: A16/04*	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie *Aard controle R* *Indicator: A16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO) *Aard controle R* *Indicator: A16/06*
			€ 5.331.920			€ 0	€ 263.011	€ 210.597
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen (jaar T) POO *Aard controle R* *Indicator: A16/07*	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/08*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07 en 08 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/10*		
			€ 0	€ 126.630	€ 5.932.158	€ 9.921.027		

FIN	B2	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/03*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/06*
			55	55	0	0	Ja	Ja
			Wijziging keuze per (2023/2024) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/09*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/10*		
			2024	Nee				
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*
			€ 0	€ 0			€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*
			€ 15.580	€ 15.580	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/24*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/25*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/26*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/27*	
			€ 48.000	€ 48.000	€ 0	€ 0	€ 63.580	

BZK	**C55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/06*
			1.150	€ 217.135	€ 217.135	100	€ 18.881	€ 18.881
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/09*			
			550	€ 0	€ 0			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/15*
			1.250	1.250	0	0	1.250	250
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/02*				
			€ 0	Ja				
BZK	**C92**	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C92/01*	Bedrag doorgeschoven naar t+1 *Aard controle R* *Indicator: C92/02*	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	Aantal gebruikte leermiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*	
			€ 42.913	€ 0	2	44	9	

BZK	C94	**Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C94/02*	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] , eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen [...] *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/03*	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] ,eventueel in samenhang [...] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300 *Aard controle R* *Indicator: C94/04*	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen [...] en *Aard controle R* *Indicator: C94/05*	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van die laatstbedoelde woningen *Aard controle R* *Indicator: C94/06*
		1	*LAI2303532610*	€ 0	0	0	0	€ 0
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling *Aard controle R* *Indicator: C94/07*	Besteding van middelen ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b *Aard controle R* *Indicator: C94/08*	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen. *Aard controle R* *Indicator: C94/09*	Eindverantwoording (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/10*		
		1	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
BZK	**C105**	**Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls**	Projectnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105/01*	Aantal woningen waarvan de bouw is gestart cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105/02*	Afgesproken datum van start bouw gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht *Aard controle D1* *Indicator: C105/03*	Aantal woningen dat is gerealiseerd cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105/04*	Afgesproken datum van oplevering gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht *Aard controle D1* *Indicator: C105/05*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C105/06*
		1	*Project1*	0	Ja	0	Ja	€ 0
		2	*Project 2*	0	Ja	0	Ja	€ 0
		3	*Project 3*	0	Ja	0	Ja	€ 0
		4	*Project 4*	0	Ja	0	Ja	€ 0
			Kopie projectnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105/07*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105/08*	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105/09*	Toelichting afwijking(en) van datum start bouw, datum van oplevering en/of prijscategorieën woningen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105/10*	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105/11*	Afgesproken aandeel van betaalbare woningen gehaald? (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: C105/12*
		1	*Project1*	€ 0	Ja	Startdatum lig in 2024	0	Ja
		2	*Project 2*	€ 0	Ja	Startdatum lig in 2024	0	Ja
		3	*Project 3*	€ 0	Ja	Startdatum lig in 2024	0	Ja
		4	*Project 4*	€ 0	Ja	Startdatum lig in 2024	0	Ja
			Kopie projectnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105/13*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105/14*				
		1	*Project1*	Nee				
		2	*Project 2*	Nee				
		3	*Project 3*	Nee				
		4	*Project 4*	Nee				

OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/05*	
			€ 402.215	€ 13.112	€ 0	-€ 71.403	€ 51.662	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/09*		
			1					
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/09*		
			1					
IenW	**E44B**	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/01*	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/02*	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle R* *Indicator: E44B/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/04*	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E44B/05*	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/06*
			1 060546 Gemeente Leiden	Z/22/3358055	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/07*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/09*			
			1 060546 Gemeente Leiden	Z/22/3358055	Nee			
			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/10*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/11*	Naam/nummer maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/12*	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/13*		
			1 060546 Gemeente Leiden	Z/22/3358055	N.v.t	Nee		

EZK	**F28**	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel *Aard controle R* *Indicator: F28/01*	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel *Aard controle R* *Indicator: F28/02*	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten *Aard controle R* *Indicator: F28/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/04*	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle R* *Indicator: F28/05*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/07*					
			Nee					
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 0	Nee				

SZW	G2A	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2022**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) **IOAW**	Baten (jaar T-1) **IOAW** (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) **IOAZ**
		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1) (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)		Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (**PW**)	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (**PW**)	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**)	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**)	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**)
			Aard controle n.v.t. *Indicator: G2A/01*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/02*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/03*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/04*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/05*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/06*
			1 060575 Gemeente Noordwijk	€ 6.189.043	€ 184.258	€ 352.880	€ 582	€ 22.034
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Baten (jaar T-1) **IOAZ** (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**)	Besteding (jaar T-1) **Bbz 2004** levensonderhoud zelfstandigen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**)	Baten (jaar T-1) **Bbz 2004** levensonderhoud zelfstandigen (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**)	Baten (jaar T-1) **WWIK** (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**)	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (**PW**)
			Aard controle n.v.t. *Indicator: G2A/07*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/08*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/09*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/10*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/11*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/12*
			1 060575 Gemeente Noordwijk	€ 0	€ 169.775	€ 1.059	€ 0	€ 449.418
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (**PW**)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (**PW**)	Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T-1) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (**PW**)		
			Aard controle n.v.t. *Indicator: G2A/13*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/14*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/15*	*Aard controle D2* *Indicator: G2A/16*		
			1 060575 Gemeente Noordwijk	€ 10.741	€ 0	€ 0		

SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2023** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
SZW	**G3A**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_totaal 2022** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3A/01*	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/02*	Baten (jaar T-1) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/03*	Baten (jaar T-1) vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/04*	Besteding (jaar T-1) Bob Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3A/05*	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/06*
		1 060575 Gemeente Noordwijk	€ 5.184	€ 0	€ 5.319	€ 0	€ 0	
		Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3A/07*	Besteding (jaar T-1) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T-1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/09*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T -1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/10*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/11*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/12*
		1 060575 Gemeente Noordwijk	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	

SZW	G4	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*		
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Nee		
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Nee		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Nee		
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Nee		
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Nee		
			6	Totaal	0	0	N.v.t.		

				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/12*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*	
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	

				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/16*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle D2* *Indicator: G4/18*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/19*		
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			6	Totaal	0	0	0		

SZW	G4A	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_totaal 2022** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). Dit totaal (jaar T-1) regeling G4B + (jaar T-1) regeling G4 blijkt uit de vaststellingsbeschikking die uw gemeente van het Ministerie van SZW over 2020 heeft ontvangen. De gegevens uit die beschikking neemt u hier op.		Welke regeling betreft het? Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4A/01*	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/02*	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/03*	Baten (jaar T-1) levensonderhoud Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/04*	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (aflossing) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/05*	
			1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 831	€ 0	€ 12.109	€ 63.814	
			2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 9.686	€ 27.803	
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 702	€ 0	€ 25.526	€ 21.722	
			4 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 4.128	€ 971	
			5 Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 1.714	€ 0	€ 5.485	€ 6.175	
			Kopie regeling Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/06	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (overig) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T-1) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/09*		
			1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 6.670	0	0		
			2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 1.413	0	0		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 847	0	0		
			4 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 98	0	0		
			5 Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 40	0	0		
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4A/10*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T - 1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/11*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T-1) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle D2* *Indicator: G4A/12*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T -1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/13*		
			1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			4 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			5 Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		

SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*		
			€ 127.533	€ 0	Nee		
SZW	**G10A**	**Wet inburgering 2021_ Totaal 2022** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G10B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G10)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10A/01*	Besteding (jaar T-1) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G10A/02*	Baten (jaar T-1) (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G10A/03*		
		1	060575 Gemeente Noordwijk	€ 0	€ 0		
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03*		
			€ 0	€ 0	Nee		
SZW	**G12A**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ totalen 2022** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G12B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G12)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12A/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G12A/02*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G12A/03*		
		1	060575 Gemeente Noordwijk	€ 0	€ 0		
SZW	**G13**	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01*	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee

VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
			€ 847.161	€ 489.687				
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **Onroerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **roerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **overige kosten** *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
		1	Sportpark De Boekhorst	€ 8.576	€ 8.576	€ 0	€ 0	
		2	Sportpark Lageweg	€ 161.583	€ 161.583	€ 0	€ 0	
		3	Tijdelijke sporthal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		4	Nieuwbouw De Schelft	€ 27.893	€ 27.893	€ 0	€ 0	
		5	Investeringplan 2023	€ 5.091	€ 5.091	€ 0	€ 0	
		6	Exploitatielasten	€ 207.657	€ 0	€ 0	€ 207.657	
		7	overige kosten (Sportbedrijf	€ 78.887	€ 0	€ 0	€ 78.887	
VWS	**H8**	**Regeling Sportakkoord 2020-2022**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/01*	Totaal bedrag volgens beschikking *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/02*	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/03*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/04*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/06*
		1	1042562	€ 30.000	€ 0	€ 40.000	€ 0	€ 46.687
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/08*				
		1	1042562	Ja				
VWS	**H12**	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/02*	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/03*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/04*		
			€ 30.000	€ 30.000	Ja	Ja		
VWS	**H21**	**Specifieke uitkering cliëntondersteuning**	Gerealiseerde activiteit Inzet projectleiding en/of Onderzoek lokale versterking functie (in jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H21/01*	Toelichting - indien bij H21/01 indicator Nee is ingevuld is een toelichting verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H21/02*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H21/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H21/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H21/05*	
			Ja		€ 38.606	€ 38.606	Nee	
VWS	**H25**	**Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)**	Beschikkingsnummer / kenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/01*	Ontvangen Rijksbijdrage (Jaar T) *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/02*	Totale definitieve exploitatietekort *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/03*	Totale cumulatieve besteding *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/04*	Eindverantwoording *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/05*	
		1	*SPUKIJZ21-22128*	€ 73.947	€ 71.245	€ 71.245	Ja	
			Naam locatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/06*	Betreft periode Nov + dec 2021 of Jan 2022? *Aard controle R* *Indicator: H25/07*	Totale toezegging per locatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/08*	Hoogte definitief exploitatietekort per locatie *Aard controle R* *Indicator: H25/09*	Besteding per locatie *Aard controle R* *Indicator: H25/10*	Cumulatieve besteding per locatie (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/11*
		1	*Zwembad Binnenzee*	*Nov + dec 2021*	€ 46.001	€ 43.827	€ 43.827	€ 43.827
		2	*Zwembad Binnenzee*	*jan-22*	€ 27.946	€ 27.418	€ 27.418	€ 27.418

VWS	H30	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026**							
				Naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/01*	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/02*	Besteding (jaar T) per onderdeel *Aard controle R* *Indicator: H30/03*	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/05*	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/06*
			1	Lokaal Sportakkoord	€ 30.652	€ 37.427	€ 0	€ 37.427	Ja
			2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 211.027	€ 248.208	€ 0	€ 0	Ja
			3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 47.157	€ 33.660	€ 9.431	€ 4.066	Ja
			4	Kansrijke Start	€ 35.368	€ 55.609	€ 0	€ 55.609	Ja
			5	Mentale Gezondheid	€ 16.505	€ 16.505	€ 0	€ 16.505	Ja
			6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 41.262	€ 32.150	€ 8.252	€ 41.262	Ja
			7	Valpreventie	€ 121.429	€ 57.253	€ 24.286	€ 57.253	Ja
			8	Leefomgeving	€ 23.578	€ 8.722	€ 4.716	€ 8.722	Ja
			9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 5.895	€ 5.895	€ 0	€ 5.895	Ja
			10	Versterken sociale basis	€ 86.061	€ 59.000	€ 17.212	€ 59.000	Ja
			11	Mantelzorg	€ 23.578	€ 23.578	€ 0	€ 23.578	Ja
			12	Eén tegen eenzaamheid	€ 23.578	€ 0	€ 4.716	€ 0	N.v.t.
			13	Welzijn op recept	€ 12.968	€ 12.968	€ 0	€ 12.968	Ja
			14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 5.895	€ 5.895	€ 0	€ 5.895	Ja
			15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 2.985	€ 0	€ 4.197	€ 0	N.v.t.

	Kopie naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/07*	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/08*
1	Lokaal Sportakkoord	N.v.t.
2	Brede regeling combinatiefuncties	N.v.t.
3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	Nee
4	Kansrijke Start	Ja
5	Mentale Gezondheid	N.v.t.
6	Aanpak overgewicht en obesitas	N.v.t.
7	Valpreventie	N.v.t.
8	Leefomgeving	Nee
9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	N.v.t.
10	Versterken sociale basis	Nee
11	Mantelzorg	Nee
12	Eén tegen eenzaamheid	Ja
13	Welzijn op recept	Nee
14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	N.v.t.
15	Coördinatiekosten regionale aanpak	N.v.t.

Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/09*
Nee

VWS	**H32**	**Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden**	Beschikkingsnummer / kenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/01*	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/03*			
			MEOZ23186	€ 390.306	€ 133.032			
			Naam zwembad *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/04*	Totale verlening per zwembad (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/05*	Cumulatieve besteding per zwembad (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H32/06*	Verduurzamingsplan aanwezig (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: H32/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/08*	
		1	*Zwembad Binnenzee*	€ 390.306	€ 133.032	Ja		
VWS	**H35B**	**Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H35B/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H35B/02*				
			060546 Gemeente Leiden	€ 0				

3.3 Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Rekening 2023				Baten/lasten		
	Hoofdtaakveld Omschrijving	Taakveld		Lasten		Baten
0	**Bestuur en ondersteuning**	0.1	Bestuur	€ 3.790.114	€	-444.271
		0.10	Mutaties reserve (980)	€ 15.006.552	€	-14.207.310
		0.11	Resultaat van de rekening	€ 3.515.843		
		0.2	Burgerzaken	€ 1.863.381	€	-539.396
		0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	€ 4.455.307	€	-2.824.212
		0.4	Overhead, ondersteuning organisatie	€ 19.599.608		
		0.5	Treasury	€ -216.484	€	-1.558.868
		0.61	Onroerende Zaakbelasting (Woningen)	€ 1.749.591	€	-10.399.511
		0.62	Onroerende Zaakbelasting (niet-Woningen)		€	-4.006.137
		0.63	Parkeerbelasting		€	-6.064.227
		0.64	Overige Belastingen	€ 26.575	€	-132.305
		0.7	Algemene Uitkering gemeentefonds		€	-73.736.696
		0.8	Overige Baten en Lasten	€ 63.745		
		0.9	Vennootschapsbelasting	€ -		
Totaal 0				**€ 49.854.232**	**€**	**-113.912.933**
1	**Veiligheid**	1.1	Crisisbeheersing en brandweer	€ 3.777.049	€	-770.709
		1.2	Openbare orde en veiligheid	€ 2.247.133	€	-72.187
Totaal 1				**€ 6.024.183**	**€**	**-842.896**
2	**Verkeer, vervoer en waterstaat**	2.1	Verkeer en wegen	€ 8.055.813	€	-412.824
		2.2	Parkeren	€ 1.369.750		
		2.3	Recreatieve havens			
		2.4	Economische ahvens en waterwegen			
Totaal 2				**€ 9.425.563**	**€**	**-412.824**
3	**Economie**	3.1	Economische ontwikkeling	€ 1.774.945	€	-196.914
		3.3	Bedrijfsloket en - bedrijfsregelingen	€ 85.935	€	-35.875
		3.4	Economische promotie	€ 643.187	€	-4.898.989
Totaal 3				**€ 2.504.067**	**€**	**-5.131.778**
4	**Onderwijs**	4.1	Openbaar basisonderwijs	€ 639.514		
		4.2	Onderwijshuisvesting	€ 2.771.939	€	-349.787
		4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	€ 1.996.988	€	-551.899
Totaal 4				**€ 5.408.441**	**€**	**-901.686**
5	**Sport, cultuur en recreatie**	5.1	Sportbeleid en begeleiding	€ 109.933	€	-
		5.2	Sportaccomodaties	€ 6.152.021	€	-1.544.971
		5.3	Cultuurpresentatie, -productie	€ 1.728.453	€	-163.966
		5.4	Musea			
		5.5	Cultureel erfgoed	€ 256.639	€	-26.330
		5.6	Media	€ 1.174.237	€	-236.215
		5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	€ 7.187.036	€	-927.695
Totaal 5				**€ 16.608.319**	**€**	**-2.899.177**
6	**Sociaal Domein**	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	€ 8.715.319	€	-6.921.882
		6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	€ 3.082.136	€	-16
		6.3	Inkomensregelingen	€ 13.862.519	€	-8.703.830
		6.4	WSW en beschut werk	€ 3.172.162		
		6.6	Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	€ 1.746.366	€	-32.116
		6.71	Maatwerkvoorzieningen 18+			
		6.71A	Huishoudeljike hulp (Wmo)	€ 3.765.576	€	-289.014
		6.71B	Begeleiding (Wmo)			
		6.71C	Dagbesteding (Wmo)	€ 3.342.743	€	-45.000
		6.71D	Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	€ 1.241.640		
		6.72	Maatwerkvoorzieningen 18-	€ -3.343		
		6.72A	Jeugdhulp begeleiding	€ 2.317.205		
		6.72B	Jeugdhulp behandeling	€ 342.744		
		6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	€ 1.456.866		
		6.72D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	€ 390.994		
		6.73A	Pleegzorg	€ 255.737		
		6.73B	Gezinsgericht	€ 436.129		
		6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	€ 1.122.992		
		6.74A	Jeugdbehandeling GGZ zonder verblijf	€ 805.958		
		6.74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	€ 1.968.044		
		6.74C	Gesloten plaatsing	€ 111.730		
		6.81	Geëscaleerde zorg 18+	€ 293.226		
		6.81A	Beschermd wonen (Wmo)	€ 1.979.675	€	-2.933.823
		6.82	Geëscaleerde zorg 18-			
		6.82A	Jeugdbescherming	€ 393.326		
		6.82B	Jeugdreclassering	€ 51.710		
Totaal 6				**€ 50.851.452**	**€**	**-18.925.681**
7	**Volksgezondheid en milieu**	7.1	Volksgezondheid	€ 2.896.764	€	-154.345
		7.2	Riolering	€ 4.266.221	€	-5.830.474
		7.3	Afval	€ 5.692.248	€	-7.536.159
		7.4	Milieubeheer	€ 3.163.511	€	-2.210.743
		7.5	Begraafplaatsen en crematoria	€ 248.229	€	-243.837
Totaal 7				**€ 16.266.973**	**€**	**-15.975.558**
8	**Volkshuisvesting, RO en stedelijke vern.**	8.1	Ruimtelijke ordening	€ 3.407.111	€	-2.910
		8.2	Grondexploitaties (niet bedrijventer.)	€ 2.809.325	€	-6.215.541
		8.3	Wonen en bouwen	€ 4.605.269	€	-2.543.951
Totaal 8				**€ 10.821.705**	**€**	**-8.762.402**
Saldo				**€ 167.764.935**	**€**	**-167.764.935**

3.4 Rechtmatigheidsverantwoording

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 28 november 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.
Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 3.268.000,-. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

Bevinding
Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

	Begrotingsonrechtmatigheid	Fouten	Onduidelijkheden
A.	Overschrijding lasten programma 1	€ -	€ -
	Overschrijding lasten programma 2	€ -	€ -
	Overschrijding lasten programma 3	€ -	€ -
	Overschrijding lasten programma 4	€ -	€ -
	Overschrijding lasten programma 5	€ -	€ -
	Overschrijding lasten programma 6	€ -	€ -
	Overschrijding lasten programma 7	€ -	€ -
	Overschrijding lasten programma 8	€ -	€ -
	Overschrijding lasten programma 9	€ -	€ -
B.	Overschrijding investeringsbudgetten	€ -	€ -
C.	Ongeautoriseerde reservemutaties	€ -	€ -
D.	Overige afwijkingen niet tijdig gewijzigd in de begroting/gemeld aan raad	€ -	€ -
	Totaal begrotingsonrechtmatigheden	**€ -**	**€ -**

	Begrotingsonrechtmatigheid	Fouten	Onduidelijkheden
	Verantwoordingsgrens	€ 3.268.000,-	€ -
	Op te nemen in rechtmatigheidsverantwoording	**€ -**	**€ -**
E.	Acceptabel deel overschrijdingen A en B volgens financiële verordening	€ -	€ -
	Resterende begrotingsonrechtmatigheden	**€ -**	**€ -**
	Waarvan toegelicht in paragraaf bedrijfsvoering	**€ -**	**€ -**
	Voorwaarden criterium	**Bedrag**	**Toelichting**
1.	Bevindingen rond aanbestedingsonrechtmatigheden	€ -	n.v.t.
	M&O criterium	**Bedrag**	**Toelichting**
		€ -	n.v.t.

4. Bijlagen

4.1 Organisatiebrede opgaven

Onder centrale aansturing van een opgavemanager werken we met een multidisciplinair samengesteld kernteam opgavegericht met een programmatische aanpak. Met een zo licht en slagvaardig als mogelijke overlegstructuur om daadwerkelijk maatschappelijke impact te kunnen hebben.

1.1 Opgave Energiearmoede

Wat willen we bereiken?

In 2022 is iedereen in Nederland geconfronteerd met een aanzienlijke stijging van de energiekosten. Dit onder invloed van externe factoren, zoals de oorlog tussen Oekraïne en Rusland en de invloed daarvan op het energiebeleid van het Rijk. In de raad van 29 november 2022 is een motie over ‘energiekosten maatschappelijke organisaties en verenigingen’ met zeer ruime meerderheid aangenomen.

Na een raadsinformatiebrief, een gesprek met de commissie over de in te zetten richtingen, heeft de raad op 28 maart 2023 positief besloten om extra acties in te zetten om de stijgende kosten voor maatschappelijke organisaties en verenigingen, ondernemers en inwoners te verminderen. De kern van die mogelijkheden zitten in het aanpassen van ieders gedrag om zuiniger met energie om te gaan, het ieder voor zich te nemen van kleinere energiebesparende maatregelen en het structureel verminderen van energieverbruik door huizen en panden te verduurzamen.

Indien er ondanks het benutten van alle eigen initiatieven en er geen zicht is op andere financiële toekenningen, maatschappelijke organisaties en verenigingen in financiële problemen raken ten gevolge van energiearmoede, dan zijn er financiële ondersteuningsmogelijkheden via het daarvoor ingerichte noodfonds. Voor ondernemers wordt via een pilot uitgeprobeerd of zij geholpen zijn met een praktisch plan voor energiebesparing. Voor inwoners/huishoudens zijn er reeds ondersteuningsmogelijkheden beschikbaar.

We willen bereiken dat elk lid van de Noordwijkse samenleving kan weten wat te doen om hoge energiekosten te beperken en daardoor kan voorkomen om in energiearmoede terecht te komen.

Wat gaan we daarvoor doen?

De gemeente Noordwijk gaat aanvullende ondersteuningsmaatregelen nemen:

- Om inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties bewust te maken van de eigen mogelijkheden, de financiële mogelijkheden en de vindplaatsen van informatie.
- Om ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties te kunnen ondersteunen met raad en daad. Voor inwoners doen we dat met energiecoaches. Ook voor sportverenigingen bestaat die mogelijkheid. Voor ondernemers bieden we energiescans aan.
- Om aanvullend en daar waar een vangnet nodig blijkt te kunnen ondersteunen. Voor inwoners is die er. Daarnaast wordt er ook een vangnet gecreëerd voor maatschappelijke organisaties en verenigingen.

Stand van zaken 31-12-2023

In de raadsvergadering van 28 maart 2023 heeft de raad ingestemd met de Verordening energienoodfonds en andere ondersteuningsmaatregelen energiekosten 2023-2024 gemeente Noordwijk. In dit besluit is € 1.000.000,- beschikbaar gesteld ter uitvoering van

deze verordening en de overige ondersteunende maatregelen. Dit budget is gedekt uit de Algemene Reserve.
We hebben in 2023 langs twee sporen gewerkt aan maatregelen om de gevolgen van energiearmoede te beperken.

Inkomensgericht: we hebben in 2023 via de ISD de landelijk geregelde Energietoeslag voor lage inkomens uitgekeerd. Deze uitkering is bedoeld om de stijgende energielasten te betalen. Op de website van de ISD wordt ook verwezen naar het Tijdelijke Noodfonds Energie, dat huishoudens kan ondersteunen door de energierekening gedurende zes maanden te betalen. En er wordt ook verwezen naar de Noordwijkse energiecoaches.

Energiebesparing: we hebben in 2023 met gerichte aandacht en acties diverse doelgroepen geholpen met het nemen van maatregelen om minder energie te gebruiken.

- We hebben een groot aantal energieboxen voor kleine maatregelen cadeau gedaan aan inwoners. Bij het overhandigen van veel boxen hebben energiecoaches ook meer dan 500 keer adviezen gegeven over verstandig omgaan met energie.
- We hebben aandacht gegeven aan de landelijke Energiebespaarlening met 0% rente voor lage inkomens.
- We hebben onze gemeentelijke duurzaamheidslening en duurzaamheidsubsidies blijvend ingezet voor inwoners.
- We hebben actief samengewerkt in de regio om MKB-ondernemers te kunnen helpen. Via een lokale energieadviseur en de inzet van Klimaatroute hebben we meer dan 75 bedrijven laten adviseren over mogelijke maatregelen.
- Via het Noodfonds van de gemeente hebben enkele maatschappelijke partijen een bijdrage gevraagd en gekregen voor hun hoge energielasten.

1.2 Opgave Asiel en Migratie

Wat willen we bereiken?’

Eind augustus 2022 is een akkoord gesloten tussen het Rijk, de VNG, het IPO en het Veiligheidsberaad om te komen tot een duurzame oplossing voor de vluchtelingencrisis. Vooruitlopend op de mogelijke inwerkingtreding van de asielwet hebben de burgemeesters en wethouders wonen/asielzaken van de achttien gemeenten in het gebied van de Veiligheidsregio afspraken gemaakt om te komen tot een regionale invulling en ontwikkeling van een aanpak voor duurzame asielopvang in Holland Rijnland. Op 18 april 2023 heeft de gemeenteraad van Noordwijk een besluit genomen om hier onder lokale voorwaarden de komende jaren invulling aan te geven.

De gemeente Noordwijk heeft geen (nood)opvangplekken voor asielzoekers. De gemeente voldoet aan haar taakstelling voor het huisvesten van statushouders, vangt voldoende Oekraïense vluchtelingen op in noodlocaties en de particuliere sector. Daarnaast worden er in de gemeente Noordwijk veel internationale werkers/arbeidsmigranten gehuisvest. De vraag om huisvesting en opvang van de verschillende groepen inwoners, asielzoekers en migrantenstromen zien wij in samenhang met elkaar. Dat geldt ook voor het beroep op gezondheidzorg, onderwijs en welzijnsvoorzieningen dat daarmee samenhangt. De vraag om opvang en huisvesting is een vraag van verdeling van schaarste en het maken van keuzes.

De opvang en huisvesting van de verschillende groepen vluchtelingen en migranten zien we in Noordwijk niet langer als een crisis maar als een structurele taak van de gemeente voor de komende vijf tot tien jaar. Van het ontwikkelen van beleid, het realiseren en beheren van opvanglocaties en huisvesting tot activering naar (vrijwilligers)werk en onderwijs. De komende twee jaar richten we onze organisatie hierop in met een concern breed opgaveteam Asiel & Migratie. Met vertegenwoordiging van onder andere Ruimte, Sociaal

Domein, Dienstverlening, Openbare Orde en Veiligheid, Financiën, Juridische Zaken, Maatschappij en Communicatie. Een team dat tegelijkertijd robuust en wendbaar genoeg is om de verschillende ontwikkelingen en deelopgaven (routekaarten) in samenhang te bezien en uit te voeren. We richten ons op alle nieuwkomers: statushouders, ontheemden Oekraïners, arbeidsmigranten/internationaal werkers en asielzoekers/vluchtelingen. We richten ons hierop in relatie tot de bestaande woonopgaven. Na twee jaar volgt een tussentijdse evaluatie en zo nodig een bijstelling van de organisatie en doelen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Vanuit de cisisorganisatie werken we toe naar een samenhangende aanpak en inrichting van de organisatie op asiel en migratie. We werken daarom met een multidisciplinair samengesteld kernteam, onder dagelijkse aansturing van een opgavemanager, en acht trekkers aan de volgende (nader te bepalen) routekaarten:

- Bestuurlijk
- Organisatie
- Huisvesting en opvanglocaties
- Sociale Basis
- Externe (regionale) samenwerking
- Participatie inwoners, ondernemers, doelgroepen, vrijwilligers
- Kennis en informatie (doelgroep en professionals)
- Financiën, Juridische Zaken en Communicatie

Na het ophalen van een bestuursopdracht voor deze volgende fase, worden deelopdrachten en doelen verder uitgewerkt.

Stand van zaken 31-12-2023

Begin juli heeft de directie het adviesrapport “Van crisisorganisatie naar een samenhangende aanpak en inrichting van de organisatie op asiel en migratie” vastgesteld. Waarmee de inrichting van de organisatie voor de komende vijf tot tien jaar invulling krijgt met een opgavegericht/programmatische aanpak, vergelijkbaar met die van de Omgevingsvisie en de Energietransitie en met een tussentijdse evaluatie na twee jaar. Met deze integrale manier van organiseren wordt mede invulling gegeven aan het Raadsbesluit “Duurzame opvang vluchtelingen in Holland Rijnland (de Ja-Mits variant, april 2023).
De daaruit volgende bestuursopdracht ‘Programma huisvesting en opvang asiel en migratie 2023-2025’ is begin juli vastgesteld door het college, waarin de lokaal samenhangende programmatische aanpak van asiel en migratie verdere uitwerking heeft gekregen. Deelopdracht 3 ‘Realisatie vervangende huisvesting van Oekraïners’ heeft de afgelopen maanden hoogste prioriteit gekregen, omdat de opvanglocatie Achmea met ingang van januari 2024 niet langer beschikbaar is als tijdelijke opvang locatie vanwege geplande nieuwbouw. De procedure voor werving van een aantal vaste functies binnen het opgaveteam asiel en migratie loopt.

1.3 Opgave Wonen

Wat willen we bereiken?

De druk op de nationale woningmarkt is hoog als gevolg van een onbalans in de vraag naar en het aanbod van woonruimte. De gemeentelijke woningmarkt vormt hierop geen uitzondering. Het aantal sociale huurwoningen is beperkt. De koopwoningen in de gemeente zijn relatief duur, waardoor doorstroming van huur naar koop lastig is. Gevolg is dat mensen niet altijd passend kunnen wonen gemeten naar het inkomen of levensfase. Mede hierdoor is het voor starters lastig hun plek te vinden op de woningmarkt. Voor de leefbaarheid is het belangrijk dat verschillende generaties kunnen wonen in de kernen, waarbij mensen met een zorgvraag langer zelfstandig kunnen wonen, bij voorkeur in een beschutte omgeving. En

door klimaatveranderingen en energievraagstukken is aandacht nodig voor verduurzaming van de woningvoorraad.

In onze Woonvisie 2020-2023 (vastgesteld op 26 januari 2021) hebben we onze ambities vormgegeven rond vier pijlers:

1) volle inzet voor meer nieuwbouw;
2) juiste woningen toevoegen;
3) mogelijkheden voor prettig thuis wonen;
4) naar een klimaatneutraal Noordwijk.

Kwantitatief vertaalt zich dit op hoofdlijnen op een toevoeging van minimaal 2.580 woningen tot 2030, regie op 70% van het woningbouwprogramma waarbij de woonsegmentering het uitgangspunt is en daardoor voldoende toevoeging van sociale huur-, middel dure huur- en middel dure koopwoningen wordt geborgd. Daarnaast faciliteren we bijzondere en/of tijdelijke woonvormen, zorgen we voor spreiding en flexibiliteit van het woningbouwprogramma over de dorpskernen waarbij we waar mogelijk verdichting toepassen en de hoogte in gaan.

Gemeente Noordwijk en haar woonpartners (wooncorporaties en huurdersbelangen) hebben de ambitie om de sociale huurvoorraad in Noordwijk te laten groeien (Woonvisie). Het streven is om een groei te realiseren van 775 woningen tot 2030.

Vanaf 2019 (peildatum gemeentelijke woonvisie) tot september 2023 zijn 350 extra sociale huurwoningen opgeleverd.
Tot 2030 ziet de gemeente vooralsnog voldoende nieuwe projecten voor sociale huur tot 2030 in de jaarlijkse vastgestelde dynamische woningbouwlijst.

In de afgelopen maanden is een verkenning gedaan waar versnelling binnen de woonopgave mogelijk is. Deze bevindingen worden gebundeld en vertaald in een plan van aanpak binnen een bestuursopdracht.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Opstellen van het Plan van Aanpak (binnen de bestuursopdracht Wonen).
- Door ontwikkelen van de bestaande bouwtafels met wooncorporaties.
- Verkennen mogelijkheden naar een integrale aanpak van de woonopgave ten aanzien van de diverse doelgroepen woningzoekenden.

Stand van zaken 31-12-2023

- De bestuursopdracht (versnellings-)Programma Wonen is eind oktober 2023 ambtelijk vastgesteld en wacht op vaststelling in het college B&W (Q1 2024).
- In het Programma Wonen is een Plan van Aanpak opgenomen met daarin een tal van acties die worden uitgevoerd na bestuurlijke vaststelling in college B&W.
- Er is een evaluatie van de ambtelijke bouwtafel geweest. Deze is door de bestuurlijke bouwtafel vastgesteld. In 2024 zal vol worden ingezet op kansrijke locaties voor sociale woningbouw in samenwerking met woningcorporaties Stek en Padua.
- Samen met de opgave Asiel & Migratie is gestart met een verkenning van een integrale aanpak van de woonopgave ten aanzien van de diverse doelgroepen woningzoekenden.

1.4 Opgave Omgevingswet

De invoering van de Omgevingswet is al een aantal keer uitgesteld. Invoering staat nu gepland voor 1 januari 2024. Dit heeft tot gevolg dat planningen schuiven.

Verordening Fysieke Leefomgeving en aanpassing gemeentelijke verordeningen
Er heeft een inventarisatie plaatsgevonden van alle bepalingen uit de gemeentelijke verordeningen en de beleidsregels die straks verplicht in het omgevingsplan moeten worden opgenomen. Deze inventarisatie heeft geleid tot de zogenoemde Verordening Fysieke Leefomgeving (VFL). Doordat de invoering van de Omgevingswet is uitgesteld tot 1 januari 2024 dient de VFL te worden geactualiseerd. Uit efficiencyoverwegingen is ervoor gekozen om deze actualisatie uit te voeren op het moment dat de VFL wordt opgenomen in het omgevingsplan. Dit gebeurt in de transitiefase van het omgevingsplan die wettelijk duurt van 1 januari 2024 tot 31 december 2031.
Daarnaast zijn relevante gemeentelijke verordeningen onder de loep genomen en is nagegaan of door de komst van de Omgevingswet er redactionele wijzigingen of aanpassingen moeten worden doorgevoerd. Deze gewijzigde verordeningen zijn op 19 december door de raad vastgesteld. Ook de Legesverordening is voor 2024 aangepast en op 19 december door de raad vastgesteld. De Verordening nadeelcompensatie is op 24 oktober 2023 door de gemeenteraad vastgesteld.

Omgevingsvisie

De omgevingsvisie ‘Samen maken we de toekomst voor Noordwijk’ is op 23 februari 2022 door de gemeenteraad vastgesteld. De gemeenteraad heeft daarbij eveneens besloten om stapsgewijs te werken aan een volgende versie van de omgevingsvisie. In deze zogenaamde 2.0 versie wordt het bestaande beleid op het gebied van de fysieke leefomgeving samengebracht. Vervolgens worden de speerpunten en ambities in samenhang beoordeeld en richtinggevende keuzes gemaakt. De oorspronkelijke planning is losgelaten omdat uit het gehouden participatietraject bleek dat er meer behoefte was aan achtergrondinformatie over de diverse thema’s en het aantal aanwezigen in het participatietraject teleurstellend was. Ook de wethouderswisselingen die zich in het najaar hebben voorgedaan hebben geleid tot stagnatie. De planning is erop gericht om deze 2.0 versie in het vierde kwartaal van 2024 door de gemeenteraad te laten vaststellen. Hierbij wordt het voorbehoud gemaakt dat door externe factoren (extra participatiesessies, extra informatiesessies voor de raad, de te doorlopen Omgevingseffectrapportage en de in te brengen zienswijzen) de kans aanwezig is, dat deze planning moet worden bijgesteld.

Omgevingsplan

In het omgevingsplan komen de regels die de gemeente wil stellen om de fysieke leefomgeving te beschermen en te beheren. Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet heeft de gemeente van rechtswege een omgevingsplan gekregen, die bestaat uit alle geldende bestemmingsplannen, enkele gemeentelijke verordeningen en een set aan Rijksregels.
Er is een uitvoeringsplan opgesteld waarin is beschreven welke acties de gemeente moet uitvoeren om te kunnen werken met het omgevingsplan van rechtswege. Aan de uitvoering van deze acties wordt gewerkt. Daarnaast is een transitieplan opgeleverd. Dit transitieplan is de inhoudelijke en organisatorische leidraad dat handvatten geeft om van het omgevingsplan van rechtswege een omgevingsplan te maken, waarin de Noordwijkse keuzes zijn opgenomen. Tot slot is het zogenaamde ‘Casco omgevingsplan’ in concept gereed. Dit richt zich op de opzet en structuur van het Noordwijkse omgevingsplan. Het transitieplan en het casco omgevingsplan worden in het eerste kwartaal van 2024 bestuurlijk vastgesteld.

Andere activiteiten ter voorbereiding op de invoering van de Omgevingswet

De invoering van de Omgevingswet bestaat uit vele aspecten. Een belangrijk aspect is het versnellen van de vergunningsprocedures en het aanpassen van de werkprocessen om dit te realiseren..
In de aanloop naar de invoeringsdatum is dit met de ODWH geoefend en getest. .
In het kader van de participatie is een handreiking opgesteld die bedoeld is om inwoners en ondernemers te adviseren over de wijze waarop participatie kan worden toegepast. Om de dienstverlening te vergroten is een initiatievenloket ingericht waar aan aanvragen voor een (bouw)activiteit vroegtijdig integraal worden besproken.
Ook zijn er vragenbomen ontwikkeld die toegepast n worden in het Omgevingsloket zodat aanvragers eenvoudiger kunnen achterhalen of voor een activiteit een vergunning nodig is.

In aanloop naar de invoering is op de website van de gemeente een pagina Omgevingswet toegevoegd met actuele informatie over de Omgevingswet. Daarnaast is de gemeentelijke organisatie door middel van cursussen en bezoeken aan clusters geïnformeerd over de Omgevingswet.

4.2 Grondbedrijf

1. Inleiding

1.1 Algemeen

In dit onderdeel van de jaarrekening vindt u de gebruikelijke toelichting op de jaarstukken van het grondbedrijf. Belangrijke items zijn het bedrijfsresultaat, het voorzieningenbeleid en de complexgewijze toelichting.
Voor een toelichting op de inzet van het grondbedrijf en het grondbeleid bij de realisatie van de diverse programma´s wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid in deze jaarrekening.

1.2 Bedrijfsresultaat

Het positieve bruto bedrijfsresultaat van het grondbedrijf in 2023 is ruim € 2 miljoen. Dit is het saldo tussen de onttrekkingen en stortingen in de Reserve Winst uit Grondbedrijf en de mutaties in de voorzienbare verliezen.

In 2023 zijn de complexen Van de Mortelstraat en Schippersvaartweg afgesloten.
Bij de benadering van het resultaat is het “voorzichtigheidsprincipe” gehanteerd. Dit betekent dat wordt uitgegaan van het meest slechte scenario. Verliezen worden al genomen op het moment dat ze worden geconstateerd, en winsten worden pas genomen op het moment dat ze worden gerealiseerd.

In de jaarrekening 2023 zijn de volgende mutaties op de voorziening voorzienbaar verlies verwerkt:

Bedrag x € Voorziening voorzienbare verliezen	Mutaties	Verhoging/ Verlaging
Bronsgeest	€ -1.137.000	Verlaging
Maarten Kruytstraat	€ 6.000	Verhoging
Offem-Zuid	€ -681.000	Verlaging
Totaal mutatie voorzienbare verliezen	**€ -1.812.000**	**Verhoging**

Berekening van het bruto resultaat 2023	
Resultaten afgesloten projecten	€ 264.216
RIF inzake Bavo	€ 237.000
Pachten voormalige NIEGG's	€ 127.355
Vennootschapsbelasting	€ -
Uren P249 inclusief overhead	€ -557.760
Rente voormalige NIEGG's	€ -127.157
Bijdrage RIF	€ -637.278
Afschrijving voorbereidende kosten Verlengde Voorstraat	€ -403.320
Tussentijdse Winstneming (TWN) naar aanleiding van Boek Grondbedrijf 2024	€ 1.330.000
Mutatie voorzienbare verliezen	€ 1.812.000
Bruto resultaat 2023	**€ -2.045.056**

De opbrengsten uit grondtransacties m.b.t. het Grondbedrijf werden in 2023 voornamelijk gerealiseerd in de complexen Space Business Park en ‘t Zilt. Deze opbrengsten betroffen bijna € 2 miljoen. Dit bedrag komt op dit moment niet terug in de Meerjarenprognose van het Grondbedrijf (MPG), maar is verwerkt in de desbetreffende complexen.

1.3 Voorzieningenbeleid

Onder verwijzing naar het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) hanteert de gemeente Noordwijk een stringent voorzieningenbeleid. Als gevolg hiervan zijn bij de voorgaande jaarrekeningen enkele voorzieningen voor voorzienbare verliezen getroffen. Eén van de regels van het BBV stelt dat gronden dienen te worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of, als deze lager is, tegen de marktwaarde. Het BBV geeft echter geen definitie van het begrip marktwaarde. Bij het bepalen van een dergelijke waarde spelen vele factoren een rol. Voornaamste factor is de lokale en provinciale besluitvorming over het planologisch kader van een gebied. Ook spelen tijdsaspect, rente en marktrisico's een rol bij de waardering. Omdat hiervoor veelal inschattingen moeten worden gemaakt, moet een te bepalen marktwaarde dan ook altijd met een zekere bandbreedte worden beschouwd. Jaarlijks zal moeten worden bezien in hoeverre getroffen voorzieningen moeten worden aangepast of nieuwe voorzieningen getroffen moeten worden. Bij reeds getroffen voorzieningen wordt dan bekeken of de aannames waarop de voorzieningen zijn gebaseerd nog valide zijn, en hoe het verwachte exploitatietekort zich verhoudt tot de nieuwe boekwaarde.

1.4 Mandaat strategische aankopen

In de Nota Grondbeleid van de gemeente Noordwijk is aangegeven dat de gemeente Noordwijk strategisch verwervingsbeleid toepast om hiermee een goede grond- en onderhandelingspositie te verkrijgen. De Nota grondbeleid 2024-2028 wordt aangeboden ter goedkeuring aan de gemeenteraad in 2024. De gemeenteraad stelt hiertoe jaarlijks € 2 miljoen beschikbaar aan het college om uitvoering te geven aan het strategisch verwervingsbeleid. Alvorens het college een definitief besluit neemt om een aankoop ten laste van het budget te brengen, wordt de opvatting gepeild van de raadscommissie. Op het moment dat de gemeenteraad besloten heeft over de dekking van de aanko(o)p(en) zal vanuit deze dekking het budget weer aangevuld worden tot € 2 miljoen.

2. Boekwaarden per complex

Bedrag x € Boekwaarden per complex	Saldo 31-12-2022	Mutaties 2023	Saldo 31-12-2023 exclusief TWN	TWN	Saldo 31-12-2023 inclusief TWN
1.14 Van de Mortelstraat	€ -192.591	€ 192.591	€ -	€ -	€ -
1.23 Space Business Park	€ 10.150.992	€ -1.283.421	€ 8.867.571	€ 330.000	€ 9.197.571
1.25 Bronsgeest	€ 6.850.017	€ 445.907	€ 7.295.924	€ -	€ 7.295.924
1.44 Maarten Kruytstraat (Noordwijk Zeewaardig)	€ 5.917.443	€ 168.021	€ 6.085.464	€ -	€ 6.085.464
1.51 Offem-Zuid	€ 3.812.671	€ -471.539	€ 3.341.131	€ -	€ 3.341.131
1.61 Duineveld (voorheen Centraal park 1e fase)	€ -3.000.437	€ 897.893	€ -2.102.544	€ 460.000	€ -1.642.544
1.78 't Zilt	€ 10.474	€ -300.254	€ -289.780	€ 540.000	€ 250.220
1.79 Schippersvaartweg (Munnikeweij)	€ -49.185	€ 49.185	€ -	€ -	€ -
Totaal	**€ 23.499.385**	**€ -301.619**	**€ 23.197.766**	**€ 1.330.000**	**€ 24.527.766**

*TWN = Tussentijdse Winstneming

3. Risicoparagraaf en weerstandsvermogen grondbedrijf

Voor dit onderdeel wordt verwezen naar paragraaf: Grondbeleid (zie 2.2 paragrafen).

4. Balans Grondbedrijf

Balans Grondbedrijf				
Bedrag x € **Activa**	**Ultimo 2023**		**Ultimo 2022**	
Vaste activa				
Financiële vaste activa		€ 16.873.341		€ 13.199.687
Belegde reserves bij de Algemene Dienst	€ 9.103.341		€ 3.614.687	
Belegde voorzieningen bij de Algemene Dienst	€ 7.770.000		€ 9.585.000	
Totaal vaste activa		**€ 16.873.341**		**€ 13.199.687**
Vlottende activa				
Voorraden		€ -		€ -
BIE met grondexploitaties		€ 16.757.766		€ 13.914.385
Grondexploitaties	€ 24.527.766		€ 23.499.385	
Voorzienbaar verlies Bronsgeest	€ -509.000		€ -1.646.000	
Voorzienbaar verlies Maarten Kruytstraat	€ -2.649.000		€ -2.643.000	
Voorzienbaar verlies Offem-Zuid	€ -4.612.000		€ -5.293.000	
Voorzienbaar verlies Schippersvaartweg (Munnikeweij)	€ -		€ -3.000	
Uitzettingen		€ -		€ -
Vorderingen op openbare lichamen	€ -		€ -	
Rekening courant verhoudingen niet financiële instellingen	€ -		€ -	
Overlopende activa		€ -		€ -
Overlopende activa	€ -		€ -	
Totaal vlottende activa		**€ 16.757.766**		**€ 13.914.385**
Totaal generaal		**€ 33.631.107**		**€ 27.114.072**

Balans Grondbedrijf

Bedrag x €	Ultimo 2023		Ultimo 2022	
Passiva				
Vaste passiva				
Eigen vermogen		€ 9.103.341		€ 3.614.687
Reserve winst uit grondbedrijf	€ 7.291.341		€ 5.246.285	
Bestemmingsreserves	€ -		€ -	
Nog te bestemmen resultaat	€ 1.812.000		€ -1.631.598	
Vaste schuld		€ 24.527.766		€ 23.499.385
Kapitaalschuld Algemene Dienst	€ 24.527.766		€ 23.499.385	
Totaal vaste passiva		**€ 33.631.107**		**€ 27.114.072**
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden met een looptijd < 1 jaar		€ -		€ -
Overige schulden	€ -		€ -	
Overlopende passiva		€ -		€ -
Overlopende passiva	€ -		€ -	
Totaal vlottende passiva		**€ -**		**€ -**
Totaal generaal		**€ 33.631.107**		**€ 27.114.072**

5. Toelichting op de balans Grondbedrijf

Bedrag x € Activa	Saldo 01-01-2023	Mutaties	Saldo 31-12-2023
Vaste activa			
Financiële vaste activa			
Belegde reserves en voorzieningen bij de Algemene Dienst	€ 13.199.687		
Onttrekking in 2024 bij de gemeente		€ 3.673.654	
Totaal vaste activa	**€ 13.199.687**	**€ 3.673.654**	**€ 16.873.341**
Vlottende activa			
Voorraden			
Boekwaarde	€ 13.914.385		
Van de Mortelstraat		€ 192.591	
Space Business Park		€ -953.421	
Bronsgeest		€ 445.907	
Maarten Kruytstraat		€ 168.021	
Offem-Zuid		€ -471.539	
Duineveld (voorheen Centraal park 1e fase)		€ 1.357.893	
t Zilt		€ 239.746	
Schippersvaartweg (Munnikeweij)		€ 49.185	
Verlagen voorzienbaar verlies Bronsgeest		€ 1.137.000	
Verhogen voorzienbaar verlies Maarten Kruytstraat		€ -6.000	
Verlaging voorzienbaar verlies Offem-Zuid		€ 681.000	
Opheffen voorzienbaar verlies Schippersvaartweg		€ 3.000	
Totaal vlottende activa	**€ 13.914.385**	**€ 2.843.381**	**€ 16.757.766**
Totaal activa	**€ 27.114.072**	**€ 6.517.035**	**€ 33.631.107**

Bedrag x € Passiva	Saldo 01-01-2023	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2023
Vaste passiva				
Eigen vermogen - Reserve winst uit grondbedrijf	*€ 5.246.285*	*€ 3.776.571*	*€ -1.731.515*	*€ 7.291.341*
BAVO-terrein RIF (op basis van anterieure overeenkomst)		€ 237.000		
Afsluiten Van de Mortelstraat		€ 244.042		
Afsluiten Schippersvaartweg		€ 20.174		
Tussentijdse Winstneming Space Business Park		€ 330.000		
Verlaging voorziening Bronsgeest		€ 1.137.000		
Verlaging voorziening Offem-Zuid		€ 681.000		
Tussentijdse winstneming Duineveld		€ 460.000		
Tussentijdse winstneming 't Zilt		€ 540.000		
Pachten Bronsgeest, 't Laantje en Achterweg		€ 127.355		
Vennnootschapsbelasting 2023			€ -	
Uren Grondbedrijf Algemeen			€ -361.010	
Overhead over uren grondbedrijf P249			€ -196.750	
Rente gronden in P249			€ -127.157	
Bijdrage RIF			€ -637.278	
Afschrijving voorbereidende kosten Verlengde Voorstraat			€ -403.320	
Verhoging voorziening Maarten Kruytstraat			€ -6.000	
Eigen vermogen - Onverdeeld jaarresultaat	*€ -*	*€ 1.812.000*	*€ -*	*€ 1.812.000*
Saldo onverdeeld jaarresultaat		€ 1.812.000		
Vaste schuld - Kapitaalschuld Algemene Dienst	*€ 23.499.385*	*€ 1.028.381*	*€ -*	*€ 24.527.766*
Mutatie boekwaarde grondexploitaties		€ 1.028.381		
Mutaties saldo vlottende Activa/Passiva		€ -		
Mutatie Vlottende schuld		€ -		
Totaal vaste passiva				**€ 33.631.107**
Vlottende passiva				
Vlottende schuld	*€ -*	*€ -*	*€ -*	*€ -*
Totaal vlottende passiva				**€ -**
Totaal passiva				**€ 33.631.107**

6. Overzicht van baten en lasten P252 Grondbedrijf

Bedrag x € P252 Grondbedrijf	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil Begroting-Rekening	Voordeel/ nadeel
Lasten	€ 7.339.753	€ 2.809.325	4.530.428	V
Baten	€ 8.183.969	€ 6.215.541	-1.968.428	N
Saldo programma	**€ 844.216**	**€ 3.406.216**	**2.562.000**	**V**
Toevoegingen	€ 844.216	€ 3.412.216	-2.568.000	N
Onttrekkingen		€ 6.000	6.000	V
Resultaat	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**N**

Toelichting op de afwijkingen tussen begroting (na wijziging) en rekening

Voor het verslagjaar is de toelichting op de verschillen ten opzichte van de bijgestelde raming voor dit product P252 Grondbedrijf als volgt:

Bedrag x € Analyse verschillen programma	Lasten	Voordeel/ Nadeel
In eerste instantie worden de baten en lasten op het product Grondbedrijf meerjarig geraamd. Daarna wordt op deze baten en lasten een fasering toegepast. Deze fasering is gebaseerd op bepaalde aannames die in de loop der tijd kunnen wijzigen. Bijvoorbeeld een aankoop of verkoop is een jaar later dan was verwacht. Zo een verschuiving in tijd heeft geen invloed op het totaalresultaat van een grondexploitatie, maar geeft wel een verschil in de baten en lasten per jaar. Daarnaast hebben we te maken met de grilligheid van de ontwikkelingen. Door bovenstaande kunnen er grote verschillen ontstaan in jaarlijkse baten en lasten op het product grondbedrijf, deze verschillen zijn onderdeel van de totale grondexploitatie. De mutaties op de resultaten van alle complexen worden afzonderlijk via het Boek Grondbedrijf aan de Raad voorgelegd.		
Complex Bronsgeest Doorschuiving van plankosten naar 2024.	€ 293.973	V
Complex Offem-Zuid Doorschuiving van de plankosten, woonrijpmaakkosten en Planstructureel naar 2024.	€ 1.330.742	V
Complex Duineveld (vh Centraal Park 1e fase) Doorschuiven van de plankosten en woonrijpmaakkosten naar 2024.	€ 562.000	V V
Strategische aankopen In 2023 is er geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot strategische aankopen.	€ 2.000.000	V
Kosten wegens spoedonderzoek en advies- en accoutantskosten Deze kosten worden jaarlijks begroot, maar de eventuele werkelijke kosten worden op het desbetreffende complex geboekt.	€ 200.000	V
Verhoging Voorzienbare Verliezen Complex Maarten Kruytstraat	€ -6.000	N
Overige verschillen < € 100.000,-	€ 149.713	V
Totaal lasten	**€ 4.530.428**	**V**

Bedrag x € Analyse verschillen programma		Baten	Voordeel/ Nadeel
Complex Maarten Kruytstraat De grond wordt overgedragen aan de ontwikkelaar nadat de omgevingsvergunning onheroepelijk is. Daarom is dit bedrag verschoven naar 2024.	€	-4.322.000	N
Complex 't Zilt Dit zijn opbrengsten die toch in 2023 zijn binnengekomen en niet in 2024.	€	210.323	V
Mutatie boekwaarden Het totale bedrag van de mutaties op de boekwaarden van de complexen wordt in dit product verantwoord.	€	255.459	V
Verlaging voorzienbare verliezen *Bronsgeest (verlaging € 1.137.000)* Kostenindex is verlaagd van 4% naar 3%. Verder is de opbrengstenindex verhoogd van 0% naar 1%. Daarnaast zijn er nieuwe ramingen opgesteld t.b.v. Exploitatieplan 2023. *Offem-Zuid (€ 681.000)* De plankosten zijn verlaagd. Voor de investering van een langzaam verkeersverbinding waarmee de aanhechting van Offem Zuid met Noordwijk Binnen wordt gerealiseerd was in de Grex van Offem Zuid een bijdrage in de kosten opgenomen van €589.171. Deze investering vindt nu plaats buiten het plangebied van Offem Zuid.	€	1.818.000	V
Overige verschillen < € 100.000,-	€	69.790	V
Totaal baten	**€**	**-1.968.428**	**N**

Bedrag x € Analyse verschillen reserve		Toevoegingen	Voordeel/ Nadeel
Complex Space Business Park Door het actualiseren van de grondpijzenbrief en het indexeren van de grondprijs zijn de verkoopopbrengsten verhoogd.	€	210.000	V
Complex 't Zilt Verder is er nog een taxatierapport opgesteld in overleg met Van Rijn Bouw hieruit is gekomen dat er nog een extra opbrengst binnen komt van €435.000 en zijn de plankosten naar beneden bijgesteld.	€	540.000	V
Verlaging voorzienbare verliezen *Bronsgeest (verlaging € 1.137.000,-)* Kostenindex is verlaagd van 4% naar 3%. Verder is de opbrengstenindex verhoogd van 0% naar 1%. Daarnaast zijn er nieuwe ramingen opgesteld t.b.v. Exploitatieplan 2023. *Offem Zuid (verlaging € 681.000,-)* De plankosten zijn verlaagd. Voor de investering van een langzaam verkeersverbinding waarmee de aanhechting van Offem Zuid met Noordwijk Binnen wordt gerealiseerd is in de Grex van Offem Zuid een bijdrage in de kosten opgenomen van €589.171. Deze investering vindt plaats buiten het plangebied van Offem Zuid.	€	1.818.000	V
Overige verschillen < € 100.000,-	€	-	
Totaal Toevoegingen	**€**	**-2.568.000**	**N**

Bedrag x € Analyse verschillen reserve		Onttrekkingen	Voordeel/ Nadeel
Voorzienbare Verliezen Maarten Kruijtstraat (verhoging €6.000,-)	€	-6.000	N
Overige verschillen < € 100.000,-	€	-	
Totaal Onttrekkingen	**€**	**6.000**	**V**

Toelichting op overzicht van baten en lasten P252 Grondbedrijf

Bedrag x € Omschrijving lasten	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Strategische grondverwerving	€ -	€ 2.000.000	€ -
Grondkosten, w.o. verwervingen	€ 3.290	€ 34.563	€ -
Slopen en saneringen	€ 11.370	€ 36.793	€ 37.864
Planontwikkeling en VTU	€ 927.651	€ 1.217.672	€ 720.899
Kosten wegens spoedonderzoek	€ -	€ 100.000	€ -
Advies- en accountantskosten	€ -	€ 100.000	€ -
Kosten van bouwrijp maken	€ 728.069	€ 144.551	€ 28.492
Kosten van woonrijp maken	€ 1.124.713	€ 2.817.117	€ 1.701.921
Rente	€ 159.316	€ 164.496	€ 210.930
Planstructuur/ Bijdragen en Diversen	€ 59.465	€ 724.561	€ 103.219
Dotaties in voorzieningen	€ 2.070.000	€ -	€ 6.000
Bijdrage aan de Algemene Dienst	€ -	€ -	€ -
Mutaties voorraden	€ -	€ -	€ -
Resultaat	€ -1.282.375	€ 844.216	€ 3.406.216
Totaal - generaal	**€ 3.801.499**	**€ 8.183.969**	**€ 6.215.541**

Bedrag x € Omschrijving baten	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Ontvangen rentevergoeding grondtransacties	€ 43.726		€ 18.600
Ontvangen schadevergoedingen			
Verpachtingen	€ 64.296	€ 22.640	€ 53.309
Verhuren	€ -	€ 4.000	€ 4.000
Grondverkopen	€ 1.193.417	€ 6.025.645	€ 1.991.351
Grondverkopen 10% aanbetaling	€ -		
Bijdrage derden	€ 1.332.600	€ 1.355.762	€ 1.298.899
Bijdrage fondsen	€ -	€ -	€ -
Bijdrage subsidie van het Ministerie van Economische Zaken	€ -	€ -	€ -
Bijdrage subsidie van de provincie	€ -	€ -	€ -
Bijdrage Algemene Dienst	€ -	€ -	€ -
Bijdrage vanuit voorziening	€ -	€ -	€ -
Vergoeding RIF	€ -	€ -	€ -
Onttrekking voorz voorzienbare verliezen	€ 571.402	€ 3.000	€ 1.821.000
Mutaties voorraden	€ 596.058	€ 772.922	€ 1.028.381
Resultaat	€ -	€ -	€ -
Totaal - generaal	**€ 3.801.499**	**€ 8.183.969**	**€ 6.215.541**

Specificatie gerealiseerde baten en lasten P252 Grondbedrijf

Bedrag x € Specificatie gerealiseerde lasten	Lasten	Totaal
Rente		€ 210.930
Dit betreft de kapitaalrente zoals deze verschuldigd was over de boekwaarde per 1-1-2023 van Bouwgronden in Exploitaties (BIE's). De uiteindelijk geboekte rente in 2023 is 0,8976% van € 23.499.385,-		
Grondkosten, w.o. verwervingen		€ -
In 2023 zijn er geen grondkosten geweest.		
Slopen en Saneringen		€ 37.864
Deze kosten hebben betrekking op het complex Maarten Kruytstraat Offem-Zuid.		
Planontwikkeling en VTU		€ 720.899
Dit betreft naast alle uren die geschreven zijn op het Grondbedrijf kosten die betrekking hebben op Projectbegeleiding, Verkeersadviezen, Milieutechnische,-juridische, -planologische, -en Civieltechnische adviezen.		
Kosten van Bouwrijp maken		€ 28.492
De kosten van bouwrijp maken hebben voornamelijk betrekking op het complex: Maarten Kruytstraat.		
Kosten van Woonrijp maken		
De kosten van woonrijp maken hebben betrekking op de complexen:		
Van de Mortelstraat	€ 75.989	
Space Business Park	€ 12.992	
Offem-Zuid	€ 693.079	
Duineveld	€ 890.560	
t Zilt	€ 1.301	
Schippersvaartweg (Munnikeweij)	€ 28.000	
		€ 1.701.921
Planstructuur/Bijdragen en Diversen		
Dit betreft kosten in het complex Offem-Zuid.		€ 103.219
Dotaties in voorzieningen		
Verhoging van de voorziening Voorzienbaar verlies Maarten Kruytstraat	€ 6.000	
		€ 6.000
Resultaat		€ 3.406.216
Totaal Lasten		**€ 6.215.541**

Bedrag x € Specificatie gerealiseerde baten	Baten	Totaal
Ontvangen rentevergoeding grondtransacties Dit betreft het complex 't Zilt		€ 18.600
Verpachtingen De pachten hebben betrekking op de complexen Bronsgeest en Duineveld		€ 53.309
Verhuren Dit betreft het complex Van de Mortelstraat		€ 4.000
Grondverkopen Voor een specificatie van de verkopen wordt verwezen naar de desbetreffende bijlage.		€ 1.991.351
Bijdrage van derden Dit betreft bijdragen in het complex Offem-Zuid		€ 1.298.899
Diverse bijdragen (o.a. van de provincie Zuid Holland) In 2023 zijn er geen bijdragen van de Provincie e.a. ontvangen		
Onttrekkingen voorziening voorzienbare verliezen		
Verlaging voorzienbaar verlies Bronsgeest	€ 1.137.000	
Verlaging voorzienbaar verlies Offem-Zuid	€ 681.000	
Afboeken voorzienbaar verlies Schippersvaartweg	€ 3.000	
		€ 1.821.000
Mutaties voorraden Toename van de boekwaarde van alle in beheer zijnde complexen		€ 1.028.381
Totaal baten		**€ 6.215.541**

7. Staat van Grondoverdrachten

Bedrag x € Grondverkopen	Besluit tot verkoop	Oppervlakte in (m2)	Opbrengst in boekjaar 2023	Aanbetaling	Ontvangen in boekjaar 2023
Algemene Dienst	29-11-2016	292	€ -		€ -
Algemene Dienst	23-11-2023	951	€ 658.348		€ 658.348
SPB kavel 5 & 6	1-12-2023	6.023	€ 1.437.119		€ 1.437.119
De Zilk	12-1-2023	284	€ 125.000		€ 125.000
Grondsnippers	22-6-2023	221	€ 97.000		€ 97.000
De Zilk, Vogelenveld, fase 4	28-11-2023	891	€ 200.000		€ 200.000
Totaal		**8.662**	**€ 2.517.467**	**€ -**	**€ 2.517.467**

Bedrag x € Grondaankopen	Besluit tot aankoop	Oppervlakte in (m2)	Aankoop-bedrag	Bijkomende kosten	Betaald in boekjaar 2023
Grondpercelen trafohuisjes OZ	12-7-2023	132	€ 1	€ -	€ 1
Totaal		**132**	**€ 1**	**€ -**	**€ 1**

Bedrag € Ruilingen	Besluit tot ruiling	Verkregen oppervlakte in (m2)	Afgestane oppervlakte in (m2)	Opbrengst in boekjaar 2023	Kosten in boekjaar 2023
Er hebben geen ruilingen plaatsgevonden.				€ -	€ -
Totaal		**0**	**0**	**€ -**	**€ -**

4.3 Overzicht van baten en lasten per product

Saldo / reserves	Progr.nr	Programma	Product nummer	Product omschrijving	Baten/lasten	Begroot voor wijz.	Begroting na wijz	Rekening	Verschil Begroting - Rekening
Saldo van baten en lasten	**1**	Bestuur en Dienstverlening	**P001**	Bestuursorganen	Lasten	€ 873.504	€ 873.504	€ 1.035.699	€ -162.195
					Baten	€ -		€ -444.271	€ 444.271
			P003	Raads- en Commissieondersteuning	Lasten	€ 1.351.209	€ 1.354.245	€ 1.318.225	€ 36.020
			P005	Dagelijks Bestuur	Lasten	€ 1.152.200	€ 1.188.398	€ 1.154.008	€ 34.390
					Baten	€ -			€ -
			P006	Secretaris	Lasten	€ 64.440	€ 64.440	€ 54.427	€ 10.013
			P013	Programma Dienstverlening	Lasten	€ 59.001	€ 52.410	€ 52.410	€ 0
					Baten	€ -			€ -
			P060	Burgerlijke Stand	Lasten	€ 1.412.777	€ 1.567.638	€ 1.528.731	€ 38.907
					Baten	€ -483.754	€ -483.754	€ -539.396	€ 55.642
			P062	Verkiezingen	Lasten	€ 172.686	€ 343.686	€ 334.650	€ 9.036
					Baten	€ -		€ -	€ -
			P072	Belastingen	Lasten	€ 1.657.746	€ 1.743.746	€ 1.702.917	€ 40.829
			P073	Belastingen LIS - NWK - TYL	Lasten	€ 244.542	€ 294.542	€ 346.593	€ -52.051
					Baten	€ -1.130.791	€ -1.155.791	€ -1.159.385	€ 3.594
			P074	Financieel Beleid	Lasten	€ 2.436.080	€ 535.480	€ -152.740	€ 688.220
					Baten	€ -533.440	€ -533.440	€ -812.339	€ 278.899
			P186	Huisvesting Extern	Lasten	€ 1.615.755	€ 1.570.151	€ 1.954.353	€ -384.202
					Baten	€ -296.579	€ -296.579	€ -137.493	€ -159.086
			P249	Onroerende Zaken	Lasten	€ 819.686	€ 1.754.898	€ 4.455.285	€ -2.700.387
					Baten	€ -657.868	€ -727.868	€ -2.824.212	€ 2.096.344
			P014	Organisatieontwikkeling	Lasten	€ 245.853	€ 190.853	€ 175.347	€ 15.506
		Totaal Bestuur en Dienstverlening				€ 9.003.047	€ 8.336.559	€ 8.042.808	€ 293.751
	2	Veiligheid	**P007**	Vergunningen algemeen	Lasten	€ 214.695	€ 201.256	€ 195.496	€ 5.760
					Baten	€ -		€ -64	€ 64
			P008	Dierenbescherming	Lasten	€ 53.689	€ 144.939	€ 138.529	€ 6.410
			P009	Integrale Veiligheid	Lasten	€ 812.636	€ 722.325	€ 685.376	€ 36.949
			P010	Vergunningen Openbare Orde (APV)	Lasten	€ 212.315	€ 212.315	€ 214.959	€ -2.644
					Baten	€ -53.750	€ -53.750	€ -59.622	€ 5.872
			P011	Vergunningen Overige Regelgeving	Lasten	€ 9.954	€ 9.954	€ 9.954	€ -
					Baten	€ -10.750	€ -10.750	€ -12.501	€ 1.751
			P040	Handhaving Openbare Orde	Lasten	€ 61.340	€ 61.340	€ 61.340	€ -
			P041	Handhaving Algemeen	Lasten	€ 971.725	€ 829.258	€ 734.662	€ 94.596
					Baten	€ -			€ -
			P043	Handhaving Ketentoezicht en Wetten	Lasten	€ -			€ -
			P052	Veiligheidsregio VRHM	Lasten	€ 3.177.436	€ 3.061.806	€ 3.055.993	€ 5.813
					Baten	€ -352.472	€ -352.472	€ -337.837	€ -14.635
			P240	Strandveiligheid	Lasten	€ 253.059	€ 185.724	€ 177.854	€ 7.870
					Baten	€ -			€ -
		Totaal Veiligheid				€ 5.349.877	€ 5.011.945	€ 4.864.139	€ 147.806
	3	Verkeer en Parkeren	**P180**	Openbare Verlichting	Lasten	€ 1.234.389	€ 1.162.370	€ 1.236.767	€ -74.397
					Baten	€ -129.000	€ -129.000	€ -131.435	€ 2.435
			P181	Verkeersbeleid en uitvoering	Lasten	€ 878.392	€ 918.045	€ 768.235	€ 149.810
					Baten	€ -		€ -7.440	€ 7.440
			P182	Parkeren	Lasten	€ 1.698.858	€ 1.479.662	€ 1.369.750	€ 109.912
			P183	Verkeersvoorzieningen	Lasten	€ 487.399	€ 487.399	€ 507.073	€ -19.674
			P188	Bereikbaarheid	Lasten	€ 170.161	€ 170.161	€ 175.588	€ -5.427
					Baten	€ -			€ -
			P260	Verhardingen	Lasten	€ 4.760.773	€ 4.858.773	€ 4.362.438	€ 496.335
					Baten	€ -308.234	€ -878.234	€ -650.373	€ -227.861
			P261	Straatreiniging en Gladheidbestrijding	Lasten	€ 1.384.817	€ 1.369.817	€ 1.595.675	€ -225.858
			P263	Voorzieningen op en aan de weg	Lasten	€ 170.508	€ 95.508	€ 95.143	€ 365
					Baten	€ -58.590	€ -58.590	€ -56.447	€ -2.143
		Totaal Verkeer en Parkeren				€ 10.289.473	€ 9.475.911	€ 9.264.974	€ 210.937
	4	Economie	**P241**	Markt	Lasten	€ 56.253	€ 86.253	€ 85.935	€ 318
					Baten	€ -36.243	€ -36.243	€ -35.875	€ -368
			P242	Strandexploitatie	Lasten	€ 978.629	€ 1.047.957	€ 876.693	€ 171.264
					Baten	€ -786.765	€ -801.765	€ -719.675	€ -82.090
			P243	Exploitatie Langevelderslag	Lasten	€ 119.761	€ 119.761	€ 115.083	€ 4.678
					Baten	€ -		€ -198.361	€ 198.361
			P245	Economische Zaken	Lasten	€ 1.589.711	€ 4.515.390	€ 1.804.394	€ 2.710.996
					Baten	€ -20.918	€ -145.918	€ -196.914	€ 50.996
			P248	Toerisme	Lasten	€ 1.781.926	€ 2.168.926	€ 1.655.673	€ 513.253
					Baten	€ -1.719	€ -1.719	€ -2.161	€ 442
		Totaal Economie				€ 3.680.635	€ 6.952.642	€ 3.384.792	€ 3.567.850
	5	Onderwijs	**P112**	Kinderopvang en leerlingenvervoer	Lasten	€ 1.090.381	€ 1.262.856	€ 1.399.828	€ -136.972
					Baten	€ -264.873	€ -275.873	€ -303.656	€ 27.783
			P113	Huisvesting Onderwijs	Lasten	€ 3.031.470	€ 2.996.065	€ 2.917.110	€ 78.955
					Baten	€ -163.219	€ -202.931	€ -233.562	€ 30.631
			P114	Lokaal Onderwijsbeleid	Lasten	€ 1.426.979	€ 1.571.166	€ 1.381.418	€ 189.748
					Baten	€ -502.156	€ -502.156	€ -551.899	€ 49.743
		Totaal Onderwijs				€ 4.618.582	€ 4.849.127	€ 4.609.238	€ 239.889
	6	Sport, cultuur en recreatie	**P115**	Erfgoed (monumentenzorg + archeologie)	Lasten	€ -			€ -
					Baten	€ -			€ -
			P116	Sport	Lasten	€ 6.675.078	€ 5.163.015	€ 5.486.555	€ -323.540
					Baten	€ -781.447	€ -1.213.581	€ -1.515.512	€ 301.931
			P117	Kunst en Cultuur	Lasten	€ 2.598.477	€ 2.919.754	€ 2.714.619	€ 205.135
					Baten	€ -361.469	€ -404.469	€ -376.215	€ -28.254
		Totaal Sport, cultuur en recreatie				€ 8.130.639	€ 6.464.719	€ 6.309.448	€ 155.271

Saldo / reserves	Progr.nr	Programma	Product nummer	Product omschrijving	Baten/Lasten	Begroot voor wijz.	Begroting na wijz	Rekening	Verschil Begroting - Rekening
	7	Sociaal Domein en Volksgezondheid	P119	Advies en Belangenbehartiging	Lasten	€ 37.803	€ 37.803	€ 14.355	€ 23.448
			P121	Sociaal Cultureel Werk	Lasten	€ 180.057	€ 170.698	€ 157.648	€ 13.050
					Baten	€ -35.958	€ -35.958	€ -23.966	€ -11.992
			P210	Volksgezondheid	Lasten	€ 2.916.588	€ 3.124.467	€ 2.896.764	€ 227.703
					Baten	€ -5.375	€ -98.254	€ -122.900	€ 24.646
			P211	Bijst. verlening en ink.vz en subsidies	Lasten	€ 11.163.399	€ 14.689.043	€ 13.614.090	€ 1.074.953
					Baten	€ -7.833.474	€ -8.546.169	€ -8.703.830	€ 157.661
			P213	Werkvoorziening en re-integratie	Lasten	€ 3.230.770	€ 3.088.880	€ 3.172.162	€ -83.282
			P214	Jeugdzorg	Lasten	€ 13.319.762	€ 13.434.279	€ 13.634.701	€ -200.422
					Baten	€ -		€ -16	€ 16
			P215	Algemene voorzieningen WMO	Lasten	€ 5.750.169	€ 6.261.191	€ 5.381.960	€ 879.231
					Baten	€ -2.853.023	€ -3.229.522	€ -3.524.520	€ 294.998
			P216	Maatwerkvoorzieningen WMO	Lasten	€ 10.070.008	€ 10.209.586	€ 10.116.001	€ 93.585
					Baten	€ -285.254	€ -285.254	€ -321.130	€ 35.876
			P217	Asiel en migratie	Lasten	€ -	€ 3.046.000	€ 2.649.048	€ 396.952
					Baten	€ -	€ -5.400.000	€ -5.669.193	€ 269.193
			P218	Integratie en Inburgering	Lasten	€ 845.128	€ 769.500	€ 707.670	€ 61.830
					Baten	€ -255.086	€ -255.086	€ -438.328	€ 183.242
		Totaal Sociaal Domein en Volksgezondheid				€ 36.245.514	€ 36.981.204	€ 33.540.515	€ 3.440.689
	8	Duurzaamheid en Leefomgeving	P095	Beleid Milieu	Lasten	€ 5.189.393	€ 5.390.976	€ 4.955.902	€ 435.074
					Baten	€ -2.777.238	€ -2.777.238	€ -2.304.369	€ -472.869
			P096	Gebiedsprogramma (SGG)	Lasten	€ -		€ -	€ -
					Baten	€ -		€ -	€ -
			P184	Riolering en Drainage	Lasten	€ 4.535.466	€ 4.345.557	€ 4.266.221	€ 79.336
					Baten	€ -6.271.761	€ -6.013.384	€ -5.830.474	€ -182.910
			P230	Begraafplaats	Lasten	€ 183.992	€ 183.992	€ 218.305	€ -34.313
					Baten	€ -209.977	€ -209.977	€ -243.837	€ 33.860
			P247	Volkstuinen	Lasten	€ 9.712	€ 9.712	€ 12.273	€ -2.561
					Baten	€ -5.993	€ -5.993	€ -6.416	€ 423
			P265	Oppervlaktewater	Lasten	€ 792.270	€ 741.161	€ 372.137	€ 369.024
					Baten	€ -		€ 3.675	€ -3.675
			P266	Groenvoorzieningen	Lasten	€ 3.685.424	€ 4.220.786	€ 4.444.408	€ -223.622
					Baten	€ -2.235	€ -	€ -4.721	€ 4.721
			P268	Wijkgericht Werken	Lasten	€ 309.152	€ 309.152	€ 310.243	€ -1.091
					Baten	€ -		€ -37	€ 37
			P271	Afvalverwijdering en -verwerking	Lasten	€ 5.493.382	€ 6.023.710	€ 5.692.248	€ 331.462
					Baten	€ -7.484.930	€ -7.953.369	€ -7.536.159	€ -417.210
			P092	Energietransitie	Lasten	€ 401.703	€ 3.417.665	€ 2.620.901	€ 796.764
					Baten	€ -	€ -1.553.790	€ -2.210.743	€ 656.953
		Totaal Duurzaamheid en Leefomgeving				€ 3.848.360	€ 6.128.960	€ 4.759.556	€ 1.369.404
	9	Wonen en Ruimte	P032	RO Beleid	Lasten	€ 2.255.467	€ 2.324.098	€ 2.367.166	€ -43.068
					Baten	€ -137.486	€ -	€ -2.910	€ 2.910
			P033	Volkshuisvesting Beleid	Lasten	€ 643.568	€ 1.145.012	€ 853.058	€ 291.954
					Baten	€ -43.000	€ -243.000	€ -264.045	€ 21.045
			P118	Erfgoed (monumentenzorg + archeologie)	Lasten	€ 282.354	€ 282.354	€ 239.228	€ 43.126
					Baten	€ -		€ -6.510	€ 6.510
			P251	Geo-informatie	Lasten	€ 370.240	€ 370.240	€ 355.075	€ 15.165
					Baten	€ -			€ -
			P252	Grondbedrijf	Lasten	€ 16.244.760	€ 7.339.753	€ 2.809.325	€ 4.530.428
					Baten	€ -18.999.694	€ -8.183.969	€ -6.215.541	€ -1.968.428
		Totaal Wonen en Ruimte				€ 616.209	€ 3.034.488	€ 134.846	€ 2.899.642
	ADM	Algemene Dekkingsmiddelen	P300	Algemene Dekkingsmiddelen	Lasten	€ 256.111	€ 111.111	€ -	€ 111.111
					Baten	€ -96.561.271	€ -98.535.188	€ -98.825.009	€ 289.821
		Totaal Algemene Dekkingsmiddelen				€ -96.305.160	€ -98.424.077	€ -98.825.009	€ 400.932
	OVH	Overhead				€ 18.854.925	€ 19.118.910	€ 19.599.608	€ -480.698
	Vpb	Vennootschapsbelasting				€ 30.000	€ 30.000	€ -	€ 30.000
Totaal Saldo van baten en lasten						**€ 4.362.101**	**€ 7.960.388**	**€ -4.315.084**	**€ 12.275.472**
Mutaties reserves						€ -4.483.792	€ -8.082.079	€ 799.242	€ -8.881.321
Saldo						**€ -121.691**	**€ -121.691**	**€ -3.515.843**	**€ 3.394.152**

Lijst van afkortingen

Lijst met afkortingen		
Afkorting		**Omschrijving**
A		
	AUT	automatisering
B		
	BBV	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
	BCF	btw-compensatiefonds
	Bibop	Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
	BIZ	Bedrijven Investerings Zone
	BKOR	Beeldende Kunst in Openbare Ruimte
	BO	Bollenstreek Omroep
	boa	buitengewoon opsporingsbeambtenaar
	btw	belasting toegevoegde waarde
	BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten
	BW	Beschermd Wonen
C		
	ca.	circa
	cao	collectieve arbeidsovereenkomst
	CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
	CDA	Christen-Democratisch Appèl
	cfm	conform
D		
	DatCan	datagedreven innovatie canvas
	DIV	digitale informatievoorziening
	DROP	Decentrale Regelgeving en Officiële Publicaties
	DVO	Dienstverleningsovereenkomst
E		
F		
G		
	Gemma	Gemeentelijke Model Architectuur
	GEO	geografisch
H		
I		
	ICT	informatie- en communicatietechnologie

Lijst met afkortingen		
Afkorting		Omschrijving
	IDO	Informatiepunt Digitale Overheid
	IGM	Informatie- en gegevensmanagement
	INF	informatisering
	IPO	initial public offering
	ISD	Gemeenschappelijke Regeling Intergemeentelijke Sociale Dienst
	ISK VO	Internationale Schakelklas Voortgezet Onderwijs
J		
	JOV	Juridisch - openbare orde - veiligheid
K		
	KCC	Klantcontactcentrum
	KPI	kritieke prestatie-indicator
L		
	LIS	Lisse
M		
	MKB	midden- en kleinbedrijf
	MKBA	maatschappelijke kosten-batenanalyse
	MO	Maatschappelijke Opvang
N		
	NL	Nederland/Nederlandse
	NWK	Noordwijk
O		
	ODWH	Omgevingsdienst West-Holland
	OGGZ	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
	OV	openbaar vervoer
	OZB	onroerendezaakbelastingen
	OZB	
P		
	PDCA	Plan Do Check Act
	PLOOI	Platform Openbare OverheidsInformatie
	POH	praktijkondersteuner huisartsen
	PRIS	Parkeer Route Informatiesysteem
	PvA	Plan van Aanpak
Q		
	Q	kwartaal
	QR	Quick Response

Lijst met afkortingen		
Afkorting		Omschrijving
R		
	RET	Regionale Experttafel
	RIEC	Regionale Informatie- en Expertise Centrum
S		
	SiSa	Single information, Single audit (specifieke uitkeringen)
	SJC	Sint Jeroens Club
	SO Zorg	Serviceorganisatie Zorg
	SP	sportpark
	SPUK	Specifieke Uitkering
	SUP	Single Use Plastics
T		
	t/m	tot en met
	TYL	Teylingen
U		
V		
	VAB	vuilafvoerbedrijf "Duin- en Bollenstreek"
	VFL	Verordening Fysieke Leefomgeving
	VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
	VRHM	Veiligheidsregio Hollands Midden
	VTH	Vergunning - toezicht en handhaving
	VVE	Voor en Vroegschoolse Educatie
	VZ	verslavingszorg
W		
	Wep	Wet elektronische publicatie
	Wmebv	Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer
	Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
	Woo	Wet open overheid
X		
Y		
Z		

5. Controleverklaring

Accountants

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
Churchillplein 5D, 6e etage
Postbus 85745
2508 CK Den Haag

T: +31 (0)70 358 90 00
F: +31 (0)70 350 20 20

denhaag@bakertilly.nl
www.bakertilly.nl

KvK: 24425560

Aan de Raad van
Gemeente Noordwijk

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2023 van de gemeente Noordwijk te Noordwijk gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van zowel de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2023 alsmede van het vermogen van de gemeente Noordwijk op 31 december 2023 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:
1 het overzicht van baten en lasten over 2023;
2 de balans per 31 december 2023;
3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het college van burgemeester en wethouders over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2023;
4 de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
5 de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door de raad en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2023 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Noordwijk zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Alle diensten worden verricht op basis van een overeenkomst van opdracht, gesloten met Baker Tilly (Netherlands) N.V., waarop van toepassing zijn de algemene voorwaarden, gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nr. 24425560. In deze voorwaarden is een beperking van aansprakelijkheid opgenomen.

Baker Tilly (Netherlands) N.V. trading as Baker Tilly is a member of the global network of Baker Tilly International Ltd., the members of which are separate and independent legal entities.

B. Informatie ter ondersteuning van ons oordeel
Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en de rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 1.630.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2023. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 82.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's
Als onderdeel van onze controle hebben wij inzicht verkregen in de gemeente en haar interne beheersingsomgeving. Wij hebben een frauderisicoanalyse uitgevoerd met als doelstelling het identificeren en inschatten van mogelijke risico's op een afwijking van materieel belang als gevolg van fraude. Wij hebben onze frauderisicoanalyse besproken met het college en de auditcommissie.

In onze frauderisicoanalyse hebben wij geconcludeerd dat wij geen frauderisico zien ten aanzien van de opbrengstverantwoording. Dit vloeit voort uit het feit dat een opbrengststroom vast is, waarop de gemeente geen invloed heeft (zoals de rijksbijdrage en specifieke uitkeringen vanuit het rijk) of dat een opbrengststroom geen materiële omvang heeft of dat een opbrengstenstroom bestaat uit een grote hoeveelheid kleine, routinematige, niet materiële transacties waardoor de kans op een materiële fraude laag is.

In onze frauderisicoanalyse hebben wij de volgende frauderisico’s geïdentificeerd en geëvalueerd in het kader van onze controle.

Het risico dat het management maatregelen van interne beheersing doorbreekt
Het college of management bevindt zich in een unieke positie om fraude te plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken, die anderszins effectief lijken te werken. Een motief van het college of management zou hierbij kunnen zijn om op die wijze een betere financiële situatie of prestatie te presenteren.

Om dit frauderisico te ondervangen hebben wij de volgende werkzaamheden verricht:
- Analyseren en beoordelen van op basis van risicocriteria geselecteerde journaalposten en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht om de nauwkeurigheid van de geselecteerde journaalposten te controleren;
- Analyse van aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt;

- Beoordelen van belangrijke schattingen en de schattingsprocessen van het college of management zoals de waardering van de grondexploitaties, vaste activa en debiteuren en het toereikend zijn van voorzieningen. Hierbij hebben we in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het college bij deze posten. Wij hebben onder meer de volgende werkzaamheden verricht:
  - Met betrekking tot de grondexploitatie hebben wij de plausibiliteit van de uitgangspunten op projectniveau gecontroleerd aan de hand van de economische inputparameters alsook backtestingwerkzaamheden. Daarnaast hebben we de toereikendheid van de verliesvoorzieningen en de nauwkeurigheid en volledigheid van de tussentijdse winstneming gecontroleerd;
  - Met betrekking tot de materiële vaste activa hebben wij vastgesteld of er sprake is van duurzame waardeverminderingen;
  - Met betrekking tot vorderingen hebben wij de inschatting van het college van de inbaarheid van de vordering en dientengevolge de omvang van de voorziening dubieuze debiteuren gecontroleerd.
  - Met betrekking tot de voorzieningen hebben we vastgesteld dat de uitgangspunten voor de voorziening wethouderspensioenen plausibel zijn.
- Beoordelen van significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening om en transacties met verbonden partijen; en
- Doornemen van notulen van vergaderingen van het management, college en de raad.

Naast bovenstaande hebben wij, voor zover relevant voor onze controle, de opzet geëvalueerd en het bestaan vastgesteld van de beheersingsmaatregelen op organisatieniveau zoals het integriteitsbeleid en de klokkenluidersregeling, alsmede de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten, het maken van schattingen en het bewaken van projecten. Tevens hebben wij specifieke aandacht gegeven aan de toegangsbeveiligingen in het IT-systeem en de mogelijkheid dat hierin functiescheiding kan worden doorbroken.

Het risico dat transacties worden aangegaan op basis van corrupt handelen.
De gemeente opereert in een sector met een verhoogd corruptierisico (overheid). Bovendien lopen er door de gemeente transactiestromen met een relatief grote omvang (transactie risico). Er is hierdoor sprake van een verhoogd inherent risico dat er materiële transacties worden aangegaan op basis van corrupt handelen (ondermijning). Wij zien specifiek het risico op inkoop- en verkooptransacties groter dan de uitvoeringsmaterialiteit, waarbij er een kans bestaat dat overheidsambtenaren mogelijk worden omgekocht, om zo onterecht de opdracht te gunnen aan een partij. Het risico ziet specifiek toe op passieve corruptie. In lijn met NBA-praktijkhandreiking 1137 hebben wij een corruptierisico geïdentificeerd, die wij als frauderisico kwalificeren. Om dit frauderisico te ondervangen hebben wij de volgende werkzaamheden verricht:

- Wij hebben de opzet van zowel het inkoop- als het verkoopproces in kaart gebracht, daarnaast hebben wij het bestaan hiervan vastgesteld. Hierbij hebben wij specifiek aandacht besteed aan Europese aanbestedingen en verkopen van gronden.
- Door middel van het uitvoeren van een spendanalyse hebben wij in kaart gebracht welke inkopen Europees aanbesteed moeten worden (inkopen groter dan € 215.000 voor diensten en leveringen en € 5.382.000 voor werken) en welke inkopen hier niet aan hoeven te voldoen. Wij hebben vervolgens de volgende werkzaamheden hierop verricht:
  - Van de inkopen die Europees aanbesteed dienen te worden, hebben wij gecontroleerd of dit daadwerkelijk is gedaan. Doordat er meerdere functionarissen betrokken zijn bij Europese aanbestedingen en de aanbesteding transparant plaats vindt, achten wij het corruptierisico op deze inkopen hiermee voldoende ondervangen.
  - Voor inkopen groter dan de uitvoeringsmaterialiteit, die niet Europees zijn aanbesteed, hebben wij gecontroleerd hoe het interne aanbestedingsproces is verlopen (betrokkenheid meerdere functionarissen en aantal opgevraagde offertes) en of de prijzen marktconform zijn.

- Wij hebben gecontroleerd dat de verkoopprijs van materiële verkooptransacties op een deugdelijke en transparante wijze tot stand zijn gekomen en dat de verkoopprijzen marktconform zijn.

Wij zijn gedurende de gehele controle alert geweest op indicaties van (mogelijke) fraude of corruptie. Daarnaast hebben wij middels een schriftelijke bevestiging door het college laten bevestigen dat alle gevallen van (mogelijke) fraude zijn gemeld aan ons. Wij hebben tijdens onze controle geen specifieke aanwijzingen gekregen voor (een vermoeden van) fraude.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie
Het college heeft in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing een beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van de gemeente om de door haar geïdentificeerde risico's op te vangen en haar bedrijfsvoering voort te zetten voor tenminste 12 maanden na het opstellen van de jaarrekening. De jaarrekening is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling. Als onderdeel van onze controle hebben wij deze veronderstelling met het college geëvalueerd aan de hand van de tot het moment van het verstrekken van deze controleverklaring beschikbare informatie waaronder de begroting en de financiële kengetallen inclusief de weerstandsratio. Wij hebben vastgesteld dat de gemeente een sluitende meerjarenbegroting heeft.

Wij hebben, op basis van de verkregen controle-informatie, overwogen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeente haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Eventuele relevante gebeurtenissen na balansdatum die haar effect kunnen hebben op de financiële positie van de gemeente zijn toereikend toegelicht in de toelichting op de balans. Wij hebben de volgende werkzaamheden verricht:

- Wij hebben een risicoanalyse uitgevoerd gericht op het risico dat er gerede twijfel bestaat over de mogelijkheden om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.
- Wij hebben kennisgenomen van de analyse in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van het college en overwogen of deze alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van de controle van de jaarrekening kennis hebben. Wij hebben met het college de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten besproken.
- Wij hebben kennisgenomen van de meerjarenbegroting in relatie tot de ontwikkelingen in de sector decentrale overheden.
- Wij hebben vastgesteld dat de volgens het BBV verplichte financiële kengetallen in lijn liggen met de gangbare normen.
- Wij hebben inlichtingen ingewonnen bij het college over zijn kennis van het niet in staat kunnen zijn om financiële risico's op te kunnen vangen vanuit de reguliere bedrijfsvoering.
- Wij hebben inlichtingen ingewonnen over gebeurtenissen of omstandigheden na de periode waarvoor het college een beoordeling heeft gemaakt.

Op basis van onze kennis en ons begrip van de organisatie, verkregen tijdens onze jaarrekeningcontrole, en de financiële positie van de gemeente, zoals deze blijkt uit de jaarrekening, vinden wij het hanteren van de continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar. Onze bevindingen zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeente niet langer in staat is om de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6 sub a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

C. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

D. Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de SiSa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2023 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling Informatieverstrekking SiSa.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling Informatieverstrekking SiSa. In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2023, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering SiSa-verantwoordingsinformatie 2023 in bijlage 2 van de Regeling Informatieverstrekking SiSa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.
Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;

- het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

E. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de raad voor de jaarrekening
Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader en voor het getrouw toelichten van de financiële rechtmatigheid in de jaarrekening.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De raad is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door de raad, het Controleprotocol WNT 2023, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeente;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Den Haag, 9 juli 2024

Baker Tilly (Netherlands) N.V.

S.M. Turenhout RA

gemeente
Noordwijk

Voorstraat 42
2201 HW Noordwijk
+31 (0)71 36 60 600
gemeente@noordwijk.nl
noordwijk.nl